T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARASI İLİŞKİLER PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİR MÜCADELE ALANI OLARAK SPOR: 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI BOYKOTU ÖRNEĞİ

RUMİ CİVRALI
17716003

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET AKİF OKUR

İSTANBUL
2019

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞİKİLER PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİR MÜCADELE ALANI OLARAK SPOR: 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI BOYKOTU ÖRNEĞİ

RUMİ CİVRALI
17716003

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET AKİF OKUR

İSTANBUL
2019

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİR MÜCADELE ALANI OLARAK SPOR: 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI BOYKOTU ÖRNEĞİ

RUMİ CİVRALI
17716003

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 31.05.2019
Tezin Savunulduğu Tarih: 24.06.2019
Tez Oy Birliği başarılı bulunmuştur.

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mehmet Akif Okur	
Jüri Üyeleri	: Dr. Alihan Limoncuoğlu	
	: Dr. Fulya Memişoğlu	

İSTANBUL
MAYIS 2019

ÖZ

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİR MÜCADELE ALANI OLARAK SPOR: 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI BOYKOTU ÖRNEĞİ
Rumi Civralı
Mayıs, 2019

Bu çalışma, spor ve siyaset arasındaki ilişkiyi Carl von Clausewitz ve Joseph Nye'ın görüşleri bağlamında anlamak için bir çerçeve sunar. Çalışmada, Clausewitz'in savaş teorisi ile Nye'ın yumuşak güç teorisi arasında çeşitli devamlılıklar ve benzerlikler uluslararası spor tarihinde aranmış ve karşılaştırılmıştır. Tez, sporun, siyasetin farklı araçlarla sürdürülmesi olarak değerlendirilebileceği durumları, devletlerarası mücadelenin bir aracı olup olmadığını ve siyasi bir hedefe ulaşma yolunda askeri yöntemlerin yerine geçip geçmediğini araştırır. Bunu yaparken, spor diplomasisini, yumuşak gücü ve Moskova Olimpiyat Oyunlarını inceleyen literatürden ve tartışmalardan yararlanır. Sporun bir araç olarak kullanımı, pek çok açıdan uluslararası rekabetin doruk noktası olan ve güç mücadeleleriyle karakterize edilen 1980 Moskova Olimpiyat Oyunlarında çok belirgin hale geldiği için, örnek olay incelemesinde tez, Oyunlara karşı başlatılan boykot hareketlerini insan hakları, ABD ve Büyük Britanya perspektifinden inceler.

Anahtar Kelimeler: Clausewitz, Nye, Spor Diplomasisi, Yumuşak Güç, Boykot

ABSTRACT

SPORT AS A STRUGGLE AREA IN THE INTERNATIONAL RELATIONS: THE CASE OF 1980 MOSCOW OLYMPICS BOYCOTT
Rumi Civralı
May, 2019

This thesis introduces a framework for understanding the link between sport and politics in the context of Carl von Clausewitz and Joseph Nye. In the thesis, various continuities and analogies between Clausewitz's war theory and Nye's theory of soft power have been sought in the international sport history. It explores the cases that sport can be considered as a continuation politics by other means, whether sport is an instrument of inter-states struggle, and whether sport replaces military methods to achieve a political goal. In doing so, it builds on literature and discussions that has examined sport diplomacy and soft power. Instrumentalization of sport has been particularly pronounced 1980 Moscow Olympics - in many respects the pinnacle of international competition - which has been characterised by power struggles. Thus, in case study, the thesis investigates boycott movements against the Games from a human rights, United States and Great Britain perspectives.

Key Words: Clausewitz, Nye, Spor Diplomacy, Soft Power, Boycott.

ÖN SÖZ

Aileme…

İstanbul; Mayıs, 2019 Rumi Civralı

İÇİNDEKİLER

ÖZ iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
İÇİNDEKİLER vi
KISALTMALAR vii
1. GİRİŞ 1
2. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE SPOR VE YAKLAŞIMLAR 9
2.1. Güçler Dengesi ve Spor Diplomasisi 11
2.1.1. Oyunlar Çevresinde Gelişen Spor Diplomasisi 16
2.1.2. Politik Bir Araç Olarak Spor Diplomasisi 21
2.1.3. İhraç Diplomasisi ve Emperyal Miras 26
2.1.4. Spor Diplomasisi, Şiddet ve Terör 34
2.2. Ağırlık Merkezleri ve Yumuşak Güç 37
2.2.1 Ulusu Markalaştırmak 40
2.2.2. Kamu Diplomasisi 43
2.2.3. Dev Spor Organizasyonları Ev Sahipliği 50
2.2.4. Güç Gösterisi ve İmaj İnşası 57
3. ÖRNEK OLAY: 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI BOYKOTU 62
3.1. Arka Plan 62
3.1.1. Sovyet-Amerikan Spor Rekabeti 63
3.1.2. Sovyet Karşıtı İnsan Hakları Aktivizmi 75
3.1.3. ABD'nin İnsan Hakları Politikası 83
3.2. Afganistan'ın İşgali ve Boykot 87
3.2.1. Amerikan Boykotu 89
3.2.2. Büyük Britanya'nın Boykot İkilemi 101
3.2.3. Sovyet Pozisyonu 109
4. SONUÇ 115
5. KAYNAKÇA 120
ÖZ GEÇMİŞ 143

KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri
BOA : British Olympic Association
CCS : Committee of Concerned Scientists
COBOM : Comité de Boycott des Jeux lympiques de Moscou
FIE : Fédération Internationale d'Escrime
FIFA : Fédération Internationale de Football Association
IOC : International Olympic Committee
NATO : North Atlantic Treaty Organization
NCSJ : National Conference Supporting Soviet Jewry
NSDAP : Nationalsozialistiche Deutche Arbeiter Partei
SA : Sturmabteilung
SALT : Strategic Arms Limitation Talks
SCSA : Supreme Council for Sport in Africa
SS : Schutzstaffel
SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK : Sivil Toplum Kuruluşu
UEFA : Union of European Football Associations
USOC : United States Olympic Committee

1. GİRİŞ

Spor ve uluslararası ilişkiler arasında, savaş teorisi ve yumuşak güç kullanımında temellenen teorik bir ilişki kurmak basit bir süreç içermez. Pek çok paradoks bu ilişkinin merkezinde yer alır. Uluslararası rekabetin en ateşli ve yoğun biçimlerinden birini temsil eden Olimpiyatlar bile, siyaset bilimi açısından barışı destekleyen bir "sembol" olarak görülür. Özellikle Olimpizm merkezli spor, genel olarak apolitik olmak için çaba sarf etse de devletler tarafından siyasallaştırılmıştır. Olimpiyatlar, devlet temelli bir uluslararası sisteme göre tasarlanır ve yönetilir. Ancak IOC (International Olympic Committee, Uluslararası Olimpiyat Komitesi) gibi devlet-dışı gruplar, bu etkinliklerde güç kullanabilir ve devletlerin politikalarını yönlendirebilirler; ortaklık kurabilir ya da karşıt bir güç olarak konumlanabilirler. Olimpiyatları sportif bir olaydan çok, önemli bir politik, sosyal, ekonomik ve kültürel fenomen haline getiren tam da bu paradokslardır.

Çalışmanın özünü temsil eden yaklaşım, bu paradoksları çözümlemek ve öğrenmek için Clausewitz ile Nye'ın görüşleri arasında bir ilişki eğrisi çizer. Bu ilişki eğrisinin zemininde Olimpiyatların her dört yılda bir tekrar eden bir şekilde, özellikle büyük devletlerin ulus markalarını geliştirmelerine ya da uluslararası politikada etkinliklerini arttırmalarına hizmet eden etkin bir araç ve fırsat olarak kendini sunduğu varsayımı bulunur. Bunun bir sonucu olarak IOC'nin, ev sahiplerinin seçilmesi, katılımcıların belirlenmesi, Oyunların planlanması ve uygulanması süreçlerinde aldığı kararlar, çoğu kez gizlilik perdesi altında alınsa da politik etkilerden bağımsız değildir. Birçok aktörün Oyunlara katmış olduğu normatif ve sembolik anlamlar, spor içerisinde diğer organizasyonlardan daha güçlü ve yaygın bir aktör olarak Olimpiyat hareketinin, uluslararası ilişkilerdeki etkileri üzerine yeni soruları gündeme getirebilir ve yeni teorik tartışmalar için veri sağlayabilir. Sporun siyasetten ayrı olduğu iddia edilse de, uluslararası ilişkilerde neredeyse sürekli işlevsel kalan bu politik aura, günümüzde milli kimlik ve aidiyet temalarıyla bütünleşen Olimpiyat mitolojisi tarafından güçlendirilmiştir. Keys'e göre (2006:62) uluslararası sporun uluslararası ilişkilerdeki bu görünürlüğü ve var oluş talebi arttıkça, spor organizasyonlarının rolü üzerindeki

politik gerilim artmıştır. Ulusal kuruluşlar, bir taraftan kendi kurallarını belirleyip, diğer taraftan uluslararası müsabakalarda uygulanacak kural ve koşulları müzakere ederken, kendilerine olabildiğince özerklik sağlamak istemişlerdir. Ulusal olimpiyat komiteleri gibi organizasyonlar, devlet kurumları dışında kurumsal bir kimlik geliştirmeye başlamış ve uluslararası sporun koşul ve şartlarını kontrol etme iddiasında olmuşlardır. Bu nedenle Olimpizm, sporun genişlemesinin altında yatan milliyetçiliğin ve enternasyonalizmin harekete geçirdiği sinerjik bir dinamiği vurgulamaktadır.

Siyasal tarihte spor, devletlerin sembolik gücüyle bağlantılı olan ulusal benliğin yansıtılmasında ve sosyal alanın inşa edilmesinde araç olarak kullanılmıştır. Aynı zamanda güçlü bir politik iletişim yoludur; anlamlandırmalar, metaforlar, resimler ve güncel haberlerle birlikte, içinde devlet, ulus, kimlik ve kültür anlatılarının yoğun olarak aktarıldığı, son derece politize olmuş bir ifade biçimidir. Spor sadece bir politika aracı değildir, aynı zamanda siyasi söylemi ve popüler hayal gücünü de şekillendirir (Notaker ve diğ., 2016:808). Allison'ın (1993:17) belirttiği gibi "Hangi politik ideolojiyi temsil ederlerse etsinler, bütün hükümetler, uluslararası spor müsabakalarını ulusun ya da politik sistemin gücünün test edildiği bir sınav alanı olarak görmüştür. Alman Nazileri, İtalyan faşistleri, Sovyet ve Küba komünistleri, Çinli maoistler, Batılı kapitalist demokratlar, Latin Amerika cuntaları - hepsi aynı gaye ile bu oyunu oynamıştır." Hırvatistan'ın ilk lideri Franjo Tudjman, sporun, kriz dönemlerinde canlandırıcı[1] bir etkiye sahip olduğunu ve spor sahalarında elde edilen zaferlerin bir ulusun kimliğini savaşlar kadar şekillendirebildiğini öner sürer (Brentin, 2013:993). 1952'den 1972'ye kadar IOC'nin başkanı olarak görev yapan Avery Brundage, 1965'te Olimpiyat hareketinin "belki de dünyadaki en büyük sosyal güç" olduğunu belirtmiştir (Hoberman, 2011:20).

Spor, devlet ile onun yörüngesindeki din, etnisite ve milliyetçilik arasındaki yakın bağlantıları incelemek için doğal bir laboratuvar sağlamaktadır. Eski Sosyalist devletlerle ilgili literatüre bakıldığında, sporun, devletin topluma nüfuz etmesine, uluslararası tanınırlık kazanmasına ve ulusal kimliğin oluşturulmasına / korunmasına katkıda bulunan dönüştürülebilir bir sosyal enformasyon kaynağı olduğu görülür.

[1] Tudjman ifadesinde "galvaniz" kelimesini kullanmıştır. Terim, canlıların kas ve sinir sistemlerindeki elektriği keşfeden Luigi Galvani'nin ortaya attığı ölüye elektrik vererek canlandırma fikrinden türetilmiştir. Kimya endüstrisinde, demir ve çeliği 700 derecede ısıtılmış sıvı çinko banyosuna sokmak suretiyle neredeyse 50 yıla kadar paslanmazlık garantisi sağlayan koruma yönteminin adıdır. Tudjman galvaniz benzetmesini kullanarak yeni doğmuş Hırvatistan için sporun koruyucu ve canlandırıcı bir işlevi olacağına dikkat çekmiştir.

Sporun siyasetteki evrensel ve kalıcı yerinin ötesinde, dikotomik bir doğası vardır; bir yandan gelecekteki siyasi gelişmeler için bir "buzkıran" işlevi görerek politik mesajların etkili bir ileticisi olabilir. Avusturyalı zoolog Konrad Lorenz (1966:281) uluslararası sporun katartik etkiye sahip olduğunu iddia eder. Ona göre sporun en önemli işlevi, "kolektif militan coşkusu" olarak tanımladığı insanlık için en tehlikeli saldırganlık biçiminin emniyet valfi olarak hizmet etmesidir. Alman sosyolog Helmut Schelsky (1973:33), uluslararası spor müsabakalarının "uluslararası psikolojik denge" üzerinde olumlu etkileri olduğunu öne sürmüştür. Diğer taraftan, spor organizasyonları insan güdülerinin en çarpıcı ve gerçek hallerini gözler önüne seren bir arena yaratabilir (Jackson, 2013:275) ve o arenada, özenle hazırlanmış bir kahraman - canavar anlatısı sunabilirler (Whannel, 2002).

Sporun, uluslararası ilişkiler literatüründe şimdiye kadar pek az analizi yapılmıştır (Budd ve Levermore, 2004:7; Allison ve Monnington, 2005). 1989 sonrası uluslararası ilişkilerde sporla ilgili çalışmalar bir ivme kazanmış, ancak bunların çoğu, ağırlıklı olarak politik, sosyal ve ekonomik ortamdaki dönüşümlerin spor sistemine etkisini incelemeye meyilli olmuştur.[2] 2000'li yıllardan sonra, yumuşak güç kavramının uluslararası ilişkilerde kullanımının tartışılmasıyla birlikte, sporun uluslararası ilişkilerdeki rolüne olan ilginin artmakta olduğuna dair işaretler görülmüştür (Jackson ve Haigh, 2009; Merkel, 2008; L'Etang 2009; Ndlovu 2010; Berg ve diğ., 2012). Siyaset bilimci ve uluslararası ilişkiler uzmanlarının ilgisizliği nedeniyle oluşan spordaki bu analiz eksikliğine rağmen, akademik ilgideki bu mütevazı artış, siyasi bir kaynak olarak sporun uzun geçmişi olduğu göz önüne alındığında şaşırtıcıdır. Spor ile uluslararası ilişkilerin gelişiminin anlaşılmasında kaçırılmış bir fırsatı temsil eden bu eksiklik, geleneksel diplomasinin, içinde sporun daha fazla ağırlık kazandığı yeni kamu diplomasisine doğru bir evrim geçirdiği düşünüldüğünde, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler literatüründe özellikle göze çarpmaktadır.

Spor ve siyaset arasındaki bağlantılar çeşitli görünümlerde antik çağlara kadar uzanabilir, ancak 19. yüzyılın ikinci yarısına tekabül eden modern sporun

[2] Yeni dünya düzenini anlamaya çalışmaları açısından yumuşak güç kavramıyla da ilintili olabilecek bu çalışmalar şöyle kategorize edilebilir: Yeni ideoloji (Foldesi, 1991; Riordan, 1993; Krawczyk, 1992), sporda devletin rolü (Donnelly, 1991; Hoberman 1993; Riordan 1991), kurumsal diplomasi ve spor endüstrisi (Foldesi, 1993; Arvisto, 1995; Slavkov ve Girginov, 1994); yetenek göçü (Bale ve Maguire 1994).

başlangıcından itibaren daha belirgindir. Dolayısıyla, spor ve siyaset arasındaki ilişkiye yönelik yapılan araştırmalar, büyük ölçüde sporun ulusal kimliklerin yeniden inşası ya da yapı sökümü sürecindeki rolüyle ilgilenmiştir. Ulusun yeniden inşa sürecindeki sporun rolünü araştıran yazarlar, ulusu, genellikle Benedict Anderson'ın "Hayali Cemaatleri" (1991) açısından yorumlamıştır. Aynı zamanda seküler milliyetçiliğin bir unsuru olarak sporun önemini vurgulayan Hobsbawm'a da (1990) sık sık başvurmuşlardır. Ancak spor organizasyonlarında paylaşılan ve sunulan bu değerlerin, ulus inşa sürecinin önemli bir unsuru olduğunu vurgulayan etno-sembolist görüşler, ortak bağların kuruluşunda ve sürdürülmesinde hangi politik araçların kullanıldığı konusundaki pek çok reel soruya yanıt aramaktan uzaktır. Yumuşak güç enstrümanları olarak spor diplomasisi ve spor organizasyonları, bir ulusu inşa etme, markalaştırma ve prestij kazandırarak güç elde etme süreçlerinde giderek daha etkin bir görünüm elde etmektedir. Bu faktörlerin izleri, Soğuk Savaş ve hatta iki savaş arası dönemde bulunabilir.

Yirminci yüzyılın ilk yarısında tüketici toplumunu çözümleyen teorisyenler, serbest zaman aktivitelerine ve spora, sanayinin sınırsız potansiyel ve aşırı üretim sorunlarının çözülmesini kolaylaştırıcı bir alan olarak umutlarını bağlamışlarıdır. İkinci Dünya Savaşı sonrası refah çağı bağlamında ise spor, kitlesel tüketim ve hizmetler açısından önemli bir küresel pazar ve bu pazar üzerinde egemenlik kurma mücadelesi içindeki devletlerin en karmaşık göstergebilimsel yapılarından biri haline gelmiştir; değeri, spor endüstrisinin gelişimiyle birlikte oyun, eğlence ve rekreasyon ile ilgili yeni teknolojilere yapılan olağanüstü yatırımın ve spor diplomasisinin siyasetle kurduğu ilişki sonucunda ulaştığı kudretin ve etki alanın incelenmesiyle anlaşılabilir. Cross'a göre (1993) göre serbest zaman ve spor, seri üretim ve pazar genişlemesi için gerekli harcamaların ve psikolojik boşalımın yapılabilmesi için bir fırsat teşkil eder. Bu tür bir çalışmanın Soğuk Savaş bağlamında gerçekleştirilmesi, siyasetin sporu, sadece dar anlamda uluslararası ilişkiler açısından değil ekonomik ve kültürel açıdan da yorumlayarak, devletin müdahale edebildiği tüm alanları kapsayan bir mücadele alanı olarak nasıl şekillendirdiğinin ve dönüştürdüğünün gösterilmesine yardımcı olabilir. Isaac'in hatırlattığı gibi (2007:731) Soğuk Savaş, politik bir dramadan öte, dünyanın ideolojik olarak muhalif iki kampa bölerek, sinema, televizyon, spor, toplumsal cinsiyet ilişkileri, endüstri ilişkileri ve sosyal bilimlerde yaşanan gelişmeleri etkileyen tarihsel bir olgudur. Soğuk Savaş'ın yarattığı rekabet, gerilim, korku ve güvensizlik

atmosferi, devletler tarafından siyasal ve toplumsal hayata sızdırıldığı için, sadece kurumsal alanda değil, hayatın tüm alanlarında devlet ve toplumlar üzerinde hissedilir olmuştur (Stone, 2012:10). Yine de bir fenomen olarak Soğuk Savaş'ın, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupalıların yaşamının her alanını kesin bir şekilde belirlemediğinin altı çizilmelidir. Major ve Mitter (2003:1–22; 2006:240–62), Soğuk Savaş'a dair yapılan analizlerin dönemin geleneksel anlatılarıyla kesişse de, İkinci Dünya Savaşı sonrasında iki bloğun toplumsal yapısının, kültürünün ve ekonomisinin sadece kapitalizm-komünizm rekabeti tarafından daha önceden belirlenmiş yapılar olarak görmeyen bir çerçeve sunduklarını da belirtirler.[3]

Soğuk Savaş anlatıları arasındaki bu hassas dengeyi gözeten tezin amacı, spor, siyaset ve uluslararası ilişkiler arasındaki bağlantıların tarihsel arketiplerini arayarak, Soğuk Savaş sonrası üretilen kavramların adı konulmamış varoluşlarını keşfetmek ve böylece tarihsel bir sürekliliği ifade edip etmediğini sorgulamaktır. Bu bağlamda tezin üç temel sorusu vardır: Sporu siyasetin farklı araçlarla sürdürülmesi olarak değerlendirebileceğimiz durumlar var mıdır? Spor devletlerarası mücadelenin bir aracı olabilir mi? Spor, siyasi bir hedefe ulaşma yolunda askeri yöntemleri ikame edebilir mi ya da dengeleyebilir mi? Bu üç temel sorunsal, aslında, Clausewitz ile Nye'ın görüşleri arasındaki paralellikleri yansıtır. Clausewitz, sadece kan dökülerek giderilen büyük çıkar bir çatışması olarak tanımladığı savaşı, siyasetin bir aracı olarak görürken,[4] Nye, devletin kültürünü siyasetin bir araçlarından biri olarak görür. Clausewitz, savaşı, bir tarafın diğerinin gücünün temellendiği ağırlık merkezini sarsarak iradesini ele geçirmeye çalıştığı bir güreş maçına benzetirken, Nye, yumuşak gücü, bir devletin istediği bir şeyi istemeleri için diğer devletleri cezbetmesi olarak tarif eder. Clausewitz, askeri hedefler ile politik hedefler arasında bir denge bulurken, Nye, benzer dengeyi sert güç ile yumuşak güç arasındaki akıllı güçte bulur. Çalışmamızın niteliğine derinden kök salmış olan iki düşünür arasında kurulan bu benzerlikler, tarafları birbirlerine benzeştirerek, onları bir ayna görüntüsünün kalıplarına girmeye zorlamayı hedeflemez; aralarındaki düşünsel ilişkiyi anlama ve bu

[3] Major ve Mitter (2006:255) Soğuk savaşçıların kültür endüstrisini kullandığı kadar, popüler kültürün de Soğuk Savaşı sömürdüğünü de ileri sürerler.

[4] Clausewitzyen düşüncede genel kanı, şiddet içermeyen siyasi olayların "savaş" olarak nitelendirilmemesi gerektiği ve çarpışmanın/mücadelenin savaşın tek aracı olduğudur. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, Clausewitz'in "çarpışmadan/mücadeleden" sadece silahlı kuvvetlerin kanlı çatışmalarını değil, aynı zamanda potansiyel veya sadece olası çatışmaları da kast etmesidir. Savaş ve mücadele arasındaki ayrım, çalışmamıza temel teşkil eden "mücadele" kavramının doğru kullanılması açısından çok önemlidir.

ilişkide, sporun, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkilerdeki yerinin belirlenmesinde kullanılabilecek teorik bir yapı arama isteğini taşır.[5] Bu itibarla, bir diğer amacımız, kurmak istediğimiz teoriyi, cevaplarını aradığımız üç sorunsal arasında, üç ayrı çekim/ağırlık merkezi arasında bulunuyormuş gibi, denge halinde tutmaktır.

Bu soruların yanıtları aranırken, uluslararası ilişkilerdeki üç temel bakış açısına alternatif olarak beliren ve sporun diyalektik bir işleyişe sahip olduğunu öne süren düşünceden faydalanılmıştır. İlk bölümde savaş sonrası çift kutuplu dünyada sporun politik kullanımları Clausewitzyen kavramların merceğinde (güç dengesi ve ağırlık merkezi) sorgulanarak, örnek olay için temel teşkil edecek kuramsal ve kronolojik bir çerçeve sağlanmaya çalışılmıştır. Bunu yaparken, "güç dengesi" kavramının spor diplomasisi etkisi analiz edilmiş ve bu elde edilen bulgularda, sporun, siyasetin farklı araçlarla sürdürüldüğü durumlar araştırılmıştır. Yumuşak gücün Clausewitz'in "ağırlık merkezi" kavramı bağlamında tartışıldığı sonraki kısımda ise, sporun devlet politikalarının sürdürülmesindeki diyalektik rolü incelenmiştir.

Ağırlık merkezi teorisi, çekim kuvvetlerinin bir cisim üzerinde birleştiği noktayı tanımlayan matematiksel bir yaklaşımdır. Başka bir deyişle, Clausewitz, savaşın doğasını tanımlarken karmaşık güçleri tek bir noktaya indiren bir konsept geliştirmiştir. Daha da açık bir ifadeyle, ağırlık merkezi gibi doğrusal bir kavramı, savaş gibi, unsurların ve bu unsurlar arasındaki ilişkilerin çoğunlukla farklı şekillerde inşa, imha ve yeniden inşa edildiği, doğrusal olmayan bir faaliyete aktarmaya çalışmıştır. Bu problemli ve neredeyse içinden çıkılamaz bir kavramsallaştırma olduğu için,[6] Clausewitzyen düşünceler, tezde çoğunlukla örnek olayların içlerinde şekil ve anlam kazanan birer şablon ve metafor olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla sporun inşa rolüne değinilmekle birlikte, o daha çok devlet kontrolünde sınırlandırılan ancak onunla karşılıklı etkileşim halinde olan bir yöntem, siyasetin etkileyen ve etkilenen bir

[5] Uluslararası ilişkiler literatüründe, tarihin farklı dönemlerinde iki farklı perspektif arasında bir iç içelik ve yakınlaşmanın oluşabileceğine dair tartışmalar vardır. Örneğin Okur (2010:68), uluslararası politikanın güncel boyutlarının anlaşılması ve bünyesinde barındırdığı gelecek ihtimalleri üzerinde düşünülebilmesi için tarihe ve tarihçiye başvurulması eğilimlerini gözlemler. Disiplinin farklı alt kolları arasındaki iç içelik ve yakınlaşmayı çözümlemeye çalışırken tarihçilerin geçmişi anlama faaliyetini bugünle ilişkilendirdiklerini belirtir. Okur, King'in görüşlerine de yer verir. Buna göre, King, tarihi, kronolojik ve devamlılık olarak arz eden iki yönüyle ele alır ve devamlılığın, şimdiki zamanlara eriştiğini ifade eder. Burada, şimdiki zamanın, şimdi var olan ile birlikte şimdiye uzanan geçmişi kapsadığı sonucuna varır.

[6] Teorinin temel fizikten türetilmesi, onun herhangi bir olguya aktarımını kolaylaştırmaz. Karmaşık veya hareket halindeki nesneler için ağırlık merkezinin hesaplanması matematiksel olarak basit bir işlem değildir; nesnelerin zaman ve uzayda sabitlenmesini gerektirir.

görünümü olarak incelenmiştir. Odakta yaratılan bu kayma ile birlikte savaşı, siyasetin bir aracı olarak gören Clausewitzyen görüş, sporun siyasetin bir aracı olduğu görüşüne transfer edilmiş, Nye'ın Soğuk Savaş sonrası ortaya attığı yumuşak güç teorisi ile arasında tarihsel ve teorik bir ilişki eğrisi çizilmeye çalışılmıştır. Böylece 19.yy'dan itibaren siyasetin araçlarını tanımlayan düşünceler, zamanın kavramlarına uygun biçimde yeniden sorgulanmış ve dolayısıyla siyaset ve onun araçlarının aldığı yeni görünümler arasındaki ilişki hakkında daha nüanslı bir anlayış geliştirilmek istenmiştir.

Tezde, örnek olay olarak siyasal tarihten bir "doruk noktası" seçilmiştir: 1980 Moskova Boykotu.[7] Olimpiyatlar, sanat, edebiyat, sinema ve müzikle birlikte sporun da, "Doğu" ve "Batı" arasındaki, kültürel ve ideolojik üstünlük adına yürütülen küresel propaganda mücadelesinin merkezinde yer aldığı Soğuk Savaş ikliminde, giderek siyasallaşmıştır. Bu süreç, Sovyetler Birliği'nin Olimpiyat hareketine kabul edilmesiyle (1951) başlamış, süper güçler, IOC ve kurucu Ulusal Olimpiyat Komiteleri arasındaki iktidar mücadeleleriyle karakterize edilen 1980 Moskova Olimpiyatları Boykotunda doruk noktasına ulaşmıştır. 1980 Moskova Boykotunu örnek olay olarak inceleyerek, uluslararası ilişkilerde sporu, siyasal çatışmanın doruk noktasına ulaştığı politik bir mücadele alanı olarak temalaştıran tez, ayrıca, daha önce historyografisi tarafından domine edilen Soğuk Savaş'ın diplomatik ve politik anlatılarının, son dönemde ortaya çıkan yumuşak güç ve onun araçları olan spor diplomasisi ve ulus markası gibi yeni kavramlara entegre edilmesine katkıda bulunmuştur.

Örnek olayın ilk kısmında, ABD'nin Soğuk Savaş döneminde atletik rekabete olan ilgisi ve uluslararası sporu politik olarak biçimlendirme girişimleri değerlendirilmiştir. İkinci kısmında ise İngiliz hükümetinin, iç ve dış politika bağlamında geliştirdiği boykot pozisyonunun ana hatları da belirlenmiştir. Bu konularla ilgili birçok çalışma vardır (Eisen, 1984; Hill, 1996; Hulme, 1990; Kanin, 1981; Senn, 1999; Lowe ve diğ., 1978; Beck, 1999; Keys, 2004; Markovits ve Hellerman, 2001) ancak hiçbiri, ABD'deki sporun politik dönüşümüne ya da Olimpiyatlara katılım politikalarına odaklanmamıştır. Tezde, ABD ve Büyük Britanya örnekleri üzerinden, Soğuk Savaş'ın

[7] "Doruk noktası" Clausewitz'in savaşta her iki tarafın kazanma ihtimalinin eşitlendiği yeri tanımlamak için kullandığı bir terimdir (1984: kitap 6 bölüm 1); burada galibiyeti, komutanın savaş becerisi, inisiyatif alabilme özelliği belirler. Bu nedenle örnek olay, "doruk noktası" kavramına uygun olarak ağırlıklı olarak Nixon ve Thatcher'ın kararları etrafında incelenmiştir.

temelini oluşturan iki farklı politika ortaya konulmuş ve boykot sırasında devletlerin birbirleriyle olduğu kadar, kendi içlerinde de yaşadıkları çarpıcı bölünmeleri kapsayan iki katmanlı bir inceleme yapılmıştır.

Metod

Çalışmanın metodolojik yaklaşımı, olayla ilgili mevcut bilginin yanı sıra, yeni araştırmaları ve siyaset bilimi ilkelerine dayanan yorumlayıcı incelemeleri de içermektedir. Bu yaklaşımın, Trachtenberg (2006) tarafından gösterildiği gibi, uluslararası ilişkiler teorisinin geçerliliğini test etmek için yapılan tarihsel vaka çalışmalarının oluşturulmasında özellikle yararlıdır. Arşiv araştırması ve söylem analizi, 1980 boykot hareketinin ve onun daha geniş siyasi etkilerinin kapsamlı bir analizini yapılmasını mümkün kılmıştır. 1980 Moskova Olimpiyat Boykotuna liderlik eden genel politik söylemi anlayabilmek için, önde gelen aktörler (Carter, Thatcher, Brejnev) söylem analizi yoluyla incelenmiştir. White (1994) ve Sam'e göre (2003) yazarlar söylem analizlerinde, politik süreçlere ve kişilerin tarihsel deneyimlerine sistematik olarak dikkat etmişlerdir. 1980 Moskova Boykotunda var olan kamusal söylemlerin eleştirel bir biçimde incelenmesine de olanak tanıyan bu yaklaşım, ilk olarak Chalip (1995, 1996) tarafından spor politikası alanında kullanılmıştır. Bu yöntem, 1980 Moskova Olimpiyatları'nı araştırmak için özellikle faydalıdır. Bununla birlikte, kamuoyuna yapılan açıklamaların, boykot dönemindeki "politikaların" tamamını temsil etmediği belirtilmelidir. Ancak, aktörlerin "kayıt içi" ifadeleri, arşiv araştırmalarından elde edilen bulguların doğrulanmasına yardımcı olmuştur. Dahası, hem kamuya açık hem de arşiv kayıtlarının kullanılması, boykot hareketine ilişkin politika tercihlerinin arkasındaki düşüncelerin belirlenmesinde karşılaştırmalı bir akıl yürütme yapılabilmesini sağlamıştır. Örnek olay kısmının Amerikan Boykotu hakkında arşiv taramasıyla elde edilmiş belgelerden faydalanılmıştır. Bu belgeler, Amerikan tarihindeki herhangi bir sportif olaydan daha fazla sayıda çözümlemeler, duruşmalar, konuşmalar, yasalar, bildirimler gibi resmi materyallerden oluşmaktadır. Bu tarama ile belgelerde söylenenleri değerlendirmek, boykotun resmi olarak doğru bir açıklamasının yapılıp yapılmadığını görmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, IOC ve BOA (British Olympic Association, Britanya Olimpiyat Komitesi) arşivlerinden ve Britanya'daki siyasi partilerin arşivlerinden yararlanılmış ve ABD Hükümet Yayınları ve Kongre Bilgi Servisi Aylık Kataloğu gibi dizinler gözden geçirilmiştir.

2. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE SPOR VE YAKLAŞIMLAR

Spor "'yetenek ve cesaretin kurumsallaşmasıdır" (Allison, 1986:5). Daha kapsamlı tanımıyla, spor içsel ve dışsal faktörlerin kombinasyonu ile motive edilen kişilerin katıldığı, zindelik veya nispeten karmaşık fiziksel becerilerin kullanımını içeren kurumsallaştırılmış bir rekabet etkinliğidir (Coakley, 1986:17). Leftwich (1984:63), siyasetin tüm insan gruplarında, kurumlarında ve toplumlarında, resmi ve gayrı resmi, kamusal ve özel, tüm kolektif sosyal faaliyetlerin merkezinde olduğunu iddia eder. En yaygın klişelerden biri olan "spor ve siyasetin karışmaması"[8] sporun, siyasetin entrikalarından değil, yüksek ideallerden ilham alması gerektiğini ifade eder (Houlihan, 1991:5). Bununla birlikte, uluslararası tarih, spor ve siyasetin izole edilemeyeceğini göstermiştir. Burada açılması gereken kilit, siyaset ile politika arasındaki farkı bir anahtar gibi kullanarak, spor politikalarının siyasete ne kadar uzak/yakın olduğu ve siyasi meselelere yol açıp açmadıklarını anlamaktır.[9] Bu amaç doğrultusunda yöntem olarak genellikle üç siyasal anlayış izlenmiştir.

Birincisi, siyasetin, basitçe, devletleri ilgisi dahilinde olduğudur; devlet söz konusu olduğunda bir mesele "siyasi" hale gelir. Bu nedenle, bir olgunun uluslararası ilişkilerdeki rolünü anlamak için devletin gücüne odaklanılmalıdır. Dünya üzerinde cereyan eden olaylar, ekonomik kaynakların egemenlerin kullanımına dayalı olarak birbirleriyle rekabet eden devletler tarafından üretilmektedir. Devletler kaçınılmaz

[8] Avery Brundage, "Spor, tıpkı güzel sanatlar gibi, siyasetin ötesine geçer. Biz politika ve işle değil, sporla ilgileniyoruz" diyerek, spor ve siyasetin birbirinin karışmaması gerektiği konusunda kararlı bir duruş sergilemiştir (IOC, 1968:10). Brundage'ın görüşü, siyasi boykotların (Moskova ve Los Angeles Olimpiyatları), terörün (Münih Olimpiyatları) ve siyasi mücadeleleri yansıtan maçların (SSCB-Macaristan su topu maçı, 1956) yaşandığı Olimpiyatların "zorlayıcı diplomasisinin" ışığında pek de geçerli görünmemektedir.

[9] Clausewitzyen düşüncede siyasi olaylar ve sonuçları, rakip güçler arasındaki çelişkilerin, tutarsızlıkların, işbirliğinin veya uzlaşmanın ürünüdür. Sonuçlar nadiren, herhangi bir tarafın kesin olarak istediği veya amaçladığı biçimde gerçekleşir. Dolayısıyla siyaset, tıpkı savaş gibi "rasyonel" bir süreç olarak tanımlanamaz. Politika ise siyasetin aksine tek taraflı ve rasyoneldir. Strateji gibi, siyasi arenada, hedeflerine ulaşmak için - belki de yalnızca kendi gücünü veya varlığını korunmak için - kendi gücünü büken bir devletin sarf ettiği bilinçli çabayı temsil eder. Dolayısıyla politika, siyasetin rasyonel ve tek taraflı alt bileşenidir. Müttefikler ve düşmanlar siyasi olarak birbirine bağlıdır, ancak her birinin kendi politikaları vardır. Bir devletin politikası / politikaları / stratejileri vardır, müttefikinin kendi politikaları vardır ve ikisinin bir ittifak politikası vardır. Fakat aynı siyasi sahneyi paylaşan devletlerin ortak bir politikası olmayabilir.

olarak sporu da kontrol etmektedir. Bu bağlamda spor, devletlerarası rekabet ve işbirliği için yalnızca bir başka oyun alanı olarak görülebilir. Spor, büyük oranda devlet yasalarına tabidir (Taylor, 1986:29–30). Uluslararası spor, kendi ülkelerini temsil eden sporcular ve takımlar etrafında düzenlenir. ABD Milli Basketbol Takımı sadece bir sporcu topluluğu değil, aynı zamanda Amerikan egemenliğinin bir örneğidir. Bu "güç" perspektifinden bakıldığında, uluslararası spor, ulusların gücünü ve zenginliğini yansıtmaktadır.

İkincisi, değerler, fikirler ve milli kimlikler gibi maddi olmayan faktörleri vurgular. Buna anlayışa göre spor, çok sayıda insanı bir araya getirme yeteneğine sahip, uluslararası ilişkilerdeki etki alanı giderek artan büyük bir sosyal ve kültürel fenomen haline gelmiştir. Modern spor, bireylerin ve özel grupların çabalarından ortaya çıkmıştır ve bu anlamda sosyalleşmenin yeni bir biçimi olarak görünen toplumsal bir girişimdir (Hoberman, 1984:20). Spor müsabakalarında gösterilen performans, toplumdaki milli aidiyeti de güçlendirdiği için, spor ile ulus arasında bir bağ oluşur. Bu da spora, kendine özgü bir ideoloji tahsis eder ve onu sadece bir oyun değil, dünyanın her yerinde devlet sınırlarını aşan işbirliği (veya çatışma) yaratabilecek politik bir etkileşime dönüştürür.

Üçüncü perspektif, uluslararası siyaseti, yalnızca güçlü devletlerden ibaret değil, aynı zamanda devlet dışı aktör, örgütlerin de dahil ve etkin olduğu bir alan olarak görür. Siyaseti iktidar olarak gören bu görüş, hükümetin doğrudan dahil olmadığı durumlarda bile sporun kendi iç politik mücadelelerini yaşadığını hatırlatır. Devlet dışı aktörlerle (FIFA, IOC vs.) hükümetler arasındaki ekonomik ve politik etkileşimden kaynaklanan uluslararası bağımlılıklara ve bağımsızlıklara özel bir önem atfeder. Bu görüşe göre spor, yalnızca devlet politikasının aracı ya da uzantısı değildir, aynı zamanda karşılıklı ekonomik bağımlılığı vurgulayan ve sürdüren kendine has bir mücadele ve oyun alanıdır. Devlet ile aynı yargı yetkisine sahip olduğu düşünülen uluslararası ve ulusal yönetim organları tarafından kontrol edilir. Sporun üstünde belli bir güce sahip olan bu organlar, sporun kurallarını, rekabetin ve organizasyonların yapısını, ödülleri, teknolojik yeniliklerin spora kabul edilebilirliği vb. belirlerler. Ayrıca bir devlete tabi olmadıkları ve hatta devletler üzerinde birer baskı grupları olarak hareket edebildikleri için uluslararası ilişkilerde etkin birer aktör haline gelmişlerdir. Spor, artık, kendi iktidar biçimlerine sahiptir, ancak siyasetten özerk değildir. Redeker'e göre

(2008:498-99) “Spor organizasyonları devletleri, sporun alanı da politik ve diplomatik alanı yutar.”

Son dönemlerde, sporun bu üç bir geleneksel düşünce tarzına “uymadığını” düşünen dördüncü bir karşıt görüş gelişmektedir. Bu yaklaşım, spora uyarıcı bir karakter atfeder. Mevcut düşünce okullarının, sporun iktidar, devlet dışı kurumlar ve uluslararası karşılıklı ekonomik bağımlılıkla ilişkisi hakkındaki tahlillerinin yetersizliğine dikkat çeker. Bu görüşteki uzmanlara göre spor, uluslararası sistemi, devlet-devlet ilişkilerine odaklanan geleneksel görüşlerden daha fazla tanımlayan ulus ötesi bir fenomendir. Budd ve Levermore (2004:9) sporun, kendi kuuru ile önemli bir parçası olduğu uluslararası sistemin anlaşılmasına yardımcı olduğunu ve bu şekilde, aynı anda hem etkilerken, hem de etkilendiğini vurgularlar. Bu bağlamda, spor, milliyetçilik ile enternasyonalizm, uzak ile yerel, dolaylı ile dolaysız ve kişisel ile sosyal arasında işleyen bir diyalektik halini alır. Dolayısıyla bu yaklaşımda, süreçleri ve yapılarıyla, klasik düşünce okullarının öne sürdüğünden daha geniş bir uluslararası tarihsel, sosyal ve düşünsel bütünlüğe sahip olan sporun, klasik bağlamından koparılarak gerçekleştirilecek analiziyle uluslararası sistemin keşfedilmesi çağrısı vardır (Close ve diğ., 2007:bölüm 1; Close ve Askew, 2003).

Bu çalışma dördüncü düşünce okulunun yaklaşımını temel alarak, küresel sporun geleneksel olmayan analizinin, dünya siyasetinin karmaşıklığını aydınlatabileceğini öne sürer. Bu nedenle çalışmada, aralarında yaklaşık 200 yıl bulunan iki teorisyenin, (Clausewitz ve Nye) mücadele, iktidar ve denge yaklaşımları, spor ve siyaset bağlamına yerleştirilerek, aralarında düşünsel bir ilişkinin veya devamlılığın var olup olmadığı araştırılmıştır. Literatür kısmında, Murray’nin sınıflandırmalarından faydalanılmıştır. Buna göre sporun bir diplomasi aracı olarak kullanımı ilk bölümde, bir yumuşak güç aracı olarak kullanımı ise ikinci bölümde tartışılmıştır. Buradaki amaç, tezin temel üç sorusuna yanıt verecek zemini yaratmak, başka bir deyişle, bu sorular hakkında düşünmek için bir çerçeve sunmaktır.

2.1. Güçler Dengesi ve Spor Diplomasisi

Siyasal varlıkların davranışlarının anlaşılması için kullanılabilecek en faydalı yaklaşımlardan biri, ilk kez Clausewitz’in kullandığı “güçler dengesi” kavramıdır (1984:kitap1 bölüm 2). Ona göre güç dengesi, uluslararası ilişkilerde baskın bir mittir ve devletlerarası ilişkilerin temel yasasıdır (Sheehan, 1996:2). Güçler dengesi terimi

kullanılırken genellikle devletlere atıfta bulunulur ancak terim, birden fazla siyasi güç merkezi içeren herhangi bir sistem için de geçerli olabilir. İfade, gücün gerçek, ancak eşit olmayabilen dağılımını; iki veya daha fazla siyasi varlık veya varlık grubunun eşit güce sahip olduğu bir durumu; hiçbir siyasal varlığın veya varlık grubunun baskın olmaması için ittifakların değiştirildiği bir süreci tanımlayabilir. Clausewitzyen perspektifte güç, doğası gereği dengesizdir ve devletlerarasında veya bir devlet içinde değişen derecelerde eşitsiz bir şekilde dağılmıştır.[10] Siyaset, çeşitli araçlar kullanarak bu eşitsizliği dengeleme ya da derinleştirme çabalarını içeren değişken bir süreçtir.[11] Gücü siyasal ve toplumsal olarak dağıtma süreci, düzenli - konsensüs, miras, seçim, gelenekler - veya kaotik - suikast, devrim, entrika, savaş - olabilir. Sadece gücün dağıtımı değil, aynı zamanda dağıtıldığı süreç de değişim için sürekli baskı altındadır.

Güçler dengesi, birkaç siyasal varlığın hegemonya için yarıştığı, ancak hiçbirinin bunu başarma kudretine sahip olmadığı durumlarda ortaya çıkan bir sistemdir. Devletler "yutulma korkusu" taşıdığı için potansiyel olarak diğerinin hegemonik bir güç haline gelmesine engel olmaya çalışır.[12] Sonuçta, yalnızca tek "en iyi" çözüm bulunmalı ve bu çözüm, mantıklı bir şekilde tüm insanlık için geçerli olmalıdır. Çoğu medeniyet nihayetinde böyle birliği sağlamış ve bunun bedelini siyasal durgunlukla ödemiştir. Ancak güçler dengesi kavramı sadece modern Avrupa'da arzu edilen bir durum olarak kabul görmüştür. Vestfalya Barışı'ndan sonra (1648), Avrupa'da gerçekleşen savaşlar "büyük güçlerin" kıtadaki eşitliği koruma veya kendi hegemonyasını empoze etmek isteyen bir "köpekbalığı devletleri" barındırmama veya yok etme girişimi olarak düşünülebilir. Öyleyse güç dengesi yaratmanın amacı barış değil, devletlerin güvenliği ve bağımsızlığını korumaktır.

Devlet sisteminin doğası üzerine temel sorunsallardan biri, bütün devletlerin, doğal olarak komşularını tüketmeye eğilimli köpekbalıkları olup olmadığı ya da daha iyimser bir bakış açısıyla, devletlerin doğaları gereği barış içinde bir arada yaşamayla

[10] Örneğin Japonya'da siyasal güç, 16. İle 19. yüzyıllar arasında, imparatora bağlı şogunlar tarafından kullanılmış, ancak bu askeri liderler daha sonra, fanatik genç subay grupları tarafından kontrol altına alınmıştır. Bir başka örnek olarak, iktidarı toprak aristokrasisine dayanan İspanya Kralı II. Felipe, bankerler ekonomik güçleriyle Kraliyetin askeri stratejisi üzerinde etkin oldukça güç kaybetmeye başlamıştır.

[11] Siyasal gücün bu tanımı esasen Max Weber'in siyaset tanımı ile uyumludur: "Bizim için siyaset, gücü paylaşma, daha spesifik bir ifadeyle, gücün devletlerarasındaki ya da bir devlet içindeki gruplar arasındaki dağılımını etkileme girişimi anlamına gelir." (Weber, 1946).

[12] Tarihsel olarak, çoğu toplum bunu metafizik/teolojik bir durum olarak görmüştür - Çinlilerin "tüm cennetin altında" birleşme mitinde, orta çağ Avrupa'sının evrensel bir kilise ve imparatorluk kurma ideallerinde görüldüğü gibi.

yetindikleri ancak köpekbalıklarının bu kuralın istisnaları olduklarıdır. Çalışmamız bu tartışmayı çözmekle ilgilenmez ancak inkâr edilemez bir gerçek vardır ki Avrupa'nın güç dengesine yönelik açık bir tehdit olarak tanımlanan "köpekbalığı" devletlerin periyodik gelişimi (örneğin, Napolyon Fransa'sı İmparatorluk ve Nazi Almanya'sı, Sovyetler Birliği), Avrupa'da bağımsız devlet sayısında istikrarlı bir düşüşe yol açmıştır.

Avrupa diplomasisinin bulduğu muhafazakâr stratejik çözüm, ne zaman ve nerede duracağını bilmek, yani, Clausewitzyen ifadeyle "zaferin doruk noktasını" kavramak ve güçler dengesi içinde yaşamayı kabul etmek olmuştur.[13] Devletlerin bu stratejiyi izlemeleri onların özgecil veya hırslarından arınmış oldukları anlamına gelmez; ancak sistemin doğasını tanıdıkları ve bu doğayı kendi konumlarını geliştirmek için kullandıkları anlamına gelir. Örneğin Soğuk Savaş döneminde, Sovyetler Birliği'ne karşı giriştikleri küresel mücadelelerinde "sınırlarını bilmek", İngiltere ve ABD'nin temel stratejisi olmuştur.[14] Güçler dengesinin, Soğuk Savaş döneminde siyasetin önemli bir unsuru olarak belirmesi, diplomasinin yeniden şekillendirilmesin ve güçler dengesinin sembolik bir mücadele alanında test edildiği bir alanın yaratılmasını sağlamıştır. Buradaki neden sonuç ilişkisini anlamak, sporu siyasetin farklı araçlarla sürdürülmesi olarak değerlendirebileceğimiz durumları bulmamızı kolaylaştırabilir. Bu nedenle öncelikle diplomasi kavramı tanımlanacak ve onun spor içinde aldığı görünümlerin uluslararası ilişkilere etkileri üzerinde durulacaktır.

Diplomasi, uluslararası ilişkilerin "makine dairesi", uluslararası toplumun "ustalık enstitüsüdür" (Cohen, 1998:1; Wight ve diğ, 1966:10-12). Geleneksel diplomasi, dünya siyasetinde egemen olan devletlerarasındaki ilişkilerin resmi, politik ve barışçıl yollarla yürütülmesidir (Bull, 1977:156). Berridge, diplomasiyi, ulus devlet ile aynı hizaya getirir ve temel amacının, lobicilik ve pazarlık yoluyla, devletlerin dış politikadaki hedeflerinin, zor veya propaganda kullanmadan gerçekleşmesini sağlamak olduğunu belirtir (Berridge, 2015). Diplomatlar devletlerini temsil etseler de

[13] Bu stratejinin en başarılı bireysel uygulayıcısı muhtemelen Prusya / Almanya Başbakanı Otto von Bismarck'dır. Üç savaşın ardından (1864, 1866 ve 1870-71) Bismarck, küçük Alman devletlerinin çoğunu tek ve güçlü bir Alman İmparatorluğu'nda birleştirerek Avrupa'daki güçler dengesini bozmuştur. Ancak, ulaştığı gücü tüm Avrupa'yı birleştirmek gibi tehlikeli bir girişimde kullanmak yerine, Almanya'yı yeni bir denge gücü yapmak için kullanmıştır.

[14] Tezde bu stratejinin İngiltere'nin 1980 Moskova Olimpiyatlarında (bkz. "Büyük Britanya'nın Boykot İkilemi" s. 102) ve ABD'nin Soğuk Savaş dönemindeki spor politikalarında (bkz. "Sovyet-Amerikan Spor Rekabeti" s. 63) uygulanma biçimleri analiz edilmiştir.

uluslararası topluma entegredirler ve bu "diplomatik kolordu" insanlığın sembolik birliğini şiar edinir (Sharp ve Wiseman, 2008).[15]

Nygard ve Gates (2013:237) diplomasinin ve daha genel olarak siyasetin, bir "verme ve alma" sürecini içeren rasyonel bir pazarlığı çağrıştırdığını ileri sürer. Bu süreçler, birinin, diğerlerinin eylemlerini hesaba katarak eyleme geçtiği, temelde stratejik bir zeminde gerçekleşir. Diplomasi, devletlerin dış politikasına aykırı olmadıkça, anarşik ve rekabetçi bir küresel ortamda sürtünmeyi[16] en aza indirmeyi amaçlar (Murray, 2012:578). Bu amaç çerçevesinde, uluslararası ilişkilerde, mesajın kapsamını genişletmek için geleneksel diplomaside olmayan araçlar kullanılabilir. Farklı güç kullanma yöntemleri, farklı araçlar gerektirir ve bir devlet bu araçların birçoğundan yoksun iken herhangi birinde ustalaşabilir (Organski, 1968:118). Tam da burası, diplomasinin ve politikanın, tekrar eden bir stratejik "verme ve alma" süreçlerini içermeyen yöntemlere meylettiği yerdir; bunlar, birer ikna araçları olarak sosyal normlar veya iyi ya da kötü algılar tarafından yönlendirilirler. İmaj-inşası, ulus-markası yaratımı, diyalog ve güven platformu oluşturma ve entegrasyon gibi mekanizmaların hepsi bu ikna süreçlerine dahildir. Diplomasideki geleneksel olmayan bu mekanizmaların mutlaka sporla ilgili olması gerekmez - New York Filarmoni Orkestrası tarafından Kuzey Kore'ye yapılan ziyaret gibi kültürel ziyaretler daha resmi diplomatik etkileşimin yerini alabilir ya da Goethe Enstitüsü, British Council gibi kurumlar diplomasi için yeni kanallar oluşturabilir - ancak spor, diplomatik zemin yeterince verimli ise muazzam derecede etkili olabilir. Spor bunu doğrudan kamuoyuna seslenerek ve bu yolla taban desteğini katalize ederek yapar. Bu yönüyle, hükümetlere kendi politikaları hakkında sağlıklı bir kamuoyu barometresi sağlar ve böylelikle yeni bir inisiyatif almayı kolaylaştırır. Bu anlamda spor, liderlere, taban desteğine dokunma ve toplumda bir ivme yaratma fırsatı verir.

[15] Bu tanımlar çerçevesinde, genel olarak diplomasinin, savaşın antitezi olduğu ve iki kurumun birbirini dışladığı düşünülebilir. Bu yaklaşım bir anlamda savaşın, siyasetin farklı yollarla sürdürülmesinden başka bir şey olmadığını öne süren Clausewitzyen görüşle bir karşıtlık yaratır (Herberg-Rothe, 2007; Howard, 1983). İleri okuma için bkz. Sofer, 2005:2; Steiner, 1998:1-23.

[16] Clausewitz "sürtünme" terimini ilk kez, Fransa'nın Prusya'yı 14 Ekim 1806'da gerçekleşen Jena-Auerstadt savaşında mağlup etmesinden 3 haftadan önce, eşi Marie von Brühl'e yazdığı mektupta "gerçekliğin savaş üzerindeki etkisini tanımlamak" için kullanmıştır (Paret, 1976:124). Clausewitz'in bu mektuptaki tamamlanmamış tespitleri, sürtünmenin Jena-Auerstadt savaşındaki zayıflatıcı etkileriyle ilgili görüşlerinin merkez teması olmuştur (Clausewitz, 1984:kitap 1 bölüm 7). Günümüzde, Clausewitz'in genel sürtünme konsepti "savaşın sisi ve sürtünmesi" olarak tanımlanır ve askeri güçlerin etkili kullanımına yönelik çeşitli zorlukların ve engellerin, Clausewitz'in zamanından bu yana gerçekleşen savaşların çoğunda önemli rol oynadıkları kabul edilir (Sullivan ve Dubrik, 1993:26).

1990'lardan itibaren, diplomatik tarih araştırmaları cinsiyet çalışmalarını, insan haklarını ve kültür çalışmalarını da içerecek şekilde genişletilmiş, uluslararası ilişkilerin neyi oluşturduğuna dair daha geniş bir bakış açısıyla oluşturulan bu "yeni diplomatik ve uluslararası tarih anlayışlarıyla" spor tarihi arasında yeni bağlantılar kurulmuştur (Dichter, 2015:1741). Diplomasiye etki eden ya da onun tarafından araçsallaştırılan spor organizasyonlarına, profesyonel sporculara, kulüplere ve taraftarlara daha fazla akademik ilgi gösterilmiş, ortaya çıkan bu ağ, "spor diplomasisi" teriminin diplomatik çalışmalar sözlüğüne girmesine neden olmuştur (Murray, 2012:580-81). Özellikle son 10 yıldır, spor diplomasisini, ulus-devlet merkezli politikaları ve onların uluslararası ilişkilerdeki uygulanış biçimlerini kavrama aracı olarak kullanan akademik çalışmalarda gözle görülür bir artış olmuştur. Spor ve diplomasinin parametrelerini ele alarak ve ikisi arasındaki kurulan bağlantıyı ve söylemi sorunsallaştıran Murray'nin çalışmaları (2012; Murray ve Pigman, 2014) özel bir dikkati hak eder. Analizlerinde, aşırı sadeleştirmenin kurbanı olduğunu kabul ettiği spor diplomasisi terminolojisini yeniden almış ve uluslararası spor müsabakalarında, hükümetlerle devlet dışı aktörler arasında diplomatik temsil, iletişim ve müzakere gerektiren "diplomasi olarak spor" ile hükümetlerin sporu bir diplomasi aracı olarak kullandığı "spor diplomasisi" arasında ayrım yapmıştır (Murray ve Pigman, 2014:1099).

Bu iki kavram, yumuşak gücün enstrümanlarıdır ve ikisi de zorlamayı değil, ikna etmeyi amaç edinir (Nygard ve Gates 2013:237). IOC ve FIFA gibi devlet dışı aktörlerin, hükümetler, bölgesel ve ulusal spor organizasyonları, spor kulüplerine sponsorluk yapan büyük şirketler, küresel medya ve sivil toplum kuruluşları ile temas ve müzakerelerde bulunması "diplomasi olarak spora" örnek teşkil eder. Spor diplomasisinin bir dış politika aracı olarak kullandığı "spor diplomasisi" ise, iki ülkeyi aralarında bir spor diyaloğu kurmayı iten temel güçle ilgilidir. Örneğin Kuzey ve Güney Kore arasında tarihin bazı dönemlerinde spor aracılığıyla gerçekleştirilen diplomatik temaslar, spor diplomasisine örnektir.[17] Spor ve diplomasi, kimi durumlarda iç içe geçebilir. Liston ve Maguire'ın belirttiği gibi (2016:316) Commonwealth Oyunları hem "diplomasi olarak sporda" hem de "diplomasinin aracı

[17] Kuzey ve Güney Kore arasındaki spor diplomasisi için Jung'un (2013) çalışmasına bakılabilir. Jung, iki ülke arasındaki İkinci Dünya Savaşı sonrası ilişkiyi incelerken, sporun uluslararası ilişkilerde nasıl bir katalizör olarak hizmet edebileceğini gösterir. Ayrıca Jung çalışmasında, zaman içinde değişen politik niyetlerin ve koşulların, iki Kore'nin siyasal stratejilerini nasıl etkilediğini ve buna dayanarak spor diplomasisinin hangi dönemlerde başarılı ve hangi dönemlerde başarısız olabileceğini araştırmıştır.

olarak sporda" konumlandırılabilir çünkü Commonwealth Oyunları, resmi olarak "insanlığın, ulusların ve Commonwealth topraklarında yaşayan halkların yararına sporu geliştirmek ve böylece Commonwealth'ı güçlendirmek" için oluşturulmuştur.

Rofe (2016:214-15) "spor" ve "diplomasiyi" birlikte "spor ve diplomasi" olarak kullanmak gerektiğini düşünür; bu semantik işlemde, iki olguyu, birbirlerine katkı yapan, eşit derecede değerli mercekler olarak görür. Böylece "spor ve diplomasi" kavramının, bir alandan diğerine, iki yönlü anlaşılmasını ve bağlamının genişletilmesi sağlar. Defrance ve Chamot ise (2008:395), spor ve diplomasiyi birbirinden farklı iki kutup olarak ayırırlar ve sporcularla diplomatlar arasında, bedenle ifade-kelimelerle ifade, öne çıkma-tedbirli olma, adrenalin-itidal ve stadyumun gürültüsü-büyükelçiliklerin sessizliği gibi karşıtlıklar kurarlar. Black ve Peacock (2013:708-14), spor ve diplomasiyi, birini diğeriyle ilintili olmak yerine, birbirinden ayrı fakat eşit alanlar olarak değerlendirmenin daha yararlı olduğu görüşündedirler. Bunu yaparken de spor ve diplomasiyi, spor diplomasisi ile eşanlamlı olarak kullanırlar.

2.1.1. Oyunlar Çevresinde Gelişen Spor Diplomasisi

Spor diplomasisi tarihsel olarak, barışçıl yolları temsil eder ve anarşik uluslararası ortamda uygarlığın ve düzenin tezahürüdür. En erken spor diplomasisi (ya da Murray'nin terminolojisine göre bu örnekte "diplomasi olarak spor") olan ve M.S. 776'dan M.S. 393'e kadar her dört yılda bir kesintisiz olarak devam eden antik Olimpiyatlarda, aralarında düşmanlık olan ülkeler arasında geçici ateşkes uygulanmıştır. Oyunlar süresince seyahat edenlere koruma sağlanmış, Sporcuların ateşkes bayrağı altında Oyunlara girmelerine izin verilmiş ve katılan bütün devletlere "silahlanma, hukuki uyuşmazlıkları sürdürme ve ölüm cezası uygulama yasağı" getirilmiştir (Scrambler 2005: 15). Böylelikle antik Olimpiyatlar, şehir devletlerin aralarındaki düşmanlıkların zararsız bir şekilde çözülebildiği bir sembolik savaş alanı haline gelmiştir.

1896'da Atina'daki ilk "modern" Olimpiyatlardan itibaren devletler bu "sembolik savaş alanını" bir yandan dış dünyaya uygarlık seviyelerini göstermek, diğer yandan da iç gerilimlerini yatıştırmak için kullanmışlardır (Tomlinson ve Young, 2006:1). Almanya'nın ev sahipliği yaptığı 1936 Berlin Yaz Olimpiyatları, modern anlamda düzenlenmiş ilk uluslararası dev spor organizasyonu olarak kabul edilir. Oyunların erken planlama aşamalarında, Propaganda Bakanı Joseph Goebbels, Olimpiyat

Oyunlarının gücü ve kullanışlılığı konusunda çok hevesli olmayan Adolf Hitler'i ikna etmiştir. Naziler, Alman devletinin ve halkının üstünlüğünü ve yeni düzenin gücünü dünyaya göstermek için Oyunları bir sahne olarak kullanmıştır (Senn, 1999:50). Hitler ve Goebbels, böylelikle, dünyanın geri kalanına güçlü ve birleşik bir Almanya görüntüsü vermek ve diğer devletlerin önceki girişimlerini gölgede bırakan bir ev sahipliği yapmak istemişlerdir (Mandell, 1984:217). Bu görüntü birkaç adımda gerçekleştirilmiştir; ilk olarak, Nazi Almanya'sı Dışişleri Bakanlığı, 1936 Nobel Barış Ödülü için Olimpiyatların fikir babası Baron Pierre de Coubertin'i önermiştir (Teichler, 1982:29). Eisenberg'e göre (1999:411–419) Olimpiyat hazırlıkları sırasında ise apolitik bir görünüm verilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle uluslararası boykot ya da yaptırım korkusuyla, anti-semitik edebiyat, ırkçı sloganlar ve diğer propagandalar gizlenmiş veya kaldırılmıştır. NSDAP üniformaları arka plana itilmiş, misafir ülkelerin temsilcileriyle ve turistlerle ilgilenen memurlar sivil üniforma giydirilmiş, SA (Sturmabteilung, Fırtına Birimi), SS (Schutzstaffel, Savunma Birimi) ve Hitler Gençliği ana alanlardan uzak tutulmuştur (Rürup, 1996:113). Çingeneler ve diğer "istenmeyen" etnik kökenler Berlin'den çıkarılarak ve kamplara yerleştirilmiştir. Dergiler, filmler ve posterler kullanılarak, şehri büyülü gösterecek yeni bir propaganda kampanyası başlatılmıştır. Açılış günü Via Triumphalis'te askeri tarzda bir geçit töreni yapılmış olmasına rağmen, Oyunların genel atmosferinin askeri bir intiba bırakmamasına dikkat edilmiştir (Lipstadt, 1986:81). Oyunlar boyunca Nazizm ve Semitizm geçici olarak yeraltına inmiştir. Siyahlar ve Yahudi sporcular Alman pistlerinde koşmuş, Alman havuzlarında yüzmüş ve Alman kortlarında oynamıştır; Almanları yendiklerinde Alman seyirciler tarafından alkışlanmış, tebrik edilmiş ve imzaları istenmiştir. Nazilerin ekstremist düşüncelerinden oldukça farklı olan "ulus imajı", dünya kamuoyunun Almanya'ya bakışını etkilemiştir.[18] Özellikle New York Times'ın bu konudaki değerlendirmesi çarpıcıdır; gazetede Nazizm'in birçok ulus ve ırkla gerçekleştirdiği bu sıra dışı temasın, "dört yıl sonra Almanları yeniden daha insan yaptığı" görüşüne yer verilmiştir (New York Times, 1936:IV,5).

Keys'e göre (2006:132), Nazi rejiminin sporu kullanmasındaki başarısı, uluslararası spor federasyonlarındaki üst düzey yetkililer ve IOC'nin muhafazakâr yönetim

[18] Nazi Almanyası'nın 1936 Berlin Olimpiyatlarındaki politikası çalışmamızın "Ağırlık Merkezleri ve Yumuşak Güç" başlığında tartışılan, ulusların dev spor organizasyonları aracılığıyla imaj inşa etmelerine dair tartışmalar çerçevesinde yeniden düşünülebilir. Böyle bir yorumlama, çalışmamızın temel dayanağı olan, yumuşak gücün kavramsallaştırılmadan önce çeşitli şekillerde var olduğu tezini güçlendirecektir.

kadrosu tarafından kolaylaştırılmıştır.[19] Senn (1999:54) de Amerikan Olimpiyat Komitesi Başkanı Avery Brundage'ın, Almanya'nın Oyunları siyasi bir silah olarak kullanma konusundaki örtülü girişimini görmezden geldiğini ve uluslararası kamuoyunda konuşulan Berlin oyunlarını boykot edilmesi tavsiyesine uymadığını öne sürer.[20] Brundage'ın Nazilerle olan yakın ilişkisine dair başka kanıtlar da ileri sürülmüştür. Örneğin, Sovyetler Birliği ile IOC arasındaki müzakereler sırasında, Brundage, Sovyetler Birliği'nin IOC'ye kabul edilmesinin bir şartı olarak, yakın dostu ve aynı zamanda IOC üyesi olan Karl von Halt'ın (Hitler'in son *Reichhsportführer*'idir ve ABD tarafından savaş suçlusu olduğu ilan edilmiştir) tutulduğu bir Sovyet kampından serbest bırakılmasını talep etmiştir (Krüger, 1999).

Olimpiyat Oyunlarının veya geniş anlamda spor organizasyonlarının hükümet ve hükümet dışı örgütlere çekici gelmesinin ardında, Oyunların kültürel ve politik çıkarların ifadesi için ideal bir alan sunmuş olması yatar. Bu nedenle spor organizasyonlarının bir diplomasi aracı olduğu iki savaş arası dönemde ulus markalaşması kavramının arketipleri de bulunabilir. Örneğin halen varlığını sürdürmekte olan ve Olimpiyatlardan sonra dünyanın en büyük ikinci çok uluslu ve çok sporlu etkinliği olan Commonwealth Oyunlarında, emperyal Britanya'ya has spor müsabakalarının gerçekleştirilir. Liston ve Maguire'a göre (2016:314-18) 1930'da başlayan Oyunlar, koloniler ile anavatan arasındaki güç ilişkilerinin sürdürülmesini ve ölmekte olan emperyal değerlerin yaşatılmasını amaç edinir. Hobsbawm'a göre (1994:226) İkinci Dünya Savaşından sonra ABD, eski emperyal hegemonyaların bu tür miraslarını da devralarak, Sovyet etki alanı dışında kalan kapitalist dünyanın yanı sıra, batı yarımkürenin ve okyanusların üzerinde de kontrol sağlamıştır. ABD'nin uluslararası spordaki etkisinin büyümesi, bu kontrolün ve dolayısıyla Amerikanizmin geniş akımlarının bir parçası olarak görülebilir. Dolayısıyla Amerikanizmin temelleri, Soğuk Savaş öncesi dönemde atılmıştır. Brownell (2008:64, 354), St. Louis'teki 1904 Olimpiyat Oyunlarını, birçok kişi tarafından, çeşitli derecelerde, Amerikan devletinin üstünlüğüne ve çeşitli halkların ve kültürlerin hiyerarşik sıralamalarına odaklanan,

[19] 1930'lu yıllarda IOC gibi FIFA'nın da Almanya ile yakınlaşma eğilimi içinde olduğu görülmüştür. Örneğin, FIFA başkanı Jules Rimet, "futbol ailesi" kavramını Nazi Almanyası içerecek şekilde genişletmeyi önermiştir. Hatta Fransız milli takımının 1933 yılında düzenlediği Almanya turu sırasında oynadığı bir dostluk maçının ardından, Fransız delegasyonuna, ülkeye döndüklerinde Üçüncü Reich hakkındaki yanlış kanıları gidermek için olumlu görüşler yaymalarını tavsiye etmiştir (Hoberman, 1995:18).

[20]

Amerikan yanlısı bir girişim olarak görür. Oyunlar, kendi kültürel ve kapitalist imparatorluğunu kurma niyetinde olan ABD'yi, büyüyen uluslararası bir güç olarak satma çabasıdır. Sporcular, Baron de Coubertin'in enternasyonalizmi teşvik eden orijinal Olimpiyat vizyonundan uzaklaşılmasına neden olacak ölçüde beyaz Amerikalıdır. Mandell'a göre (1984:209-10) erken dönem Olimpiyat Oyunları, - özellikle Avrupa'da gerçekleştirilenler - IOC delegelerinin büyük bir bölümünü oluşturan kraliyet aileleri tarafından, ülkedeki varlıklarını göstermek için bir vitrin olarak kullanılmıştır.

Spordaki Amerikanizm ile ilgili iddiaların yansımaları, ABD'nin Çin politikasında görülebilir. Amerikan dış politikasındaki etkin bir çoğunluk, 2008 Olimpiyatlarının Çin'i daha açık bir topluma izin vermeye ve daha demokratik bir politika benimsemeye yönlendireceğini düşünmüş, ABD dış politikasının bir asırlık gerçeği olan Çin'i "Amerikanlaştırmak" için sporun gücünün kullanılmasında ısrar etmiştir (Dyreson, 2008). Bu iklim, yoğun olarak, Çin, 2000 Olimpiyatlarına aday olduğunda hâkim olmuştur. Çin'de, girdap halinde kendini gösterecek Amerikan tarzı reformun güçlü cereyanlarını bekleyen ve Tiananmen Meydanı ayaklanmasını, tarihin çöplüğüne giden "komünist bir oligarşi" tarafından geçici olarak engellenmiş, Batılılaşma için verilen geniş çapta desteğin bir göstergesi olarak yorumlayan birçok Amerikalı siyaset bilimci, Çin'in teklifini desteklemiştir. Bu grup, Pekin'i Berlin'e değil, Seul'e bağlamış ve 1988 Seul Olimpiyatlarının, sadık bir Amerikan ortağı olarak demokratik bir Asya devletini doğurduğu konusunda ısrar etmiştir. Özellikle Wall Street Journal ve diğer kanaat önderleri, Olimpiyatların, Güney Kore gibi Çin'i de Amerikanlaştıracağını savunmuştur (Cyphers, 1993). Amerikan dış politikasının iki ağır "ağırlık merkezi", Zbigniew Brzenzinski ve Henry Kissinger bu görüşü desteklemiştir (Brzenzinski, 2001; Harvey, 2001).

2008 Pekin Oyunları Teklif Komitesi başlangıçta, Çin'in adaylığını destekleyen Amerikanizm yanlısı grubu hoşnut edecek şekilde, Doğu ve Batı'nın karşılıklı ortaklığını savunmuştur. Ancak ihtişamlı açılış töreninde, Pekin, sadece eski Çin medeniyetini Batı karşısında yüceltmemiş, aynı zamanda Batı medeniyetinin Doğu tarafından nasıl kurulduğunu göstermiştir (Collins, 2011:2248-49). Bu iddia, Pekin'in Olimpiyat sloganında da görülebilir. "New Beijing Big Olympics/Yeni Pekin, Büyük Olimpiyatlar" teması, Çince'de karakterlerin "Yeni Pekin, Yeni Olimpiyatlar" olarak

da okunabileceği göz önüne alındığında müphem bulunmuştur.[21] Mottonun anlam bulanıklığı, Çin'in, Olimpiyat Hareketi'ni (dolayısıyla Batı modernizmini) değiştirmeye çalıştığı yönündeki komplo teorilerinin yeniden üretilmesine neden olmuştur.[22] Bu nedenle, motto daha sonra "Tek Dünya Tek Hayal/One World One Dream" olarak değiştirilmiştir. BOCOG, 'Olimpiyat Oyunlarının, Çin Kapılarını her zamankinden daha geniş açacağını, antik gizemlerini ve modern cazibesini tüm insanlığın gözleri önüne sereceğini' duyurmuştur (BOCOG, 2001). Çin'in, Doğu'nun özgünlüğünü ve dünyayı daha büyük küresel birliğe doğru yönlendirme misyonunu vurgulayan teklif retoriğinde, Japonya'nın ev sahipliğini aldığı, ancak 2. Dünya Savaşının başlaması nedeniyle düzenleyemediği 1940 Tokyo Olimpiyatlarının aksi görülür (Collins, 2011:2249).

Japonya, 1930'larda "Batı tarafından inşa edilen ve egemen olan uluslararası düzeni" sorgulamaya başlamış ve kurulu dünya sistemini sarsma arayışı içine girmiştir (Harootunian ve Najita, 1988:767). Benito Mussolini'nin verdiği sansasyonel destek gösterisinden sonra Japon ulusal hükümeti Olimpiyat Oyunlarını bu arayışın bir parçası olarak görmeye başlamıştır. Bu dönemde milliyetçi Japon ideologlarının geliştirdiği Japonya imajı - Doğu ile Batı veya gelenek ile modernite arasındaki farklılığının bedenleşmesi - küresel bir destek görmüş, Batıdan farklılık gösteren bir Japon modernizminin biçimlenişi, Doğu ile Batı arasındaki kalıcı farkın bir işareti olarak kabul edilmiştir.[23] Japon yetkililer, 1940 Olimpiyatları ev sahipliğini almak için, Japonya'yı Batı'dan kültürel anlamda farklı kılan özelliklerini bilinçli olarak belirgin hale getirmişlerdir. Modern kültür tarafından bozulmamış Japon kültürünün, Batılılara göre ilginç gelenekleri, Japonya'nın ev sahibi ülke olarak çekiciliğinin örnekleri olarak sunulmuştur. IOC, Japonya'nın bu politikasına, Avrupa ve ABD dışında düzenlenecek ilk Olimpiyatlar için Tokyo'yu seçerek bir tür onay vermiştir (Daley, 1936).[24] 1936 Berlin Olimpiyatları konusundaki tartışmalara rağmen, IOC'nin

[21] Çin dışında kullanılan, 'Yeni Pekin, Büyük Olimpiyatlar' mottosunun Çincesi 'xin Beijing, xin Aoyun'dur ve "xin" sözcüğü hem yeni, hem de büyük anlamlarına gelmektedir (Xu, 2006).

[22] Batı kökenli spor organizasyonları üzerindeki egemenliğin Avrupa veya ABD'den "çalınacağına" dair komplo teorileri sadece Japonya ve Çin için üretilmemiştir. İlginç bir şekilde, 1930'lu yıllarda Kanada'nın 'dostça rekabet ruhu taşıyan İmparatorluk Oyunları' düzenleme çabası hem İngiliz Olimpiyatları Komitesi (BOA), hem de İngiliz elit çevreleri tarafından, Commonwealth Oyunlarını ele geçirme girişimi olarak görülmüş ve engellenmiştir (Liston ve Maguire, 2016:315).

[23] Japon ideologlar, özellikle, dünya siyasetinde etkinliğini arttırmak için sporu militarizmle ikame etmiş ve ulusal kavramlar üzerinde "yumuşak" bir saldırıya geçmiş olan Amerikanizmi hedef almışlardır.

[24] Teklifini, kendi özgünlüğü ve Batıdan farklılığı üzerine inşa eden Tokyo'nun başarısı, Olimpiyatlar tarafından temsil edilen modernizmin artık yalnızca Batı tekelinde olmadığı anlamına gelebilir.

yaptığı Tokyo seçimiyle gittikçe daha az politik farkındalık gösterdiği düşünülebilir. Japonya'nın özellikle 1931'de Mançurya'yı işgalinden sonra saldırgan bir dış politika geliştirdiğinin biliniyor almasına rağmen, Guttmann'a (1992:73) göre "Komitenin gözünde, Olimpizmin Asya kıyılarındaki barışçıl yayılması, Japon imparatorluğunun acımasız genişlemesinden çok daha önemlidir."[25]

Olimpizm kavramı sadece bir spor değil, devletlerin tarihlerinin tedavisi ile ilgili uygulamaların bir koleksiyonudur (Guttmann, 1984:27). Bu görüş çerçevesinde, ikisi de birer ulusal girişim haline gelen, Japonya'nın 1940 Tokyo Olimpiyat Oyunlarında izlediği strateji ile Kore ile birlikte düzenlediği 2002 Dünya Kupasında izlediği strateji arasında bu tür bir tedavi ilişkisi olduğu görülebilir. Japonya'nın 1910'da Kore'yi işgali ve 35 yıl süren sömürge yönetiminin ardından iki ülke arasındaki kopan ilişkilerin düzeltilmesi yaklaşık yarım asır almıştır.[26] İki ülke, 2002 Dünya Kupası'na ortaklaşa ev sahipliği yapma hakkı kazandıktan sonra küresel sponsor ve medya firmaları ile birlikte yedi yıl boyunca sürekli görüş alışverişi ve müzakerelerde bulunmuştur (Murray ve Pigman, 2014:1110). Bu ortaklığın sonunda Seul, Japonca müzik yayını yasağını kaldırırken, Japonya da Güney Koreli turistlere yönelik vize şartlarını düşürmüştür (Jarvie, 2003:540). Bir başka örnek 1972 Münih Oyunlarıdır. Almanya bu Olimpiyatlarda, Üçüncü Reich'ın ve 1936 Berlin Oyunlarının anılarını ortadan kaldıracak bir organizasyon gerçekleştirmek ve ülkenin refah seviyesini, ileri görüşlülüğünü ve modernliğini – özellikle Doğu Alman komşusuna kıyasla – dünyaya göstermek istemiştir (Schiller, 2010:133).

2.1.2. Politik Bir Araç Olarak Spor Diplomasisi

Cha'ya göre (2009:1592) spor diplomasisi, bir müzakere sürecini geliştirmek için gerekli olabilecek bazı iyi niyetlerin oluşturulmasına zemin hazırlayabilir ya da beklenmedik bir diplomatik çekicilik yaratarak süreci ilerleten bir olay olabilir. Bununla birlikte spor ancak koşullar uygun olduğunda bir ivme yaratabilir veya bir diplomatik hamleyi hızlandırabilir. Sovyetler Birliği'nin Batı'da henüz bir Soğuk Savaş rakibi olarak algılanmadığı 1945 yılında, Sovyet futbol takımı Dinamo Moskova'nın İngiltere'ye düzenlediği tur, Cha'nın bakış açısını doğrulayan bir

[25] IOC'nin 1936 ve 1940'daki "siyaset-dışı" siyaseti, 1956'da gerçekleşen Macaristan'ın işgali ve Süveyş krizi sırasında da sürmüş, 1956 Olimpiyat Oyunlarında, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Fransa'ya yönelik herhangi bir yaptırım kararı almaktan uzak durmuştur (Chatziefstathiou ve Henry, 2012:202).
[26] İmparatorluk Japonya'sı, Doğu Asya hâkimiyeti döneminde Koreli sporcuları 1936 Berlin Olimpiyatları'nda Japonya adına yarışmaya zorlamıştır (Manzenreiter, 2008:416).

örnektir. Medya ve halk tarafından yoğun ilgi gören turun, çeyrek milyondan fazla kişi tarafından izlendiği tahmin edilmektedir (Beck, 2002; Downing, 1999). Dinamo takımını makamında ağırlayan dışişleri bakanı Noel-Baker, turun sadece iki hükümet arasındaki yakın iş ilişkiler için değil, aynı zamanda iki ulus arasındaki dostluk için de temel teşkil edeceğini belirtmiştir (The Times, 1945). 10 gün sonra George Orwell (1945), olayla ilgili oldukça radikal bir makale yazmıştır. Sporu, "tükenmez bir husumetin nedeni" olarak gördüğünü belirten Orwell, turun ve bakanlığa yapılan ziyaretin, Anglo-Sovyet ilişkilerine etkisi olduğunu kabul etmiş, ancak bu etkinin yalnızca ilişkilerin biraz daha kötüye gitmesini sağlayacağını öne sürmüş ve sporu "savaş eksi silah" olarak formüle etmiştir. Dinamo Moskova örneğinde spor, dış politikadaki değişim veya rejim geçişleri gibi değişkenlerin ürettiği bir zeminde ivme yaratabilmek için, öncesinde Sovyetler Birliği ile Büyük Britanya arasında inşa edilecek diplomatik bir temele ihtiyaç duymuştur.

Sporun diplomatik temele duyduğu gereksinim, aynı ideolojik ve siyasal blok içindeki devletlerarasında da ortaya çıkabilmektedir. Mertin (2014:76-8) Sovyetler Birliği ile Doğu Almanya arasındaki dostluğun 1960'ların sonlarından itibaren seyir değiştirmesinin, Doğu Almanya'nın uluslararası spordaki artan başarısından kaynaklandığını ve başarının, her iki tarafın o zamana kadar açık etmedikleri farklı beklentilerini tetiklediğini iddia etmiştir. Doğu Almanya, spor bilgisini Doğu Bloku ülkelerine transfer etmekten kaçınarak spordaki başarısını sürdürmeye çalışırken Sovyetler, iki devlet arasındaki ilişkinin büyük kardeş-küçük kardeş ilişkisinden daha eşit ve dengeli bir noktaya doğru yön değiştirmesine yol açan Doğu Alman spor atılımından kaygı duymuştur. Uluslararası sistem içinde Doğu Alman yoldaşlarıyla açık bir dayanışma halinde olan Sovyetler Birliği, Doğu Almanya, uluslararası spor organizasyonları tarafından tanınmaya başladıktan sonra destekleyici girişimlerini azaltmıştır. Özellikle 1960'lı yılların sonundan itibaren Doğu Alman sporunun uluslararası düzeyde kazandığı başarı,[27] komünist bloğun içinde yoğun bir rekabete yol açmış, Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya arasındaki spor ilişkilerinin, resmi yoldaşlık söyleminden farklı bir çizgide ilerlemesine neden olmuştur. 1970'li yıllara gelindiğinde Sovyet-Doğu Alman ilişkisinin, "baskın güç ve itaatkâr uydusu" olarak tanımlanamayacak bir görünüm aldığı söylenebilir. Sovyetler-Doğu Almanya örneği,

[27] Doğu Almanya'nın en çarpıcı başarısı 1976 Montreal Olimpiyatlarında gerçekleşmiştir. On altı milyon nüfusa sahip olan ülke, altın madalyada sıralamasında ABD'yi geride bırakmış ve Sovyetler Birliği'nin ardından ikinci olmuştur (Guttmann, 1992:146).

devletlerin hem yurtiçinde hem de uluslararası düzeydeki hedeflerinin ortak hedeflerle veya bir bütün olarak ait olunan ideolojik blokla çelişebildiği gösterebilmektedir.[28]

Diplomasi tarihinden bu görüşü destekleyen başka örnekler de verilebilir. 1990'ların sonunda, Hatemi iktidarının başlangıcından itibaren ABD ile İran, aralarındaki buzları eritmek bazı girişimlerde bulunmuşlardır; bunların bir parçası olarak 1998'de küçük bir Amerikan güreşçi heyeti Takhti Kupası'nda yarışmak için İran'a gitmiştir. Devrimden sonra İran'a giden ilk ABD'li spor heyeti olan grup, sıcak bir şekilde karşılanmış, salona girdiklerinde alkışlarla karşılanmıştır. Ancak bu iyi niyet anının, ilişkilerin gelişmesinde bir etkisi olmamıştır (Marks, 1999:548). 1999'da Baltimore Orioles ve Küba milli beyzbol takımı ile Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Havana'da birkaç maç yapmıştır.[29] Bu maçlar her iki tarafta da iyi niyet atmosferi yaratmış, Domuzlar Körfezi'nin işgali ve Ekim füzesi krizi dışında ABD-Küba ilişkilerine dair yeni bir anlatının gelişmesini sağlamıştır. Ancak, beyzbol oyunlarının zamanlaması, iki ulus arasındaki devlet diplomasisiyle bağdaşmadığı için, uluslararası ilişkiler açısından önemli sayılabilecek hiçbir şeye yol açmamıştır (Carter, 1999:584).

Spor diplomasisinin, diplomatik bir temel üzerinde bir dış politika aracı olarak inşa edildiği de görülmüştür. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, ABD ile Japonya arasında gerçekleşen temaslar başarılı bir örnek olarak yorumlanabilir. ABD hem ideolojik (Amerikanizmi ve demokrasiyi yaymak için), hem de ekonomik (ürünleri satmak ve daha müreffeh bir dünya yaratmak için) nedenlerden ötürü uluslararası spora daha fazla dahil olmuştur (Keys, 2006:89). Bu bağlamda Japonya ile kurulan sportif diyaloglarla, Soğuk Savaş'ın uzayan gölgeleri altında ikili ilişkilerinin normalleşmesi amaçlanmıştır (Guthrie-Shimizu, 2013). Müsabakalarda seyirci, öncelikle ABD halkıdır ve asıl gaye, Japonya'yla ilgili algıyı, savaş yanlısı bir devletten barışsever bir devlete dönüştürmektir. Genel olarak spor, özellikle de beyzbol (Japonca "beizbol") bu süreçte kritik bir rol oynamıştır. "Oyunda" iki mekanizma vardır: İmaj ve güven inşa etme.[30] Beyzbolun Amerikan-Japon ilişkilerinde kullanıldığı tek politik temas bu değildir; Nixon'ın metin yazarı William Safire, Başkana, Japon Büyükelçisini Major League Baseball sezonunun açılış maçına

[28] Doğu Alman spor atılımı hakkında ileri okuma için bkz. Dennis ve Grix, 2012; Zell, 2017.
[29] Beyzbol, Amerikan kimliğinin yanı sıra, 1868'de oyunu yasaklayan sömürgeci İspanyol yasasına karşı, bir direniş sembolü olarak oynandığı için Küba milli kimliğiyle de ilişkilidir (Gems, 2006:83).
[30] Bu temalar, çalışmamızın "Ulusu Markalaştırmak" ve "Güç Gösterisi ve İmaj İnşası" bölümlerinde detaylı bir şekilde incelenmiştir.

götürmesini önermiştir (Sarantakes, 2009:138). Safire, "Bir uyarı göndermek veya bir ambiyans yaratmak için kullanılan gayrı resmi yöntem" olarak tanımladığı bu diplomatik hareketin, ABD-Japonya ilişkileri üzerinde olumlu etkileri olabileceğini düşünmüştür (Schaller, 1997:220–39). ABD'nin Japonya'yla spor üzerinden kurduğu ilişki aynı zamanda etkisinin küresel çapta yayılmasını temel alan dış politikasının bir parçası olarak kabul edilebilir.

Spor diplomasisi, birbirlerine yabancılaşmış halklar arasındaki gerginliğin azaltılmasının yanında, ortak siyasi çıkarların paylaşılması için bilinçli olarak seferber edilebilir ve çeşitli diplomatik bağlamlarda bir politik güç kaynağı olarak kullanılabilir. Hatta iki ülke arasında, kurulması pek mümkün görülmeyen diplomatik ilişkilerin bile başlatılmasını sağlayabilir. Örneğin, İsrail'in, 1962 ve 1978 Asya Oyunlarından dışlanmasının en önde gelen destekçilerinden biri olan Kuzey Kore, İsrail Milli takımını Pyongyang'daki 1979 Dünya Masa Tenisi Şampiyonası'na katılmaya davet etmiştir. Davet, Arap devletlerinin yoğun baskısından sonra geri çekilmiş olsa da, İsrail, 1970'lerin sonlarına doğru bazı kayıplarını sembolik olarak geri kazamaya başlamıştır (Kanin, 1980:3).

Spor diplomasisinin zayıflayan diplomatik ilişkilerde tansiyonu düşürmek veya olası bir politika değişikliğinde zemini test etmek için kullanımına daha keskin bir örnek Hindistan ile Pakistan arasındaki kriket diplomasisidir. İki ülkeyi potansiyel bir nükleer savaşın eşiğine getiren ve Hint idaresindeki Keşmir'e yönelik terörist saldırılar üzerine yaşanan 2002 krizinden sonra, Hindistan'ın ulusal kriket takımı, diplomatik ilişkileri yeniden başlatmak için 2011'de Pakistan'a bir tur düzenlemiştir. Pakistan Başbakanı Yousaf Raza Gilani, Hintli mevkidaşı Manmohan Singh'in Mart ayında gerçekleşecek olan Kriket Dünya Kupasına katılması için yaptığı daveti kabul etmiştir. Gilani bu davette, Hint toplumunda Pakistan'a yönelik şüphe ve düşmanlık atmosferinin çok güçlü olduğu bir dönemde iki ülke arasında olumlu bir hava yaratmak için sporu bir fırsat olarak görmüştür (Rupert, 2011). Siyasi analistlerin, herhangi bir tarafın "net" bir skorla kazanmamasının o koşullarda en iyisi olacağı konusunda hemfikir olduğu maçı Hindistan sadece beş koşu farkla kazanmıştır. Özel bir atmosfer olan "Mohali Ruhu'na" değinen Singh ve Gilani, 10 Kasım 2011 tarihinde Maldivler'de yeniden bir araya gelmiş ve iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir bölüm açmak için söz vermişlerdir (Times of India, 2011).

ABD ile Çin arasındaki "pinpon" diplomasisi ve bir yıl sonra gerçekleştirilen basketbol maçları, sporun "buz kıran" rolünün diplomaside kullanımı olarak okunabilir (Grix, 2016:156). Otuz yıl sonra Çin-Amerikan ilişkilerinde bir yakınlaşma yaratan ve ikili ilişkilerin çok ötesinde, uluslararası politika için saçaklı bir etki yaratan Mao-Nixon görüşmelerinin, diplomasi tarihinde özel bir yeri vardır.[31] Çin, özellikle Kültür Devrimi'nden sonra kapalı bir kitaptır. Ayrıca, 1971 yılının Nisan ayına kadar olan ziyaretine kadar, kamuoyunda Çin-Amerikan yakınlaşması hakkında çok az haber yapılmıştır ve bunların çoğu, Çinli diplomatların negatif yönlerine veya ABD ile Çin arasındaki polemiklere odaklanma eğiliminde olmuştur. Mevcut olan tek ipucu, Nixon'ın *Asia After Vietnam* (1967) adlı makalesindeki Çin'e yönelik görüşleridir. Bu nedenle, Nixon ve Kissinger'ın sessiz ve yoğun diplomatik çabaları, kamuya açık olmayan bir 'boşlukta', dolayısıyla gerçek anlamda bir kamuoyu desteği olmadan cereyan etmiştir. Bu gizli temaslar sırasında, kritik bir anda gerçekleşen pinpon etkinliği, iki ülke arasındaki diplomasiyi kolaylaştırmıştır.

Tarihi görüşme, 1971 Mart'ında Japonya'nın Nagoya kentinde düzenlenen 31. Dünya Masa Tenisi Şampiyonası'nda Amerikalı oyuncu Glenn Cowan ile Çinli Zhuang Zedong arasındaki maçın ardından gerçekleşmiştir. 11-17 Nisan 1971'de Amerikan pinpon takımı, 1949'da devrimden sonra Çin'e ilk giren Amerikalılar olarak tarihi bir gezi yapmıştır. Çin Seddine gitmeleri, Çin operası dinlemeleri Time dergisine kapak olmuş, seyahatlerinin her detayı ABD-Çin ilişkilerinde yeni bir çözülme olarak kaydedilmiştir (Time, 1971). Takımı ağırlayan başbakan Zhou Enlai, olayı Amerikalılar ve Çinliler arasında "tarihi bir yeniden birleşme anı" olarak ilan etmiştir (Close ve diğ., 2007:155). İki devlet arasındaki bu sportif temaslar, ABD ile Çin arasındaki donmuş ilişkilerin normalleşmesini sağlayarak, resmi müzakerelerin başlamasına neden olmuş, süper güçler arasında barışı tesis etmenin bir aracı olarak hizmet etmiştir (Nygard ve Gates, 2013:236). Bazı görüşlere göre, ekibin ziyaretinin popülaritesi Çin üzerindeki ABD ambargolarının hafifletilmesinde etkili olmuş ve bu da Nixon'ın Şubat 1972'deki tarihi yolculuğunun önünü açmıştır. ABD-Çin

[31] Fransa'nın Kral François I ve İngiltere'nin Henry VIII'si arasında 1520'de Kuzey Fransa'daki Camp du Drap d'Or'da bir zirve gerçekleştirilmiştir. Taraflar 1514 Anglo-Fransız anlaşmasından sonra iki monark arasındaki dostluk bağını güçlendirmek için bir araya gelmiş, iki hafta boyunca, iki kralın da katıldığı güreş ve okçuluk müsabakaları düzenlenmiştir (Mattingly, 1938). Mao-Carter görüşmesiyle benzerlikler taşıyan bu zirve devletlerin spor diplomasisini kullanımlarının tarihsel bir sürekliliği olduğunu gösterebilir.

ilişkilerinde ortaya çıkan yakınlaşma, Asya'daki stratejik ortamı kalıcı olarak değiştirmiştir.

Pinpon diplomasisi, diplomasinin başka hiçbir biçimine kopyalanamayacak bir 'out-of-the-box' kanal sunmuş, Nixon yönetiminin Çin'in ilgisini çekmek için temel stratejik kararın alınmasına katkıda bulunmuştur. Kissinger, Çin'in 'doğaçlama' düzenlediği 'pinpon koreografisinin ve Amerikan takımının hoş karşılanmasının, Dobrynin'in Washington ziyareti öncesinde, ortak gizli iletişimin sürmesine dair olumlu bir sinyal anlamı taşıdığını düşünmüştür (Kissinger, 1979:708-710: Wall Street Journal, 1971). Çok başarılı geçen başarılı ziyaret, iki tarafa da güven vermiş, Kissinger'ın üç ay sonraki ziyareti için gizli temasların hızlandırılmasını sağlamıştır. Bu nedenle, pinpon diplomasisi, Birleşik Devletlerin ve Çin'in, başka türlü mümkün olamayacak bir yakınlaşmayı kolaylaştırmış ve bu yakınlaşmanın popüler bir destek kazanmasını sağlamıştır.[32]

2.1.3. İhraç Diplomasisi ve Emperyal Miras

Bir devletin, bir ya da daha fazla politik, ticari ya da kültürel ilişki alanından ihraç edilmesi, bu kararı alan diğer aktörlerin, ihraç edilen devletin politik faaliyetleriyle ilgili kaygılarını siyasi alana taşımalarını sağlar. Böyle bir karar genellikle, ihracın o devlet üzerindeki muhtemel etkisine ilişkin yoğun tartışmaları da beraberinde getirmektedir. İhraç kararı, ihraca neden olan devlet politikasının doğruluğuyla ilgili iç siyasi tartışmaları da ortaya çıkaracağı için diplomatik olmasının yanında politiktir. İhraç, nispeten yeni bir fenomen olarak sunulsa da, hangi devletlerin Olimpiyat Oyunlarına katılmasına izin verilip verilmeyeceği sorusu, modern Oyunlar tarihinin ilk yıllarında ortaya çıkmıştır.[33] Örneğin Weimar Cumhuriyeti, Avusturya Cumhuriyeti, Macaristan Krallığı, Osmanlı İmparatorluğu ve Bulgaristan Krallığı, Birinci Dünya Savaşı'nı başlattıkları gerekçesiyle, 1920 yılında Belçika'nın Antwerp kentinde düzenlenen Olimpiyat Oyunlarına davet edilmemiştir. 4 yıl sonra Avusturya,

[32] İki devlet arasında spor diplomasisi daha az sansasyonel bir şekilde olsa sürmüştür. Amerika Birleşik Devletleri, 1975 Mayıs'ında, Çin'e, "Önce Dostluk, sonra Rekabet" turu çerçevesinde bir ulusal atletizm takımı göndermiştir (Notaker ve diğ., 2016:809). ABD ve Çin'in ilişkileri resmi olarak normalleştirdiği 1979'da ise, pinpon diplomasisinin anısına, 1979 NBA şampiyonu Washington Bullets ile Çin milli takımı arasında bir "basketbol serisi" gerçekleştirilmiştir. Fikir bir tür iade-i ziyarettir; pinpon bir Çin'in oyunudur, buna bir Amerikan oyunu olan basketbol ile karşılık verilmiştir. Bu nedenle, yenilgi, her iki taraf için de utanç olmamıştır (Houlihan, 1994:10).

[33] Hoberman (1986:17) bu kavramın kökenlerini 1930'larda düzenlenen Sosyalist İşçi Olimpiyatları'nda bulur ve bu Olimpiyatların, Sovyet teorisyenlerce ulusal şovenizm olarak değerlendirilen "burjuva" Olimpiyat Oyunlarına bir cevap olarak düzenlendiğini iddia eder.

Macaristan ve Türkiye, 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda yarışırken, Almanya 1928 yılına kadar uluslararası spor organizasyonlarının dışında bırakılmıştır. Almanların yeniden katılımına giden yolu açan olay, ülkenin üzerindeki kısıtlamaları hafifleten Locarno anlaşmaları olmuştur (Salzmann, 2003:75). Bu yaptırımlar, bir spor etkinliğine katılma eyleminin bir şekilde rejimleri meşrulaştırdığına dair inancı yansıtır.

Alon Confino'nun "hafızanın, sosyal, politik ve ekonomik tarihteki sorunları anlamak için şart olduğu" görüşüne Finney (2014:454), uluslararası tarihi de ekler ve hatta dış politika yapımındaki kolektif hafızanın rolünü "en belirgin başlangıç noktası" olarak tanımlar. Bu tarihsel gerçeklik, ihraç diplomasisini hafıza çalışmalarına yaklaştırır.[34] Almanların işgal ettiği devletlerde, İkinci Dünya Savaşının anılarının hala canlı olması, bu ülkelerin uluslararası federasyonlarda görevli komite delegelerinin davranışlarını etkilemiş ve Almanya'nın uluslararası spora dönüşünü geciktirmiştir. FIE'nin (Fédération Internationale d'Escrime, Uluslararası Eskrim Federasyonu) 1951 yılındaki kongresinde Belçikalı üyeler, Nazi Almanyası'nın eskrime özel bir önem vermesi ve hala Üçüncü Reich'a bağlılıkları oldukları öne sürülen figürlerin[35] Alman sporunda varlıklarının devam etmesi nedeniyle, Almanya'nın FIE'ye kabul edilmesini protesto etmişlerdir (Dichter, 2016:352).[36] Uluslararası spor federasyonlarının, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki ilk toplantılarında aldıkları ilk kararlar, Almanya ve Japonya'nın tüm üyeliklerini iptal etmek olmuştur. Karara gerekçe olarak, iki ülkenin de ulusal Olimpiyat komitelerinden, ulusal spor yönetim organlarından ve en önemlisi, işgal altında oldukları için egemenlikten yoksun olmaları gösterilmiştir (Keys, 2006:38). Almanya ve Japonya'nın herhangi bir uluslararası spor etkinliğine kabul edilmeleri veya çeşitli uluslararası federasyon üyesi ülkelerin bu iki ülkeye karşı takım

[34] İkinci Dünya Savaşı'nın anılarını silmek isteyen Japonya ve Almanya'nın spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmaları da bu bağlamda okunabilir.

[35] Özellikle hedefte olan kişiler, Alman Ulusal Olimpiyat Komitesine liderlik eden Karl Ritter von Halt, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komitesi Genel Sekreteri Carl Diem ve "Deutscher Fechter Bund"un başkanı ve bir zamanlar Hitler'in eskrimde en güvendiği kişi olan Erwin Casmir'dir (Dichter, 2016:352).

[36] Nazi liderliği, Olimpiyatların daimi ev sahibi olmak ve tüm uluslararası spor federasyonlarını kontrol altına istemiştir. Özellikle kıdemli Nazi lideri Reinhard Heydrich, eskrime olan ilgisinden dolayı Alman Eskrim Federasyonuyla yakın ilişki içinde olmuş ve en iyi Alman eskrimcilerini *Schutzstaffel*'e çekmeye çalışmıştır (Bahro, 2014).

çıkarmaları yasaklanmıştır; yalnızca işgal birliklerine kendi aralarında maç yapabilme hakkı tanınmıştır.[37]

İlginç bir şekilde Batı Almanya, 1940'ların sonundan itibaren spor organizasyonlarına kabul edilmeye başladıktan sonra kendi bayrağını ve marşını kullanmak isteyen Doğu Almanya'nın uluslararası spora katılımını engellemiştir. Riordan (1999), ABD ve NATO üyesi devletlerin, 1957-1967 yılları arasında Doğu Almanya'ya ve bazı Komünist devletlere vize vermeyi 35 kez reddettiğini belirtir. Batının bu politikasının arkasında, Sovyetler Birliği'nin 1951'de Olimpiyat hareketine katılmasından itibaren, uluslararası sporu kendi politik sisteminin başarısını gösterilmek için bir propaganda aracı olarak kullanması yatmıştır.[38] Batı Almanya'nın uluslararası politik pozisyonu, Komünist sembollerinin uluslararası alanda tanınması ve yayılmasına karşılık geliştirilen transatlantik ittifak kaynaklı yasakların sertliğini belirlemiştir (Senn, 1999:102-4). Örneğin Berlin'in fiziki olarak ikiye bölünmesinden yalnızca altı ay sonra Doğu Alman kayakçıların ve hokey oyuncularının, Fransa ve ABD'deki turnuvalara katılmaları engellenmiştir. Bununla birlikte, Sovyet Birliği'nden gelen karşı propaganda, uluslararası spor federasyonlarının ve NATO üyelerinin Doğu Almanya sorununu ele alış biçimini esnetmiş ve Batı Almanya'ya vermiş oldukları desteği korumalarını zorlaştırmıştır.

Doğu Almaya sorunuyla ilgili 1960'lı yıllardaki tartışmalarda, Komünist bloktan gelen sporculara uygulanan seyahat yasaklarının NATO politikalarından ziyade ulusal politikalar çerçevesinde değerlendirilmesi görüşü ağırlık kazanmıştır. Ayrıca Doğu Alman sporculara getirilen yasağın, 1980 Moskova Olimpiyatları sırasında da işaret edilen, "seçkin sporcularla rekabet etme fırsatından mahrum kalan Batılı sporcuları cezalandırma" anlamına geldiği de düşünülmüştür. Doğu Almanya sorunu, détente'nin başlamasının ardından, Doğu Almanya'nın spor organizasyonlarına katılımının NATO üyesi ülkeler tarafından resmen tanınmasıyla ortadan kalkmıştır (Dichter, 2014:41-44). Hoberman (1986: 54-5), kendisini "büyük bir uzlaştırıcı" olarak tasvir eden IOC başkanı Brundage'ın, aslında Olimpiyat çıkarlarını başarıyla savunabilmek ve IOC'deki anti-komünist duygular ile Komünist spor başarılarına olan ilgi arasındaki çelişkiyi çözebilmek için gerekli olan derinlikten yoksun olduğunu ve

[37] İkinci Dünya Savaşı sonrasında uygulamaya konulan işgal tüzüğü, Almanya ve Japonya'da, spor da dahil olmak üzere, herhangi bir ulusal örgütlenmeyi yasaklamıştır (Dichter, 2016:341).
[38] SSCB, IOC üyeliğine kabul edilse de herhangi bir olası çatışmayı önlemek için biri Doğu Bloku diğeri Batı sporcuları olmak üzere iki ayrı Olimpiyat köyü oluşturulmuştur (Toohey ve Veal, 2000).

müzakerelerde büyük bir politik saflık gösterdiğini iddia eder. Her ne kadar uluslararası spor temsilcileri Olimpiyat hareketinin başlangıcından itibaren siyaseti spordan ayırma zorunluluğunu dile getirmiş olsalar da, Federal Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası ve Doğu Almanya'nın 1950'li ve 60'lı yıllarda uluslararası spora dahil edilmesi sorunu, sadece spor ve siyaset arasındaki yakın ilişkiyi değil, aynı zamanda uluslararası federasyonların uluslararası ilişkilerde etkili birer aktör olarak görev alabileceğini göstermiştir.

1960'lı yılların sonundan itibaren boykotlar ve karşı boykotlar siyasetin önemli bir gündemi haline gelmiştir. Olimpiyatlar, Shimazu'nun tabiriyle (2014:225-52) bir "teatral diplomasi" ortamı yaratmıştır. Bireyler veya gruplar, gerçekleştirdikleri sembolik protestolarla, dev spor olaylarını, görüşlerini ifade ettikleri birer sahne olarak kullanmışlardır. Mexico City'deki düzenlenen 1968 Olimpiyat Oyunları'nda, *Black Power*'ı ifade eden Smith ve Carlos'un yükselen yumruklarından ve 1972 Münih Oyunlarındaki Aylūl Al-Aswad (Kara Eylül) örgütünün saldırısına kadar, eylemler artan dozda şiddet içermiştir. Ancak bu gündemin en önemli parçalarından biri, bir süreklilik arz etmesi nedeniyle, Afrika ülkeleri tarafından boykot kartını kullanmaları sonucunda Güney Afrika'nın artarda turnuvalardan ihraç edilmesidir. İngiliz emperyal mirasının yol açtığı prestij, taklit ve direniş geleneği, bu ihraca sebep olan direniş kültürünün merkezinde yer alır.

Parry (1988: 90) Olimpik amatörlüğün, 19. yüzyıl sonlarında Batı Avrupa'da etkin olan kapitalizmin emperyalist aşamasının sosyal ve ekonomik yapılarının bir ifadesi olduğunu söyler. Gerçekten de popüler sporların çoğu, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında İngiltere'de ortaya çıkmış, dünyaya büyük ölçüde Britanya İmparatorluğu aracılığıyla yayılmış ve evrensel bir dil olarak konumlanmıştır (Grix, 2016:261). Mangan da (1992:1) bu görüşü destekler; sporun on dokuzuncu yüzyılın sonlarında, İngiliz emperyal kültürünün merkezinde yer aldığını ve "İmparatorluk duygularını yaymanın bir aracı haline geldiğini vurgular. Emperyal tahakkümünün aracı olarak kullanılan spor ile sömürge direnişinin araçları arasında, milliyetçiliğin benmerkezci güçlerini uyaran ve uluslararası spor organizasyonlarını şekillendiren bir gerilime de rastlanır. Bu anlamda, bir direniş politikasının aracı olan spor ve onun organizasyonları, siyasi bir cevap aracı olarak kullanılarak, egemen güçlerde kanama yaratabilmiştir. Liston ve Maguire (2016:318) Britanya sömürgelerinde, imparatorluk elitlerinin tepeden kimlik dayatma girişimlerine karşı çeşitli, "yumuşak" direniş

biçimleri ortaya çıktığını öne sürer. Bu direniş, hem eski sömürge gücünden kültürel açıdan farklılaşmayla, hem de "politik izomorfizm" olarak tanımlanan, spor kültürü formundaki iyi huylu sömürge bağlantılarının korunmasıyla kendini gösterir (Houlihan ve Zheng, 2014:6-7).[39] Çok sayıda eski sömürge için - özellikle Karayip Adalarındakiler - izomorfizm ve farklılaşmanın bir arada politik kullanımı, diğer devletlerin eylemleri için destek veya hoşnutsuzluk gösterme, sömürge sporlarında üstünlük elde ederek imaj oluşturma ve IOC ve FIFA aracılığıyla diplomatik bağlantılar inşa etmeyi içerir. Bu politika, IOC tarafından tanınan küçük üye devletlerin, uluslararası spor federasyon toplantılarına temsilciler gönderebilmesi, sporun, üst düzey diplomasiyi etkileyebilmesinin bir sonucudur. Bu kullanımın en çarpıcı örneği apartheid rejimi karşıtı spor kampanyasıdır (Downes, 2002:24). Afrika ve Karayiplerdeki yeni siyah çoğunluğa sahip devletler, bu kampanya sayesinde, dünya ulusları arasındaki görünürlüklerini muştulayabilecek yüksek profilli bir dış politika yürütmüşlerdir. Keech ve Houlihan (1999:110), sporun, askeri, ekonomik ve diplomatik kaynaklardan oluşan geniş bir repertuardan yoksun fakir ülkeler için daha düşük maliyetli bir diplomatik kaynak olduğunu öne sürmüştür. Bu politikanın bir sonucu 1966'da SCSA (Supreme Council for Sport in Africa) kurulmuş ve kuruluşundan itibaren, Güney Afrika'daki kurumsal ırkçılığa karşı diplomatik bir araç olarak sporun seferber edilmesi için çalışmıştır. Yeni bağımsız olmuş siyah-Afrika ülkeleri, SCSA'nın fikirlerini kabul ettiklerini, sadece uluslararası spor organizasyonlarına katılarak değil, aynı zamanda boykot kampanyalarına dahil olarak da göstermişlerdir.

Aralık 1968'de, yeni bağımsız Jamaika, Trinidad ve Tobago, Guyana ve Barbados, "tüm devlet ve örgütleri, G. Afrika'daki ırkçı rejimle ve onun organizasyon veya kurumlarıyla olan kültürel ve sportif alışverişlerini askıya almaya" davet eden Birleşmiş Milletler Kararını desteklemiştir. O yıl Afrika Yüksek Spor Konseyi (SCSA) ayrıca, IOC'nin, Güney Afrika Ulusal Olimpiyat Komitesi'ne (SANOC) davet göndermesi nedeniyle Afrikalı üyelerini Meksika'da düzenlenecek olan Olimpiyat Oyunlarından çekme tehdidinde bulunmuştur. SCSA tarafından yapılan lobi çalışmalarının ardından Sovyetler Birliği, Barbados, Trinidad, Guyana, Suudi

[39] James'e göre (1963:72), spor, özellikle kriket, Karayip Adaları'nda sosyal ve politik mücadeleler için kültürel bir arena olarak hizmet vermiştir: "Sosyal ve politik tutkuların, kendilerini krikette şiddetli bir şekilde ifade ettiklerine eminim. Sınıf ve ırksal rekabet çok yoğundu. Gurur ve şerefleri dışında kaybedecek çok fazla şeyleri olmadan ve şiddet kullanmadan savaşabilirlerdi."

Arabistan, Pakistan, Kuveyt ve Afrika devletleri boykotta anlaşmaya varmıştır (Kidd, 1988:653-654). IOC davetini geri çekmek zorunda kalmış ve 1970'te Güney Afrika'yı Olimpiyat programından çıkardığını açıklamıştır (Downes, 2002:25).

Aynı yıl Hindistan, Jamaika, Trinidad, Guyana ve Barbados, G. Afrika'nın İngiltere'de düzenlemeyi düşündüğü kriket turunu gerçekleştirmesi halinde Edinburgh'ta düzenlenecek Commonwealth Oyunlarından çekileceklerini açıklamışlardır. Ayrıca siyah Londra ulaşım işçileri kriket alanlarına yapılacak seferler için herhangi bir ulaşım hizmeti vermeme kararı almıştır (Hain, 1971:175). Giderek büyüyen tepkiler sonucunda İngiliz hükümeti, araya girerek turu durdurmuş ve Güney Afrika, 1970 yılında Uluslararası Kriket Konseyi'nden (ICC) de çıkarılmıştır (Downes, 2002:25). Ancak 1970'li yıllarda Güney Afrika'nın spor dünyasından izole edilmesi çok canlı bir konu olarak kalmıştır. Özellikle rugby ve kriket takımlarının düzenlediği resmi ve yarı resmi turlar, Pretoria'da kayda değer siyasi zaferler olarak kabul edilse de Afrika hükümetlerinin anti-apartheid kampanyalarını güçlendirmiştir. Yeni Zelanda rugby takımı All Blacks'in 1976'da Güney Afrika'da düzenlediği tur ve sonrasında Soweto'daki patlak veren ayaklanmalarda en az 350 siyahın ölümü üzerine otuz üç Afrika ülkesi Yeni Zelanda'nın uluslararası spordan men edilmesi çağrısı yapmış, IOC'nin bu çağrıyı reddetmesi nedeniyle Oyunları boykot etmiştir (Goldblatt, 2016). 1980 yazında Britanya'da, Güney Afrika'ya yapılması planlanan, İngiliz Lions rugby birliği turunu protesto etmek için geniş çapta bir kampanya başlatılmıştır (Corthorn 2013, 45). Askeri müdahaleyi tetiklemeden elde edilen bu tür zaferler, zaferin anlamını sembolik olarak yeniden biçimlendirilmiş ve böylece devletler, dünya politik sistemi içinde kendilerini yeniden konumlandırabilmiştir (Grix ve Lee, 2013).

Büyük Britanya'nın spor politikasında görülen dönüşüm, Fransa'nın sömürge politikasında ve bunun bir sonucu olarak Fransa'nın Afrika'daki konumunda geçirdiği değişime karşılık gelmektedir. 1945'ten itibaren Fransa'nın Afrika'yı yumuşak güçle kontrol altına alma politikası, Afrika sporunun kalkınmasına enerji vererek, uluslararası hale gelmesini hızlandırmıştır. Ancak Fransız dış politikası, Britanya'nın aksine, sömürgelerine dekolonizasyon yolunda jeopolitik kısıtlamalar getirmiştir (Ageron ve Michel, 1995). Buna neden olarak, eski İngiliz sömürgelerindeki idare ve yönetim biçimleriyle, Fransız sömürge politikası arasında önemli farklılıklar bulunması gösterilebilir. Örneğin eski İngiliz kolonileri Mısır, Güney Afrika, Nijerya, Kenya, Uganda, Liberya, Gana, Sudan ve Zimbabwe, 1948'den 1960'a kadar

Olimpiyat Oyunlarına bağımsız delegasyonlarla katılım gösterirlerken, frankofon Afrika kolonilerinin sporcuları Fransız milli takımına dahil edilmiştir.[40] Yine Britanya'nın aksine, Fransız İmparatorluğunun kurumlarındaki sömürge yöneticilerinin etkin ve tekelci varlığı, sömürgelerdeki yönetimsel kastın Afrikalılaştırılmasını geciktirmiş, bu da Fransızların sömürge politikalarını terk etme hızını yavaşlatmıştır (Bancel, 1999). Soğuk Savaş atmosferinin Afrika'da kendini göstermeye başlamasından, özellikle Sovyetler Birliği'nin Afrika ülkelerindeki anti-kolonyal hareketlere olan ilgisinin artmasından itibaren,[41] Fransa sömürge politikasını stratejik olarak tersine çevirmiştir. Bu politika değişikliğinde, Afrika liderliği için Britanya ile süren rekabetin de etkisinin olduğu düşünülebilir. İmparatorluğun üzerindeki tüm kontrol ve etkilerini kesin olarak kaybetmek yerine, Fransa, eski Afrika sömürgelerinin en sevilen ortağı olmak ve bu sömürge projesini başka yollarla sürdürmeye çalışmak için dekolonizasyon sürecini hızlandırmıştır. Bunun bir sonucu olarak, Frankofon Afrika ülkelerinin IOC üyeliklerinin tanınması kolaylaşmıştır (Charistas, 2014:205-8).

Spor organizasyonlarının, eski sömürge Afrika devletleri tarafından politik kullanımı, özellikle 1960'lı yılların sonundan itibaren karmaşık bir uluslararası ilişkiler ağı yaratmış, détente'nin erdemlerinin giderek daha fazla sorgulandığı 1970'lerin ortalarında politik bir silah olarak kullanılan spor boykotlarında belirgin bir artışa neden olmuştur. Bu yeni devletler, Güney Afrika'daki kurumsallaşmış ırkçılığın onaylanmadığına işaret etmek için özelikle Birleşmiş Milletler ve IOC üyeliklerini kullanmışlardır (Downes, 2002:24). Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin 1960'ların başında IOC'ye katılması da, apartheid rejimini resmi devlet politikası olarak uygulayan Güney Afrika'nın sportif meşruiyetinin gündeme taşınmasında etkili olmuştur (Parks, 2014).[42] Yine Sovyetlerin anti-kolonyal politikası sayesinde, IOC,

[40] Roma Olimpiyatları'ndaki 200 metre yarışında bronz madalya kazanan ve Fransız hükümetinden doğrudan maddi destek alan Senegalli sprinter Abdou Seye örnek olarak gösterilebilir.

[41] Sovyetlerin Afrika'ya ilgisi birkaç örnekte görülebilir: 1962'de, Cezayir'in Fransa'ya karşı yürüttüğü bağımsızlık savaşı sona erdiğinde, mayınların ve diğer tehlikeli materyallerin çıkarılması için ülkeye uzman bir ekip yollanmıştır (Padornyi ve Zyryanovyi, 1972:82). Sovyet gençlik örgütü Komsomol, Tanzanya ve Zambiya'ya kültürel geziler düzenlemiş, "Afrika'daki ırkçılığa karşı" konserler vermiş ve buradan elde edilen geliri Portekiz kolonilerindeki direnişçilere göndermiştir (Hornsby, 2016:89). Sudan gençlik hareketi ve Mozambik Kurtuluş Cephesi'yle (FRELIMO) temasa geçilmiş ve iki örgüte "Parti çalışmaları"adı altında legal ve illegal eğitimler verilmiştir (a.g.e, 93).

[42] Devletler, toplumların algılarını geliştirmeyi hedefleyen yöntemler kullanarak uluslararası imajlarını geliştirebilirler. Bu doğrultuda yoksul ve daha az gelişmiş ülkelere politik ve sportif destek sağlayabilirler. Sportif ya da politik destek, yardımı kabul eden ülkenin algısını etkileyebilir (Kobierecki ve Strozek, 2017:5). Bu doğrultuda düşünüldüğünde Sovyetlerin, Afrika ve Karayip ülkelerine verdiği boykot desteği, onların algılarını şekillendirme amacı taşıyabilir. Örneğin, 1980 Moskova Olimpiyatları

sosyalist ve gelişmekte olan ülkelerden daha fazla üyeyi organizasyona davet etmiş ve IOC çarpıcı biçimde genişlemiştir.[43] Sovyetlerin, Oyunlara katılımın genişletilmesi yönünde yaptığı bu girişim, özellikle Afrika'da daha fazla destek kazanmayı ve IOC'deki Sovyet dostu üye ülke sayısını artırmayı amaçlamıştır. Böylelikle ırk ve sömürgecilikle ilgili sorunlara dikkat çekmiş olan Sovyetler Birliği, uluslararası sporda daha fazla küresel temsilin yolunun açılması sağlamıştır.[44] Ayrıca, bu politikanın, Sovyetlere ileride stratejik bir faydası da olmuş, gelişmekte olan ülkelerin katılımının artması, ABD'nin yönettiği 1980 Moskova Olimpiyatlarına yönelik boykotun etkisinin Afrika'da düşük kalmasını sağlamıştır.[45]

Afrika örneği, spor diplomasisinin bir politika aracı olarak iç politik süreçlere de yönlendirilebileceğini gösterir (Ndlovu, 2013). Devletler, sporu yurtiçinde Benedict Anderson'ın "Hayali Cemaatleri"nde olduğu gibi, topluma hem iyi hissetme faktörü sağlamak, hem de devletle uyumlu kimlik kazandırmak için kullanabilirler (Anderson 1983; Tomlinson ve Young 2006). Nelson Mandela, bu tür bir spor diplomasisini etnik olarak bölünmüş Güney Afrika'yı birleştirmek için kullanmıştır. Güney Afrika'daki etnik bölünme sporda da kendini göstermiştir; apartheid Güney Afrika'da futbol siyah sporuyken, rugby, golf, atletizm, çim hokeyi, kriket ve yüzme beyaz Güney Afrikalılar için ayrılmıştır. Bu ayrışma, sporlar arasında fon sağlama, altyapı ve tesislerdeki muazzam dengesizlikle kendini göstermiştir (Ndlovu, 2013). Bu bağlamda düşünüldüğünde spor diplomasisi, kültürel farklılıkları aşabilir, daha fazla diyalog için farklı yollar sağlayabilir ve farklı etnik kökenden insanları ortak bir duyguda bir araya getirebilir. Daha açık bir ifadeyle, spor diplomasisi ve sporcuların kendi hükümetleriyle birlikte yürüttükleri temsili ve diplomatik faaliyetler, devletin

sırasında, Sovyetler Birliği'nin temel motivasyonu, kapitalist ülkelerin ilan ettiği boykotlar nedeniyle, Oyunlara Afrika ve Karayipler'den mümkün olduğunca katılım sağlanmasını teşvik etmek olmuştur

[43] 1952 Helsinki Oyunlarında katılımcı ülke sayısı 69 iken, bu sayı 1972 Münih Oyunları'nda 121'e çıkmıştır.

[44] Sovyet Birliği Ukrayna ve Beyaz Rusya'yı ayrı üyeler olarak dahil etmeye ve bu şekilde IOC içerisinde ABD'nin etkisine karşıt bir Avrupa grubu oluşturmaya çalışmıştır (Keys, 2006:178).

[45] Afganistan'ın işgalin birkaç ay önce, Eylül 1979'da, Moskova Komsomol yetkilileri, Sovyet gençliğine hitaben yaptıkları açıklamada, sosyalizmin parlak geleceğin habercisi olarak sundukları Angola, Mozambik, Etiyopya, Güney Yemen ve Afganistan'daki devrimlerin, dünya sosyalist sisteminin gelişiminde yeni bir aşamayı temsil ettiğini vurgulamışlardır. Hornsby (2016:100), bu devletlerin gerçekte böyle bir etkisinin olmadığını, Sovyet sosyalizminin faydalarını ve kazanımlarını, toplumun günlük yaşamında deneyimlediği, rejimin kemikleşmiş uygulamaları yerine, gelişmekte olan dünyadaki görülmeyen olay ve süreçlere atıfta bulunarak sunmanın çok daha kolay bir propaganda yöntemi olduğunu belirtir.

uluslararası alanda olumlu bir imaj oluşturmak veya var olan imajı şekillendirmek amacıyla kullanılabilir (Murray ve Pigman, 2014:1101).

Spor bir değer taşıyıcısıdır ve bu değer, modifiye edilmiş olsa bile, yabancı topraklara ekildiğinde, o ülkenin manzarasını değiştirebilir. Sömürgelerine rekabetçi sporun potansiyel değerini öğreten Britanya İmparatorluğu, Olimpik hareketin gelişiminde etkili olmuştur. Olimpiyatların fikir babası Coubertin, sporun hem ulusal toplumlara hem de uluslararası ilişkilere etkileri konusundaki İngiliz emperyal doktrinine, kendi temel sosyolojik görüşlerini eklemiştir. Ona göre farklı sosyal tabakaların üyeleri arasındaki sportif ilişki, sınıflar arasındaki çatışmayı azaltabilir. Benzer şekilde ve daha geniş bir ölçekte, farklı ulusların temsilcileri arasındaki atletik rekabet de kültürlerarası ilişkiler üzerinde "pasifleştirici" bir etki yaratabilir (Coubertin, 1931:134). Böylece spor, modern toplumlar ve devletler için en etkili "arabulucu" olarak hizmet edebilir. Sporun insan mizacı ve davranışı üzerindeki varsayılan etkileri hakkında düşünen Coubertin, bir tür sakinleştirici terapi olarak gördüğü sporun "nabızları hızlı atan" modern uygarlıkların "yoğun ve keskin taraflarını" hafifletebileceğine inanır (Coubertin, 1913:27, 32, 55, 105). Ancak 20.yüzyılın, insanlık tarihinin en kanlı savaşlarına tanıklık ettiği göz önünde bulundurulduğunda, sporun barışçıl bir sosyal mühendislik biçimi olarak hizmet edebileceği fikrinin cazibesine kapılmadan önce, onun, savaş ve şiddetle olan ilişkisini sorgulayan bir analizinin yapılması zorunlu hale gelir.

2.1.4. Spor Diplomasisi, Şiddet ve Terör

Saldırgan olmadan iddialı olmak mümkün olduğu gibi, şiddet kullanmadan saldırgan bir davranış sergilemek de mümkündür. Bir oyuncu, kimseye zarar vermeden veya yaralamadan hem zorlayıcı hem de güçlü görünebilir. Bununla birlikte, şiddetin meşruiyeti sporda önemli bir etik sorun olarak görülmüştür. Gayri meşru şiddet, gayri meşru kuvvet kullanımıyla zarar verme girişimi olarak nitelendirilir. Sporda kasıtlı şiddet ise başarı için gerekli olanı sınır aşıldığında gerçekleşir. Uluslararası tarihte pek çok kez görüldüğü gibi spor, bu sınır aşılmadan, diplomatlar tarafından barışçıl amaçlarla kullanılabilir, ancak sonuçları, tasarlanan diplomatik referans çerçevesinden firar edebilir (Notaker ve diğ., 2016:809). Bu bağlamda spor, stadyumdaki metaforik bir savaşı ileterek çatışmayı yüceltebilir. Siyaset alanı ve Olimpiyat arenaları yakınlaştıkça, yıllarca antrenman yapan sporcular birer "atletik askerlere" dönüşebilir

ve madalya törenleri popülist milliyetçilik ve şovenizm için bir platform haline gelebilir. Sporu agoni, aşiretçilik ve savaşla birleştiren görüşler de vardır (Segal, 1987). Sanders (2011), bu ölümcül olmayan rekabetin, uluslararası çatışma ihtimalini gerçekten azalttığına dair herhangi bir kanıt arar ve tribünlerde "Biz bir numarayız!" diye bağıran rakip taraftarları dinlemenin gerçekten barış ve hoşgörüye katkıda bulunup bulunamayacağını sorgular. Golden (2011:5), sporun, onu izleyen seyircilerin saldırganlığını arttırdığını savunurken, Caruso ve Di Domizio (2013), özellikle bir spor olayı çok önemli olduğunda, uluslararası politik düşmanlığın ve şiddetin sahaya yansıtılma eğilimi içine girildiğini belirtirler.[46] Fischer'a göre (2002:16) spor, savaşı taklit eder, spor sayfaları fetih, muharebe, savaş, imha ve zafer sunar, maskülenlik, şeref ve prestij talep eder. Redeker (2008:497-98) bu görüşü biraz daha ileri götürür; ona göre "Barış, adalet ve insancıl hareketlerin spor sayfalarında yeri yoktur".

Lorenz (1966:281) uluslararası sporu, bir ulusun marşının diğerine karşı herhangi bir düşmanlığa yol açmadan çalınabileceği neredeyse tek durum olarak nitelendirse de diğer gruba karşı bayrak sallamak ve milli marşlar söylemek diğerinden uzaklaşmaya da neden olabilir. Hoberman (2011:20), spor üzerinden insanlığın erdemleri hakkında kapsamlı bir sosyolojik teori geliştirme riski alan Lorenz'in Olimpik idealizmini, sosyal bilim görünümünde ilginçleştirmeye istekli olmakla ve gerçek bir barış hareketinin otantik tuzakları olarak ortaya çıkan Olimpik debdebenin, IOC sponsorlu propagandasını onaylamakla eleştirmiştir. Hoberman'ın bakış açısına göre spor, gerçekte, savaş ihtimalini en aza indirmeyi ve çatışmayı önlemeyi amaçlayan diplomasiye zıttır. Delay'in vurguladığı gibi (1999), "Rekabet yalnızca düşmanlığı arttırır; spor, kendini, diplomasinin gereği olan nezaketten alıkoyar; kabalık ve şiddet için bir başlangıçtır." Diğer mekanizmalarda olduğu gibi, bir spor olayını çevreleyen işlemler her zaman kontrol edilemez. Uluslararası spor, diplomatik ilişkiler üzerindeki gerilimleri arttırarak sorunlu ilişkileri daha da şiddetlendirebilir. Dahası milliyetçi bir düşmanlığın damarı halini gelebilir ve bu haliyle bir savaşın tetikleyen bir faktör

[46] Sanders'ın görüşleri, Mann'in (1986) "seyirci sporu militarizmi" olarak adlandırdığı olguyla paralellik gösterecek şekilde, modern savaşın doğasını yansıtmıştır. Örneğin, 1973 yılında Sovyetler Birliği ile ABD milli basketbol takımları arasında Madison Square Garden'da yapılan maçın bitimine 55 saniye kala, ABD 4 sayı farkla yenilmek üzereyken, kalabalığın arasından bir genç elinde büyük bir Amerikan bayrağı ile sahaya girmiş, kalabalık tarafından coşkuyla alkışlanmış ve bu olay medyada geniş yankı bulmuştur. O zamana kadar Amerikalılar için spordan çok eğlence olan, basketbol, SSCB yenilgisinden sonra milli bir davaya dönüşmüş ve artık, ABD'nin koçu Bob Cousy'nin basketbolun gerçekten tellerle çevrili bir kafes içinde oynandığı 1920'li yılları ima eden sözleriyle "kafese geri dönmüştür" (New York Times, 1973).

olabilir. MacAloon (1981:259), 1896 Atina Olimpiyatları'nın Yunanistan'daki milliyetçi duyguları hızlandırarak, Yunanistan ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki gerilimin artmasına yardımcı olabileceğini belirtir. 1969 Temmuz'undaki El Salvador ve Honduras arasındaki maçlarda, iki takım taraftarları arasında yaşanan çatışmalar, iki ülke arasındaki savaşın nedeni olarak gösterilmiştir. Ağustos 1968'de Çekoslovakya'nın Sovyet işgalini takiben, iki taraf arasındaki buz hokeyi ve su topu maçlarında sporcular arasında şiddet olayları yaşanmıştır (Chehabi, 2001).

Barışçıl mesajların iletilmesinde olduğu gibi, spor ile dehşet mesajlarının yayılması arasında da "güçlü bir bağ" vardır (Toohey, 2008:429). 1972 ile 2005 arasında, spor müsabakalarında gerçekleştirilmiş 171 terörist saldırı kaydedilmiştir (Jackson ve Haigh 2008:351). Son yıllarda, özellikle spor dev etkinliklerini hedef alan "siber terörizm" sorunu ortaya çıkmıştır. Örneğin Pekin'in 2008 Olimpiyatları sırasında, her gün yaklaşık 12 milyon siber saldırı düzenlediği bildirilmiştir (Ormsby, 2010). Kasım 2010'da Büyük Britanya hükümeti, 2012 Londra Olimpiyatlarının güvenliğine yönelik terörle mücadele paketinin bir parçası olarak yeni bir 'siber güvenlik planı' açıklamıştır. Bu rakamlar spor diplomasisinin negatif yönünü ortaya koymaktadır. Sporun teröristlere cazip gelmesinin nedeni, küresel yaygınlığıdır. Simon Kuper'in sözleriyle (2010:293):

> "Teröristler uzun zamandır futboldan büyülenmiştir. Onlara göre genellikle futbol bir hobiden fazlasıdır. Futbol ve terörizm arasında bazı benzerlikler vardır. Bir futbol takımının taraftarı olmak, terörist bir grubun militanı olmaktan tamamen farklı olmayan bir erkek bağlılığıdır. Her iki grupta da genç erkekler, bir tür "dünyaya karşı biz" duygusu geliştirmeye eğilimlidirler. Hebron'daki Cihad camiinin futbol takımı üyelerinin, intihar bombacılarının kuluçkası olarak hizmet etmesi hiç de şaşırtıcı değildir: Bu takımın oyuncularının beşi, İsrail hedeflerine saldırarak kendilerini havaya uçurmuştur. Ancak futbolun teröristler açısından en cazip yanı, onun küresel erişimidir. Terörizm bir halkla ilişkiler biçimidir. Amaç en büyük korkuyu en az çabayla yaymaktır. Bunu yapmak için teröristler en halka açık yerleri ve olayları ararlar. Bunun için en uygun yer stadyumlardır."

Grix'e göre (2013:21) terörist grupların Olimpiyat Oyunları'nı hedef almasının nedeni açıktır: Olimpiyatlar dünyadaki en büyük spor etkinliğidir ve 200'den fazla ulusun katılımıyla 4 milyardan fazla küresel izleyici çekmektedir; birçok devletin madalya kazanıp ulusal prestijlerini arttırmaya çalıştığı en etkili ve sembolik arena olarak kabul edilir. Toohey'nin belirttiği gibi (2008:434) "Beyaz Saray'daki bir bomba, Vatikan'da bir mayın, Mao-Tse-tung'un ölümü, Paris'te bir deprem, 1972'deki Münih saldırısı kadar dünyanın bilincinde yankı uyandıramamıştır". Terörizm, savaş ve şiddet sporda tezahür edebilir ve bu yüzden, Murray (2012:587) kimi zamanlar sporu savaşa, barışa olduğundan daha yakın bulur. Spor, bu ikili doğası nedeniyle, dış politika ve

diplomatik ilişkiler bağlamında oldukça belirsiz bir pozisyonda kalmaya devam etmiştir (Jackson ve Haigh, 2009; Kuper, 2006).

2.2. Ağırlık Merkezleri ve Yumuşak Güç

Siyaset güçle yakından ilgilidir ve gücün pek çok biçimiyle görünürlük kazanır. Güç maddi bir doğaya sahip olabilir - ekonomik güç ya da diğer kaynaklar, örneğin baskı kurmak için fiziksel araçlar üzerinde hakimiyet kurulmasında olduğu gibi. Aynı zamanda yasal, dini veya bilimsel otorite; entelektüel veya sosyal prestij; kişi veya toplumları ikna etme kabiliyeti; gerçek veya illüzyon güç gösterisinin sağladığı diplomatik veya askeri şöhret biçimlerini alarak psikolojik bir anlam da kazanabilir. Güç, hem saldırı için, hem de saldırıya karşı bir araç teşkil edebilir. Stratejinin ana problemlerinden biri, gerçek gücün kaynağının nerede ve hangi biçimde bulunduğunu tespit etmek ve askeri ve/veya politik gücün en etkili bir şekilde uygulanabileceği noktaları belirlemektir.

Clausewitz'in "devletlerin ağırlık merkezi teorisi", bu hedeflerin seçiminde yol gösterici olabilir. Clausewitz bu terimi (Schwerpunkt) taktiksel tartışmalar yaparken ana saldırı hattını (yani "ana çaba") belirtmek için "temel mesele" veya "sorunun kilit noktası" anlamında kullanmıştır. Bununla birlikte, terim, operasyonlara veya stratejilere uygulandığında, daha geniş bir tanımı kabul eder. Bu durumda "ağırlık merkezi", askeri ve/veya politik dikkatin odaklandığı, rakibin gücünün en önemli kaynağı olarak kabul edilir. Daha dar anlamda ise, yani operasyonel olarak, genellikle düşmanın en büyük veya en güçlü kilit sahası olarak görülür. Stratejik anlamda değişkenlik gösterebilir; düşmanın silahlı kuvvetlerinin tümü veya kısmı, bir ittifakın ortak çıkarları, liderlerin kişiliği, kamuoyu, devletin başkenti veya halkın moral gücü de olabilir. Bununla birlikte, Clausewitz'in, ağırlık merkezi terimini güreş maçı metaforu kullanarak açıklamış olması önemlidir.[47] Bu metafor, Clausewitz'in strateji konusundaki görüşlerine temel teşkil eder ve "ağırlık merkezi" terimine siyasal mücadelelere de uyarlanabilecek bir grafik görünümü verir. Ağırlık merkezi, "tüm

[47] Tüm İngilizce çevirilerde Clausewitz'in savaşı bir "düello" olarak karakterize ettiği görülür; bu güreş metaforunun önemini gizlemektedir. Oysa Clausewitz'in kullandığı "Zweikampf" kelimesi tam olarak "ikili düello" anlamına gelmez. Kılıçlı ya da (özellikle) tabancalı bir düello, ham kuvvetten ziyade net bir şekilde beceriye dayanır ve savaşın dinamizminden, çoklu temas noktalarından ve değişkenliğinden yoksundur.

gücün ve hareketin merkezidir"; güreşçiler arasındaki etkileşimle yaratılır ve güreşçiler pozisyonlarını/ilişkilerini değiştirdikçe değişir.

Clausewitz'in "kütlenin en yoğun olduğu yerlerde her zaman bir ağırlık merkezinin bulunduğu" ifadesi, bir siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler konusunu çözümlemek için faydalı ve ilginç bir metafordur. Ancak araştırılacak ülkenin ağırlık merkezi doğru tanımlanmalı, durumun karakteriyle ve söz konusu devletin politik amaçlarıyla tutarlı olmalıdır. Aksi halde, ağırlık merkezi kavramında her duruma uyarlanabilecek çok amaçlı bir stratejik reçete aramak, araştırmacıyı yanıltabilir. Çalışmanın bu bölümünde, düşman ordusunun imha edilmesinin "Clausewitzyen stratejinin" sabit hedefi olmayabileceği tezi hareket noktası alınarak, "ağırlık merkezi" teorisiyle Nye'ın gücün siyasal kullanımlarından biri olarak kavramsallaştırdığı "yumuşak güç" teorisi arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılacaktır. Bu iz sürme bize, tezin temel problematikleri hakkında - Sporu siyasetin farklı araçlarla sürdürülmesi olarak değerlendirebileceğimiz durumlar var mıdır? Spor devletlerarası mücadelenin bir aracı olabilir mi? Spor, siyasi bir hedefe ulaşma yolunda askeri yöntemleri ikame edebilir mi ya da dengeleyebilir mi? - bir veri sunacaktır.

Yumuşak güç kavramı, ağırlık merkezi teorisine uygun biçimde politik gücün bir noktada odaklanması ile ilgilidir ve başlangıçta Soğuk Savaş sonrası hegemonyanın rolünün ve sınırlarının anlaşılmasını sağlamak için tasarlanmıştır (Nygard ve Gates, 2013:236). Ayrıca bir devletin stratejisini ve uluslararası duruşunu anlayabilmek için genel bir çerçeve de çizer. Yumuşak güç teorisinin incelenmesi, pek çok açıdan, bir yandan askeri hedeflerin bir ikamesi olarak kullanımına dair politikalar hakkında bilgilendirici olurken, diğer taraftan, sporun politik olarak araçsallaştırılmasının sınırlarının belirlenmesine yardım eder. Ağırlık merkezi ile yumuşak güç teorileri arasındaki kurulan bu ortaklık bize, Clausewitz ile Nye arasındakinin ilişkiyi analiz ve test etme imkânı sunar. Bu nedenle, yumuşak güç altında tanımlanan devletin markalaşma, kamu diplomasisi, dev organizasyonlara ev sahipliği yapma, güç gösterisi ve imaj inşa etme süreçleri, ağırlık merkezlerini güçlendirme girişimleri olarak Clausewtizyen bağlamda incelenmiştir.

Nye (1990) tarafından ortaya atılan "yumuşak güç" kavramı, devletlerin elit spora ve dev spor organizasyonlarının sahnelenmesine yatırım yapma konusunda giderek artan motivasyonlarını anlayabilmek için bir mercek sunar. Nye'ya göre (1990:167), Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra uluslararası ilişkilerin değişen doğası ve gücün

geleneksel askeri biçimlerinin uygulanmasındaki yüksek risk, uluslararası ilişkilerde "kültür, ideoloji ve kurum gibi maddi olmayan güç kaynaklarının" önem kazanmasına neden olmuştur. Bununla birlikte, Nye (2004:32), bu durumun, uluslararası ilişkilerde yumuşak gücün, geleneksel sert güce ikame edilmesi anlamına gelmediğini, ancak, devletlerin yumuşak gücü, sert güç ile kombinasyon halinde (akıllı güç) kullanması gerektiğini vurgular. Nye (2004:2) gücü, "istenilen sonuçları elde etmek için diğerlerinin davranışlarını etkileme yeteneği", yumuşak gücü ise, "diğerlerini, kendi istediği şeyi istemeleri için cezbetme yeteneği" olarak tanımlar. Bir devlet tarafından yumuşak güç uygulamak için harcanan kaynaklar, geleneksel sert güçten çok farklıdır.

Nye'a göre (2004:11; 2008:96) yumuşak gücün 3 temel kaynağı vardır: devletin kültürü, devletin siyasal değerleri ve devletin dış politikası. Her ne kadar bir devletin dış politikası, genel olarak hükümetin kontrolü altındaysa da yumuşak gücün diğer iki unsurunun - kültür ve siyasal değerler- devlet ile yerel spor organizasyonları tarafından gerçekleştirilmesi çok daha muhtemeldir (Houlihan ve Zheng, 2014:7). Yumuşak güç kavramı aslında, Lukes'un (1974) başkalarının inançlarını ve isteklerini şekillendirerek, etkileyerek veya belirleyerek, itaatlerini güvence altına alma gücü olarak tanımlanabilecek "gücün üçüncü boyutu" kavramıyla benzerlik gösterir. Bir devletin uluslararası prestijini arttırmak, lekelenmiş imajını temizlemek ve dünya sahnesinde kabul edilme olasılığını artırmak için kullandığı geniş kapsamlı diplomatik araçlar bütünü olarak değerlendirilir. Bu anlamda, yumuşak gücün özü, baskıdan ziyade cazibedir ve başkalarının tercihlerini şekillendirme ve bu tercihleri, kendisine göre ayarlayabilme yeteneğinde ikamet eder (Grix, 2016:155).

Nye'ın rasyonelitesi üç aşamalıdır. Birincisi, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden itibaren ulus-devletler refah biçimleriyle askeri zaferden çok daha fazla ilgilenmeye başlamıştır; bu nedenle modern çağda, ulusal liderler, güç arayışlarına girmeden önce daha fazla kamu desteğine ihtiyaç duymaktadırlar (Nye, 2002). İkincisi, sert güç kullanımı, ekonomik hedeflerin ve uluslararası rekabetin sürdürebilmesinde temel önem arz eden ekonomik kaynakları önemli ölçüde azaltmaktadır (Nye, 2002). Son olarak, bilgi devrimi ve küreselleşmenin artan etkisi, devletlerin davranışlarının her zamankinden daha fazla yakın analize tabi tutulmasına neden olmuştur. Sonuçta, güç kullanımı, sanayi sonrası ve özellikle de gelişmiş kapitalist toplumlarda daha az tölere edilmiş, bu da yumuşak güç biçimlerinin önem kazanmasına yol açmıştır (Grix ve Brannagan, 2016:253;13).

Krzyzaniak'a göre (2016:2-3). Nye'ın yumuşak güç tanımlarından çıkan iki gözlem vardır. Birincisi, bir devlet, büyük bir çaba göstermesine rağmen yumuşak güç üretmede başarısız olabilir. İzleyici algısı belirleyici burada faktördür. İkincisi, tanım olarak cazibe, farkındalığın önüne geçemez. Biri, cezbedilmeden önce cezbedecek olanın varoluşunun farkına varmalıdır. Benzer şekilde, toplum, bir ülkeden etkilenmeden önce, o ülkenin farkında olmalıdır. Bu gözlemlerin her ikisi de önemlidir, çünkü bunlar yumuşak güç, markalaşma ve kamu diplomasisi kavramlarının birbirleriyle ilişkilendirilmesinde kullanılmaktadır (Grix, 2013:17).

2.2.1. Ulusu Markalaştırmak

Ulus markalaşması, devletlerin prestijlerini arttırmak ve yönetmek için kullandıkları bir politikadır. Ülkeler kendileri için bir imaj yaratırlar ve kendilerini farklı ve çekici kılan belirli (çoğu zaman sembolik) karakteristikler edinmeye çalışırlar (Anholt, 2004). Bir ülkenin marka değerini belirlemede en sık göz önünde bulundurulan kıstaslar, ürünlerinin kalitesi, altyapısı, hukuk sisteminin adilliği, kültürel mirası, spordaki başarısı, halkının misafirperverliği ve farklı toplumlara karşı töleransı, turizm açısından çekiciliği, yetenek ve sermayeyi çekme potansiyelidir (Kobierecki ve Strozek, 2017:3). Bu nedenle, bir ülkenin "markası", küresel kamuoyunun, devletlerin söz konusu özellikleri hakkındaki algılarının toplamıdır. Son dönemlerde yapılan bazı çalışmalarda, ulus markası ile yumuşak güç arasında bir ilişki kurmuştur. Örneğin Potter (2009:51) genellikle bir tür kamu diplomasisi yoluyla kendi "ulus markasını" dayatan herhangi bir ülkenin, aslında yumuşak güç kullandığını savunur. Bu "yumuşak kamu diplomasisi" uluslararası gündemin belirlenmesine yardımcı olur ve cebrin aksine, cazibeye dayanır. Çağdaş devletler uluslararası markalarını şekillendirmekle giderek daha fazla ilgilenmektedir. Siyasi liderlerin ülkelerinin tanıtımı çaba harcamaları anlaşılabilir bir durumdur. Yumuşak güç kavramına göre, çekici olarak algılanan bir devlet uluslararası çevreyi çok daha geniş ölçüde etkileyebilir. Uluslararası çevreyi etkileme kabiliyetinin yanı sıra, olumlu bir imaj, turizm veya yabancı yatırımların seviyesini artırabileceğinden, ölçülebilir faydalara da yol açabilir (Kobierecki ve Strozek, 2017:1).

Bir ülkenin algılanma şekli, diğer ülkelerle kurduğu diplomatik ve kültürel ilişkileri etkilemektedir. Dinnie'ye göre (2008:15), ulus markası, ülkeye, hedef kitlelerinin tümü için kültürel temelli bir farklılık görünümü veren, eşsiz ve çok boyutlu bir fenomendir.

Buna göre, her ulusun, diğerlerinin zihninde bir imajı vardır. Bu imaj, coğrafya, tarih, sanat, müzik ve spor gibi faktörler bağlamında tanımlanmaktadır (Outhavong, 2007:14). Kavram ayrıca, inançların, tutumların ve izlenimlerin toplamı olarak tanımlanan 'ülke imajı' olarak da adlandırılmaktadır (Alexander, 2016:38). Bu ülke imajı, yani bir ülkenin dış dünya tarafından nasıl algılandığı, Nye'ın yumuşak güç kavramıyla yakından ilişkilidir. Nye'a göre (2004:5,11), bir devlet, zorlayıcı yöntemlere ihtiyaç duymadan hedeflerine ulaşabilir. Devletlerin yumuşak güçlerini şekillendirmesi için, çeşitli markalaşma ve kamu diplomasisi yöntemleri kullanmaları gerekir. Markalaşma, şöhretin yaratılması veya yönetilmesi amacıyla, kimliğin tasarlanması, planlanması ve iletilmesi süreçlerini kapsar (Anholt, 2007:4). Ulus markalaşması, ihracatı artırmak, turistleri, yatırımları ve kalifiye işgücünü çekmek için, ulusal kimliğin belli bir görüntüsünü uluslararası pazarlara ileten, bir tür pazarlama stratejisidir (Varga, 2013:826). Fan (2006) yumuşak güç kavramını 'ulus markalaşması' fikriyle birleştirirken pazarlama vurgusu yapar. Ona göre ulus markalaşması, temelde, bir ülke hakkındaki uluslararası kanaatleri yeniden şekillendirmek için uygun pazarlama tekniklerinin uygulanmasıdır (Fan, 2006:16). Başarılı bir ulus markalaşması kampanyası, ülkenin daha fazla pozitif mental envanter inşa ederek uluslararası izleyici kitlesini etkiler ve böylece, ülkenin yumuşak gücünü arttırır. Fan (2006:151) ayrıca, ülkelerin, ticari markaların pazar hâkimiyeti için mücadele ederken, aynı zamanda dikkat ve cazibe için de rekabet ettiklerini belirtir.

Spor, aktörlerin hem uluslararası hem de yerel olarak marka haline gelebilecekleri bir ortam sunar. Spor, temelde algıları etkileyen ikna kabiliyeti yüksek bir güç aracıdır ve politik bir yatırım olarak dönüştürülebilir. Uluslararası spor bu nedenle ülkenin marka değerine hizmet eden bir yumuşak güç formu haline gelir. Kısacası, spor, ulusal hükümetlerin artık sadece yerel olarak istihdam etmeyi düşündükleri bir boş zaman aktivitesi, kültürel bir niş[48] değil, hayli uygun bir dış politika aracıdır (Murray, 2012:48). Onun, dış politikada bir marka olarak kullanılmasının iki temel amacı vardır: Ulusal bir kimlik geliştirmek ve dünyanın geri kalanına çekici gelecek ulusal bir "marka" yaratmak. Bununla birlikte, iki işlem birbiriyle çok yakından ilgilidir ve devletler tarafından aynı anda yürütülebilir. Cha (2009b:40-2), sporun genç veya yeni şekillenen uluslarda bir birlik ve kimlik duygusu yarattığını düşünür ve bu nedenle,

[48] "Niş" sözcüğü ile sporun bir eğlence, bir boş zamanı doldurma aktivitesi olarak görülmesine atıf yapılmıştır.

ulus inşası için çok önemli olduğunu savunur. Ona göre spor, ulusal kimliği, hem yurt içinde hem de yurt dışında kırıp yansıtan bir prizma gibi davranır. Freeman'a göre (2012:1262) bir ülkenin spor müsabakalarında gösterdiği performans, sadece yurtiçinde ulusal kimliğin oluşmasını sağlamaz, aynı zamanda bir hükümetin dünyaya, o ülke hakkında bir mesaj verebilmesini de sağlar. Ayrıca bir devletin itibarını arttırmak ve onu ve karar vericileri, daha fazla saygı, daha fazla otorite ve uluslararası toplumda daha fazla nüfuz kazanmak için nispeten ucuz, düşük riskli bir yol haline gelir.

Olimpiyat etkinliklerinde madalya kazanmak, bir ulusun marka değerini arttırabilir. Örneğin Soğuk Savaş boyunca ABD, yaz Olimpiyatları kazanılan madalya sayısını ideolojik rakibi SSCB arasında kendi sisteminin üstünlüğünü test eden bir yarışa dönüştürmüştür. Sportif başarı, bir ülkenin yalnızca ulusal gururunu güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda atletik güç imajını besler (Freeman, 2012:1265). Bu fenomen Soğuk Savaştan sonra da sürmüştür; Costas'a göre (2008), örneğin Pekin Oyunları, dünyanın önde gelen süper gücü AB) ile onun küresel hegemonyasına meydan okumaya hazır Çin arasındaki "atletik bir medeniyetler çatışmasıdır". Markovits ve Rennsman (2010:13), bu arenayı Olimpiyatlardan futbol sahalarına taşıyarak futbolu "küresel hegemonik spor kültürü" olarak tanımlarlar.[49]

Benzer bir iddia bireysel sporlar için de geçerlidir. Avustralyalılar yüzmede, Amerikalılar atletizmde, Çinliler jimnastikte üstünlük iddiası taşırlar. Bu sporlar kendilerine "aittir" ve bu sporlardaki egemenliği kaybetmek, yurt içi ve yurt dışında itibar kaybına neden olur. Bu tür bir düşünce, daha mütevazı seviyelerde de geçerlidir. Örneğin Benjamin Boukpeti, 2008 Pekin Oyunlarında, Togo'ya ilk Olimpiyat madalyasını kazandırmış ve Togo'yu sadece bir kez, o da bebekken ziyaret etmiş olmasına rağmen, ulusal bir kahraman olarak görülmüştür (Vanc, 2014:1191-92). Bu örnekler spor sahasındaki başarı ile milli gurur arasındaki, popülist milliyetçiliğin bir biçimi olarak da görülebilecek bağlantıyı ortaya çıkarabilir (Bilig, 2005:6-8). Bu durum, spor olaylarını, sadece "sporcu vs sporcu" olarak değil, aynı zamanda bir ülkenin karşısında başka bir ülkenin konumlandığı, rekabetçi bir sembolik savaşa dönüştürmektedir. Art'tın belirttiği gibi (1980), spor "barışçıl bir güç göstergesidir".

[49] UEFA Şampiyonlar Ligi Facebook sayfası, platformda dünyanın en popüler lig sayfasıdır ve 2015 Şampiyonlar Ligi finalinde 45 milyondan fazla beğeni almıştır (Krzyzaniak, 2016:6).

Sporun barışçıl güç göstergesi olarak en başarılı biçimde kullanan ülkelerden biri Norveç'tir. Norveç hükümeti, profesyonel danışmanlardan oluşan bir komisyon kurarak, devletin kamu diplomasisi stratejisini hangi bağlam üzerinde inşa etmesi gerektiği üzerine çalışmış ve sonucunda, dört imaj ve değer platformu oluşturmuştur: 1) İnsancıl bir süper güç / bir barış yapıcı; 2) doğayla uyum içinde yaşayan bir toplum; 3) en üst seviyede eşitliğe sahip bir toplum; 4) enternasyonalist bir toplum / macera ruhuna sahip bir toplum (Batora, 2005:16). Norveç sporda, gelişim ve barış girişimleri, topluluk sporunun teşviki, çevre-duyarlı spor etkinliklerine ev sahipliği ve anti-doping karşıtlığı ile öne çıkmaktadır. Bu kamu diplomasisi stratejisinin bir sonucu olarak ülke, her yıl dünyanın her yerinden takımların katıldığı bir uluslararası gençlik futbol turnuvası olan Norveç Kupasına ev sahipliği yapmaktadır. Çarpıcı bir örnek vermek gerekirse, 1995 yılındaki kupada, ilk defa bir Filistin takımı İsrailli bir takıma karşı oynamıştır. Nygard ve Gates'e göre (2013:239) bu tür turnuvaların düzenlenmesinin ardında yatan temel düşünce, karşılıklı anlayış ve dostluğu geliştirebilecek etkileşimi teşvik etmektir. Bu girişimler, "dört değer platformunun" inşasında ve ülkenin kamu diplomasisi hedeflerinin gerçekleştirilmesinde sporun etkin olarak kullanıldığını gösterir. "Sporun iyi niyetinin içinde bir güç gizlidir" (Organski, 1968: 106-107). Bu güç tek taraflı işleyen bir mekanizma değildir; keza, Filistin de kendisine çok uzak ve yabancı bir ülkenin algısını, ikili atletik temaslar kurarak geliştirme fırsatı yakalamıştır. Her ne kadar bu tür bir spor diplomasisi, düşman ülkeler arasındaki siyasi yakınlaşma ile de ilişkilendirilse de, bir devlete sporcu veya takım gönderilmesi, o ülkenin markası açısından da fayda sağlayabilir (Kobierecki ve Strozek, 2017:6).

2.2.2. Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramını berraklaştırmak, yumuşak gücün ulus markalaşması ile kurduğu ilişkinin anlaşılması açısından önemlidir. Nye'ın vurguladığı gibi (2008:95) kamu diplomasisi, hükümetlerin, diğer ülkelerin halklarıyla kurdukları ilişkilerde, yumuşak güç kaynaklarını seferber etmek için kullandıkları bir araçtır. Ancak sadece yumuşak güç kavramı değil, 'kamu diplomasisi' de tartışmalı bir terimdir; bireylerin ve grupların kamu diplomasisi pratiğindeki rolüne daha fazla vurgu yapan pek çok tanım bulunmaktadır (Signitzer ve Coombs, 1992; Gilboa, 2008).

Fan'a göre (2008:16) "kamu diplomasisi, uluslararası bir aktörün politikalarının, medya yayınları, konferanslar, etkinlikler, ortak projeler, kültürel alışverişler, öğrenci

değişim programları gibi yöntemler kullanılarak, diplomatlar ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yabancı ülkelerin vatandaşlarına iletilmesi" olarak tanımlanabilir.[50] Dinnie'ye göre (2007), kamu diplomasisi, hükümetlerin markalaşma stratejilerinin yumuşak güç boyutunu güçlendirmekle ilgilidir. Kamu diplomasisi, genel olarak dış politik çıkarları güvence altına almak için kullanılan bir araçken, "markalaşma", bir devletin yurtdışındaki imajını yansıtmak için pazarlama araçlarına yönelmesidir. Diplomasisinin bu "eski" ve "yeni" türlerinde, bazı örtüşmeler var gibi görünmektedir ve bunlar devletin kamu diplomasisindeki ve markalaşmadaki rolünü bulanıklaştırmaktadır. Artık birçok devlet "yumuşak güç" dilini içselleştirmiş görünmektedir ve "ulus markası" ile "kamu diplomasisi" arasındaki çizgiler, daha önce olduğundan daha az belirgindir (Grix, 2016:157).

Hillary Clinton, Dış İlişkiler Konseyi'nde hem yumuşak güç hem de akıllı güç kavramlarına referans göstermiştir. Aynı şekilde, İskoçya'nın Britanya için önemini vurguladığı konuşmasında, Başbakan David Cameron, İngiltere'nin dünyadaki yerini "yumuşak süper güç" olarak tanımlamıştır (Wintour, 2014). Mart 2013'te İngiliz Parlamentosu tarafından "Yumuşak Güç ve Birleşik Krallık Etki Komitesi" kurulmuştur. Sporla bağlantılı örnekler vermek gerekirse, Avustralya, 2000 Sidney Olimpiyatları öncesinde bir spor ülkesi olduğu imajını yaratmıştır. Avustralya Turist Komisyonuna göre, ülkenin Olimpiyat başarısı ve ulusal imajındaki artış, bir Avustralya markasının geliştirilmiş olmasının sonucudur (Manzenreiter, 2010). Bu, uluslararası tarih açısından sorunlu bir geçmişe sahip olan yükselen devletlerin, parlattıkları imajlarını dünyaya yansıtmak için organize "dışa açılma partilerinde" daha belirgin hale gelir (Kuper, 2011).

Apartheid rejiminin düşmesinden bir yıl sonra, 1995'te, Güney Afrika, Rugby Dünya Kupasına ev sahipliği yapmıştır. Geleneksel olarak, rugby, Güney Afrika'da ağırlıklı olarak "beyaz" bir sporudur. Ancak Başkan Mandela, organizasyonu, bölünmüş toplumunun uzlaşmasını kolaylaştırmak kullanmış ve rugby'yi "beyaz" bir spor olmaktan çıkararak herk ırkın dahil olabildiği ulusal bir spor haline getirmiştir (Nygard ve Gates, 2013:235).[51] Güney Afrika örneği, Nye'ın (2002), yumuşak gücün, yalnızca

[50] Bu tanıma göre détente sürecinde ABD ile SSCB arasında bir tür kamu diplomasisi uygulanmıştır.

[51] 1995 Rugby Dünya Kupası, Güney Afrika'da etnik ayrımcılığın sona ermesinden sonra ülkede düzenlenen ilk büyük uluslararası spor organizasyonudur ve dolayısıyla Springboks'un (Güney Afrika ekibine verilen isim) katıldığı ilk büyük rugby organizasyonudur (Burgess, 1995). Rugby, öncelikle Güney Afrika'nın beyaz azınlık nüfusu tarafından oynanan ve izlenen bir spordur ve sembolik olarak apartheid rejimi ile ilişkilendirilmiştir (Moore, 2010). Güney Afrika ev sahibi olarak seçildiğinde, hatta

bir konum pazarlaması / ülke markalaşması olarak düşünülmemesi gerektiği görüşünü destekler. Yumuşak güç basitçe ikna etme yeteneği değildir; kabul ve taklit etmeye yol açan, ayartma ve etkileme yeteneğidir. Buna göre, eğer bir devletin kültürü, değerleri ve / veya politikaları gerçek anlamda çekici değilse, yumuşak güçten sonuç alınamaz (Nye, 2008); yumuşak güç kurnaz bir pazarlama ve / veya markalaşma yoluyla başarıya ulaşamaz, her şeyden önce güvenilirlikten kaynaklanır (Nye, 2004).

Murray'e göre (2012:580) kamu diplomasisi tamamen yeni bir terim ya da uygulama değildir, ancak Soğuk Savaş sonrasında, koşulların ideal hale gelmesiyle, post-modern uluslararası politikaya entegre olmuştur. Kamu diplomasisinin popülaritesi onun politikaya uyarlanabilirliği ile ilgilidir. Avustralya dışişleri bakanı Gareth Evans, kamu diplomasisini "hükümetin hem içinde ve hem de dışında, daha büyük bir oyuncu kadrosu kullanarak, geleneksel diplomasinin ötesine uzanan bir ikna ve etkileme egzersizi" olarak tanımlamıştır (Evans ve Grant, 1995:66). Bu görüştekiler için kamu diplomasisinin kapsamı ve araçları sınırsızdır. Örneğin, Kanada, sanatçıları, öğretmenleri, öğrencileri, sporcuları, gezginleri, araştırmacıları, uzmanları ve gençleri daha tanınabilir geleneksel "kardeşlerinin" yanında, kamu diplomatları olarak tanımlar (Pahlavi ve Roussel, 2006:3; Hampson ve Oliver, 1998). Spor diplomasisinin, kamu diplomasisine doğru bu itimi, diplomasinin melez biçimlerinin ortaya çıkması için verimli koşullar yaratmıştır.

Yeni diplomatik aktörlerin - STK'lar, çokuluslu şirketler ve hükümetler arası örgütler ve etkili ünlüler - ortaya çıkması, modern diplomasiyi karakterize eden dikey ve yatay ağları tanımlarken "çok paydaşlı" (Hocking, 2006) ifadesinin de kullanılmasına neden olmuştur. Bu dinamik ortamda, uluslararası sporcular bir dış politika mesajının küresel olarak iletilmesini hızlandırmak için istihdam edilebilir. Bu şekilde, spor, diplomatik amaçlar için yumuşak bir güç mekanizması olarak kullanılmış olur. Bu kullanım, devlet inisiyatifleri, spor mağdurları, spor endüstrisi ve hatta spor ünlüsü bağlamında ortaya çıkan, "kesişen" bir diplomasi biçimi yaratır (Jackson, 2013:277). Burada, Rofe (2016), spor ve iletişimi küresel diplomasinin bir parçası olarak ele alır ve kamu diplomasisi ile teknolojinin özellikle altını çizer. Rofe'a göre her ikisi de toplumun

şampiyona başlamadan hemen önce bile, çok az siyah desteği vardır. Ancak bu olay, o zamanki Cumhurbaşkanı Nelson Mandela tarafından ülkeyi birleştirmek ve dünyaya Güney Afrika'nın değiştiğini göstermek için bir fırsat olarak görülmüştür. Mandela, Springbok yeşili tişört giyerek katıldığı finalde, maçı kazanan takımının kaptanı Francois Pienaar'a (beyaz) kupayı verirken, halkına ve dünyaya, eşit bir dünyada yaşamanın mümkün olduğunu göstermiştir (Carlin, 2009:223-25; Freeman, 2012:1270).

ilgisiyle bağlantılıdır. İletişim, diplomasi pratiği için kritik öneme sahiptir. Bununla birlikte, Pigman'ın iddia ettiği gibi (2014:96), "Uluslararası alanda sporda rekabet davranışı, halkla iletişim kurmanın özüdür". Özellikle bizzat devlet tarafından uygulanan spor, geleneksel diplomasi ve diplomatların nadiren yapabileceği şekilde, dünyadaki bireylere ve toplumlara "dokunma" konusunda güçlü bir kapasiteye sahiptir.

Spor ve diplomasi arasındaki bu yakınlaşma arttıkça "sporcu ve diplomasi" doğal olarak birbirlerine daha fazla çekilmiştir: Uluslararası görevli personel ayrıcalıklarıyla devletlerini temsil eden yurtsever sporcular ve diplomatlar, ister yuvarlak masada, ister koşu parkurunda olsunlar, devletleri için "kazanmak" istemektedirler. Bu nedenle, ikisi arasında bariz bir simbiyoz vardır. Sporcular, dünyanın dikkatini yoksulluk, borçların ortadan kaldırılması ve pandemik hastalıklar gibi küresel konulara çekmek için yıldız güçlerini kullanarak ünlü diplomatlar gibi hareket etmektedirler (Cooper, 2007; Murray, 2012:585). Devletlerin sporcuları birer diplomat olarak kullanma yönelimlerinin en önemli nedenlerinden birisi, uluslararası spor arenalarında mücadele eden sporcuların, yarattıkları etkileriyle doğrudan kamuoyuna hitap edebilmeleridir. Ağır bir ahlaki retorik kuşanmak suretiyle, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyanın geri kalanı için bir model ve barışçıl bir güç olduğuna dair köklü inancı yeniden doğrulayan Amerikalı spor elçileri, ABD'nin dünyadaki rolüyle ilgili kamu algısını etkilemiştir (Keys, 2006:89). Yugoslavya İç Savaşı patlak verdiğinde, birçok uluslararası Hırvat sporcu, - özellikle Davor Suker, Drazen Petroviç, Dino Radja, Toni Kukoc - Birleşmiş Milletler ve batı dünyası üzerinde baskı yaratmak için Yugoslavya adına oynamayı reddetmiş, uluslararası turnuvalarda Yugoslav bayraklarının kaldırılması ve hatta Yugoslavya'nın turnuvalardan men edilmesi için kampanyalar başlatmış ve çeşitli protestolar düzenlemiştir. Uluslararası toplumdan acil eylem talep eden bu yüksek profilli sporcular, Hırvatistan'ın bağımsızlığının tanınması ve çeşitli maddi yardımlardan faydalanabilmesi için uluslararası yardım turları düzenlemişler ve BM merkezinin dışında gösteri yaparak uluslararası medyaya dokunaklı röportajlar vermişlerdir (Brentin, 2013:998).

Geleneksel kamu diplomasisinde devlet, genellikle organizasyonların yönetiminde merkezi bir rol oynamaktadır. Özellikle ABD, modern spor müsabakaları için görünüşte evrensel ve adil bir alan yaratarak sporun standartlaştırılması ve homojenleştirilmesinde etkin bir rol oynamıştır (Keys, 2006:89). Ancak "yeni kamu

diplomasisi" (Signitzer ve Coombs, 1992), içinde FIFA ve IOC gibi devlet dışı aktörlerin de etkin olarak bulunduğu bir ağ görünümü vermektedir. Hem IOC hem de FIFA, ulusal hükümetlere bağlı değildir ve hatta Ulusal Olimpiyat Komiteleri devlet tarafından "kontrol edilemez" ve "yönetilemez". Bu ağın içinde STK'lar giderek daha fazla yer kaplamaktadırlar. Örneğin, UNICEF, halen güçlü olan 2004 tarihinde "Spor Geliştirme" programını açıklayarak spor, diplomasi ve kalkınma arasındaki ilişkiyi göstermiştir. Bu programda, barış, kalkınma ve güvenlik gibi temel BM konularına ilişkin farkındalığı artırmak için yüksek profilli sporcular kullanılmıştır. Bu bir "kazan-kazan" ilişkisidir.

Sporcuların, iç ve dış huzursuzluğun aşılmasında kullanılması argümanı, Afganistan ve Irak işgalleri sırasında kullanılmıştır. Afganistan'daki savaşın ardından, eski Tottenham futbol takımının kaptanı Terry Mabbutt, Şubat 2003'te Kabil'deki barış gücü ile Afgan vatandaşları arasında futbol maçları düzenlenmesinde görev almıştır. İngiliz Savunma Bakanlığı sözcüsü futbolun küresel bir dil olduğunu ve gelecekte, barışı koruma güçleri ve yerel halk arasında daha fazla maçın oynanacağını söylemiştir. 2003 yılında Irak'ın işgali sırasında, özellikle de İngiltere Milli Futbol Takımı kaptanı David Beckham'ın Irak'a normallik ve barış ortamını sağlanmasında aktif bir rol oynamış ve savaşın başlarında, Umm Khayyal'de, 1000'den fazla seyirci önünde İngiliz kuvvetleri yerel halkla bir futbol maçı oynamıştır (Sunday Express, 2003: 11).

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı, Hillary Clinton'ın, tüm diplomatik araçları benimseyen, geniş kapsamlı "Akıllı Güç" kavramının bir parçası olarak, "kültürel farklılıkları aşmak ve insanları bir araya getirmek" ve "diyalog ve kültürel anlayışı" artırmak için Sports United Division'ı oluşturmuştur. Bu doğrultuda, ABD, dünya şampiyonu patenci Michelle Kwan, beyzbol oyuncuları Cal Ripken, Jr. ve Ken Griffey, Jr. gibi sporcuları, spor elçileri olarak kullanmaya başlamıştır (Johns, 2014:3).[52] Özellikle, Michelle Kwan, Çin'de önemli diplomatik temaslarda

[52] ABD spor diplomasisi sadece resmi devlet kanalları aracılığıyla gerçekleşmemektedir. 2013'ün başlarında, eski Basketbol yıldızı Dennis Rodman, Kuzey Kore'ye bir gezi yapmış, lider Kim Jong-Un ile bir araya gelmiş ve promosyon amaçlı bir basketbol maçı izlemiştir. Etkinlik, özellikle Kuzey Kore ve Batı arasındaki artan gerginliklerin ışığında uluslararası manşetlerde yer bulmuştur. Kim Jong-Un, tanınmış bir basketbol hayranıdır ve muhtemelen spor aracılığıyla halkına, ABD'li büyük yıldızlarla bağlantıda olduğunu göstermek istemiştir. Dennis Rodman ise, Kuzey Kore'ye, ABD televizyon kanalı HBO'nun, kendisini "dünyanın dört bir yanından zihin eriten hikayelerin ve dünyadaki en korkutucu, en absürt ve en inanılmaz kültürlere ve durumları" anlatan bir program olarak tanıtan *Vice*'ın çekimleri için gitmiştir.

bulunmuştur (Shen, 2009:96). Yine, 11 Eylül'den sonra, ABD, Afrika, Orta Doğu ve Güney Asya'daki genç Müslümanları kendi politik çıkarları doğrultusunda etkilemenin bir yolu olarak spordan faydalanmıştır (Murray ve Pigman, 2014:1102). Bu tür faaliyetlerin tümü, ABD'nin diğer devletlerin kamuoyundaki varlığını arttırırken, aynı zamanda ona karşı olumlu kanaatlerin gelişmesini sağlamıştır.[53] ABD'nin başarısız girişimleri de olmuştur. Örneğin, ABD başkanı Carter, Afrikalıların üzerindeki etkisi dolayısıyla Muhammad Ali'yi, Tanzanya, Nijerya ve Senegal liderlerini 1980 Moskova Olimpiyatları Boykotuna katılmaya ikna etmek için Afrika'ya göndermiş ancak Muhammad Ali'nin politik cehaleti nedeniyle girişim hüsranla sonuçlanmıştır (Wenn ve Wenn, 1993).

Çağdaş spor, sporcuların, sahip olduğu kimliklerin sürdürülmesine hizmet ettiği gibi değişmesine ve çoklu hale gelmesine de göz yumar. Kendileri açısından, sporcular bir kulüp aidiyeti hissi taşıyabilirler,[54] ancak bu aidiyet, başka bir takıma transfer olunca hızla ve kolayca terk edilebilir. Oyuncuların milliyetleri, bir takım sporcusu birden fazla ülkeyi temsil ettiği için göreceli olabilir. Jackson (2013:275), serbest piyasa spor ekonomisinin gelişimiyle birlikte, dünyanın, en yüksek teklifi veren için çalışan "atletik paralı askerlerin" ortaya çıkmasına, ulusal kimlik ve vatandaşlığın doğası, esnekliği ve geleceğin hakkında önemli soruların ortaya çıkmasına tanık olduğunu öne sürer. Bu duruma uç bir örnek olarak, Bulgar halter takımı üyelerinin 1 milyon dolara toplu olarak Katar'a satılması gösterilebilir (Amara, 2005:503). Bu eleştiriler, Castells'ın (1997) ortaya koyduğu gibi, sporcu kimliklerini, deneyimlere bağlı olarak simultane bir şekilde gelişen ve yeniden biçimlendirilen bir karışım olarak kodlamaktadır.

Ancak, sporcuların çoklu kimlikleri ve entegrasyonu, ulus inşasına güçlü bir sembol olarak da hizmet edebilir. Örneğin kimlik transferi, Yemen'de ülkenin birleşmesine yönelik olumlu tutumlar oluşturmak için kullanılmıştır. 1990 Kuzey Yemen (Yemen Arap Cumhuriyeti) ve Güney Yemen'in (Yemen Halk Demokratik Cumhuriyeti)

[53] ABD'nin bu stratejisi, Sovyetler Birliği'nin yeni kurulan siyah Afrika ve Karayip ülkelerine verdiği boykot desteğiyle aynı bağlamda okunabilir.

[54] Kulüp aidiyeti bazı kulüplerde çok baskındır. Örneğin, SSCB'de Spartak Moskova, rejim muhalifi Rusların kümelendiği bir alan olmuştur (Edelman, 2009); Yugoslavya'da Dinamo Zagreb, etnik Hırvat milliyetçiliğinin gelişiminde ve Federasyonun yıkılışında bir katalizör görevi görmüştür (Brentin, 2013); Kızıl Yıldız Belgrad, 2. Dünya Savaşı boyunca Yugoslav partizan milislerinin sembolü olarak görülmüştür (Djordjevic, 2016:130). İskoçya'da Celtic ve Rangers kulüpleri Protestan-Katolik karşıtlığının bir sonucudur (Giulianotti, 2007); ve FC Barcelona, Katalan bağımsızlığının simgesi haline gelmiştir (Goig, 2008).

birliğe giden yoldaki ilk üç yıllık bir entegrasyon döneminde, iki ülke aralarında katı bir eşitlik politikası uygulamıştır. İki hükümetin bürokrasisi, bakanlıklarını ve posta sistemlerinin yanında milli takımları da eşit bir şekilde birleştirilmiştir. Bir kota sistemini uygulanarak, milli takım için kuzeyden ve güneyden 32 futbolcu seçilmiş, takım kadrosu sırayla kuzey ve güney oyuncuları olarak sıralanmış, takım kaptanlığı, her dört maçta bir kuzeyli ve güneyli bir futbolcu arasında dönüşümlü olarak kullanılmıştır. Biri kuzey, diğeri güneyden iki yardımcı antrenör göreve getirilmiştir. Böylece spor, daha spesifik olarak sporcuların çoklu kimlikleri, "birleşik Yemen" anlamını taşıyan bir mesaj haline gelmiştir. Birleşik bir takım olarak rekabet etmek asıl gaye, maçları kazanmak ikincil bir mesele olarak kabul edilmiş ve semboller, skorlardan daha önemli bulunmuştur (Stevenson ve Alaug, 2000:466). Yemen örneği, sporda temsil kavramının, hakkında daha fazla araştırma ve analiz gerektiren bir konu olduğunu gösterir. Eric Hobsbawm'ın (1990:142) sözlerinin önemi burada daha iyi anlaşılabilir: "Milyonlarca nüfuslu hayali bir topluluk, isimleri bilinen on bir kişilik bir takımda daha gerçek gözükür".

Devletler kendilerini marka haline getirmeye çalışırken, genellikle büyük şirketlerden yardım alabilirler. Örneğin, Fan (2008:157), kurumsal markaların, bir ülkenin yumuşak gücünün gerçek bir tezahürü gibi davranarak, o ülkenin dünyadaki imajını geliştirilmesi için elçi olabileceğini yazmaktadır. Birçok şirket, menşei ülkeleriyle ilişkili kaldığından, markaların ve ait oldukları devletlerin imajları, küresel tüketicinin zihninde kaynaşma eğilimindedir (Van Ham, 2008:129). Bu anlamda, Coca-Cola Amerika'dır, Türk Hava Yolları Türkiye'dir, Gazprom Rusya'dır. Bir hükümet, bir şirkette hisse sahibi olarak, iş kararlarını uluslararası alanda kendine yarar sağlayacak şekilde etkileyebilir. 2015 UEFA Şampiyonlar Ligi'nde, en iyi 32 takımdan 12'si kısmen ya da tamamen ulusal bir hükümetin sahip olduğu şirketler tarafından desteklenmiştir. Krzyzaniak (2016:1), devletlerin "büyük oyunda" avantaj elde etmek için bu sporu stratejik olarak kullandıklarını ileri sürer. Özel şirketler, markalarını geliştirmek için logolarını futbol formalarına koyarken, ülkeler de yumuşak güçlerini artırmak için isimlerini formalara koymuşlardır (FC Barcelona'ya göğüs reklamı veren Qatar Airways).

2.2.3. Dev Spor Organizasyonları Ev Sahipliği

Spor diplomasisi ile uluslararası prestij kazanmak için sportif başarıyı kullanma arasında fark vardır. Farklı devletlerin yumuşak güç kullanımlarında farklı nedenlere sahip olacağı ve farklı izleyicileri hedef alacağı açıktır. Örneğin ABD, yurtdışındaki imajı Irak Savaşı'nın ardından olumsuz etkilendikten sonra, giderek artan bir şekilde, yabancı halkların "yüreklerini ve akıllarını" kazanmaya çalışmaktadır (Grix ve Himpler, 2007). Belirli tarihsel olaylardan, insan hakları meselelerinden kaynaklanan negatif ulusal imajların ve steryotiplerin mesuliyetini taşıyan bu devletler, sert güç yetine yumuşak gücü kullanarak imajlarını düzeltebilirler. Sovyetler Birliği'nin 1980 Moskova Olimpiyatlarında bu politikanın ilk örneğini sergilediği öne sürülebilir. Soğuk Savaş sonrası dönemde ise Çin (2008 Olimpiyat Oyunları), Güney Afrika (2010 FIFA Dünya Kupası); Hindistan (2010 Commonwealth Oyunları) ve Katar (2022 FIFA Dünya Kupası) sahip oldukları negatif imajları değiştirmek için dev spor organizasyonlarını kullanmaya başlamışlardır.

Nye da (1990; 2004; 2008) dahil olmak üzere yumuşak güç literatüründe, devletlerin, yumuşak güç stratejilerinin uzun vadeli faydalarını en üst düzeye çıkarmak için kullanabilecekleri küresel mekanizmalar veya taktikler hakkında çok az tartışma yürütülmüştür. Organizasyonlara ev sahipliği yapmanın fayda-maliyet analizini (Gratton ve diğ., 2001) ve küresel kültüre etkilerini araştıran ekonomist ve sosyologlarla kıyaslandığında (Maguire, 1999) uluslararası ilişkiler uzmanları çoğunlukla ilgisiz görünür. Son yıllarda, uluslararası ilişkiler ve siyaset biliminde, spor organizasyonların stratejik kullanımlarına odaklanan bir literatür gelişse de, bunu 'yumuşak güç' kavramı ile ilişkilendirenlerin sayısı azdır (Cornelissen, 2004; Finlay ve Xin, 2010; Manzenreiter, 2010; Grix, 2016:154). Böyle bir tartışma, Joseph Nye'ın (1990) yumuşak güç kavramının ve dev spor olayları için ev sahipliği yapmanın arkasındaki yapısal motivasyonların daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Dev spor organizasyonlarının düzenlenmesi, maddi olmayan araçları kullanarak yumuşak gücü yansıtma ve dış politika hedeflerine ulaşmayla ilgilidir. Grix ve Brannagan'a göre (2016:252) sertten yumuşak güce geçişteki stratejik değişimin bir parçası olarak, devletler, genel olarak sporu ve özellikle de dev spor organizasyonlarını kullanmaktadır. Rejimlerin çoğu, dev organizasyonları daha geniş diplomatik cephaneliğinin bir parçası olarak görmektedir. Bir dev organizasyonun tanımı ile ilgili bir fikir birliği henüz ortaya çıkmamış olsa da, Roche'un (1994), dev

organizasyonlarının, “dramatik bir karaktere, kitlesel popüler çekiciliğe ve uluslararası öneme sahip büyük çapta, kültürel olaylar” olduğu görüşüne önemli bir destek vardır (Horne, 2007; Matheson, 2009; Kellett ve diğ., 2008). Tipik olarak dev spor organizasyonları hükümetler ve uluslararası sivil toplum örgütlerinin kombinasyonları tarafından organize edilirler; bu açıdan “resmi” kamu kültürünün önemli elementleri oldukları söylenebilir (1994:1). Ayrıca, yalnızca Olimpiyat Oyunları ve Dünya Kupası'nın birincil, bunun dışındaki basketbol, kriket ve rugby dünya kupalarının ise ikinci derece majör organizasyon olarak nitelendirilebileceğine dair bir fikir birliği bulunmaktadır (O'Brien ve Gardiner 2006; Black 2008; Walters 2008).

Teklif verme süreci etrafındaki rekabet, devletlerin dev organizasyonların kaynağından faydalanma isteğini kanıtlamaktadır. Kültürel kaynaklar yeni cazibe politikasının veya yeni diplomasinin bir parçası ise (Melissen, 2005), Olimpiyatlar da yumuşak güç stratejisinin bir parçası olarak anlaşılabilir. Ülkenin imajı veya markası üzerindeki potansiyel olumlu etkisi, dev spor organizasyonlarına yapılan yatırımın önemli bir gerekçesidir (Grix, 2016:161). Birçok devlet, ülkelerinin olumsuz imajını geliştirmek için bu pahalı yatırımdan kaçınmamış ve sporu araçsallaştırmıştır. Bunun Sovyetler Birliği’ndeki sonraki ilk örneği Çin’dir.[55]

Spor organizasyonları, demokratik olmayan devletlere sosyalleşme baskıları yaratan siyasal bir enstrüman haline gelebilir (Cha, 2009:1598). Çin 2008 Pekin Olimpiyatları öncesi karşı karşıya kaldığı bu baskıya yanıt olarak, dış politikada ılımlı bir görünüm vermiştir. Olimpiyat öncesi boykot baskıları artarken, Pekin, Mart 2007'de Sudan'da ticaret yapan Çinli şirketlere sağladığı devlet teşviklerini kaldırarak, Sudan'ı ticari olarak tercih edilen devletler listesinden sessizce çıkarmıştır (Gill ve diğ., 2007). Ertesi ay, dışişleri bakan yardımcısı Zhai Jun, bölgeye gitmiş, üç mülteci kampını ziyaret etmiş ve Sudan hükümetini, BM’nin çağrı yaptığı konularda 'esneklik' göstermeye davet etmiştir. Pekin'in bu eylemleri sıradan görünse de iç ilişkilere müdahale etmeme politikasında net bir kayma gerçekleştirdiği aşikârdır. BM, Temmuz 2007'de 26.000 kişilik BM barış gücünü Sudan'a gönderme kararını verdiğinde, dünya kamuoyu, Hartum rejiminin operasyonu onaylaması için Çin’in gösterdiği çabayı görmezden gelmemiştir (Polgreen, 2008).

[55] Bazı bilim insanlarına göre Çin’in 2008 adaylığı dış politikadan çok iç politikaya yönelik bir hamledir (Tomlinson, 2010).

Bir dev spor etkinliğine ev sahipliği yapmak, diğer ülkelere gönderilen oldukça görünür, pozitif bir sinyaldir (Strenk, 1979; Houlihan, 1994); önemli kamu diplomasisi fırsatları sunabilir. Örneğin 2008 Pekin Olimpiyatları açılış törenini 1,5 milyar kişi, yani küresel nüfusun% 15'i izlemiştir (IOC Global Televizyon ve Medya Raporu, 2009). Bu nedenle ev sahipliği stratejisi, özellikle yükselen ekonomilerin, dünya ekonomisine bir güç olarak dahil oluşlarını ve kabullerini hızlandırmada önemli birer girişim olarak görülmektedir. Hindistan'ın 2010'daki Commonwealth Oyunlarını, Brezilya'nın hem 2014 FIFA Dünya Kupasına ve 2016 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapması, bir anlamda, hızla genişleyen bu iki ekonominin uluslararası sahneye çıkışlarını duyurma girişimleridir. Almanya'nın eski imajını yıkmak için 2006 Dünya Kupası ev sahipliğini alarak sporu stratejik bir araç olarak kullanması, Nye'ın yumuşak güç ve prestij arayışı kavramlarıyla açıklanabilir (Nye 1990, 2004). Almanya örneği, ayrıca Wang'ın (2006:92) bir ulusun gücünün en açık göstergelerinden biri olduğuna inandığı, "dış prestij" veya "ulusal prestij" algısı oluşturma çabası olarak görülebilir.

Kamusal diplomasiyle yüzleşme pratiğinin bir aracı olarak dev spor organizasyonlarının cazibesi, evrensel değerlerin kolektif bir şekilde paylaşılması ve kutlanmasında yatmaktadır. Bu etik temelde inşa edilen spor, yurtdışında kazanılan başarılarla milli gururu okşayabilir ve milli kimliğin, uluslararası sahnede olarak tanınmasında anahtar bir rol oynayabilir (Maguire, 2002). Spor aynı zamanda, bir devletin yumuşak gücünün kültürel kaynaklarının bir parçası olarak, ülkeler arasındaki daha geniş kültürel değişimin (bilgi, dil, sanat) bir parçası olarak da işlev görür. Dünya Kupası ve Olimpiyat Oyunları gibi önde gelen spor organizasyonları, dünya genelinde milyarlarca insanın dikkatini çeken bir iletişim pratiğidir ve bu nedenle ev sahibi ulusun, kendi kültürünü sergilemesi için mükemmel bir platformdur (Lin ve diğ., 2008:28). Ayrıca turistik cazibe merkezleri olarak turistleri, belki de ziyaret etmeyi planlamadıkları yerlere seyahat etmeye teşvik eder; evlerine döndüklerinde çevrelerine ev sahibi ülkede geçirdikleri zamanları anlatırlar ve dolayısıyla bir tür "çarpan" etkisi yaratırlar (Grix ve Brannagan, 2016:261).

Grix ve Lee'nin belirttiği gibi (2013:527-28) bir dev spor olayının belirttiğimiz gibi en önemli avantajı, ev sahibi devletin cazibesini sporun ortak kültürel değerleri aracılığıyla iletebilmesidir. Uluslararası spor organizasyonlarının evrensel olarak takdir edilen değerleri merkez almış olmaları nedeniyle, ev sahibi devletler, sadece bu

değerleri paylaştıklarını göstererek değil, fakat aynı zamanda bu değerleri kendi kültürel, sosyal ve politik eğilimleriyle ilişkilendirerek de cazibelerini arttırabilirler. Ev sahibinin, günlerce tüm dünyanın dikkatini üzerinde toplaması, yumuşak gücün kullanımı için en uygun şartları yaratır. Murray ve Pigman'ın belirttiği gibi, (2014:1107-08) Oyunların dünya çapında ilgi görmesi ve medyanın yoğun ilgisi, hükümetleri ve devlet dışı aktörleri küresel düzeyde meşrulaştırır. Organizasyon, onu şahsen veya medya aracılığıyla izleyen küresel toplum üzerinde büyük bir kamu diplomasisi etkisi yaratır ve uluslararası işbirliğinin mümkün olduğu izlenimini verir. Bununla birlikte, haberler sadece spor müsabakalarını kapsamaz; ev sahibi ülkenin coğrafyası, demografisi, tarihi ve kültürü hakkında da bilgiler verilir, tanıtım filmleri yayınlanır. Bu da toplumlar ve bireyler arasındaki bağları güçlendirir ve siyasi ilişkilerin daha da normalleşmesinin temelini oluşturabilecek barışçıl kültürel alışveriş için uygun bir ortam sağlar (Nygard ve Gates, 2013:239). Sonuç olarak ev sahipliği, büyüyen ve modernleşen bir devlete, potansiyelini gösterme fırsatı sunar.

Spor diplomasisi, uluslararası sistem içindeki tüm devletlerin varlığını kabul etme eğilimi,[56] küçük devletlere "bayraklarını sergileme, açılış ve kapanış törenlerinde güçlü devletlerle eşit şartlarda yürüme ve sonuç olarak varlıklarını dünyaya bildirme imkânı elde ettikleri Olimpiyat Oyunları gibi küresel olaylara katılma" imkânı verir. Grant'in (1997:675) belirttiği gibi, birçok küçük ve özellikle de mikro ülkenin, devlet statülerini koruma mücadelelerinde, kullandıkları en inandırıcı kanıt, uluslararası organizasyonlara dahil olmaktır. Yumuşak gücün bu tür kullanımı, Kosova ve Tayvan gibi uluslararası varlığına itiraz edilen ülkeler için özellikle önemli olabilir (Kobierecki ve Strozek, 2017:5). IOC'nin, devletler ve uluslararası siyasi kuruluşlar tarafından tanınmasını şart koşmadığı bu ülkeler, uluslararası sporda eşit ağırlığa sahiptir.

Uluslararası spor etkinliklerinin düzenlenmesini bölgesel meşrulaştırmanın bir aracı olarak kullanmana ilginç bir örnek, bölgedeki on bir ülkenin katıldığı Olimpiyat tarzı çok sporlu bir etkinlik olan 2009 Güneydoğu Asya Oyunlarına ev sahipliği yapmak üzere seçilen Laos'tur. Bu dış yardıma bağımlı olan fakir ülkenin,[57] milyonlarca

[56] IOC, Guam, Porto Riko, Virgin Adaları ve Amerikan Samoası'nı ayrı devletler olarak tanınmaktadır.
[57] Laos, Dünya Bankası'nın yoksulluk listesinde, 210 devlet arasında 176.'dır. Açılış töreninde Laos Başbakan Yardımcısı Somsavat Lengsavad, Oyunların ağırlamanın ülke için büyük bir gurur kaynağı olduğunu ilan etmiştir. Asya Kalkınma Bankası'nın Laos direktörü Gil-Hong Kim, Oyunların Laos'un imajını dış dünyaya taşımasına yardım edeceğini söylemiştir. Oyunlar ve Laos'un ev sahipliği, başarılı bulunmuştur (Freeman, 2012:1271).

dolarlık stadyum da dahil olmak üzere masraflarının çoğu komşuları tarafından karşılamıştır (Freeman, 2012:1271). Laos gibi küçük ülkeler bazı durumlarda, uluslararası spor organizasyonlarına basit bir katılımla bile markaları üzerinde olumlu bir etki yaratabilirler. Bu durum özellikle, uluslararası spor turnuvaları düzenleme olanağı bulunmayan küçük ve yeni devletler için geçerlidir. Bu zayıf aktörler, küresel iletişim çağında, yumuşak güç stratejileri kullanarak dünya siyasetini etkilemeye çalışabilirler.

Mattern'in (2005:590) belirttiği gibi, "kendisini çekici kılan herhangi bir aktörün, yumuşak güç kullandığını söylemek mümkündür". Kazanılacak madalya veya elde edilecek dereceler bu ülkelerin uluslararası imajlarının daha görünür hale gelmesini sağlayabilir. Sportif başarı bir devletin - ve o devleti oluşturan halkın - zindeliğinin ve kuvvetinin ölçüsü olarak kabul edilmiştir. Örneğin, Soğuk Savaş döneminde sadece SSCB'de değil, diğer birçok komünist ve gelişmekte olan toplumlarda (Küba, Doğu Almanya, Çin, Etiyopya vs.), diğer diplomatik ve kültürel kanallar dışa kapatılırken, spor açık bırakılmış, uluslararası alanda tanınmak ve prestij kazanmak için bir spor diplomasisi yaratılmıştır (Riordan, 1988:350).

Guttmann (2002: 175), bu tür küresel olaylara teklif vermek ve ev sahipliği yapmak isteyen ülkelerin, "prestij ve kârın ikiz güneşlerini" aradıklarını öne sürer. Cha içinse, (2009a:1597) spor, fiziksel bir değişim aracıdır, ancak bu genellikle karışık bir nimet olmuştur; parlak Olimpik yapılar, bazen finansal başarısızlığın anıtları olarak ortaya çıkabilir. Szymanski (2009) bu nedenle, Olimpiyatlara ev sahipliği yapmanın, şehir için bir "altına hücum" yaratmadığını ve sadece yerel turizmi marjinal olarak artırdığını savunur. Altyapı ve sosyal konular için hazırlık yıllar alır ve çok maliyetlidir. Aslında, pek çok ev sahibi şehir ve devlet, on yıllar öncesindeki spor etkinlikleri nedeniyle halen borçlu durumdadır. Bununla ilgili en önemli örnek 1976 Montreal Olimpiyat Oyunları olacaktır. 1976 Yaz Olimpiyatları'na ev sahipliği yapan Montreal, Olimpiyat masrafları için son ödemesini organizasyondan 30 yıl sonra, 2006 yılında yapmıştır (CBS, 2006).[58] 2004 Atina Olimpiyatları, Yunanistan'ın ekonomik sorunlarını daha da arttırmış ve tesislerin çoğu Olimpiyatlardan sonra "beyaz filler" haline gelmiştir. 2010'da Delhi'de düzenlenen Commonwealth Oyunları, Hindistan

[58] Oyunların mimarı Roger Taillibert eleştirilere şu yanıtı vermiştir: "Batı, bir gün spor tesislerini kabullenmek zorunda kalacak. Onları inşa etmek ve ayakta tutmak maliyetli olabilir, bu yüzden devletler, spor tesislerinin üretimine silah üretimi ile aynı oranda pay ayırmalıdır." (Guttmann, 2002:143).

için benzeri görülmemiş bir felakete dönüşmüştür. Yıkılan bina çalışmaları, maymunlar, çocuk işçiler, dang humması ve yolsuzlukla ilgili görüntüler ve raporları gündeme taşıyan dünya medyası, Hindistan'ın Olimpiyat üyeliğinin iptal edilmesine odaklanmıştır. Sadece iki yıl sonra, Hindistan Olimpiyat Komitesi, IOC tarafından yolsuzluk gerekçesiyle Olimpiyatlardan men edilmiştir (Baviskar, 2014).

Brannagan ve Giulianotti (2015), yumuşak güç oluşturmak için başarısız olmuş girişimleri tanımlarken 'yumuşak güç başarısızlığı' terimini kullanmaktadır. Devletlerin yumuşak güç elde edebilmeleri için siyasi meşruiyete sahip olmaları şarttır. Ev sahibi devletin, kültürel farklılık ve benzerliğinin tamamlayıcı yapılarını inşa etme girişimlerinde başarısız olduğu durumlarda (2010 Hindistan Commonwealth Oyunları ve Euro 2012 Polonya -Ukrayna gibi) sonra bu meşruiyet sorgulanır. Bu nedenle, ev sahipliği kamu diplomasisinin riskleri vardır. Dünya medyası, genellikle sosyo-ekonomik ve politik sistemin olumsuz yönlerine odaklanabilir. Dev spor organizasyonlarına, cazibe için fırsatlar yaratmak yerine, itici olaylar haline gelebilirler Aynı şekilde, devletlerin kendi iç gelişmeleri üzerinde bir tekele sahip olmadıklarına dikkat etmek önemlidir. Bir ev sahibi devlet içindeki iç dinamiklere dahil olan çok sayıda alt ulusal aktör vardır (Grix ve Lee, 2013:530). Örneğin, Katar'ın 2022 Dünya Kupası'na ev sahipliği yapma teklifi ve Angola'nın 2010 Afrika Uluslar Kupası ev sahipliği yumuşak güç kaynakları biriktirme girişimidir, ancak ikisi de, olayla bağlantılı olarak yalnızca itibar kaybına uğramıştır. Hindistan, Katar ve Polonya-Ukrayna örnekleri, yumuşak güç kazanımı fırsatlarının risklerle dolu olduğunu göstermektedir.

Yumuşak gücü kullanmanın olumsuz yönlerinin izlerini, Soğuk Savaş döneminde de bulmak mümkündür. 1980 Moskova Olimpiyatlarını düzenleme komitesi Orgkom'un kayıtları zaman zaman Sovyet sisteminin ciddi yapısal sorunlar yaşadığını ortaya koymaktadır. Stalin döneminde uygulanan baskı rejiminin yokluğunda, sunulan düşük ücret ve kötü çalışma koşullarında Olimpiyat alanlarını inşa etmek için yeterli vasıflı işçi bulmanın imkansızlığı bürokratları, serbest piyasa ekonomisine özgü teşvikleri düşünmeye ve uygulamaya zorlamıştır.[59] Yolsuzluk ve zimmet, Oyunların bir özelliği

[59] Benzer sorunları 1976 Oyunlarını düzenleyen Kanada da yaşamıştır. İşçiler greve gitmiş, iş bırakma eylemleri düzenlemiş ve ayrıca çalışmadıkları zamanı fazla mesai ücreti olarak talep etmişlerdir. Howeel ve Howell (1988), Kanada'nın yaşadığı sorunu mimar Taillibert'e ödenen astronomik ücrete (50 milyon dolar) ve yapısal tasarım sorunlarına ek olarak, enflasyon, grevler, rüşvet, yolsuzluk ve mimari beceriksizliğin bir bileşimi olarak değerlendirmiştir.

olmasa da, Sovyet kurumlarının alt seviyelerinde yaygın olmuştur. Başkanlık adına verilen isimsiz bir mektupta, Sovyet ulusal bisiklet milli takımı üyeleri teçhizat, yiyecek, ücret ve tesis eksikliğinden şikâyet etmiş ve kazandıkları para ödüllerinin "Otomobiller, apartman dairelerini satın almak ve sefahat düşkünü yaşam tarzlarını sürdürmek için" bazı kişilerin ceplerine yönlendirildiğini belirtmişlerdir (Goldblatt, 2016:288). Sovyet organizatörlerin, Olimpiyat hazırlıklarıyla ilgili Batı medyasındaki haberlere karşı da çok duyarlı oldukları görülmüştür. Özellikle Alman dergisi Der Spiegel'in (1979:175-176) Sovyetlerin otel ve yemek sorununu çözmeyi başaramadıklarına dair yayınları Sovyetleri alarm durumuna geçirmiştir. Bu tür negatif yorumların, Oyunların güvenliği için potansiyel bir tehdit oluşturduğu ve Batılı medya kuruluşlarının gazetecilerine, Sovyetlerin Olimpiyat hazırlıkları konusundaki kusurlarına odaklanma talimatı vermiş olabileceği düşünülmüştür.

Tam anlamıyla bir başarı hikâyesi olarak kabul edilebilecek organizasyonlar da olmuştur. 1992 Barcelona Oyunları[60] ve 2006 Almanya Dünya Kupası, genellikle en başarılı organizasyonlar olarak gösterilmektedir. Başarılı bir dev spor organizasyonlarına bir başka örneği Almanya'nın FIFA ev sahipliğidir. Aslında, çoğu spor olayı, bir kere spor başladıktan sonra, başarılı sayılır. Açığa çıkarılan skandalların küresel çapta bir tepkiye ulaşmaması halinde, spor organizasyonunun mercek altına alınması sürecinde şaşırtıcı derecede benzer bir model izlenmektedir. Tarih yaklaştıkça, skandala yol açabilecek herhangi bir sebebe, genellikle zaman içerisinde tamamlanmamış tesislere (Atina 2004), ev sahibi ülkenin politikasına (Euro 2012), organizasyonun etrafında gelişen herhangi bir potansiyel protestoya (2012 Bahreyn Grand Prix) veya güvenlik sorunlarına (Londra 2012) dikkat çekilmektedir. Bununla birlikte, genel olarak, bir spor organizasyonu başladığında, spor merkezde yerini alır ve "rızanın imalatıyla" hatalar çabucak unutulur (Herman ve Chomsky, 1988).

Finansal risklere rağmen, şehirler ve ülkeler bu tür etkinliklere ev sahipliği yapma konusunda istekli görünmektedir. Bunun bir nedeni, maliyet fayda analizinin büyük kısmının maddi olmayan varlıklardan gelmesidir. Maliyetler genellikle para ve sermaye cinsinden ölçülürken, faydalar sadece finansal kazancın değil aynı zamanda

[60] Barcelona Olimpiyatları (1992) örneği genellikle "başarılı" bir organizasyon olarak gösterilir. "Rejenerasyon Olimpiyatları" olarak adlandırılan, 11 milyar sterlinlik yatırım, şehrin doğusundaki yıkık bir alanı, düzinelerce restoran ve 2.000 yeni dairenin bulunduğu canlı bir marinaya dönüştürmüştür (Grix, 2016:165).

kültürel kazancın ve prestijin toplamı olarak ölçülür. Bu durumda, bir spor organizasyonunda iki ülke sporcuları arasındaki rekabet, spordan çok daha fazlasıdır.

2.2.4. Güç Gösterisi ve İmaj İnşası

Robert Art 1980 yılında yayınlanan makalesinde, dış politika ve uluslararası güvenlikle bağlantılı kuvvet kullanımının temel işlevlerini ve nedenlerini tartışır. Analizinde (1980:4-11), askeri gücün ve kuvvet kullanımının etkili olabileceği dört ana yol sunar: Savunma, caydırıcılık, gözdağı ve güç gösterisi.[61] Güç gösterisi, kısaca, bir devletin prestij arzusunu tatmin etmek veya uluslararası itibarını arttırmak için askeri gücünü sergilemesidir. Örneğin, bir devletin, ulusal kurtuluş gününde, tüm dünyaya silahlı kuvvetleriyle gövde gösterisi yapması veya yeni füze teknolojisinin test görüntülerini yayınlaması bir tür güç gösterisi olarak düşünülebilir. Devlet bu yolla hem potansiyel gücünü ve kudretini gösterir hem de kendi vatandaşlarının devlete hissettiği güven ve aidiyet hislerini kuvvetlendirebilir. Yine, bu şişirilmiş benlik ve güç illüzyonuyla, diğer devletlerin egosunu vurarak, kendisine daha fazla saygı gösterilmesini veya sergilediği bu güçlü pozisyonun kabul edilmesini sağlayabilir (Art, 1980:10). Böylece, savunmasını, caydırıcılığını ve gözdağı verme kudretini maddi bir kaynak harcamadan arttırabilir. Başka bir deyişle, iyi bir güç gösterisi, çoğu durumda ihtiyaç duyulan her şey olabilen, masrafsız daha güçlü bir ordu yanılsamasını yaratabilir (Art, 1980:11).

Freeman (2012), güç gösterisi kavramını genişleterek, kullanımını, askeri güç dünyasının dışına taşırmıştır. Kavramı, yeniden anlamlandırmış ve sportif başarının sergilenmesinin, devletin itibarını arttırmak ve uluslararası toplumda daha fazla saygı, daha fazla otorite ve daha fazla etkiye sahip olmasını sağlamak için nispeten ucuz, düşük riskli bir yol haline geldiğini öne sürmüştür. Freeman (2012) kavramı spora uyarlarken, askeri kudretin, askeri tatbikatlarda ve ulusal geçitlerde sergilenmesini, atletik cesaretle ve "çağın en prestijli silahlarının satın alınması ve üretilmesini, modern spor tesisleri ve bunları destekleyecek altyapıyı üretip ve inşa etmekle ikame eder.[62] Art'ın askeri güç gösterisini tanımlarken kullandığı kriterlerin (Egoistik ve diğer devletlerin egosunu çarpan bir yapıdadır) benzer etkileri uyandırmak için

[61] Terimin orijinali olan 'swaggering' sözcüğü, 'caka satmak, kasıntı yürümek' anlamlarında çevrilebilir. Ancak kavramı daha iyi ifade ettiği için "güç gösterisi" olarak çevrilmiştir.
[62] Almanya, ordusunu sınırlandırıldığı Versailles Antlaşmasından sonra, gelecekteki olası bir savaşta halkın fiziksel durumunu korumak için beden eğitimi programları geliştirmiştir (Dichter, 2016:342).

uluslararası sporda da kullanılabileceğini ileri süren Freeman, kavramsallaştırdığı "sportif güç gösterisini" iki kategoriye ayırır; ilk kategori, bir ülkenin sporcularının uluslararası spor müsabakalarındaki performansıyla ilgilidir. Bir ülkenin performansı, uluslararası itibarını artırabilir, spordaki performans, diğer devletlerle yapılan karşılaştırmak ve bu devletin vatandaşlarının milli gurur duygusunu arttırmak için temel bir işlev görebilir.[63] İkinci kategori, uluslararası spor etkinliklerine ev sahipliği yapmaktır. Bir Olimpiyat ev sahipliği bir rejimin ve ülkenin olumsuz imajını düzeltebilir ya da var olan imajını daha da parlatabilir. Kurlantzick (2007:5), Çin'in Pekin Olimpiyatlarıyla birlikte artan yumuşak gücünün, dış politika cephaneliğindeki en güçlü silah olarak ortaya çıktığını öne sürmüştür.

Spor, bir ülkede yalnızca fiziksel bir değişim yaratmaz, aynı zamanda politik bir değişim de yaratır (Cha, 2009:1597). Bir ülkenin, bir spor organizasyona ev sahipliği yapması, tıpkı uluslararası spor müsabakalarındaki performansı gibi, hem ulus inşasına hem de ulusal marka imajının gelişimine katkıda bulunur (Freeman, 2012:1260). Bu organizasyonlar güçlü bir aidiyet duygusu yaratabilir ya da hükümetin hem yurt içindeki hem de yurt dışındaki meşruiyetini güçlendirebilir. Çoğu durumda, başarılı geçen bir dev spor organizasyonu ev sahipliği, bir devletin kültürünü ve siyasi değerlerini, diğerlerine daha çekici hale getirebilir, ev sahibinin imajını veya "markasını" geliştirebilir ve hatta kilit bir uluslararası aktör olarak ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir (Grix, 2014:1095:97).

Nazilerin uluslararası rekabeti kendi dış politika hedeflerinin hizmetine sunmaları, sporun o zamana kadarki en yoğun ve koordine kullanımını temsil eder. İki savaş arası dönemde, hem kitle hem de elit sporu devlet kontrolüne maruz kalmış, sportif temaslar özenle seçilmiş ve ev sahipliği devlet çıkarlarına hizmet edecek şekilde tasarımlanmıştır. NSDAP (Nationalsozialistiche Deutche Arbeiter Partei, Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi) için iktidara gelmeden önce bir lanet olarak algılanan modern sporla ilgili enternasyonalist prensipler, partinin iktidara geldiği 1930'larda rahatsızlık yaratmaya devam etmiştir. 1938'deki bir yerel fiziksel eğitim toplantısında, Nazi spor yetkilileri "ırk eşitliğini temel aldığı için uluslararası kurallara ve normlara göre yarışmanın" reddedilmesini önermişlerdir (Bernett, 1973:107). Ancak Nazilerin

[63] Naim Süleymanoğlu'nun Türkiye'de sahiplenilmesinin ve sonrasında, 1988 Seul Olimpiyatlarında gösterdiği üstün başarıların, Bulgaristan Türklerinde, cesaretin yanı sıra, bir direniş algısı yaratılmasında da etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca bir kültürün en derin yerleşik değerlerini ve toplumsal dokusunu ortaya çıkaran güçlü bir metafor olarak kabul edilebilir.

uluslararası spor sistemiyle ilişkisi tamamen tek taraflı olmamış, rejimin, elit bir atletik sistem geliştirme konusundaki başarısında ve uluslararası spor zaferlerinde temellenen üstün ırk teorisi, Alman sporcuların Berlin'de Joe Louis ve Jesse Owens'a karşı aldıkları yenilgiler nedeniyle sorgulanmaya açık hale gelmiştir. Bunun bir sonucu olarak Nazi Almanya'sının uluslararası spora entegrasyonu, Almanların yerli fiziksel kültürü Turner'ı[64] bile ikincil bir konumda bırakarak, uluslararası bir kültürel formun kabul edilmesini zorunlu hale getirmiştir. Dolayısıyla uluslararası kültürel akımlar kendi güç gösterisini yaratmış, spor üzerindeki devlet egemenliğine meydan okumuştur (De Grazia, 1981). Nazi rejiminin *tour de force*'u uluslararası sahnede sergilenmiş olsa da sporun belirsiz doğası ve Berlin'de ilettiği mesaj, Nazi ideolojisinin ifadesi üzerinde kısıtlayıcı etkiler bırakmıştır. 1936 Berlin Olimpiyatlarının bu karmaşık mirası, sonraki dönemlerde Olimpiyatları dünya siyasetindeki konumları için kullanmak isteyen devletlerin güç merkezleri ve ayarlamak zorunda kalacakları politik pozisyonları üzerinde belirleyici olmuştur.

Ulusal kimliği ve aidiyet duygusunu geliştirmek, aynı zamanda toplumu ortak bir politik görüşte birleştirmek için sporun sembolik bir birlik kaynağı olarak kullanımı Péron'un Arjantin'inde de uygulanan bir politika olmuştur. Perón, küresel sahnede Arjantin'e olumlu imaj vermek için sporu kültürel bir diplomasi biçimi olarak kullanmıştır. Başka bir deyişle, Péronist devlet, uluslararası sporun rekabetçi karakterinin ışığında ortaya çıkan güçlü sembolizmin farkına varmış ve ona büyük bir yatırım yapmıştır. Kullanılan diplomatik araçların repertuarına, uluslararası dev spor organizasyonlarına sponsorluk teklif etme, katılım gösterme ve ev sahipliği yapma dahil edilmiştir. Bu girişimlerin sonunda yeni Arjantin'in sporcuları, geleneksel diplomasinin çabalarını arttırabilen, hatta onlardan daha fazlasını yapabilen etkili elçiler olarak görülmüştür. Benzer bir şekilde dev spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmak da, Yeni Arjantin'i dünyaya tanıtmak için bir platform olarak tasarlanmıştır (Torres, 2014:175).

[64] "Turner" 1848/1849 devrimi sırasında kurulan jimnastik kulüp sistemidir. Ancak jimnastik kulüplerden çok politik kulüpler olarak faaliyet yürütmüşlerdir. Friedrich Hecker ve Gustav Struve gibi politik liderler tarafından özgürlük savaşı ve bireysel insan hakları için olduğu kadar, Almanya'nın özgür ve bağımsız bir ulus devlet ve cumhuriyet olarak birleşmesi için de hizmet edecek erkeklerin eğitildiği birer devrimci hücreler olarak görülmüşlerdir (Freitag, 1998). Devrimin yenilgisinden sonra, Hecker, Struve, Carl Schurz gibi ABD'ye göç eden birçok Alman Turner, Abraham Lincoln'ün saflarında Amerikan İç Savaşı'nda katılmış ve 1850'de Kuzey Amerika Sosyalist Turnerbund'unu kurmuştur (Hofmann, 1999:79–108).

Soğuk Savaş döneminde, kendini küresel anlamda kanıtlama ve öne çıkma çabası içine giren Kanada, dev spor organizasyonlarına ev sahipliği yapma "bağımlısı" olmuştur (Grix ve Brannagan, 2016:261). Ancak spor organizasyonları ev sahipliğinde, son dönemlerde gelişmiş demokratik devletlerden, demokratik olmayan devletlere doğru bir kayma var gibi görünmektedir (Grix 2013, 16-17). Bunun nedeni "küresel bir güç" veya "uluslararası ilişkilerde önemli bir aktör" olma arzularını meşrulaştırabilecek pozisyonlar arayan devletlerin, ev sahipliğini "başarının sıçrama tahtası" olarak görmeleridir (Freeman, 2012:1266). Kolay ihraç edebilecekleri, çekici yerel siyasi değerlere sahip olmayan devletler, genellikle kimlik krizinden veya sosyal uyum eksikliğinden mustarip olsalar da başarılı ev sahipliği, bu tür sorunları düzeltebilir veya en azından örtebilir (Qobo, 2013). Burada 'imaj', kusurları örten bir maske görevi görmektedir. Devletler kendilerini uluslararası haritada konumlandırırken çoğunlukla spor organizasyonlarının bu yönüne odaklanmakta ve sorunlu tarihlerinden, anti-demokratik yönetim biçimlerinden veya insan hakları meselelerinden kaynaklanan, negatif eleştirileri, yumuşak gücü mobilize ederek zayıflatabilmektedirler (Grix ve Lee, 2013:528; Grix, 2016:160). Örneğin 2008 Olimpiyatları öncesi ve sırasında Pekin'de, Uluslararası Af Örgütü, Çin'in Pekin'in imajını zedeleyebileceğini düşündüğü her şeyi ortadan kaldırdığını iddia etmiştir. Bu, çöp taşıma ve hava kirliliğini azaltma gibi nispeten yararlı faaliyetleri içermesine rağmen, Pekin, göçmen işçileri ve fahişeleri şehir dışına göndermek, Oyunlar sırasında şehre girmelerini engellemek için kolluk kuvveti görevlendirmek, basının haber alma özgürlüğünü kısıtlamak ve siyasi muhalifleri ve göstericileri hapsetmekle de suçlanmıştır. Ancak "farsi" bir inşaat sürecinden sonra tarihin en pahalı olimpiyatlarını düzenleyen Çin, her şeye rağmen kendisini Olimpiyat hareketinin zarif değerleriyle aynı hizaya getirerek, yükselen, modern, ekonomik ve sportif bir güç merkezi imajı inşa etmiştir (Murray, 2012:582).

Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği'nde halkın, toplum ve devlet düzenine entegrasyonuna yönelik uygulanan politikalar da imaj inşası bağlamında değerlendirilebilir. Sosyalizmden komünizme doğru ilerleyen bir geçiş süreci içerisinde tanımlanan Sovyet toplumunun, bu ütopyaya ulaşmak için, din, küçük burjuva zihniyeti ve eski aristokrat değer sisteminin önyargıları gibi eski kapitalist düzenden kalan unsurların üstesinden gelmesi gerektiği düşünülmüştür. Sovyet liderliği tarafından öngörülen gelişmiş sosyalist toplum, özellikle kolektivizm,

enternasyonalizm ve yüksek sosyal ve ahlaki ideallerle karakterize edilmiştir. Field'a (2007) göre, imaj değerinin, Stalin sonrası yıllarda özel bir statü kazandığı görülmektedir. Leonid Brejnev 1971'deki konuşmasında, Sovyet toplumunun yeni yüzünün ve dünya görüşünün, sürekli, uzlaşmaz bir savaş içerisinde şekilleneceğini belirtmiştir (Anweiler, 1976:248).

Bu devlet politikası, 1980 Moskova Olimpiyatları sırasında güvenliğin başarıyla uygulanması konusundaki çabalarda kendini göstermiştir. Oyunlar, Sovyet toplumunun değerlerini gösterme ve misafirleri, Sovyetler Birliği'nin herhangi bir Batılı devletten farksız olduğuna ikna etme konusunda önemli bir fırsat olarak görülmüştür. Buradaki başarı, Sovyetler Birliği'nin Batı standartlarında bir profesyonellik ve örgütlenme yeteneğine sahip olduğunun kanıtı olarak değerlendirilmiştir.

3. 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI BOYKOTU

3.1. Arka Plan

Iriye (2013:6) “büyük güçlerin” uluslararası tarih içinde neredeyse her zaman merkezde sahne aldığını söyler. Sovyetler Birliği’nin yarım asır boyunca dünya tarihini şekillendiren kapitalizm ile olan mücadelesinde çözmesi gereken temel sorun, devletin kapitalist kuşatma içinde varlığının korunması, sosyalist bir toplum yaratılması ve Ekim Devrimi'nin kazanımlarının korunması olmuştur. 1953-1980 arasındaki dönem, bu doğrultuda oluşturulan Sovyet spor diplomasisinin en yüksek noktası olarak görülebilir. Bu dönemde Sovyetler, Soğuk Savaş rakibi ABD karşısında önemli sportif zaferleri kazanmıştır. Sovyetler Birliği'nin madalya sayısındaki egemenliğinin yanı sıra, 1950'lerin başındaki Olimpiyat hareketine girişinden itibaren gelişmekte olan dünyadaki yeni bağımsız devletlerden destek alma çabasıyla, anti-sömürgeci bir politika izleyerek, Afrikalı devletlerin Olimpiyat hareketindeki etkinliğinin artmasına neden olmuş ve böylece uluslararası sporun gelişimini etkilemiştir.

Sovyetler açısından bu altın dönemin zirvesini simgeleyen 1980 Moskova Olimpiyat Oyunları, iki süper güç arasındaki gerilimin doruk noktasına ulaştığı 1970’lerin ikinci yarısında uluslararası siyasi çevrede gerçekleştirilen yüksek profilli ve yoğun sembolizm yüklü forumlardan biri olarak, sadece devletler değil, devlet dışı aktörler için de politik bir çekişme alanı haline gelmiştir. Bunun arakasında Soğuk Savaş öncesi ve sonrasında Oyunlara ev sahipliği yapan birçok aktör gibi Sovyetler Birliği’nin de, Olimpiyatların sağladığı eşsiz siyasi fırsatlardan istifade etme çabası vardır. Moskova Oyunları ayıca, modern Olimpiyat Oyunlarını çevreleyen zengin ve ilginç bir protesto tarihini de bünyesinde barındırır. IOC ve ev sahibi Sovyetler Birliği’nin direnişine rağmen, bu protestolar zaman içinde önemli ölçüde büyümüş ve devlet merkezli boykotlara yönelik bir eğilimden, ulus ötesi ağlar ve sosyal

hareketlerle, giderek Sovyetleri ve Komünizmi daha geniş bir yelpazede protesto etme eğilimine doğru gelişim göstermiştir.

İnsan hakları tartışmaları Sovyetler Afganistan'a girdikten sonra, Amerikan liderliğindeki boykot tartışmasını da şekillendirdiği için önemlidir. Olimpiyatların Moskova'ya verilmesinden sonra, SSCB'nin siyasi muhaliflere yönelik baskısı göz önüne alındığında, Olimpiyat Oyunlarının Moskova'da düzenlenmesinin insan hakları açısından uygunluğu ve çift kutuplu détente üzerindeki sonuçları üzerine pek çok tartışma yürütülmüştür. Bu bölümdeki analizler, Sovyetler Birliği'nin Olimpiyat adaylık süreci ile 1980 Olimpiyatlarının Moskova'ya verilmesinden sonra ortaya çıkan 1978 tartışmaları ve boykot kampanyası arasındaki güçlü sürekliliği vurgulamaktadır. Analiz ayrıca, boykot krizinin ana ve/veya etkili aktörlerinin belirlenmesine ve Olimpiyat Boykotunu şekillendiren aktörlerin aralarındaki karmaşık ilişki ağının anlaşılmasına izin vermektedir. Buradaki amaç, insan hakları aktivizmi tarafından sunulan perspektifi, dönemin Soğuk Savaş politikalarıyla ile aynı çizgiye getirerek, Afganistan işgalinden sonra gelişen boykot süreci için tamamlayıcı bir anlatı sunmaktır.

3.1.1. Sovyet-Amerikan Spor Rekabeti

Soğuk Savaş döneminde uluslararası spor, Doğu ve Batı'nın kendi siyasal sistemlerinin üstünlüğünü göstermeye çalıştığı mücadele alanlarından biri olarak görülebilir.[65] Edelman (2006), Sovyetlerin Olimpiyatlara katılımı (1951) öncesindeki Sovyet söylemlerinde, Soğuk Savaş temasının büyük ölçüde eksik olduğunu belirtir. Bu açıdan Soğuk Savaş'ın başlamasıyla birlikte sportif alanda da ortaya çıkan süper güç çatışmasının Sovyet sporundaki "tsunaminin" temelini oluşturur. Öyle ki détente'nin doğasını yansıtan sportif işbirliği bile çift kutuplu rekabetin sonunu getirmemiştir. Bilakis, rekabeti Olimpiyat Oyunları aracılığıyla sürdürmek için yeni yollar ve araçlar sunmuştur.

Bolşevik Devriminden sonra Sovyetler Birliği'nde spor, paramiliter bir eğitim şekli olarak görülmüştür. Bu değerlendirme iki savaş arası dönemde sporun, hükümetler tarafından fiziksel rasyonelleşmenin (daha üretken işgücü ve özellikle de daha güçlü askerler üretmenin) bir aracı olarak kullanımının yansımasıdır. Spora devlet

[65] Liechtenstein Olimpiyat Komitesi Başkanı Ritter (1978: 179–80) 1978 yılındaki bir IOA oturumunda, Olimpiyatların bir "savaş alanı" haline geldiğini söylemiştir.

politikasında bir öncelik verilmediği için ayrılan fonların yetersiz, tesis ve ekipman kalitesinin düşük olduğu görülmüştür (Pustovalov, 1941:6). Bunun yanında yaşam standartlarının zorluğu ve kötü beslenme de atletik performansı etkilemiştir (Legostaev, 1952:26). Spor, kötü ekonomik koşulların yarattığı olumsuz atmosferi dağıtacak renkli bir gösteri alanı olarak kullanılmadığı için Sovyet toplumunda önemli bir unsur olarak ortaya çıkmamıştır (Murray, 1992:42). Bu durum 1920'li yıllarda Sovyet medyasında gündeme getirilmiş, Sovyetler Birliği'nin dünya sporundaki söz sahibi ülkelerin gerisinde kaldığına dair eleştiriler yapılmıştır (Edelman, 1993:49). Sovyet spor otoriteleri de Batılı spor kültürüne alternatif bir vizyon geliştirme arayışına girmiş, Sovyet sporunu kapitalist spordan farklı resmeden bir "Uluslararası işçi sporu hareketi" geliştirme kararı almıştır (Steinberg, 1978).

1930'larda, Büyük Buhranın başlangıcı ve birçok ülkenin yönetim biçiminin otarşiye dönüşmesi, modern sporun uluslararası hale gelme sürecini hızlandırmıştır (Keys, 2006:39). Batı sporunun yayılımının, kitleler arasında eriştiği popülariteyle ivme kazanmış olması bir tür yumuşak güç etkisi yaratmıştır.[66] Sovyet spor otoriteleri bu dönemde Olimpizmin, modern devletlerin uluslararası kültüre katılımını kolaylaştırdığı ve bu entegrasyondan siyasi olarak fayda elde ettikleri, proleter sporun ise, "burjuva" olarak küçümsenen Olimpik sisteme katılımla aynı faydayı sunmadığı sonucuna varmışlardır (Krasnyi sport, 1933:1; 1934:1; Pravda, 1935). Kruşçev'in parti liderliğine gelmesiyle Sovyetler Birliği, bağımsız bir fiziksel kültür sistemi arayışından vazgeçmiş, Stalin döneminde katılmayı reddettiği uluslararası organizasyonlara dahil olma kararı almıştır.

Sovyet spor otoriteleri, Batı spor sistemine entegre olmasına rağmen kolektivist bir spor ahlâkını telkin etmeye devam etmiş, sportif başarının öncelikle bireysel çabayı ve iradeyi yansıttığını öne süren Batılı bakış açısının aksine, Sovyet sporcularının başarılarını Sovyet sisteminin bir ürünü olarak yorumlamışlardır. Bu yeni dönemde planlı bir ekonomi içerisinde devlet tarafından fonlaması ve kontrol edilmesi, Sovyet sporuna oldukça ticari olan Batılı emsallerinden farklı bir karakter kazandırmıştır. Sovyetler, uluslararası spor organizasyonlarda altın madalya kazanma arayışına önemli kaynaklar ayırmışlar, kulüpleri, birer devlet kurumu gibi teşkilatlandırarak

[66] Hoberman (1984:53-121), 1930'lu yıllardaki spora yönelik farklı tutumların, Faşizm ve Marksizm arasındaki keskin ayrımları belirginleştirdiğini öne sürer. Ona göre Faşizm, sürekli olarak spor metaforunu kullanıp ve bunu kendi devlet sistemlerine dahil ederken, Marksizm kaslı bir vücudun güzelliğinden ziyade, Marx ve Lenin'in fikirlerine dayanarak daha serebral bir yaklaşıma vurgu yapar.

ulusal spor programının temel unsurları haline getirmişlerdir (Soares, 2014:254). Öncelikle başarı ihtimalinin ve dünya kamuoyu üzerinde etkinin en fazla olduğu spor organizasyonlarına katılan Sovyet sporcular, 1950'li yılların sonundan itibaren hızlı ve çarpıcı kazançlar elde etmeye başlamıştır. Bu başarıların nedeni Sovyet spor politikasında, öncelikle, en iyi Sovyet takımlarının Batı'daki üst düzey profesyonel takımlara denk olduğu futbol ve Sovyet sporcuların otuz beş dünya rekorunun yirmi ikisinin sahibi olduğu haltere ağırlık verilmiş olmasıdır (ikisi de 1946'da gerçekleşmiştir). Bu iki sporu atletizm, basketbol, güreş, yüzme, voleybol, paten, kayak, boks ve jimnastik takip etmiştir.

Her ne kadar Sovyetler 1948 Londra Olimpiyatları'na katılmayı reddetmiş olsa da, Oyunların izlenmesi için gönderilen heyet, Sovyetler Birliği'nin 1952 Olimpiyatlarına katılması durumunda Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından ikinci olacağı sonucuna varan bir rapor hazırlamıştır (Romanov, 1987). Sovyetler Birliği'nin Olimpik hareketine katılım kararı, savaş sonrası dönemde IOC'nin de göz önünde bulundurduğu en önemli konulardan biri olmuştur. İdeolojik olarak muhalif spor hareketlerini birleştirmek isteyen IOC Başkanı Edström, Sovyetleri "burjuva" spor dünyasına çekmek için yoğun çaba sarf etmiştir (Krüger, 1999). Bu çabanın ardında, IOC'nin, İkinci Dünya Savaşı'ndan dünyanın en güçlü devletlerinde biri olarak çıkan Sovyetlerin baskısını görmezden gelmekte zorlanmasının ve en büyük küresel spor otoritesi olduğu iddiasını meşrulaştırmak için büyük güçleri örgüte entegre etmek istemesinin etkin olduğu ileri sürülebilir.

1960'lı yıllara gelindiğinde Sovyetler artık "büyük kızıl spor makinesi" olarak dünya spor sahnesinde belirmiştir. Özellikle Amerikalıların uluslararası alanda tartışmasız üstünlüğünün olduğu basketbol, tümüyle Amerikan kökenli bir spor olarak görülmüş ve tam da bu nedenle Sovyetler, bir "Amerikan" sporunda başarı elde etmenin, tüm dünya tarafından Sovyet örgütsel, fiziksel ve zihinsel zekasının en bariz işareti olarak kabul edileceğini düşünmüştür (Morton, 1963).[67] Sovyet otoritelerindeki genel kanı, bir Amerikan sporunda kazanılacak zaferin, sosyalist kültürün kapitalist kültüre üstünlüğünün açık bir kanıtı olacağı yönündedir (Riordan, 1999:57). SSCB basketbolla ilgilenmeye başladıktan kısa bir süre sonra bu spordaki "mutlak ABD

[67] Burada Clausewitz'in (1984:127-147) "savaşçının yaratımı" sürecini hatırlatmak faydalı olabilir. Buna göre, savaş, kendine özgü bir unsur olan "tehlike" temelinde işler. Bu tehlikenin etkisi, savaşı yürüten savaşçı güçlerin yaratılması, eğitimi ve bakımına bağlıdır; bu araçlar geliştirildikten sonra savaşın (siyasetin) amaçları için kullanılır.

üstünlüğü" algısı yıkılmıştır. Buz hokeyinde elde edilen başarılar da Komünizmin ilerleme ve insan potansiyelini geliştirme konusundaki üstünlüğü iddialarını daha da güçlendirmiştir. Bu sporda Kapitalist hokeyin temsilcisi olan Kanada ile rekabet içine giren Sovyetler, tüm Olimpiyatları ve Dünya Şampiyonlarını kazanmıştır (Soares, 2014:283).[68] Genel olarak, 1952 Helsinki Olimpiyatlarında ABD'nin ardından elde ettikleri ikincilikten sonra Sovyetler Birliği, 1991'de dağılışına kadar, yarıştığı her Olimpiyat Oyununda en çok madalya alan ülke olmayı başarmıştır (Parks, 2016:106).

Spor organizasyonları üzerindeki Sovyet egemenliği, Sovyet fiziksel kültürünün Batılılaşmasını gizlememelidir. Batı sporuna yetişip onu geçmeyi hedef olarak belirleyen Sovyet spor politikası, Batı uygulamalarının yaygın biçimde taklit edilmesine kapı açmıştır. Batı spor sistemine göre rekabet, sadece Batılı kurallar, taktikler, eğitim yöntemleri ve lig sistemlerinin değil, aynı zamanda, Komünist ideolojiyle uyuşmayan yönetim biçimlerinin ve düşünce kalıplarının benimsenmesine ve dolayısıyla başarı getirmesine rağmen Sovyet spor sisteminin burjuva olarak kınanmasına neden olmuştur. Uluslararası spora katılım, Sovyet sporunu Batılılaştırsa da Sovyet toplumunun batılılaşmasını sağlamamış, sadece Sovyet kültürünün önemli bir unsuru olan fiziksel kültürü, onun giderek yükselen küresel biçimine dahil etmiştir. Modern Batı sporu, toplumun yeni tüketim ve kültür alışkanlıklarında gittikçe daha fazla görünür olmuş, böylelikle Sovyetler Birliği, dolaylı olarak da olsa uluslararası kültürün içinde konumlanmıştır.

ABD'nin kültürel diplomasisinde, "en Amerikalı olanın aynı zamanda en evrensel olduğu" görüşü hakimdir (Heald ve Kaplan, 1977). Bu görüş doğrultusunda sporun küresel olarak genişlemeye başlaması ile Amerikan ideolojisinin yayılması arasında bir ilişki kurulabilir. Keys'e göre (2006:88), 1930'lardan itibaren spor, ABD'nin dünyanın geri kalanının ahlaki ve maddi durumunu yükseltilmesindeki misyoner rolünü vurgulayan en güçlü politik araçlardan biri olarak görülmüş, Amerikalı sporcuların, her zaman, monarşik ve despotik olarak nitelenen devletlerden gelen rakiplerine karşı zaferler kazanmalarına politik bir anlam atfedilmiştir. Örneğin, ABD'nin 1936'da Berlin'deki varlığı, Amerikan tarzı sporun diğer ideolojileri ve sosyal sistemleri dönüştürebileceğine dair derin bir inancı yansıtmıştır.

[68] Sovyetlerin Prag'a girmesinden sonra Çekoslovakya'da hokey, ülkelerinin bağımsızlığını göstermenin bir aracı olarak görülmüştür. 1970'li yıllarda pek çok Çekoslovak hokey hayranı, Sovyetlere karşı Kanada'yı desteklemiştir (Soares, 2014:283).

Gems (2006), sporun Amerikan emperyal projesindeki ve küresel statüsündeki önemine özel bir vurgu yapar ve ABD'nin Asya, Pasifik ve Karayipler üzerindeki politikaları sonucunda, etki alanındaki uluslarda şekillenen politik refleksleri ele alır. Gems, Amerikan spor politikalarının, ABD'nin dünya genelinde yürüttüğü "Manifest Destiny"[69] girişimlerinin önemli bir bileşeni olduğunu öne sürer. Hristiyanlık, kültür ve ticaretle birlikte spor, modernleşme sürecinde bir araç olarak kullanılmış ve emperyal devletin merkezi değerlerini aktarmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin temel misyonu "alt formları" beyaz ırk modernleşmesinin yüksek rakımlarına çıkarmaktır. Böylece neo-kolonyalizme ulaşan Gems, burada, etnisiteye indirgenmiş ben-öteki anlayışı ile Amerikan ticari çıkarlarının bir karışımı olarak tanımlandığı "atletik haçlı seferi" kavramını üretir. Keys (2006:88), 1930'larda belirginleşmeye başlayan "misyonerliği", dünyanın geri kalanı tarafından taklit edilen rekabetçi Amerikan sisteminin başarısıyla açıklayan görüşlere yer verir. Bu görüşlere göre, Amerikan tekniklerini kullanan ülkeler, Amerika'nın atletik üstünlüğüne meydan okuyabilirler, fakat aynı zamanda Amerikan ideolojisini benimseyerek başarı kazandıkları için bu meydan okuma bile bilinçsizce taklit edilen Amerikan ideolojisinin zaferi olarak görülebilir.

Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği, dünyaya komünizmin gücünü göstermek için devlet tarafından yürütülen atletik programlar geliştirerek spora verdiği önemi gösterirken, ABD de zamanını ve enerjisini, Sovyetler Birliği'nin ve Doğu Almanya'nın uluslararası spor içindeki artan etkinliğini sınırlamak için harcamıştır. Böylece ABD, sporun dünya siyasetinde oynadığı rolü en az Sovyetler kadar bildiğini fark ettirmiştir. Bu kavrayış özellikle détente'nin başlangıcına tekabül eder. ABD de 1970'lerin ortalarına kadar atlet yönelimli bir ulusal amatör spor sistemi neredeyse yoktur (Durso, 1976). Başkanlar Nixon ve Ford bu durumu fark etmiş, Amerikan spor sisteminde bürokratik bir yapılandırılmaya giderek Sovyetlerle rekabette Amerikan spor sistemini güçlendirme yoluna gitmiştir. 1972 Münih Oyunları'ndaki hayal kırıklığı yaratan performanstan sonra,[70] Amerikan spor yetkilileri, Amerikan amatör

[69] "Manifest Destiny", Gems'e göre (2006:1-16) ABD'nin dış politikasını etkileyen en önemli inanış, Tanrı'nın, Anglosakson Protestan beyaz Amerikalıyı, barbar dünyayı "demokratikleştirme" ile görevlendirdiği fantezisinin özüdür. ABD'nin tüm emperyal politikalarının izahı bu fikirde yatmaktadır, zira "emir" direkt tanrıdan geldiği için, söz konusu sürecin şu veya bu şekilde değiştirilmesi veya ertelenmesi mümkün değildir.

[70] ABD, finalde SSCB'ye kaybetmiş ve tarihinde ilk kez basketbolda Olimpiyat şampiyonu olamamıştır.

sistemini yeniden tanımlamanın yollarını aramış[71] bir taraftan arkaik bir amatör idealine sarılırken, diğer taraftan, rekabetçi sporu kaçınılmaz olarak profesyonelleşmiş ve ticarileştirilmiş kanallara sürükleyen değişiklikler yapmışlardır (Keys, 2006:89). Bu dönemde spor, dış güçlerin alt edilmesini görmek isteyen halkın beklentilerini dile getiren muhafazakâr söylemden etkilenmiş, hem iç hem de dış politikada önemli bir araç konumuna gelmiştir. ABD'li sporcular, Sovyetlerde olduğu gibi sporu, savunma, vatanseverlik, verimlilik, kültürel kimlik ve ulus inşa etme ile ilişkilendiren zamanın siyasal koşullarının hararetine kapılmışlardır. Büyük spor organizasyonlarının her zaman devletlerin çıkarları için birer "gasp" hedefi olduğu kabul edilse de, 1970'lerde sergilenen gerginlikler, önceki on yılın sosyal ve politik ayaklanmalarının, siyasal alana ve popüler kültüre taşmasının bir sonucudur (Witherspoon, 2014).

1972 ve 1975 arasında, Amerikan spor yetkilileri çeşitli seçeneklerle ilgilenmiş ve nihayet 19 Haziran 1975'te ABD'nin Olimpiyat Oyunları gibi uluslararası yarışmalardaki düşük performansına bir çözüm bulmak amacıyla Başkan Carter'a bir rapor sunulmuştur. Bu rapora göre USOC'nin (United States Olympic Committee) yönetiminde, dikey olarak organize olmuş yeni bir amatör sistem kurulmasını önerilmiş, ek olarak USOC'nin Federal Hükümet'ten özerk olması, ancak aynı zamanda ekonomik olarak Kongreye bağlı olması gerektiği belirtilmiştir (Washington Post, 1977). Raporun kabul edilmesiyle çıkarılan 1978 Amatör Atletizm Yasası ile USOC'ye uluslararası rekabette yarışan tüm spor dernekleri üzerinde bir konum verilmiştir (Shinnick, 1982:14-15).[72] Bu koşulların tümü, özellikle siyasi bir çıkar beklenen dönemlerde, sübvansiyonların durdurulması tehdidinin bir kart olarak kullanılmasının ve dolayısıyla Hükümetin amatör sporlara müdahalesinin önünü açmıştır.[73]

Modern Olimpiyatlardaki savaş sonrası gelişmeler, Batı'nın spor kavramlarını ve yapılarını, Doğu'nun spesifik uygulamaları ve üstünlük özlemleriyle birleştiren yeni bir küreselleşme biçiminin ifadesi olmuştur (Girginov, 1998:130). Soğuk Savaş

[71] 1973 tarihli bir muhtırada, John F. Lehman, Ulusal Güvenlik Danışmanı Kissinger'a ABD Olimpiyat Komitesinin yetersizliğinin Moskova'ya karşı aciz görünmelerine neden olduğunu, eğer bu kaos düzeltilmezse, ABD'nin uluslararası performansın düşmeye devam edeceğini ve 1976 Olimpiyatları'nda ağır bir yenilgi alacaklarını söylemiştir (Hunt 2007, 796-818).

[72] Yeni yönetim yapısı ilk kez 1980'de gerçekleştirilen Atletler Kongresi ile yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklikle İlk kez sporcular ve antrenörler, eğitim merkezlerine ve ücrete ek olarak çok daha geniş ölçekte ücretsiz ekipmana sahip olmuştur. Reformun 1984 Los Angeles'taki Olimpiyat Oyunları için büyük bir adım olarak görülmüştür (Shinnick, 1982).

[73] Yasa 1980 Moskova Olimpiyatları Boykotu sırasında Carter'a karşı bir iç direnişin oluşmasını büyük ölçüde engellemiştir.

döneminde gerçekleşen sportif rekabet, spor diplomasisinin uluslararası politikaya etkisini çeşitli şekillerde değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Özellikle détente, nükleer yok oluş korkusunu azaltacak şekilde, dikkatin diğer olaylara verildiği kısa bir periyot sağlamıştır (Johnson, 2008). Bu dönemde iki ülke arasında, kültürel değişim anlaşması çerçevesinde, ticaret anlaşmalarının yanında, öğrenci değişim programlarından çeşitli yazar, müzisyen, dansçı, bilim insanının ziyaretlerine kadar, bir dizi karşılıklı kültürel faaliyet de gerçekleşmiştir. Bu dönemde Batı kültürü Sovyet toplumunda daha önce hiç olmadığı kadar görünür olmuştur. 1970'lerin Sovyet gençleri, döneminin anti-kozmopolit seferberliğini yaşamış olan kendilerinden önceki iki kuşağa kıyasla, daha fazla Batı müzikleri dinlemeye, daha fazla Batı filmleri izlemeye, daha fazla Batı tarzı kıyafetler giymeye ve hatta "diskoteki'de" (diskotek) zaman harcamaya başlamıştır (Fierman, 1988:9). Ancak, zamanın "barışçıl" ruhuna aykırı biçimde, spor merkezli kültürel bir soğuk savaş da başlamış, Soğuk Savaş'ı karakterize eden korku, şüphe ve hatta nefret duygularını bu alanda su yüzüne çıkarmıştır (Edmonds, 2004). 1970'lerin uluslararası bu siyasi akışı içinde, ittifaklar oluşturmak, yeni imaj yaratmak ve eski siyasal düşünce biçimlerini aşmak için, potansiyelinden yararlanılmaya çalışılan spor, süper güçler arasındaki korku ve gerilimin değişen konumuyla ilgili önemli bir pencere sunmaktadır.

3.1.1.1. Détente

1960'lı yılların sonunda, komünizm ile kapitalizm arasındaki rekabetin ekonomik yönleri o güne kadar benzeri görülmemiş şekilde önem kazanmıştır (Kudrov, 1976:52). Sovyetler Birliği'nde zayıflayan ekonominin canlandırılması için ABD ile ticari ilişkilerin arttırılması gerektiğinin dillendirildiği bu dönemde, savaştan sonra ortalama yüzde 6 ila 11 olan yıllık büyüme oranı, 1961 ile 1965 arasında sadece yüzde 5 olarak geçekleşmiştir (Aslund, 1989:15). Sovyet analistleri bu gerilemeye neden olarak, "bilimsel-teknolojik devrim" adını verdikleri, geniş ölçüde üretime dayalı ağır sanayiden (işgücü ve sermaye girdilerini artırarak) bilgisayarlaştırma ve minyatürleştirmeyle sağlanan verimli, yoğun bir üretim modeline geçişin gerçekleştirilememiş olmasını göstermişlerdir (Hoffman ve Laird, 1982:bölüm 1). 1964'te, teknolojik gelişimin sorumluluğunu üstlenen Alexei Kosygin, bu devrimin artık süper güç rekabetinin önemli bir boyutu olduğunu öne sürmüş, ar-ge için milyonlarca rubleyi harcamaktansa Batı ile daha fazla ticaret yaparak yabancı teknolojinin satın alınmasını önermiştir. Kosygin'in önerisi 1971'deki parti

kongresinde, Sovyet uzun dönem ekonomik büyümesi için yeni bir yönelim olarak kabul edilmiş, ticaretin arttırılması ve silahlanmanın yavaşlatılmasıyla birlikte "Barış Programı" adı altında resmen sistemleştirilmiştir.

Sovyetlerin ticaret ihtiyacı, Nixon'a ve ulusal güvenlik danışmanı Kissinger'a aradıkları açılım fırsatını vermiş, Vietnam sorununda ve genel olarak üçüncü dünya ülkeleri politikasında Sovyet ılımlılığı karşılığında, ticaret teklif etmişlerdir (Kissinger, 1979:152-53). Kasım 1971'de, 261 milyon dolar değerinde tahıl anlaşması; 1972 Şubat'ında, kamyon üretim ekipmanı için 400 milyon dolarlık lisans anlaşması; Mayıs ayında Stratejik Silahların Sınırlandırılması Antlaşması (Stevenson, 1985:155; Jentleson,1986:139); ve en önemlisi Ekim 1972'de, Sovyetler Birliği'nin "en çok gözetilen ulus" statüsü ve büyük ticaret kredilerinin genişletilmesi için umut vaat eden bir ek ticaret anlaşması imzalanmıştır (Copeland, 2014:305). 1970 ile 1975 arasındaki dönemde, SSCB'nin milli geliri iki katına çıkmış ve sanayi üretimi 2.1 kat, dış ticaret ise 5.9 kat artmıştır (Ivanov, 1987:193).

Ekim 1972 ve Mayıs 1973 arasında, 550 adet yasaklı ürününün 477'sinde kısıtlamalar kaldırılmış, The Export-Import Bank, 202 milyon dolarlık bir kredi açmış, üç yüz Amerikan firması Moskova'da ofis kurmuş ve Sibirya'nın geniş petrol ve gaz sahalarını geliştirmek için yapılan ortak planlara, ABD şirketleri de dahil edilmiştir (Mastanduno, 1992:147; Jentleson, 1986:139-141). ABD ile gerçekleştirilen ticaret, 1960-1970 periyodunda yıllık ortalama 60-100 milyon dolardan, 1972'de 649 milyon dolara, ve 1973'te 1.577 milyar dolara ulaşmıştır (Mastanduno, 1992:112). Bu dönemde Sovyetler Birliği'nin sanayi üretimi hacminde büyük bir artış gözlemlenmiştir. 1951'den 1973'e kadar petrol üretimindeki yıllık ortalama artış SSCB'de 17 milyon ton, ABD'de 8.1 milyon; çelik üretiminde SSCB'deki artış 4,5 milyon, ABD'de ise 2,1 milyon ton olarak hesaplanmıştır (Kudrov, 1976:54-55, 57). 1975 yılında, halkın, SSCB Merkez Bankası Gosbank'taki mevduatının 50 milyar rubleye yükseldiği belirten Birman (1980:86) bu tablonun bir dereceye kadar refahtaki artışı yansıttığını düşünmüş ve Brejnev'in détente'yi desteklemesinin asıl nedenini, SSCB'deki yaşam standartlarının yükseltilmesi hedefine bağlamıştır. Stalin'in ölümünden sonra, rejim, halkın desteğini aramıştır ve bunu başarmanın en kesin yolu, yaşam standardını yükseltmektir.

Détente boyunca spor, II. Dünya Savaşı sonrası uluslararası politikada, hayli görünür, derin ve hayati bir konu olarak belirmiştir. Sovyetler ile ABD arasındaki sportif

rekabet, Richard Nixon'ın Çin Halk Cumhuriyeti açılımı, insan hakları mücadeleleri, Carter'ın Olimpiyat Boykotu gibi diplomatik süreçlerin hemen hepsine kendi rengini vermiştir (Wagg ve Andrews, 2007). Soğuk Savaş döneminde, süper güçler arasında spor, zamanın egemen siyasi ve kültürel doktrinlerini yansıtmış (Girginov, 1998:126) ve iki karşıt ideolojinin savaşı olarak, dünyanın geri kalanına nüfuz edebilme adına yürütülmüştür (Riordan, 1988:350).[74] Kültürel soğuk savaşların odağı, devletin siyasal etkisinin, prestij yoluyla arttırılması ve ulusal güvenliğin maksimize edilmesidir. Soğuk Savaş dönemi spor politikaları, bu dönemde genellikle barışçıl duyguların ve kamu ahlakının siyasete kurban edildiği ideolojik bir sunak oluşturmuştur (Downes, 2014:121).[75]

"Détente", süper güçler arasında, farklılıkları vurgulayarak, yapıcı bir diyalog kurma ve Soğuk Savaş düzeninde bir dizi kural, norm ve prosedür geliştirme girişimini temsil etmiştir. Spor ve Olimpiyat Hareketi, çoğunlukla sembolik olmasına rağmen bu süreç içerisinde önemli bir rol oynamıştır (Zelizer, 2009:653-70). Doğu ve Batı arasındaki kalabalık antlaşma ağında, daha çok periferik olmakla birlikte, her iki blok da spor diyaloğunu güçlendirmek için anlaşma ve protokoller imzalamış ve Ulusal Olimpiyat Komiteleri karşılıklı değişim ve işbirliği programları geliştirmişlerdir. Örneğin, 1971 yazında Sovyet Buz Hokeyi federasyonu, Amerikan milli takımının antrenörü Murray Williams'ı Moskova'ya davet etmiş ve bir spor turu ve antrenman uygulamaları gösterimi teklif etmiştir. 1973 yılında, Sovyet milli basketbol takımı, Amerikan üniversite takımlarına karşı 6 maçlık bir seri için Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmiştir. 1972 Olimpiyat Oyunlarında Amerikan basketbol takımının tartışmalı yenilgisinden sadece bir yıl sonra gerçekleşen bu tura spesifik bir anlam yüklenmiş (Elzey, 2000:17-19) özellikle toplumsal boyutuyla Soğuk Savaş sırasındaki büyük güç diplomasisinin karmaşıklığının göstergesi olarak değerlendirilmiştir (Witherspoon, 2014:318). Sporun önemi, détente'nin zirvesi ve mührü olan Helsinki Anlaşması (1975) ile resmiyet kazanmıştır. Anlaşmanın "Basket Three" olarak adlandırılan

[74] Bu nüfuz etme mücadelesi, İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'nın uluslararası topluma geri dönüşünü hızlandırmıştır. Dichter (2016:341), ülkenin spor organizasyonlarına yeniden kabul edilmesini nedeninin Soğuk Savaş'ın sertleşmesi ve Batı Avrupa'da güçler dengesini sağlama ihtiyacı olduğunu öne sürmüştür.

[75] Bir Sovyet yetkilisinin belirttiği gibi "Spor, sosyalizmin kapitalist sistem üzerindeki üstünlüğünü tüm dünyaya göstermenin en iyi ve en anlaşılır araçlarından biridir" (Sport v SSSR, 1973:2).

bölümü, insan haklarına ve bu alandaki ABD, Sovyetler Birliği ve Avrupa ülkeleri arasında kurulacak işbirliğine ayrılmıştır.[76]

3.1.1.2. 1980 Oyunları Adaylığı

Soğuk Savaş'ın uluslararası hatları, baştan beri Moskova Olimpiyatları'nın kaderini belirlemiştir (Hill, 1992:120-24). Corthorn'a göre (2013:45), IOC'nin oyunları Moskova'ya verme kararının zemininde, başlangıçta Başkan Richard Nixon ve onun etkili ulusal güvenlik danışmanı Henry Kissinger tarafından yürütülen détente politikası vardır; bu dönem, SALT I (1972) ve II (1979) anlaşmalarıyla sonuçlanan 'Stratejik Silah Sınırlaması Görüşmeleri'i kapsar ve Avrupa'da, Şansölye Willy Brandt tarafından uygulanan Batı Alman Ostpolitik politikasıyla eşleşir. Aslında 1960'lı yıllardan itibaren Sovyetler Birliği, Olimpiyatları, Stalinist döneminin kötü izlenimlerini geride bırakmak ve dünyaya yeni Sovyet liderliğinin barışçıl ve ilerici olarak sunmak için bir fırsat olarak görmüştür (Prozumenshchikov, 2004:191). Bu nedenle 1962 yılından sonra Oyunları kendi ülkelerinde düzenleme fikri üzerine oynamaya başlamıştır. Ancak IOC'nin muhafazakâr yapısı ve birçok Batı IOC üyesinin Sovyet karşıtı tutumu, SSCB'nin Oyunlara ev sahipliği için başvuruda bulunmasını geciktirmiştir. 1969'da détente başladığında ise Sovyetler Birliği aradığı atmosferi bulmuş, Moskova 1976 Oyunlarına ev sahipliği yapmak için ilk başvurusunu yapmıştır. Bir yıl sonra Montreal ve Los Angeles da yarışa girmiştir. ABD Teklif Komitesi üyesi Rodney Rood, Olimpik seçim sürecinin Soğuk Savaş'ın üst tonlarında bir prestij mücadeleleri haline geldiğini söylemiştir.[77] Los Angeles'ın hiçbir zaman güçlü bir aday olarak görülmediği seçim süreci sonucundaki oylamanın ilk turunda, Moskova 28, Montreal 25, Los Angeles 17 oy almıştır. İlk iki şehrin yeniden oylandığı ikinci turda, Montreal oyunu 41'e yükseltmiş, Moskova ise 28 oyda kalmıştır. Moskova'nın aldığı 28 oy, uluslararası organizasyondaki komünist devlet üye

[76] İlerleyen yıllarda Sovyetler Birliği bu taahhüdü daha da ileri götürmüştür: 1978 yılının sonunda Sovyet Ulusal Olimpiyat Komitesi, Sovyetler Birliği'nde 30.000'den fazla sporcuyu içeren bir eğitim ve gelişim sistemi geliştirerek İsveç, Fransa, Portekiz, Yunanistan, Hollanda, İtalya ve Danimarka Ulusal Olimpiyat Komiteleriyle işbirliği yapmıştır (Siekman, 1985:183-200). 1979'da ise o zamana kadar sadece Doğu Bloku ülkelerinden sporcuların katıldığı Spartakiad ilk kez batıdaki sporculara açılmıştır. Bu işbirliği ve organizasyonlar rekabet ve tesislerin ön planını vermekle kalmamış, aynı zamanda Olimpiyatlara eşlik edecek gösteri standartlarının da tanıtımı da yapılmıştır (Barker, 2010:32).

[77] Haldeman, Charles Stuart'ı proje yöneticisi olarak atarken şu ifadeleri kullanmıştır: "Bu, en büyük önceliğe sahip gündemimizdir ve ABD'de 1976 Olimpiyatlarını almak için makul olan her şeyi yapmak için harekete geçmelisiniz."; başka bir el yazısıyla yazılmış notunda daha da keskindir: "ABD'de 1976 Olimpiyatları'na katılmak için gereken her şeyi yapın". Stuart'ın atandığını belirten Kissinger'a yapılan rutin bir bildirinin altına da şu notu eklemiştir: "Henry - bunu kazanmalıyız - bunun bizden kaçmasına izin verme." (Sarantakes, 2009:141).

sayısıyla eşittir (The New York Times, 1970; IOC Arşivleri, 1970). Karar açıklandıktan sonra Los Angeles Belediye Başkanı Sam Yorty, oyunların "özgür dünya" için kurtarıldığını açıklamıştır. Sovyet haber ajansı TASS, kapitalistlerin, sosyalistlerin Oyunlara ev sahipliği yapma fırsatını engellemek için "çeteleştikleri" yorumunu yapmıştır (Guttman, 1992:141).

Sovyet spor otoriteleri Montreal'e karşı aldıkları yenilgiden ders çıkarmış ve büyük bir kampanya geliştirilme kararı almışlardır. Kasım 1971'de, 1980 Oyunlarına ev sahipliği için yeni bir başvurunun sunulmasıyla birlikte bu kampanya resmen başlamış, IOC yetkilisi prens ve baronlar gösterişli ziyafetlere katılmak üzere Moskova'ya davet edilmiştir (Guttmann, 2002:149). Kampanya, 1973'te Moskova'nın Dünya Üniversite Oyunları'na ev sahipliği yaptığı sırada zirveye ulaşmış, Sovyet yetkililer bu Oyunları Olimpiyatların bir provası olarak görmüşlerdir. Etkinlik, IOC'nin yeni Başkanı Lord Killanin'i olumlu yönde etkilemiştir (Hazan, 1985:75).

Sarantakes'e göre (2009:150) IOC seçim aşamasında, her iki organizasyonu da aynı ülkeye vererek Soğuk Savaş'ta net bir taraf alma ya da Yaz Olimpiyatlarını Moskova'ya verme seçenekleriyle karşı karşıya kalmıştır. California heyetine sunumundan yaptıktan sonra birkaç basit soru yöneltilmiştir. Moskova heyeti ise IOC üyeleri ve uluslararası spor federasyonları temsilcileri tarafından soru yağmuruna tutulmuştur. Ziyaretçilere para birimlerini rubleye çevirmede ne tür kolaylıklar sağlanacağı ve şehirde muhabirlere ne kadar özgürlük tanınacağı gibi bazı sorular, üyelerin, Oyunları SSCB'ye verme konusundaki endişelerini yansıtmıştır. Bazı üyelerin belirli spor dallarındaki tesislerin yetersiz olduğunu düşünmelerine rağmen, şehrin daha önce çok sayıda turnuva ve dünya şampiyonluğuna ev sahipliği yapmış olması ve odada bulunan bu organizasyonlara katılmış kişilerin, Moskova hakkında olumlu intiba kazanmış olması, Sovyet heyetine büyük avantaj sağlamıştır. Moskova hazırlık komitesi başkanı Sergei Pavlov, IOC'nin Oyunları Sovyetler Birliği'ne vermesi durumunda kentin yeni stadyumlar ve havuzlar inşa etmeyi planladığını açıklamıştır. 1974'te SSCB, 1980 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliğine neredeyse oybirliğiyle seçilmiştir (IOC Arşivleri, 1974). Karar açıklanırken, Sovyetler Birliği'nin başarılı bir katılımcı olarak sahip olduğu özelliklere, küresel boyutta sporun rolünü ve Olimpiyat hareketinin ahlaki liderliğini arttırma çabasına ve sporun

barış, iyi niyet ve anlayış için kullanılmasını teşvik eden çalışmalarına övgüde bulunulmuştur (Riordan, 1988:356).[78]

Mayıs 1974'te, Los Angeles ile Moskova arasındaki rekabetin Sovyet kentinin seçimiyle sonuçlanması, Olimpiyat sporlarındaki parlak Sovyet spor geleneği ve komünist otoritelerin geliştirdiği kampanya göz önüne alındığında, doğal bir karar olarak görülse de IOC'nin 1980 Kış Oyunları'nı bir Amerikan şehri olan Placid Gölü'ne vermesinin de kararda bir etkisi vardır. Fakat her şeyden önce détente'nin sonucudur. Killanin (1983:173), 1974'te siyaset ve sporun birbirine yaklaştığını belirtmiştir:

> "Moskova kararı neredeyse oy birliğiyle alındı ve Batı'nın çoğu Moskova için oy kullandı. Siyasi bir oylama olsaydı, temelde muhafazakâr olan IOC farklı oy kullanmış olabilirdi. Ancak dönem, Doğu-Batı arasındaki ilişkilerindeki yumuşamanın doruğuydu. Karar neredeyse evrensel olarak memnuniyetle karşılandı. Hiç şüphe yok ki, Moskova'ya oy vermeyi düşünen üyeler aynı zamanda détente ruhunu desteklediklerini düşünüyorlardı. Bunun dışında, spor altyapısı ve organizasyonu konusunda sadece tek aday (SSCB) vardı."

Sovyet spor hareketi 1980 yaz Olimpiyatlarını kazanarak en büyük zaferine ulaşmıştır. 84 yıllık Olimpiyat tarihinde ilk kez bir Komünist devlet Olimpiyat Oyunlarını düzenleme hakkını elde etmiştir (Riordan, 1988:355).[79] Sovyetler Birliği, Olimpiyatların Moskova'ya verilmesini, barışçıl dış politikasının bir göstergesi olarak görmüştür. Bu uzun zamandır beklenen uluslararası onay, Sovyetler Birliği'nin kendisini dünyaya, saygıdeğer ve gelişmiş bir yaşam standartlarına sahip bir kültür ülkesi olarak sunmasını mümkün hale getirmiştir (Edelman, 2006:150). Beacom'a göre (2012:124) karar, Sovyetler Birliği'nin Moskova'yı dünyaya açacağı anlamını taşımış, uluslararası spor kaçınılmaz olarak dünya siyasetinin odağı gelmiştir. Hoberman (2011:21) ise, Sovyetler Birliği'nin, 1976'da Montreal'e kaptırdığı ev sahipliğinden sonra sürekli olarak dile getirdiği "Olimpiyat ailesinden" ayrılma tehdidinin ve IOC'nin diktatörlük rejimlerini destekleme politikalarının kararda etkili olduğunu iddia etmiştir.[80]

---

[78] Los Angeles ile Moskova arasındaki yarışın siyasi bir bağlamı olduğunun bilincinde olan IOC, başkanın önerisiyle, oy çetelesinin kamuya açıklanmaması gerektiğine dair alışılmadık bir karar almıştır. Önceki toplantılarda, IOC her turda her bir şehre giden oyların sayısını açıklarken bu kez, kazananları oybirliği ile karara bağlamaya karar vermiştir (Killanin, 1983:173).

[79] Sovyetler, Oyunları düzenleme hakkını elde ettikten sonra, NBC ile 85 milyon dolarlık bir anlaşma yapmıştır. Guttmann Sovyetlerin adaylık sürecinde Marksizm-Leninizmi hiç duymamış gibi davrandıklarını yazar (2002:149).

[80] Hoberman, Olimpiyat Oyunlarının, Güney Kore askeri hükümetinin, Kwangju kentinde siyasi bir katliam gerçekleştirmesinden bir yıl sonra, 1981 yılında G. Kore'ye verilmesini IOC'nin polis devletlerini destekleme politikasının bir devamı olarak görür.

Sarantakes (2011), IOC'nin Olimpiyat Oyunlarını Moskova'ya verme kararının Amerikalı muhafazakâr politikacılar arasında bazı olumsuz tepkilere yol açtığını vurgulamıştır. Bununla birlikte, kararın açıklamasından kısa süre sonra détente'nin iniş sürecine girmiş olmasının da etkisiyle, ABD'de ve büyük ölçüde Batı Avrupa'da, Komünist iktidarın baskıcı yapısı daha kolay bir şekilde öne çıkarılmış ve Oyunların "Sovyet İmparatorluğu'nda" düzenlenmesinin uygunluğu üzerine giderek artan bir tartışma başlatılmıştır. Sovyetler Birliği altı yıl boyunca bir yandan Olimpiyatlara hazırlanırken, diğer yandan boykot ve protesto gösterileriyle yüzleşmek zorunda kalmıştır. Spor ve Olimpiyat Oyunları, insanları bir araya getirmek ve uluslararası diyaloğu güçlendirmek için bir araç olmaktan çıkarak, détente'ye direnme ve onu eleştirme aracı haline gelmiştir.

IOC'nin, 1980 Oyunlarının Moskova'da düzenlenmesi kararıyla Komünist spora verilen yeni görev, ideolojik anlamda yorumlanarak Doğu-Batı blokları arasındaki siyasi rekabet ile arttırmış, bu da sporun diğer işlevleri silikleştirerek, siyasal görünümünü belirginleştirmiştir. Doğu Avrupa ülkelerinin Sovyet tarzı sportif vizyonlara güçlü bir şekilde dahil olması ve elit spor uygulamalarının blok içinde homojenleşmesi bu siyasal etkiyi daha da güçlendirmiştir. Temel değeri evrensellik olan IOC, Sovyetlerin spora getirdiği bu yorumu, farklı kültürel alanlardan gelen sporcuların, barışçıl bir rekabet içinde sportif mükemmelliği sürdürdükleri uluslararası bir alan içinde filizlenen "çeşitlilikteki uyumun başarısı" olarak yorumlamıştır.

3.1.2. Sovyet Karşıtı İnsan Hakları Aktivizmi

Sovyet birliklerinin 1979 Aralığında Afganistan'a girmesi, ABD'nin modern Oyunlar tarihindeki en büyük Olimpik boykotu yönetme ve Soğuk Savaş'a devam etme kararıyla sona eren bir olaylar zincirini başlatmıştır. Boykot krizinin Sovyetlerin Afganistan'a karşı saldırganlığının güvenlik endişelerini tetiklendiği tartışılmaz olsa da, o yıllarda, uluslararası ilişkilerde çok önemli bir rol oynayan insan hakları aktivizminin, boykot krizine alternatif ve tamamlayıcı bir anlatı sağladığını öne sürmek mümkündür. Bu açıdan, Sovyetler Afganistan'a girmeden çok önce, 1970'lerin sonunda Moskova Oyunlarına karşı geliştirilen olası bir siyasi eylem konusundaki erken tartışmalar, Sovyet insan hakları ve Helsinki Anlaşması ihlalleri ile bağlantılıdır. Bu erken tartışmaların ışığı, Sovyetlerin Afganistan işgali nedeniyle cezalandırmayı amaçlayan Amerikan güdümlü boykot tarafından kesildiği için, akademik

çalışmalarda genellikle görmezden gelinme eğilimindedir. Bu bölümde 1980 boykot krizinin geleneksel analizlerinde fark edilmemiş olan siyasi nedenlerin izi sürülecektir.

1980 Moskova Olimpiyatlarını düzenleme hakkı elde etmesinin ardından Sovyetler Birliği, ülkeyi tüm iç ve dış tehditlerden arındırmak ve suç oranını azaltmak için tedbirler almaya başlamıştır. Oyunların güvenliğinden sorumlu iki ana organ, İçişleri Bakanlığı ve Devlet Güvenlik Komitesinde organizasyon için özel olarak iki yeni bölüm kurulmuştur; bir departman "Oyunlarla ilgili organizasyonel durumları yönetmek" için İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulurken, diğeri "düşmanca unsurlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin önlenmesi" amacıyla KGB bünyesinde oluşturulmuştur (Sever, 2008:299). Böylece Stalinist dönemdeki gözetleme uygulamaları yeniden canlandırılmış, KGB'ye, yurtdışındaki sabotaj faaliyetlerinin araştırılması ve bu eylemlerle anti-détente güçleri arasındaki bağlantıların belirlenmesi gibi görevler verilmiştir (Smykalin, 2011). Hilger'a göre (2009:105) Batı'ya yönelik bu tür bir algı, Sovyet etkisini zayıflatmayı amaçlayan Batılı girişimlerle mücadeleyi önceleyen, détente önceki politikalara geri dönüldüğünü göstermektedir. Bu açıdan, Komünist ve Kapitalist ideolojiler arasındaki çatışmadan kaynaklanan Moskova Olimpiyatlarının güvenliğine yönelik tehdit algılarının, 1970'lerin sonunda doruk noktasına ulaştığı söylenebilir.

KGB'nin Orgkom'a, Moskova'yı kronik alkoliklerin ve uyuşturucu bağımlılarından temizleyeceğine dair verdiği taahhütten anlaşılabileceği üzere, 1970'lerin sonunda Sovyet toplumunda votka ve eroin tüketimi tehlikeli boyutlara ulaşmıştır (Parks, 2006:295). Ancak toplumdaki yozlaşma ve suç, kapitalizmin kalıntılarından biri olarak kabul edilmiş ve sosyal nedenleri ortadan kaldırıldıktan sonra suçun ortadan kalkacağı varsayılmıştır (Kaiser, 1969: 1118). Devletin ideolojik anlayışı, hangi davranışların suç sayılacağına karar verilmesinde belirleyici olmuştur.[81] 1975'teki Sovyet Ceza Kanunu'na göre, çalışmayı reddeden kişiler bir veya iki yıl süreyle özgürlükten mahrum bırakılmış veya zorunlu emekle cezalandırılmıştır (Feldbrugge ve diğ., 1985:555). Knight (1990:325-332), bu dönemde, ihanet, casusluk, terörizm, sabotaj ve yıkıcı eylemlerin yanı sıra Sovyet karşıtı ajitasyon ve propagandaya karşı mücadeleyi

[81] Kennan (1947:573) Sovyetlerin bu tutumuna "Kremlin'in yanılmazlığı" adını vererek kavramsallaştırmıştır. Ona göre, Partinin dışında örgütlenmeye izin vermeyen, Sovyet güç kavramı, Parti liderliğinin teoride gerçeğin tek mahzeni olarak kalmasını zorunlu kılar. Gerçek, Kremlin dışında başka yerde bulunursa, herhangi bir organize faaliyet geliştirilmesi için haklı bir neden de olacaktır. Ancak, Kremlin'in izin veremeyeceği ve asla vermeyeceği tam da olarak budur; bu nedenle Komünist Parti liderliği her zaman haklıdır.

de ifade eden *bezopasnost* kavramının kullanıldığını belirtir. Sovyet güvenlik aygıtı, Olimpiyat Oyunları sırasındaki tüm dikkatini bu *bezopasnost* aktivitelerini engellemeye vermiştir.[82]

Oyunlar süresince Sovyet güvenlik aygıtının, suçu tamamen ortadan kaldırmaya çalıştığına dair kanıtlar vardır. Düşük suç oranlarının, Sovyet toplumunun dünyaya örnek teşkil edecek bir görünümü vereceği ve kamusal alanın istenmeyen kişi ve davranışlardan arındırıldığının kanıtı olacağı düşünülmüştür. Shelley (1984: 118), Sovyet polisinin, sık sık suçu kontrol etme ve ceza davalarını çözmedeki başarısını arttırmak için bazı suçları kayıt altına almadan bıraktıklarını ileri sürer. Sovyetler, bir vatandaşın ikamet ettiği yerde *propiska* (kayıt) gerektiren yerleşim politikaları uygulayarak iç göçü, özellikle büyük şehir merkezlerine göçü kontrol etmiştir (Tsalik, 2012:37-53).

Sovyet güvenlik algısı, KGB'nin Olimpiyatlara yönelik tehditleri tanımlama şeklini de etkilemiştir. Terörizm, Orta Avrupa'da silah ticareti ve banka hesaplarıyla suçluları destekleyen Batı siyasi sistemine özgü bir kavram olarak algılanmıştır. Buna karşılık, Sovyet toplumunun, terör örgütlerinin gelişebileceği toplumsal koşullardan bağımsız olduğu varsayılmıştır. Batı merkezli boykot kampanyaları ve protesto hareketleri ise, potansiyel olarak terörist eylemlere dönüşebilecek, kararlı bir şekilde tepki verilmesi gereken Sovyet karşıtı faaliyetler olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle Batı'nın siyasi boykotuyla ve protesto kampanyalarıyla başa çıkabilmek için Stalinist düşünce ve eylem kalıplarına geri dönülmüştür. Bu süreçte KGB, tüm muhalif eylemleri güvenlik açısından olası bir tehlike olarak değerlendirmiş ve bu doğrultuda Moskova ve Ukrayna'daki aralarında Helsinki Watch gruplarının üyelerinin, Hristiyan aktivistlerin ve Kırım Tatarlarının liderlerinin de bulunduğu muhalifleri tutuklamıştır ya da sürgüne göndermiştir (Sakharov, 1991:603). Muhaliflere yönelik bu girişimler insan hakları aktivistlerini harekete geçirmiştir.

Yetmişli yıllarda insan hakları, uluslararası politikaların merkezine taşınmış ve uluslararası sistemdeki her büyük kararı şekillendirmeye ya da en azından

[82] Sovyetler Birliği'nde terör konusu 1960'larda ve 1970'lerde ciddi bir şekilde tartışılmıştır (Sever, 2008:630-634). 1969'da Sovyet ordusunda görevli bir teğmen, Soyuz-4 ve Soyuz-5 füzelerinin uçuşlarının ardından düzenlenen resmi törende Leonid Brejnev'e başarısız bir suikast düzenlemiş, Brejnev'in şoförünü öldürmüş ve iki kozmonotu da yaralamıştır (Zubok, 2009: 297). 1977'de Moskova metrosunda gerçekleştirilen bombalı eylemde yedi kişi ölmüş ve 37 kişi yaralanmıştır (Kunze, 2008: 172-173).

değerlendirmeye almaya başlamıştır. Bu artan farkındalık, Olimpiyat Hareketini de içine almıştır. Bu bağlamda, 1968'deki Mexico City Oyunları'ndan itibaren Olimpiyat Oyunları, dünyadaki insan hakları ihlallerini protesto etmek için önemli bir forum, uluslararası bir seslendirme alanı olarak ortaya çıkmıştır (Moyn, 2010). İnsan hakları dilini açıkça Olimpiyatlara bağlayan ve sonunda bir boykotla tehdit eden ilk uluslararası kampanyaya ivme kazandıran nedenler, Sovyetlerin Olimpiyatlara ev sahipliği yapmak için resmi girişimlerde bulunduğu 1970'lerin başına kadar uzanır. "Sovyet Yahudisi muhalifler" sorunu, 1975 Helsinki Anlaşmalarının bir sonucu olarak, Sovyetler Birliği'nin insan hakları konusundaki zayıf kaydının uluslararası spot ışığının altına alındığı 1980 Moskova Olimpiyat Oyunlarını hedef alan bir kampanya gelişmiştir (Thomas, 2001; Snyder, 2012).

İnsan hakları gruplar arasındaki Moskova'ya karşı büyüyen muhalefet, Oyunların bir Sovyet kentinde olması ihtimalinin sorgulanmasına sebep olmuştur. Gerçekte, Oyunların Moskova'ya gitmesini durdurmak için yapılan girişimler 1972'de başlamıştır. Amerikan Yahudi Komitesi'nden Morton Riweck, Uluslararası Olimpiyat Komitesini insan hakları meselesine duyarlı hale getirmek için hem USOC'ye hem de IOC'ye mektuplar yazmıştır. Ancak, Sovyetler Birliği'ndeki insan haklarına saygıyı teşvik etme amacına zarar vereceğinden Olimpiyat Boykotuna atıfta bulunmaktan sakınılması gerektiğini belirtmiştir. Bu ilk niyetlerde, Olimpiyat Oyunlarının, Sovyetler Birliği'nde insan haklarının gelişimi için "pozitif işleve sahip bir baskı unsuru" olması hedeflenmiştir. Bununla birlikte, Amerikan Yahudi Kongresi ve Sovyet Yahudileri Ulusal Konferansı'na bağlı birçok organizasyon bu pozisyona itiraz etmiştir. Bazı yetkililer, ılımlı bir tepkinin Sovyetlerin baskıcı politikasını değiştirmeyeceğine inanmıştır. Bu yüzden, IOC'den Moskova'yı ev sahibi şehir olarak kabul etmemesini talep eden ve sonunda Olimpiyat Boykotuyla tehdit eden bir kampanyanın başlatılması önerilmiştir. Ulusal Sovyet Yahudileri Konferansı'ndaki olası bir bölünmeden kaçınmak için, organizasyonun yönetim kurulu, Oyunların Moskova'da düzenlenmesi ihtimaliyle ilgili kendi resmi pozisyonunu tanımlayacak özel bir komite atamıştır.

Bu dönemde, Moskova'da düzenlenen 1973 Dünya Öğrenci Oyunları sırasında İsrail basketbol takımının kazandığı bir maçtan sonra, bazı aktivistler "muhaliflerin ülkeden gitmelerine izin verilmesini" talep eden izinsiz bir eylem organize etmiştir. Batı gazeteleri eylemin, Sovyet yetkilileri tarafından şiddetle bastırıldığını yazmıştır.

Cumhuriyetçi senatör Edward Koch, Üniversite Oyunları sırasında olanların, Sovyetlerin, Olimpiyat İlkelerini ve temel Olimpik değerlerini yerine getirmedeki yeteneksizliklerinin açık göstergesi olduğunu öne sürerek, IOC'den Moskova'nın adaylığının iptal edilmesini istemiştir. Eylül ve Ekim ayları arasında, IOC ve USOC "Sovyet gücünün ahlaki olmayan doğasını" "Sovyet sporunun politik doğasını" ve "Sovyet anti-Semitizmini bir Olimpiyat ev sahipliğiyle ödüllendirmenin ahlaki olarak yanlışlığını" vurgulayan protesto mektupları almıştır (IOC Arşivleri, 26 Temmuz 1973; IOC Arşivleri, 7 Ağustos 1974; USOC Arşivleri, 23 Eylül 1973). Londra merkezli Association for Jewish Youth (Yahudi Gençlik Birliği), IOC'nin İngiliz üyelerini Moskova aleyhinde karar vermeye çağırırken, bir başka İngiliz örgütü, Society for Humanity and Social Reform (Sosyal Reform ve İnsanlık için Toplum), Lord Killanin'i Sovyetler Birliği'ndeki insan hakları ihlallerine aldırmamakla suçlamıştır (IOC Arşivleri, 26 Temmuz 1973). IOC Başkanı Lord Killanin, Olimpiyat Oyunlarının siyasetten bağımsız doğasını vurgulamış ve Üniversite Oyunlarındaki olayların, Batı gazetecileri tarafından abartıldığını ifade etmiştir (IOC Arşivleri, 12 Eylül 1973). Bununla birlikte, Killanin ve Berlioux, IOC içindeki Sovyet temsilcisi Andrianov'a gönderdikleri özel mektupta, Batı protestolarının Moskova'nın Oyunları kazanma ihtimalini zayıflattığını yazmışlardır (IOC Arşivleri, 1 Nisan 1974). IOC'nin oy kullanması planlanan haftalarda protestolar ve eylemler çoğalmıştır. Ancak bu artan muhalefete rağmen, IOC, 1980 Olimpiyat Oyunlarının Moskova'da düzenlenmesine oybirliğiyle karar vermiştir.

Oyunlara ev sahipliği yapmak, ödülün yanında, bütün dünyanın dikkatinin odağında olmayı da beraberinde getirmiştir. IOC'nin kararından sonra ABD ve Batı'daki insan hakları aktivistleri kararı şiddetle protesto etmiştir (IOC Arşivleri, 1 Nisan 1974). B'nai B'rith, kararı şiddetle protesto etmiş ve ABD'ye, Oyunları boykot etme çağrısı yapmıştır (IOC Arşivleri, 26 Aralık 1976; Bradley, 1976). Bununla birlikte, Sovyetler Birliği, 1980 ev sahipliği hakkını kazanmalarından itibaren hızla Olimpik problemlerine odaklanmıştır. Moskova'nın sadece sokakları temizlemenmiş, Olimpiyat köyünün yakınlarındaki semtlerde yaşayan muhalifler de oturdukları binalardan sistematik olarak çıkarılmıştır. Buna rağmen, gerek Sovyetlerin özellikle Batı'da az tanınan muhalifleri hedef alması, gerekse de ev sahibi şehrin artık seçilmiş olması nedeniyle, Olimpiyat konusu kamusal tartışmalarda bir süreliğine önemini kaybetmiş, olumsuz reaksiyonlar da zaman içinde kaybolmuştur. Tulli'ye göre (2017)

IOC'nin kararlı tutumu, protestoların şiddetini hafifletmiş, birkaç ay sonra da sönümlenmesine neden olmuştur.

Sovyetler Birliği, 1977 Mart'ında Yuri Orlov, Anatoly Shcharansky ve Aleksandr Ginzburg gibi birçok tanınmış muhaliflerin yargılanmasına başladığını duyurduğunda, Carter yönetimi bu girişimin bir test olduğunu anlamıştır. Güçlü bir tepki, détente ve SALT II müzakerelerine zarar verebilecek bir misilleme spirali başlatabilecektir. İhtiyatlı bir tepki ise muhafazakârların ve yeni-muhafazakârların Carter'ın dış politikasına yönelik eleştirilerini arttıracaktır. Kanin'e göre (1980:5) Sovyetlerin tanınmış muhalifleri tutuklamaya başlaması bir taktiktir; buna göre Sovyetler Birliği, Olimpiyat Boykotunu politik bir alternatif olarak düşünen Batı'nın stratejisini etkisiz kılmak için, eleştiri darbelerini Oyunlardan olabildiğince erken (2 yıl önce) yüklenmeyi amaçlamıştır. Bu dönemde bazı Amerikalı Cumhuriyetçi kongre üyeleri tarafından yapılan birkaç şikâyet dışında, bir boykot tehdidi gerçekleşmemiştir. Sovyet muhalifler mahkûm edilip Sibirya'ya sürüldüğünde, Amerikan yönetimi, kararı kınamış ancak Sovyetlere karşı, détente'yi zayıflatacak tedbirler almakta tereddüt etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde bu kınama yetersiz bulunmuş, özellikle akademisyenler, yargılama kararını şiddetle protesto etmiştir (ABD Kongresi Kayıtları, 1978a:13535). Birçok Kongre üyesi tarafından détente konusunda köklü bir değişiklik yapılması talep edilmiş ve Helsinki Anlaşmasının, Sovyet eylemleriyle "boş bir antlaşmaya" dönüştüğünü iddia edilmiştir (ABD Kongresi Kayıtları, 1978b:20908).

Sovyet muhalifleri boykot sorununa yönelik tutumları da ilginç bir seçimle karşılaşmışlardır. İlki, yabancılara, Moskova'da içinde bulundukları halin anlatılmasıdır; Olimpiyatların, Sovyet muhaliflerine çok fazla sayıda potansiyel dinleyici sağlayacağını bilen muhalifler - KGB'yi atlatmaları şartıyla - Sovyet yaşamının bilinmeyen taraflarını gösterebileceklerdir. Diğer alternatif ise, Olimpiyatların kendisinin, Sovyet baskısının artmasının nedeni olduğu teziyle, boykotun desteklenmesi ve bunun sonucunda birçok ülkenin ve özellikle ABD'nin, Oyunlardan çekilmesi ve rejimin aleni olarak küçük düşürülmesidir (Kanin, 1980:12). Ancak bilim insanı ve önde gelen Sovyet Yahudisi bir muhalifi olan Anatoly Shcharansky'nin yargılanması, hem Yahudi gruplarını hem de Helsinki Yasası gözlemcilerini harekete geçirmiş, protestolarda Olimpiyat Boykotu konusunun özel bir önem kazanmasına neden olmuştur. Aynı tarihlerde American Council of Captive

Nations (Amerikan Savaş Esirleri Konseyi), Amerikalı sporcuları Sovyetleri kınamak için Moskova'ya gitmemeye çağırmıştır (New York Times, 1978a; New York Times, 1978b).

Ekim 1974'te, Oyunların Moskova'da yapılacağı kararının ilan edilmesi, İngiltere'deki genel seçimlerle çakışması nedeniyle çok az ilgi görmesine karşın, 1978'de, SSCB'deki önde gelen muhaliflere uygulanan baskıları protesto etmek için Olimpiyat Boykotu çağrısı yapılmıştır (Corthorn, 2013:46). Protestolara muhafazakârlar, liberaller ve hatta bazı işçi grupları katılmıştır. SSCB'deki davalarda tanınmış muhaliflere karşı verilen cezalar açıklandıktan sonra, Guardian gazetesi, Oyunların Moskova'da düzenlenmesine karşı olduğunu ilan etmiş ve İngiliz sporcuları Olimpiyatlara katılmamaya çağırmıştır (Guardian, 1978c). Liberal Parti yaşananları "Sovyet Faşizmi" olarak tanımlamış ve 1980 Moskova Olimpiyatlarının, 1936 Berlin Olimpiyatlarından farksız olacağını ileri sürmüştür. Birkaç ay içinde birçok eylemci, insan hakları örgütü, parti ve politikacı giderek kitleselleşen harekete katılmış ve protestolar, yüzlerce mektup ve dilekçenin IOC'ye iletildiği kapsamlı bir kampanya haline gelmiştir. Bu protestoların amacı ya Olimpiyatları Moskova'dan farklı bir şehre taşınmasını ve ya da Sovyetler Birliği dışında, olimpiyatlarla aynı anda gerçekleşecek paralel bir Olimpiyat düzenlenmesini sağlamak olmuştur. Her iki durumda da Kremlin muhaliflere yönelik uyguladığı sert muameleden ötürü küçük düşürülmüş olacaktır (Trory, 1980:33).

Büyük Britanya'daki Association of Ukrainians, Fransa merkezli Alliance Universelle Anticollectiviste gibi birçok insan hakları grupları boykot hareketine dahil olmuş ve Comité de Boycott des Jeux Olympiques de Moscou (COBOM) gibi yeni boykot yanlısı hareketler kurulmuştur (IOC Arşivleri, 10 Temmuz 1978; IOC Arşivleri 29 Ağustos 1979; IOC Arşivleri, Temmuz 1979). Nisan ayında, COBOM "No sports in the Gulag" temalı uzun bir manifesto yayınlamış ve boykot nedenlerini şu başlıklar altında toplamıştır: En temel demokratik hakların reddedilmesi (ifade ve örgütlenme özgürlüğü); işsizliğe mahkum edilmiş, kendi evlerinden mahrum bırakılmış, hapsedilmiş veya zorunlu çalışma kamplarına gönderilmiş işçilerin, muhaliflerin ve aydınların baskı altında tutulması; psikiyatrinin muhalifleri yok etmek için kullanılması; ulusal azınlıkların baskı altına alınması; devlet destekli anti-Semitizm (IOC Arşivleri, Nisan 1979). Hollanda'daki dört büyük siyasi parti, Moskova Oyunlarına katılımda ön koşul olarak insan haklarına tam saygı talep eden bir komite

kurmuştur (Kanin, 1981). Australian Assembly of Captive Nations (AACN), IOC'ye, Oyunları Moskova'dan başka bir şehre taşıma çağrısı yapmıştır (IOC Arşivleri, 14 Ekim 1978). Ukrainian Weekly dergisi, farklı bir yaklaşım getirmiş, sporcuların Olimiyatlara katılıp üstlerinde "Free Orlov Now" yazılı tişört giymelerini önermiştir (The Ukranian Weekly, 1978). Uluslararası Af Örgütü, "Gulag Oyunlarını boykot" yazan binlerce kartpostal hazırlanmış, SSCB'nin insan haklarını ihlal ettiğine dair sert bir kınama yayınlamıştır.

Boykota ilk başlarda muhalefet etmesine rağmen Guardian (1978a), boykotun "özgürlüğe bel bağlamış cesur Sovyet vatandaşları için meşru bir destek hareketi" haline geldiğini öne sürmüştür. Teklif, İngiltere'de yaşayan Sovyet muhalif Vladimir Bukovsky de dahil olmak üzere pek çok akademik ve popüler figür tarafından desteklenmiştir (New Statesman, 14 Temmuz 1978). Liberal Parti konuyla ilgili resmi bir kampanya başlatmıştır (Liberal Parti Arşivi, 1978). Karşı argümanlar da sunulmuştur; 1940'ların sonlarından itibaren Doğu Blokundaki insan hakları ile ilgili endişelerini sürekli olarak dile getiren İşçi Partisi, meselenin her şeyden önce, détente sürecine içinde gerçekleştiğini ve Moskova'da Olimpiyatların bu sürecin bir parçası olarak görülmesi gerektiğini savunmuştur (İşçi Partisi Arşivi, 1978).[83] Bu duruş, kısmen, 1970'lerin başından beri İşçi Partisi çevrelerinde nükleer silahlara karşı artan ABD ve NATO karşıtlığını yansıtmıştır. İşçi Partisinin, nükleer imha tehdidinin egemen olduğu bir dünyada, détente meselesinin hayati bir önem taşıdığını uyarısı, Büyük Britanya Komünist Partisi tarafından da dile getirilmiştir (Tribune, 1980a). Parti, hem Afganistan'ın işgalini hem de Olimpiyat Boykotunu kınamış ve nükleer teknoloji çağında dünya için geleceğin "süper güçler" arasında barışla mümkün olabileceğini savunmuştur (Komünist Parti Arşivi, 1 Mart 1980; Komünist Parti Arşivi 16 Ocak 1980; Andrews, 2004:92–95, 161–163).

İngiltere Kilisesi de süreçte önemli bir rol oynamıştır. Ünlü din adamı Trevor Beeson, Sovyetler Birliği'ni ifade özgürlüğü de dahil olmak üzere temel insan haklarını çiğneyen insanlık dışı totaliter bir rejim olarak nitelendirmiştir. Buna dayanarak, "Afganistan'a karşı saldırganlığı bir kenara bırakılsa bile, Oyunların SSCB'de düzenlenmesine izin verilmesinin, duyarsızlığın anıtsal bir göstergesi" olduğunu

[83] Vickers'a göre (2011:96–97) bu, partinin insan haklarına bağlılığından vazgeçtiği anlamına gelmez. İşçi Partisi'nin konumu, Soğuk Savaşı sona erdirmenin bir yolu olarak gördüğü, détente'ye olan inancının sürdüğünü göstermiştir.

yazmıştır (Beeson, 1980). Canterbury Başpiskoposu Robert Runcie, hem Afganistan krizi hem de "aralarında tanıdığı insanların da bulunduğu Sovyet temizlik operasyonu" nedeniyle boykotu savunmuştur (Church of England Newspaper, 1980).[84]

Sonunda Batılı hükümetler ve onların Olimpiyat Komiteleri yapılan çağrıları daha fazla görmezden gelememiş, farklı nedenlerle de olsa kampanya, hem Amerikan Kongresinde hem de Avrupa Parlamentosunda onaylanmıştır. Kanin'e göre (1980:5) insan hakları aktivistleri SSCB'de insan haklarının ihlal edildiği varsayımıyla uluslararası bir olaya doğrudan bir tepki olarak gelişen bir boykotun, ABD'nin insan hakları politikasına hayat vermek için uygun bir araç olacağını düşünmüşlerdir. Böylece insan haklarıyla ilgili konuları bir ülkenin iç meselesi olarak gören standart Sovyet çizgisini zayıflatmayı amaçlamışlardır.[85]

3.1.3. ABD'nin İnsan Hakları Politikası

Jimmy Carter'ın Beyaz Saray'a seçilmesiyle Sovyet muhalifleri ve insan hakları konusu yeniden önem kazanmıştır. Carter, insan haklarını "Amerikan dış politikasının temel bir prensibi" ilan etmiş ve çeşitli Sovyet muhalifleriyle temaslarda bulunmuştur. İlk iletişimi 1977'nin Kasım ayında telgraf yazdığı Vladimir Slepak'la olmuş, bunu Aralık ayında da Cyrus Vance'ın, Andrei Amalrik'le Beyaz Saray'da gerçekleştirdiği görüşme izlemiştir. Vance ayrıca, Ocak ayında, Helsinki Komisyonu'nun duruşması sırasında, Helsinki anlaşmasının, imzalayan devletlere insan hakları ve temel özgürlüklerin her türlü ihlaliyle ilgili sorulara cevap verme yükümlülüğü getirdiğini belirtmiştir. 26 Ocak'ta ABD Dışişleri Bakanlığı, Çekoslovakya Hükümeti'ni Charta 77 aktivistlerinin tutuklanmasından dolayı sert bir şekilde eleştirmiş ve ertesi gün, Andrei Sakharov için bir Amerikan dayanışması oluşturulacağını dile getirmiştir. İlerleyen aylarda Carter, Sovyet bilim insanı Slepak'a bir kez daha mektup yazmış, Vladimir Bukovski'yle buluşmuş ve aralarında Yuri Orlov, Aleksandr Ginzburg gibi tanınmış isimlerin de bulunduğu, Sovyet muhaliflere karşı başlatılan tutuklama sürecini kınamıştır. Kongre, *Radio Free Europe*'un bütçesini arttırmak için Başkanlığın talebini görüşürken, Carter, *Radio Free Europe*'un hedef kitlesinin,

[84] Daha sonraları Runcie, Rus Ortodoks Kilisesi de dahil olmak üzere Ortodoks kiliseleriyle ilişkilerde önde gelen bir Anglikan figürü olmuştur.
[85] Aynı çizgiyi 2008 Pekin Olimpiyatlarında Çin'in de uyguladığı görülür.

“sansürlenen ve kontrol edilen medya tarafından ABD ile ilgili çarpık veya yetersiz haberler verilen” Doğu Avrupa halkları olduğunu söylemiştir (Binder, 1977).[86]

Carter, 1978’nin başlarında, Sovyetler Birliği’ne karşı uyguladığı insan hakları politikasından, sessiz diplomasiye geçmiştir. Bu değişikliğe sebep olarak, Sovyet otoritelerinin uluslararası baskılar nedeniyle geri adım atmış olması gösterilebilir. Örneğin, Helsinki izleme grupları üyelerinin tutuklanmasına rağmen, Sovyet yetkilileri daha fazla sayıda Sovyet Yahudisinin İsrail ve ABD'ye göç etmesine izin vermiştir. Ayrıca, Soğuk Savaş nedeniyle bölünmüş bazı ailelerin yeniden birleşmesini desteklemiş ve *America's Voice* gibi Batı yayınlarını serbest bırakmıştır. Sovyet yönetimi, bu eğilimleri güçlendirerek, nükleer silahların azaltılması için SALT II müzakerelerinde bir sonuca varmayı ummuştur (Goodman, 1978). Amerikan cephesinde de Brzezinski, 1978 Ocak ayı başında insan hakları politikasında pozitif bir denge önermiştir. Carter, dış politikasında insan haklarının önemini vurgulamış olsa da, Amerikalı sporcuların Moskova Oyunlarına katılmasını istediğini söylemiştir. Beyaz Saray, hem Olimpiyat değerlerine bağlılığı hem de Amerikan atletlerinin Moskova Oyunları'nda yarışmaya hazır olduğunu göstermek için Olimpizm konulu uluslararası bir konferansın sponsoru olmuştur. Bununla birlikte, Carter, bir taraftan "politika ile sporun birbirine karıştırılmamasını” vurgularken, diğer taraftan “iç ve dış politika ile tutarlı, pozitif bir Olimpik halkla ilişkiler stratejisi geliştirilmesi” için Beyaz Saray’da bir Olimpik Çalışma Grubu oluşturulmasına izin vermiştir (IOC Arşivleri, 21 Temmuz 1978).

Oyunlarla ilgili politik bir strateji tanımlamaya yönelik bu erken girişime rağmen, genel algı, Carter’ın Sovyet muhalifleri davalarını sorunlu bir alan olarak gördüğü, onları yüzüstü bıraktığı yönünde olmuştur. Davaların çok önemli bir sınavı temsil ettiğini fark eden Beyaz Saray’da, sert ve acele bir tepkinin, iki kutuplu diyaloğa zarar verebileceği görüşü ağırlık kazanmıştır. Ancak bu politika, Beyaz Saray’ın “insan hakları haçlı seferi” coşkusunu yitirdiğini iddia eden muhafazakâr eleştirileri de beraberinde getirmiştir (Tulli, 2017:7). Anti-Sovyet duyguları, önceki dönemlerin Komünizm karşıtlığının ötesinde, amatör spor organlarının görüşmeleri sırasında da ortaya çıkmaya başlamıştır. 1978'de yapılan bir toplantı sırasında, Moskova’daki

[86] Karşı saldırı kampanyalarının ağırlık merkezlerinin tipik olarak hedef ülke nüfusu olduğunu söylenebilir. Buna göre Carter Yönetimi, “muhalefetin popüler destek kazanma yeteneğinin halk ayaklanmalarının ve protestoların ağırlık merkezi olduğu” kabulüne göre hareket etmiş olabilir.

yemeklerin kasıtlı olarak kötü yapılacağı, hakimlerin haksız kararlar vereceği, tesisler yetersiz olacağı, yeni binaların sadece yabancıları etkilemek için inşa edileceği, çocukların bulaşıcı hastalık bahanesiyle şehir dışına gönderileceği iddia edilmiştir (Shinnick, 1982:15).

Sovyet muhalifler sürgüne mahkum edildiğinde, ABD yönetimi resmi bir protesto yayınlamıştır ancak Amerikan halkı bu zayıf cevabı yetersiz bulmuştur. Bazı Kongre üyeleri, Beyaz Saray'ı Sovyetler karşısında daha sert bir duruş sergilenmesini talep etmiş, Oyunların Moskova'da gerçekleşmesinin önlenmesi için Olimpiyat makamlarına çağrı yapmışlardır. Örneğin Temmuz ayının sonunda, 22 kongre üyesi, IOC'nin muhaliflere uygulanan baskının suç ortağı olduğunu iddia ederek, Killanin'e bir kınama mektubu yazmıştır (IOC Arşivleri, 27 Temmuz 1978). Birkaç gün sonra Robert Drinan, Amatör Spor Yasası'nda Olimpiyatlara gidecek sporculara verilen federal fonların iptal edilmesini talep etmiştir (ABD Kongresi Kayıtları, 1978:45-46). Teklif reddedildikten sonra Drinan, "ABD'nin 1936 "Nazi" Olimpiyat Oyunları gibi bir felaketten kaçınmak için gerekli tüm imkanları kullanması gerektiğini" söylemiştir (ABD Kongresi Kayıtları, 1979). Birkaç gün sonra, Senatör Wendell Anderson ve Cumhuriyetçi Jack Kemp, "Sovyetler Birliği'nin Helsinki Anlaşmaları ve Sovyet Anayasası tarafından garanti edilen temel insan haklarını ihlal etmeye devam ettiği" gerekçesiyle Oyunların Moskova'dan başka bir şehre taşınması gerektiğini söylemiştir.

Kanin'e göre (1980:5) Olimpiyat meselesi boyunca ABD'nin zayıflıklarından biri, bu karmaşık sorunu daima "Moskova'ya kim gidecek, kim gitmeyecek?" basitliğine indirgemesi olmuştur. Sonuç olarak "Shcharansky davası, Carter'ı da yargılamıştır" (Sunday Times, 1978; Guardian, 1978b). Sonraki aylarda da Oyunlara dikkat azalmamış hatta, uluslararası bir fenomen haline gelmiştir. Sovyetler Birliği'ndeki muhalifler, Sovyet yetkililerini "Olimpik baskı" kurmakla suçlamış ve Batı hükümetlerini ve insan hakları aktivistlerini, ülkedeki insan hakları ihlallerini protesto etmeye çağırmışlardır. Örneğin, Eylül 1979'da Sakharov, IOC'den, Sovyetlere insan hakları aktivistlerine karşı gerçekleştirdikleri zulmü durdurması için bir çağrı yapmasını talep etmiştir (IOC Arşivleri, 25 Eylül 1979). Diğer muhalifler de Moskova Oyunlarına karşı başlatılan imza kampanyalarına katılmıştır (Bergens Tidende, 1979). Roma, Paris, Londra ve diğer Batı şehirlerinde de benzer tepkiler görülmüştür. Eylemlerde, hükümetlerinden, insan haklarına uymayan Sovyetlere ve gelişmelere

sessiz kalan IOC'ye yaptırım uygulanmasını talep edilmiştir (IOC Arşivleri, 29 Ağustos 1979).

Baskılar karşısında Sovyetler Birliği ve IOC uzlaşma ya da geri çekilme belirtisi göstermemiş, hatta 1979'un Eylül ayında Killanin, Guardian'a verdiği röportajda şu ifadeleri kullanmıştır: "Son zamanlarda bir İngiliz dergisinde, Moskova Oyunlarında sporculara protesto gösterisinde yapmaları önerildi. Ben madalya sunarken biri bunu yapmaya kalkışırsa, onu boynundan sökerim." (Guardian, 1979). Ancak sahne arkasında Sovyetler ve IOC, Oyunlar sırasında neler olabileceğinden endişe duymuşlardır. Killanin, Oyunların tehlikede olduğunun farkında varmış ve bu nedenle Sovyet Olimpiyat Komitesi Başkanı V. Smirnov'a, bir dizi tehdidin ortaya çıktığını, bunların asgariye indirmek için Sovyet Komitesinin, uluslararası baskılara karşı uzlaşmacı bir profil alması gerektiğini önermiştir (IOC Arşivleri, 6 Kasım 1978). 25 Nisan 1979'da Andropov, Merkez Komite toplantısında şu açıklamayı yapmıştır:

> "Düşmanın istihbarat teşkilatları, ideolojik sabotaj merkezleri ve yabancı Sovyet karşıtı örgütler, 1980 Olimpiyat Oyunlarını itibarsızlaştırmak için kampanyalarına devam ediyor. Son zamanlarda, ekstremist karakterde yıkıcı eylemlerde bulunmak için 1980 Olimpiyat Oyunlarını kullanma fikrine bir vurgu yapıldığı görülmektedir." (Andropov, 1979)

"Yabancıların ülkeye kitlesel akını" gibi Sovyetlerde daha önce hiç deneyimlenmeyen bir olayın yarattığı endişe, rejimin aldığı yoğun ve sert güvenlik önlemlerini mobilize etmiştir. Bir yandan, aşırı gözetim mekanizmaları tüm kentsel alanlara yayılırken, diğer yandan, Sovyetler Birliği'nin başkentinin, Sovyet halkının ve Sovyet yaşam biçiminin küresel izleyicilere açılmış, hareket özgürlüğünü güvence altına alacak özgürlük alanları genişletilmiştir. Sonunda, Sovyet güvenlik cihazı, Stalinist düşünce kalıplarına ve uygulamalarına geri dönerek bu paradoksu aşmıştır: Herhangi bir siyasi muhalefete karşı baskısını daha da arttırılmış, Moskovalı muhalifler ile turistler arasında gerçekleşebilecek herhangi bir teması önlemek için, Batılı insan hakları STK'larının faaliyetlerini ve görünürlüğünü sınırlanmış ve tüm muhalifler Moskova'dan uzaklaştırılmıştır (CIA, 1979a). Tüm bunlara rağmen 1979 Kasım sonunda Moskova, sporculara, gazetecilere ve Batılı turistlere ev sahipliği yapmaya hazır bir görüntü vermiştir (CIA, 1979b).

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki boykot tartışmaları Batı Avrupa'dakilerden farklı bir görünüme bürünse de, kampanya, hem Amerika Birleşik Devletleri hem de Batı Avrupa açısından büyük önem taşır. Öncelikle détente'yi Sovyet muhalifleri üzerindeki baskıları meşrulaştıran tehlikeli ve ahlaksız bir politika olarak gören

Cumhuriyetçiler ve Demokratlar tarafından alevlendirilmiştir. Moskova'ya karşı artan muhalefet ve boykot çağrıları, iki kutuplu diyaloğu yeniden canlandırma girişimi ile insan hakları politikası arasında denge kurmaya çalışan Carter yönetimine karşı gelişen muhafazakâr itirazın bir parçası olarak görülebilir. Batı Avrupa'da ise, Avrupa Parlamentosu, insan hakları temelli uluslararası boykotun en etkin savunucusu olmuştur. Avrupa Parlamentosu'nun güçsüz bir organdan, uluslararası alanda daha fazla güç arayan meclise doğru siyasi bir dönüşüm geçirdiği dönemde aldığı bu tutum, insan haklarına samimi bir ilginin ötesinde, Parlamentonun, Avrupa Topluluğu içindeki meşruiyetini arttırmayı amaçlamış gibi görünmektedir. Bu nedenle, Avrupa Parlamentosu açısından boykot tartışmaları, insan haklarını savunmaktan çok, daha fazla politik güç talep etmek için bir fırsat anlamı taşır. ABD ile Avrupa arasındaki bu fark, Sovyetlerin Afganistan'ın işgalini izleyen siyasi tartışmalarda açık bir şekilde kendini gösterir. İnsan hakları her ikisi için de meşru bir kaygı olarak kalmış, ancak önemi işgalden sonra farklılaşmıştır. Amerikan kongresindeki tartışmalarında, insan hakları konusu, Carter'ın, öncelikle güvenlik kaygılarından kaynaklanan boykot kararının doğruluğunu kanıtlamak için gündeme getirilmiştir. Buna karşılık, Avrupa Parlamentosu, boykotu insan hakları açısından tanımladığı için, Şubat 1980'de boykot lehine bir karar çıkarmayı başarmıştır. Sovyetlerin askeri saldırganlığından çok, bilim insanı Andrei Sakharov'un sürgün edilmesi ve insan hakları ihlalleri Parlamentonun kararının çekirdeğini oluşturmuştur.

3.2. Afganistan'ın İşgali ve Boykot

Dünya, 27 Aralık 1979'da Sovyetlerin Afganistan'da olduğu haberine uyanmıştır (The Times, 1979:al). Afganistan'ın Cumhurbaşkanı Hafızullah Amin'in, Kabil'de Kızıl Ordu birlikleri tarafından desteklenen bir darbeyle iktidardan indirilmiş ve idam edilmiştir. Moskova Radyosu, 28 Aralık 1979'da Kabil'deki hükümetin, Sovyetler Birliği'nden Afganistan'a müdahale etmesini istediğini bildirmiştir (Guttmann, 1988:559). Ayrıca yeni yönetim, askeri destek de dahil olmak üzere, acil Sovyet yardımı istemiştir (The Times, 1979:bl). Sovyetler 29 Aralık 1979'a kadar tahminen 30.000 ve birkaç hafta sonra 70.000 asker göndermiştir. Olaya getirilen ilk yorumlar arasında en dikkat çekici olanlardan biri, Washington Post'a aittir. Gazete, ülkedeki Sovyet savaş birliklerinde bir artış olduğunun fark edilmesinden iki gün sonra "Moskova vs. İslam" başlığı altında bir haber yayınlamıştır (1979b:Al).

Hobsbawm'a göre (1994:226) Soğuk Savaş'ın en belirgin özelliği, her iki tarafın söylemlerinde bilinçli olarak "kıyamet" vurgusu yapmalarına rağmen, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan küresel güç dağılımını kabul etmiş olmalarıdır ki bu Soğuk Savaş'a hayli istikrarsız ve su götürmez bir güç dengesinin hakim olduğu anlamına gelir. Sovyetler Birliği, İkinci Dünya Savaşından sonra kontrol veya etkisi altına aldığı bölgeleri daha da genişletme girişiminde bulunmamış, buna karşılık, ABD de Sovyet hegemonyasının hüküm sürdüğü bölgelere müdahale etmemiştir. Afganistan işgali, Sovyetler Birliği'nin, genel olarak ilgi alanı olduğu kabul edilen dış dünyayla doğrudan ve tam ölçekli bir harbe giriştiği ilk Soğuk Savaş olayıdır (Stone, 2004:250). Ayrıca bir süper gücün silahlı kuvvetleriyle savaşa girdiği üç olaydan biridir (Gaddis, 2007:261).[87]

Sovyetler Birliği, askerlerinin Hafızullah Amin'in şüpheli ölümüyle iktidarı devralan dost Babrak Karmal hükümetinin yardım talebine cevap verdiğini iddia etmiş olsa da dünya kamuoyunda istila için genellikle ileri sürülen nedenler, Sovyetlerin kendi Müslüman nüfusları ile ilgili endişeleri, petrol açısından zengin İran Körfezi'nin Sovyet tasarımı ve Moskova'nın, iktidara gelen komünist rejimleri koruma konusundaki taahhüdü arasında değişmektedir. Kennan'a göre (1982), üç büyük tehdit Kremlin'i Afganistan'ı istila etmeye zorlamıştır. En göze çarpanı, Moskova'nın dost Afgan rejimi üzerindeki kontrolünü kaybetme korkusudur. Buna göre Moskova, sınır boyunca (İran'dan sonra) ikinci bir köktendinci ve Sovyet karşıtı devletin kurulmasını önlemek için, müdahale etmeye karar vermiştir. İkinci tehdit radikal İslamcıların Orta Asya'daki Sovyet Müslüman bölgeleri üzerindeki olası etkisidir. Son tehdit, Çin'in bölgedeki gücünün artmasıdır. Bu üç sorun, Sovyetler Birliği'nin kendi güvenliğini korumak istediğini göstermektedir. İkinci bir perspektif, Sovyetler Birliği'nin gücünü arttırma fırsatı yakaladığına dikkat çeker. Kissinger'e göre, Sovyetler, détente'nin artık kaybedilecek bir şeyi kalmayacak kadar kötü bir noktaya geldiğini görmüştür. Brzezinski, 1978 analizini hatırlatarak, Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı petrol zengini Arap Yarımadası ve Hint Okyanusu'na açılan bir yol olarak gördüğünü savunmuştur (Kongre Araştırma Servisi, 1981). Kanin ise (1980:6), harekâtın, Doğu Avrupalılara bir mesaj (Çekoslovakya dersinin güçlendirilmesi) veya sadece Amerika Birleşik Devletleri komşu İran'daki olaylarla felç olmuşken bir fırsatı değerlendirme girişimi olabileceğini düşünmüştür. Gaddis için (2007:257) Afganistan'ı işgal etmeye

[87] Diğerleri 1950'lerdeki Kore Savaşı ve 1945'ten 1975'e kadar süren Çin-Hindi ve Vietnam savaşlarıdır.

yönelik Sovyet kararı kaçınılmazdır ve Sovyetler Birliği'nin on iki yıl sonra çöküşünün tek sebebi olmasa da, Afgan halkının baskı altına alınamaması, kaynakların kurumasında önemli bir rol oynamıştır.

3.2.1. Amerikan Boykotu

Bir spor organizasyonu düzenlemek bir şekilde o organizasyonu düzenleyen rejimi meşrulaştırır (Berridge ve diğ., 2001). Boykot ise devlet diplomasisi bağlamında bir devletle ilişkileri koparma, dolayısıyla meşrulaştırmaya engel olma sürecidir. Boykot terimi, devletlere veya devlet gruplarına karşı alınan kararları tanımlamak için kullanılan "yaptırım" kavramı ile yakından ilişkilidir. Boykot, uluslararası ilişkilerde özel bir hedefe ulaşmak için tasarlanmış, bir "tanıma ve tanımama diplomasisini" içeren savaştan kısa tepkilerin spektrumunda değerlendirilebilir (Doxey, 1995). Boykot, siyasi, ekonomik ve kültürel faaliyetleri etkileyen bir dizi yaptırım görünümünü alır ve zaman zaman ablukaya varan ticari ambargolar, belirli bir sonuca ulaşmak için silahlı müdahale gerektirebilir. İthalatı ve ihracatı etkileyen bu tür faaliyetlerin, eylemin gerçekleştirildiği devlet ve doğrudan eylemde bulunmayan üçüncü taraflar üzerinde olumsuz bir etkisi vardır. Boykot kararları alındığında bu etkinin muhtemel siyasi ve ekonomik yansımaları dikkatle ele alınmak zorundadır (Beacom, 2012:15).

Afganistan'ın Sovyetler tarafından işgal edildiğinde, en sert tepkiyi veren ülke, "détente'yi sert bir şekilde parçalayacak" olan ABD olmuştur (Sarantakes, 2011:11). İşgalden hemen sonra ABD Başkanı Jimmy Carter ve Büyük Britanya Başbakanı Margaret Thatcher'ın talepleri doğrultusunda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Sovyet müdahalesini tartışmak üzere bir araya gelmiştir.[88] 1968'deki Çekoslovakya müdahalesi sonrasında da benzer tepkiler verildiği için Sovyet hiyerarşisinin bunu beklediği düşünülebilir. Ancak Sovyetler açısından bu kez farklı olan ve Moskova Radyosu aracılığıyla bir savunma tutumu alınmasına yol açan şey, 4 Ocak 1980 tarihli konuşmasında Başkan Carter'ın, müdahaleyi "barışa karşı büyük ve ciddi bir tehdit" olarak nitelendirerek, Sovyetler Birliği'ne uygulanacak küresel bir yaptırıma öncülük etmesi olmuştur (Kirshenbaum, 1980:7). Bu yaptırımlar ABD'nin kıyı sularında balık avı haklarının, Sovyetler Birliği'ne yüksek teknoloji ya da diğer stratejik öğelerin

[88] Bu talep, Sovyetler Birliği'ni, Üçüncü Dünya ülkeleri tarafından alınacak bir kararı veto etmeye zorlamak için tasarlanmış bir Batı komplosu olarak da görülmüştür (Smith ve diğ., 2012:59).

transferinin ve hepsinden önemlisi, ABD'nin Sovyetler Birliği'ne vereceği tahılın kısıtlanmasını içermiştir. Carter, 4 Ocak'ta katıldığı bir televizyon programında açıkladığı bu yaptırımlar, Amerika'nın sıkıntılı ekonomik durumunu daha da kötüleştirse de, Sovyet ekonomisine büyük zarar verecek şekilde hesaplanmıştır (Vance, 1983:389):

> "Sovyetler Birliği tarafından satmayı taahhüt ettiğimiz miktarın üzerinde sipariş edilen 17 milyon ton tahıl teslim edilmeyecektir. Bu tahıl insani tüketim için tasarlanmamıştı, ancak öğrendik ki Sovyet hayvancılık sürülerini inşa etmek için kullanılacak." (Kirshenbaum, 1980:7).

Carter, Sovyet askeri müdahalesinin jeopolitik anlamını ise şöyle açıklamıştır:

> "Bu istila, Sovyetlerin, Güneybatı Asya'daki ülkelere daha fazla yayılması ve aynı zamanda dünyadaki diğer halkları huzursuz etmesi nedeniyle, barış için son derece ciddi bir tehdittir. Sovyetler Birliği, bu istilanın olası başarısıyla cesaretlendiği ve Afganistan üzerindeki hakimiyetini diğer komşu ülkelere genişlettiği takdirde, tüm dünyanın istikrarlı, stratejik ve barışçıl dengesi değişecektir. Bu tabii ki, ABD'nin ve müttefiklerimiz ve dostlarımız dahil olmak üzere, tüm ulusların güvenliğini tehdit eder." (Kirsenbaum, 1980:7).

SSCB o yıl zaten kötü bir yerli tahıl hasadı geçirdiği için bu yaptırım özellikle kritik olmuştur (Lahey, 2013:27). Nossal'a göre (1989:703), tahıl, sadece SSCB'nin o yıl kötü bir hasat zaman geçirmiş olması nedeniyle değil, aynı zamanda Batı'nın SSCB'yle ekonomik ilişkisinde uzun zamandır büyük bir yer kapladığı için de önemli bir hedef olmuştur. Kanin ise (1980:6) tahıl ambargoları, ileri teknoloji malların satışına getirilen kısıtlamalar ve tüm bilimsel-kültürel alışverişin askıya alınmasını içeren diğer konuların Sovyet ekonomisi için daha önemli olmakla birlikte, hiçbirinin Olimpiyatların yaptığı gibi kamusal düzeyde bir aşağılama potansiyeli taşımadığının altını çizer. Eğer ABD, Moskova'da olmazsa, Oyunlar büyük ölçekli bir Spartakiad'a ya da basit bir Sovyet-Doğu Alman rekabetine dönüşecektir. Burada, sorun, Sovyet toplumu üzerinden de değerlendirilebilir; boykot, Sovyet halkını vatansever bir tepkiyle bir araya gelmesine neden olabilir, ancak Rejimin eylemlerinin Doğu-Batı ilişkilerini ciddi bir şekilde etkilediğinin farkına varılmasını da sağlayabilir. Dolayısıyla ABD'nin girişimlerine yönelik herhangi bir büyük çaplı uluslararası destek, Sovyetlerin Olimpiyatlara ev sahipliği yaparak kazanmayı umduğu siyasi meşruiyeti hem yurt içinde hem yurt dışında azaltacaktır. Guttmann (1988, 559), Olimpiyat Boykotunun, zayıf ve etkisiz bir silah olsa da, ekonomik ve politik açıdan ucuz olduğu için Amerika Birleşik Devletleri'ne çekici göründüğünü öne sürer. Shinnick (1982:20), ABD'nin Squaw Vadisi Kış Olimpiyatları sırasında Lübnan'a asker çıkardığını, Meksika ve Münih Olimpiyatları sırasında da Vietnam'da olduğuna dikkat çekerek, boykot kararının bir çifte standart olduğunu düşünür. Ayrıca ABD

askeri harcamalarının 1970'lerin sonunda rekor seviyeye ulaştığını ekler. Barton ise (1983:126) boykotun Carter'a en az politik hasar getirecek seçenek olduğunu ve daha önce SSCB'ye karşı uyuşuk bir görüntü veren Yönetimin muhafazakâr unsurlardan destek almasını sağladığını iddia eder.[89] Hazan'a göre (1982:5) Olimpiyat Oyunları, Sovyet propaganda makinesinin en etkili araçlarından biri olduğu için, Oyunların boykotunu Sovyetleri köşeye sıkıştırmak için etkili bir araçtır.

Carter, ABD takımının Moskova'ya gitmesini tercih ettiğini, ancak Sovyetlerin eylemlerinin böyle bir katılımı sorgulanabilir kıldığını söylemiştir (Morrison, 1982:7). Aslında Oyunları boykot etme fikri daha önce, Brüksel'deki NATO acil toplantısında gündeme getirilmiştir. Batı Alman büyükelçisi Rolf Pauls, NATO üyelerinin Moskova Oyunlarına katılımı, Hitler'e anıtsal bir propaganda zaferi kazandıran ve siyaset tarihinde tavizin zirvesini temsil eden 1936'daki Berlin Oyunlarına katılım kararıyla karşılaştırmıştır. Moskova Olimpiyatları Boykotunda öne sürülen gerekçelerden biri olacak olan bu görüş temelde, Sovyetler Birliği'ne, 1936'daki Berlin Olimpiyat Oyunlarına uluslararası katılımın Hitler'in rejimine verdiği meşruiyeti vermesine engel olma fikrine dayanır. "şeytaniliği" Batı'da olduğu gibi SSCB'de de kabul edilmiş olan Nazilerle böylesine açık ve net bir şekilde eşitlenme, hem Sovyet vatandaşları hem de Sovyet hükümeti açısından büyük bir prestij kaybı anlamına gelmektedir (Nossal 1989, 701).[90]

Anılarında Carter (1995), bir boykotun ona en fazla sıkıntı verecek şey olacağını bildiğini, ancak Sovyetler Birliği'ne ağır bir darbe olacağına da inandığını yazmıştır. Carter, bir anlamda, Sovyetlerin Vietnam'da yaşadığına benzer bir ikilemle karşı karşıya kalmıştır. Her iki durumda da, bir süper güç, tehlikeli ve zar zor dengelenmiş bir nükleer çıkmazda, kontrolünü kaybetmeden, rakibinin hamlesine acil bir tepki verme zorunluluğu hissetmiştir. Ancak Amerikan Başkanı'nın kullandığı bu ifadeler, yaptırımların ağırlığı göz önüne alındığında, bir tepkiden çok yeni Amerikan anti-Sovyet politikasının açıkça ilanı olarak görülebilir. Carter açısından, Afgan işgali, Macaristan ve Çekoslovakya işgalleriyle karşılaştırıldığında, daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır, çünkü bu iki devlet temelde Sovyetler Birliği'nin uydusudur,

[89] Clausewitz'in "ağırlık merkezi" görüşü açısından değerlendirildiğinde, Carter yönetimi, Sovyetler Birliği'nin ağırlık merkezlerini, ekonomi ve Moskova Olimpiyatları olarak belirlemiştir.

[90] Nossal (1989:701) ekonomik yaptırımların yanında retoriğin de zarar verebileceği sonucuna ulaşır. Burada diplomaside itibarın kaybedilmesi ya da kazanılmasının amaçlara ulaşmada kritik öneme sahip olduğu (Rofe ve Dichter, 2016:207) görüşü ve dolayısıyla yumuşak güç bulunabilir.

Afganistan ise nispeten egemen bir devlettir (Carter, 1995). Carter, Sovyet eylemlerini, doğrudan Brzezinski'nin görüşleri ve küresel petrol akışı çerçevesinde değerlendirmiştir. Sovyetlerin işgali altındaki Afganistan, hem İran'ı hem de Pakistan'ı tehdit edecek ve dünyadaki petrol kaynaklarının çoğu üzerinde kontrol kurmak için bir basamak olacaktır (Vinocur, 1980; Gwertzman, 1980). Başkan, net bir Sovyet karşıtı propaganda ile insan hakları kampanyasına geri dönmek istememiştir. Amerikan kampanyasının hedefleri arasında, özellikle Afrika'daki birçok otoriter rejim vardır ve insan hakları retoriğinin, boykot kampanyasına zarar verebileceği düşünülmüştür. Bu düşünceleri dikkate alan Carter politikalarını halka sunmuş, ülkenin karşı karşıya kaldığı tehlike nedeniyle liberal gündemi kesin olarak terk etmiştir. Gerçekten de, Başkan Carter, birbiri ardına, SSCB'yi izole eden, yeni silah sistemlerini onaylayan, ticaret kısıtlamaları getiren ve Olimpiyat Boykotunu teşvik eden kararları onaylayarak Sovyet karşıtı politikayı uygulamaya koymuştur (Brzezinski, 1979).

Carter'ın boykot olasılığını ifade ettiği 4 Ocak ile ültimatom verdiği 20 Ocak arasında diplomatik faaliyet telaşı yaşanmıştır. Afrika'ya yollanan Muhammad Ali'nin, uluslararası politika konusundaki cehaleti, Afrikalı liderleri kızdırmış ve Carter'ın kendilerini hafife aldığını hissetmelerini yol açmıştır (Guttmann, 1988:561).[91] Bu dönemde ilk olarak Oyunların ertelenmesi veya başka bir şehre taşınması, boykot için bir alternatif olarak değerlendirilmiştir (Berg ve ark. 2012, 313). Carter, 20 Ocak 1980'e kadar, Sovyet birliklerinin Afganistan'ı terk etmemesi halinde, Oyunların başka bir şehirde düzenlenmesini, ertelenmesini veya iptal edilmesini önermiştir (Morrison, 1982:8). Ayrıca "mümkün olduğunca fazla ülkenin Moskova Oyunları Boykotunu destekleyeceğini ve dahası, kişisel olarak, gelecekteki Olimpiyatların kalıcı bir yerde, Olimpiyatların orijinal evi olan Yunanistan'da, yapılmasını tercih edeceğini" söylemiştir (Sarantakes, 2011:139). ABD Başkanı iki hafta boyunca, uyarısının Sovyetler Birliği tarafından dikkate alacağını umut etmiş, ancak Sovyet birliklerinin Afganistan'dan çıkmayacağı anlaşılınca, ültimatom vermeye karar vermiştir (Morrison, 1982: 7).

[91] Muhammad Ali'nin, Moskova Olimpiyatlarının Boykotuyla ilgili olarak lobi yapmak için yaptığı Afrika ziyareti, 1980-81 mali yılı için dış yardım mevzuatına ilişkin bir oturum raporunda kaydedilmiştir. Raporda, Ali'nin Nairobi'deki Müslüman liderlerle görüşmesi, Dar Es-Salaam'da gerçekleştirdiği ön konferansın soru-cevap metni, Lagos'ta Andrew Young'la birlikte yaptığı açıklama ve Beyaz Saray'da düzenlediği basın toplantısını içermektedir. Ali'nin kendine has bir konuşma tarzının görüldüğü metinleri incelemek ilginçtir. Carter'ın "şamar oğlanı" olmadığını, ancak boykotun da gerekli olduğunu söylemiştir (Morrison, 1982:17).

17 Ocak 1980'den, 28 Ocak 1980'e kadar, ABD'yi Olimpiyat Oyunlarını boykotla ilgili 14 kongre kararı alınmıştır.[92] Bunlardan birisi olan, 22 Ocak 1980 tarihli kongre kararı şu şekildedir:

> (1) USOC ve sporcular için kamu desteği aramak; (2) IOC'nin, 1980 Yaz Olimpiyat Oyunlarını başka şehre taşınması, ertelenmesi veya iptal edilmesi yönünde karar almasını sağlamak; (3) IOC'nin öneriyi kabul etmemesi halinde Olimpiyatları boykot etmek; (4) diğer ülkeleri ABD'nin boykot politikasını desteklemeleri için ikna etmek; ve (5) Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları için kalıcı bir şehir yaratılması fikrini dünya kamuoyunda gündeme getirmek (ABD Kongresi Kayıtları, 1980:808).

23 Ocak 1980'de Beyaz Saray Dışişleri Komitesinde yapılan oturumda bu karar tartışılmıştır. Carter'ın sonraki konuşmalarında, sürekli bu kararlara vurgu yaptığı görülür (Morrison, 1982:15).

Carter, ABD Olimpiyat Komitesi başkanı Robert Kane'e boykot konusundaki kararlılığını bildirmiş ve şunları söylemiştir: "ABD Olimpiyat Komitesinden, Sovyet birlikleri gelecek ay içinde Afganistan'dan tamamen çekilmezse, Moskova'nın barışı ve iyi niyeti taşıyan bir festivali gerçekleştirmek için uygun bir yer olmayacağı konusunda tavsiyede bulunmasını istedim." (Hazan, 1982:124). Carter'ın net politik talebine, Kane siyasi kararlar alınmaya başlanırsa, bunun Oyunların sonu olacağını cevabını vermiştir. 26 Ocak'ta ABD Olimpiyat Komitesinde düzenlenen toplantıda Carter'ın danışmanı Lloyd Cutler şu ifadeleri kullanmıştır: "Ulusumuz çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Afganistan'ın işgali İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya barışına karşı ortaya çıkmış en ciddi tehdittir." (Beacom, 2012:125). ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Hodding Carter, 31 Ocak 1980'de boykot olasılığını şöyle değerlendirmiştir: "Önce oyunların Moskova'dan taşındığını ya da ertelenmesi için çaba sarf etmeliyiz. Bu başarısız olursa, yönetim, Amerikan sporcularının Olimpiyatlara katılmaması gerektiğine inanıyor." (Wenn ve Wenn, 1993:47-48).

Carter'ın açıklamasından kısa süre önce yapılan anketler, 1936 ve 1976 emsallerinin aksine, 1980 Olimpiyat Boykotunun halk arasında popüler bir fikir olduğunu göstermiştir.[93] Bazı köşe yazarları, anti-détente hareketine ivme kazandırdığı için Carter'ın boykot önerisini övmüştür. Örneğin, Washington Post'un muhafazakâr köşe

[92] Guttmann'a göre (1988:558-559) liberal teori, 'siyasi müdahaleye' karşı çıktığından, Soğuk Savaşta bir Olimpiyat Boykotu kararı alan ilk devletin, Sovyetler Birliği değil de, ABD olması ironiktir.

[93] Boykot kampanyasının iç politik boyutu, ABD gündemindeki ilk maddeler arasında olmamasına rağmen, Carter'ın konuşmasından itibaren Amerikan halkı boykotu kabul etmeye oldukça istekli görünmüştür. San Francisco Examiner'ın 11 Ocak tarihli anketi, bölgedeki vatandaşların % 75'inin boykotu desteklediğini göstermiştir. Kısa bir süre sonra Newsweek'in yaptığı anket Amerikan vatandaşlarının % 78'inin alternatif bir yer tercih ettiğini ortaya koymuştur. Washington Star'ın anketinde, boykota desteğin büyüdüğü görülmüştür: % 86 (Sarantakes, 2011:45, 52, 76, 86).

yazarı George Will, “Maksimum tehlike döneminin geçtiğine dair tehlikeli yanılgıya son verilmesine yardımcı olacağı için boykota minnettar olduğunu ve bir boykotun Amerikalıları détente uykularından uyandıracak bir ateş topu olacağını” yazmıştır (Washington Post, 1980a). Dışişleri Bakanı Vance, Berlin Oyunlarını Moskova Oyunları ile karşılaştırmış, Oyunlara katılımı, Amerikan ideallerinin yüzüne inecek bir tokat olarak tanımlamıştır (Gwertzman, 1980).

SSCB'yi küresel barışa ve güvenliğe tehdit olarak gösteren bu sert konumlanma, Amerikan toplumunda geniş destek bulmuştur. Sovyet insan hakları ihlallerine atıfta bulunan Kongre tartışmaları ve STK faaliyetleri süreci etkilemiştir. NCSJ (National Coalition Supporting Soviet Jewry), Ocak ayının sonuna kadar Sovyetleri kınayan bir dizi konferans organize etmiştir. CCS (Committee of Concerned Scientists) Carter'ın boykotunu kamuoyu önünde desteklemiştir (Goodman, 1980). Uluslararası Af Örgütü’nün bazı yerel bölümleri boykot kampına katılmıştır. Helsinki Watch da Carter'ın kararının yanında olduğunu açıklamıştır (Human Watch, 1980). Boykotun ivme kazandığı bu dönemde boykota karşı olan herkes, Beyaz Saray’ın hedefi haline gelmiş ve "un-American" ilan edilmiştir. Örneğin boykotu tartışmaya açan USOC başkanı Don Miller, Beyaz Saray tarafından, Olimpiyat sporlarına yönelik federal desteği kesmekle ve Komiteyi diğer gelirleri üzerinden vergilendirmekle tehdit edilmiştir (Guttmann, 1988:560).

Carter, Amerikan vatandaşlarından destek alırken, aynı zamanda uluslararası liderleri de kendi tarafına çekmeye çalışmış ve bu doğrultuda devlet liderlerine, boykotu desteklemelerini isteyen 100’den fazla mektup göndermiştir. Bu liderler ABD’yi ziyarete geldiğinde, Carter, Olimpiyat krizini onlarla tartışmak için mutlaka boykot konusuna değinmiştir (Morrison, 1982:3). Guttmann (1988:563) Carter’ın bu girişimlerinin ve ikna gücünün, hükümetin ABD’ye askeri ya da ekonomik olarak bağımlı olduğu yerler veya yerel faktörlerin Afganlarla dayanışmayı ifade etmek için ABD’yi tercih ettiği durumlar dışında etkisiz olduğu ileri sürer. Örneğin Başbakan Thatcher 17 Ocak'ta boykot hareketine katılmış ve Avam Kamarası, 18 Mart'ta 315-146 oyla boykot lehine oy kullanmıştır. Ancak bir hafta sonra, Dennis Follows liderliğindeki BOA, bağımsızlık söylemiyle hükümete meydan okumuştur. İngiliz muhalefeti, Carter için bir yenilgi olarak değerlendirilebilir.

9 Şubat 1980’de, New York Placid Gölünde gerçekleştirilen toplantıda, ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance, IOC’ye, "Olimpiyatları başka bir ülkede savaşan herhangi bir

ülkede düzenlemenin, Olimpizm gömleğini o devletin politikalarına ödünç vermek anlamına geldiğini" ve bu nedenle ABD hükümetinin "işgalci devletin başkentinde" düzenlenecek bir Olimpiyat Oyununa sporcu göndermeye karşı olduğunu söylemiştir (Morrison, 1982:21).[94] Toplantı sürerken, 11 Şubat 1980'de alınan Kongre kararıyla USOC'nin IOC'ye, "özgürlük sever ulusların katılacağı Alternatif Olimpiyatlar düzenlenmesine" ve "Bütün ülkelerin Yaz Olimpiyat Oyunları'nın daimi alanı olarak hizmet edecek bir tesisin inşasını finanse etmesi gerektiğine" dair öneriler getirmesine karar verilmiştir (ABD Kongresi Kayıtları, 1980:G-5).[95] ABD'nin alternatif şehir önerisi geçmişte yapılmış bir öneri olmasına rağmen, alternatif oyun önerisi kadar sorunlu bir fikir olarak görülmüştür. Almanya ve Kanada, son iki Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmış olsalar da yeniden düzenlemeyi reddetmiş, 1968'in ev sahibi Meksika ise Amerikan bakış açısına karşıt bir tutum sergilemiştir. Ek olarak, alternatif oyunlar fikri, Olimpiyat karar vericilerinin aklına, pek de iyi hatırlanmayan GANEFO anılarını getirmiştir.

Oyunlara ev sahipliği yapmanın muazzam masrafı, az sayıdaki seçim şansı, şehir değiştirmek için zamanın kalmaması ve Sovyetler Birliği tüm sözleşmelerin imzalanmış olması bu teklifin gerçekleşme olasılığını büyük ölçüde azaltmıştır. 12 Şubat'ta Placid Gölü IOC toplantısında yapılan oylamada, ABD'nin alternatif oyun fikri, Olimpiyatların başka bir şehre taşınması önerisiyle birlikte kesin bir şekilde reddedilmiştir.[96] Ancak, ülkelere, Olimpiyat törenlerinde ulusal bayraklarını veya marşlarını kullanmama tercihine izin vermiştir (Morrison, 1982:5). IOC'nin kararından birkaç gün sonra, 15 Şubat'ta, Avrupa Parlamentosu, Olimpiyat boykotunu destekleme ve ihraç fazlası malların SSCB'ye satışını yasaklama yönünde karar almıştır. Bu karar, siyasi bir ağırlık taşımamasına rağmen, Batı Avrupa'nın ABD'ye desteğinin ilk kanıtı olmuştur.

---

[94] Killanin (1983: 178) daha sonra bu konuşmayı "aşırı derecede politik" olarak nitelendirecektir.

[95] ABD'nin boykot stratejisi, Clausewitz'in (1984:577-627) savaş stratejisi bağlamında okunabilir. Buna göre, Clausewitz savaşta zafer için iki temel ilkenin tüm stratejik planlamaların temelini oluşturduğunu ileri sürmüştür. İlk ilke: Azami konsantrasyonla hareket edilmesidir. Burada hedefi mümkün olduğu kadar küçültmek, hedefe yönelik saldırıları mümkün olduğu kadar az ve küçük eylemlerle gerçekleştirmek söz konusudur. Clausewitz'in ikinci ilkesi ise azami hızda hareket edilmesidir. Bu ilkeye göre gereksiz zaman harcanması ve gereksiz yoldan sapma bir güç kaybıdır. Hedefe giden en kısa yolu kullanılmalıdır. ABD, bu iki ilkeye de uygun hareket etmemiştir. Öncelikle Sovyet işgaline geç yanıt vermiş, hedefini kontrolsüz şekilde genişletmiş ve hedefini saptıracak şekilde küresel girişimlerde bulunmuştur.

[96] IOC İdari Direktörü Monique Berlioux, 1984 Los Angeles Olimpiyatlarının ABD'den alınmasını da içeren sert bir ültimatom vermiştir (Kanin, 1980:7).

Teklifi reddedilse de bir kere Alternatif Oyunları vaat etmiş bulunan Başkan Carter, iç kamuoyundaki prestijini korumak uğruna Alternatif Oyunların yapılabilirliği konusundaki ısrarını sürdürmüştür. Batı Almanya, Fransa, İtalya, Japonya ve diğer önemli müttefikler bu teklife ilgi göstermemiş, bunların dışında kalan pek çok ülke ise teklifi Moskova Olimpiyatları sorununun önemsiz bir parçası olarak görmüştür. Yine de 19 Şubat 1980'de Batı Avrupa dışişleri bakanları bir araya gelmiş ve bir Olimpiyat formülü bulmaya çalışmışlardır. Ancak Fransa'nın itirazları nedeniyle ortak boykot duruşu oluşmamıştır.[97] Başarısızlığa uğrayan "Alternatif Olimpiyat Oyunları" fikri, Soğuk Savaş'ın ve Carter'ın yönetiminin tarihinde küçük bir bölüm gibi görünse de, uluslararası ilişkileri tasarımlamada kültürün politik bir seçenek olarak ortaya çıktığını göstermesi bakımından önemli bulunabilir.

Carter yönetiminin teklifleri reddedilmiş olsa bile, boykot fikri ABD'de yükselişe geçmiş, ABD Temsilciler Meclisi ve Senatosu, boykotu destekleyen kararlar almıştır (Hunter, 1980:1; Sulzberger, 1980:12). USOC başkanı Robert Kane, örgütün "ABD Başkanının Oyunlara katılımla ilgili vereceği olumlu ya da olumsuz her kararı kabul edeceğini" açıklamıştır (Morrison, 1982:21). 20 Şubat'ta Beyaz Saray, Sovyet birliklerinin Afganistan'dan çekildiğine dair bir işaret görülmediğini belirterek, Oyunları boykot etme kararını resmen açıklamış, geriye sadece Mayıs ayındaki USOC kararı kalmıştır (Hazan, 1982:124; New York Times, 1980:1).[98] Bu tarihten Olimpiyat davetinin son kabul tarihi olan 24 Mayıs'a kadar geçen sürede, USOC, Sovyetlerin Afganistan'dan ayrılacağını veya boykot çabalarına karşı bir kamuoyu oluşacağını umarak nihai karar sürecini dondurmuştur (Kanin, 1980:7).

[97] Parlamentodaki oylama ve ortak bir pozisyon için sarf edilen diplomatik çabalar devasa bir gafla gölgelenmiştir. Nasıl ve neden olduğu tam olarak bilinmemekle birlikte, Amerikalı, Batı Alman ve Fransız hükümetleri, Batı Avrupalı dışişleri bakanları ile ABD Dışişleri Bakanı Vance arasında yapılması planlanan bir toplantı nedeniyle ağız kavgasına tutuşmuştur. 20 veya 21 Şubat'ta yapılması planlandığı iddia edilen toplantı önce kamuoyuna duyurulmuş, sonra doğrulanmış ve son olarak tamamen yalanlanmıştır. ABD, toplantının Bonn tarafından tertiplendiğini açıklamış ve diğer katılımcıların bir araya gelmeyi reddetmelerine rağmen Vance'i, Genscher ile görüşmesi için Avrupa'ya göndermiştir. Vance, Londra, Paris ve Bonn'da birkaç gün geçirmiş ve tüm Batı Avrupalıların nihayetinde boykota destek vereceği tahminiyle ABD'ye dönmüştür. TASS, bu keşmekeşle dalga geçerek, "beceriksiz ve beyhude" ABD baskısına karşı direnen Batı Avrupa'nın sergilediği sabırlı direnişe dikkat çekmiştir (Reuters, 1980).

[98] Berg ve ark., göre (2012:313) Carter yönetiminin, güç kullanımına dayanan politika tercihlere karşı boykot seçimi, realist teori ile açıklanabilir. 1980'de ABD, uluslararası güç dengesinde bir miktar sendelemiştir. Carter, bu zayıflığın tezahürleri olarak, politika seçeneklerini sınırlayan, çeşitli iç ve dış politika sorunlarıyla karşı karşıya kalmış ve bu nedenle Sovyetler Birliği ile başa çıkmak için askeri olmayan taktikler kullanmıştır.

Boykotun başarı şansını artırmak için Carter, Lloyd Cutler'den boykot için belirli bir görev gücü oluşturmasını istemiştir. Cutler hızlıca birkaç karar almış, NBC TV kanalını ve Coca Cola'yı, Moskova Organizasyon Komitesi ile yaptıkları anlaşmalardan vazgeçmeye ikna etmiştir (Wenn ve Wenn, 1993:45-66). Oyunların ABD'deki yayın hakkına sahip olan NBC, milyonlarca dolarlık reklam gelirinden mahrum kalmanın yanı sıra, sigorta tarafından karşılanmayacak olan 22 milyon dolarlık masrafı da kabullenmiştir. Olimpiyatları'nın resmi içeceği Coca-Cola ve tüm Amerikan üniforma, hediyelik eşya, ekipman ve teknoloji tedarikçileri anlaşmalarını iptal etmek zorunda kalmıştır.

Şubat ve Mart aylarında gerçekleşen konferanslarda ve soru-cevap oturumlarında, daima Carter'a boykotla ilgili bir soru sorulmuştur. Burada basın, boykot dışında bir yolun mümkün olup olmadığını anlamaya çalışıyor gibidir. Carter, sorulara her seferinde "boykot yanlısı anketler" ile cevap vermiştir. Ancak Mart ayı başlarında, boykot sorunu ivme kaybetmeye başlamıştır.[99] Gazetelerde yayınlanan anketlerde, atletlerin boykotu ezici bir şekilde destekledikleri ileri sürülmüştür (Shinnick, 1982:18). İlk aylardaki büyük desteğine rağmen, Amerikan halkı boykot konusunda daha az hevesli olmaya başlamıştır.[100] Bu kısmen, Sovyetlerin, Oyunları bir Soğuk Savaş muharebesine çeviren Amerikan girişimlerine karşı Radyo Moskova aracılığıyla yürüttüğü karşı kampanyasının sonucudur (Hazan, 1982).[101] Ancak, her şeyden önce, Şubat ayında Placid Gölü'nde düzenlenen 1980 Kış Oyunları sırasında ortaya çıkan kamuoyu üzerinde etkili olmuştur. Oyunlar sırasında, tümü amatör Amerikan buz hokeyi takımı, finalde Sovyet (neredeyse profesyonel) takımını mağlup ederek Amerikan halkının milli duygularını etkilemiştir. "Buzdaki mucize", olarak tarihe geçen bu olay, boykot kampanyasının önünde büyük bir engel oluşturmuştur.

[99] Clausewitz, savaş uzadıkça taarruz edenle savunmada olanın güçlerinin dengelendiği bir nokta belirler. Taarruz eden, savaş doruk noktasına gelmeden hedefi ele geçirmelidir. Savunan taraf ise savaşı doruk noktasına çekmeye çalışmalıdır. Boykotun en güçlü olduğu dönemde, hedefe ulaşmamış olmaması Sovyetler Birliği'nin mücadeleyi doruk noktasına çektiğini gösterebilir (1984: kitap 6, bölüm 1)

[100] Roper tarafından Mart ayı başında yapılan bir anket, Amerikan halkının boykota verdiği destekte azalma olduğunu göstermiştir, % 58. Aynı kurum tarafından Mart sonunda yapılan başka bir ankette ise Amerikan vatandaşlarının sadece % 49'unun boykotu desteklediği görülmüştür (birinci anket için bkz. Cutler, 24 Mart 1980; ikinci anket için bkz. USOC Arşivleri, 1980).

[101] Hazan'ın çalışması (1982), kaynaklardaki diğer çalışmalardan çok farklıdır. TASS'ın materyallerini, Pravda ve Sovetskiy Sport gibi gazetelerini ve Radyo Moskova'yı analiz etmiştir. Hazan'ın çalışmasının genel odak noktası, Sovyetler Birliği'nin Olimpiyatları radyo, televizyon, filmler, turizm, kitap ve gazeteler aracılığıyla önce ev sahipliğini duyurma sonrasında boykota karşı-propaganda geliştirme yöntemleridir.

“Buzdaki mucize”, aslında, Amerikan halkının Yaz Oyunları'na katılmakla ilgilendiği ve Sovyetleri küçük düşüren Amerikalı sporcuları görmek istediklerini göstermiştir.

Brzezinski'ye göre, Şubat ayının sonundan itibaren, Carter yönetimi boykot seçeneğinin Batı Avrupa’daki popülerliğinin düşmesinden endişe duymuştur. Yönetim, Sovyet insan hakları ihlallerini hatırlatarak bu eğilimi tersine çevirmek zorunda kalmıştır (Brzezinski, 1980a).[102] ABD Moskova büyükelçisi Watson da, Sovyetlerin, Olimpiyat hazırlıklarının son aylarında muhaliflere yönelik baskıyı arttıracağı beklendiği için boykot kampanyasında insan hakları boyutuna öncelik verilmesi önerisini getirmiştir. Büyükelçi, birkaç olayı belgelendikten sonra, ABD Yönetiminin “Sovyetlerin muhaliflere karşı eylemleri hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığını" söylemiştir. Dışişleri Bakanlığı bu bilgileri ve Sovyetler Birliği’nin Olimpik periyot boyunca gerçekleştirdiği insan hakları ihlallerini bir kitapçık haline getirmiş ve Mayıs ayının sonunda NATO müttefiklerine dağıtmıştır. Kitapçıkta, Moskova Olimpiyatlarına katılımın, yalnızca Afganistan’ın Sovyet birlikleri tarafından devam eden işgaline kayıtsızlık anlamına gelmeyeceği, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nde insan hakları aktivistlerine karşı aldığı sıkı tedbirlerin de görmezden gelinmiş olacağı belirtilmiştir (Brzezinski, 1980c). Kısa bir süre sonra Carter, American Society of Newspaper Editors’ta (Amerikan Gazete Editörleri Derneği) yaptığı konuşmasında Komünist Parti El Kitabı’ndan şu bölümü okumuştur:

> "Doğu ile Batı arasındaki düşünce mücadelesi, Olimpiyat Oyunlarının gerçekleşeceği şehirlerin seçiminde doğrudan yer almaktadır. Olimpiyat Oyunlarını, dünyanın ilk sosyalist devletinin başkentine verme kararı, barış için Sovyetler Birliği'nin gösterdiği muazzam hizmetin ve ülkemizin dış politika seyrinin tarihi öneminin ve doğruluğunun tanındığına dair inandırıcı kanıtıdır."

Bu ifade basına taşınmış ve Kongre Kayıtlarında, diğer devlet yayınlarında, gazetelerde ve dergilerde defalarca görünmüştür (Morrison, 1982:10).

Brzezinski, Sovyet istilasına ilişkin gelişen iki çelişkili yorumu (semptom ve sapma) vurgulayarak tartışmaları özetlemeye çalışmıştır (Brzezinski, 1980b). Carter yönetiminin yaşadığı kafa karışıklığı, USOC'ye, boykot momentumunu atlatma ve

[102] Bu dönemde Sovyetler Birliği’ne ilginç bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. ABD’li eski Olimpiyat sporcuları, antrenörler, üniversite profesörleri, kamu çıkar gruplarının temsilcileri ve gazetecilerden oluşan bir grup, Sovyet vatandaşlarının boykot karşısındaki tutumlarını ve Olimpiyat tesislerini değerlendirmek amacıyla 1980 Mart'ında Sovyetler Birliği'ne, USOC tarafından desteklenmeyen bir tur düzenlemiştir (Shinnick, 1982:16). Grup, Sovyet Olimpiyat Komitesi Başkanı ve Fiziksel Kültür ve Spor Bakanı Sergei Pavlov ile bir araya gelmiş ayrıca Sovyet vatandaşlarının da görüşlerini almıştır. Sovyet vatandaşlarının, Amerika’nın basın üzerinde en az SSCB kadar kontrol ve baskı kurduğuna inandıkları belirlenmiştir (Weiner, 1980).

boykot kararının geri çekilmesi için baskı yapma şansı vermiştir. USOC, sporcuların Oyunlara katılmasını ancak açılış ve kapanış törenlerini boykot edilmesini önermiştir (Moore, 1980:16). ABD hükümeti Olimpiyat katılımına karşı çıkan tavrını muhafaza ederken, diğer ülkeler geri çekilmeye başlamıştır. USOC yetkilileri, bu durumda, ABD'nin boykot çabalarında tecrit edileceğini öne sürmüşlerdir. BOA'nın, Başbakan Thatcher'a meydan okuyarak, katılım yönünde oy vermesi, tamamen beklenen bir karar olsa da, Olimpiyat Komiteleri arasında, Carter'ın boykotuna karşı Olimpiyatlara katılım lehinde bir hava oluşmasını sağlamıştır. Bu dönemde Olimpik sporcular, eğer USOC Olimpiyatlara gitme kararı alırsa, hükümetin sporcuları sınırda durdurmasını engellemek için, federal bölge mahkemelerinde dava açmaya karar vermişlerdir.

Carter yönetimi bu "isyana" siyasi baskıyla cevap vermiştir. Bu baskının sonucunda boykota muhalefetini yansıtan kamuoyu anketleri iletişim araçları tarafından görmezden gelinmiş ve Mikki Hogue gibi Olimpik şampiyonlar, boykot karşıtı bir konuşma yaparken susturulmuştur. Beyaz Saray, spor yetkilileri ve sporcular üzerindeki baskısını artırmış, telefon konuşmalarını, Carter yardımcıları tarafından yapılan kişisel ziyaretler izlemiştir (Shinnick, 1982:18). Carter yönetimi, USOC'yi boykot kararına zorlamak için şu taktikleri belirlemiştir: (1) Üst düzey Beyaz Saray, kongre, Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Bakanlığı yetkilileriyle görüşmek üzere USOC temsilcilerini Washington'a getirmek; (2) USOC boykotu desteklemediği sürece, şirketleri USOC'ye olan katkılarını azaltma veya geri alma konusunda teşvik etmek; (3) 1978 tarihli Amatör Spor Yasasında acil durum yetkilerini kullanarak USOC'ye verilen sübvansiyonları kesmek ve (4) USOC'nin vergi muafiyeti statüsünü iptal etmek (Morrison, 1982:10).

USOC Delegelerinin boykot oylamasına bir hafta kala, Carter her üyeye, boykota desteğe çağıran birer mektup göndermiştir. Sonrasında, ulusal güvenlik temasını tekrarlamış ve USOC'yi, olası bir katılım kararı alınması durumunda, Amerikan Olimpik katılımını durdurmak için legal bir müdahale yapmak, 1978'deki Amatör Atletik Yasası'nda oylanan ödeneklerin iptal etmekle ve USOC Olimpiyat tüzüğünü ortadan kaldırmakla tehdit etmiştir. Kilit hükümet yetkilileri devreye girmiş, gerekirse amatör sporun paramparça edileceğinin bilinmesini istemişlerdir. Lloyd Cutler, USOC'daki büyük kurumsal bağışçılarla iletişime geçerek USOC'ye yapılan bağışların kesilmesini tavsiye etmiştir (Sarantakes, 2011:131-179).

28 Mart 1980'de Carter, Amerikalı iş adamlarını Yaz Oyunları'nın etkinliklerine katılmamaya veya katkıda bulunmamaya çağıran bir bildiri yayınlamıştır. Ticaret Sekreteri'ne (1) Olimpiyat Oyunlarını desteklemek için kullanılacak olan mal ve teknoloji lisanslarının iptal edilmesi; (2) Moskova'ya gönderilmemiş ihracat mallarının ihracat lisanslarının iptal edilmesi; (3) lisans gerektirmeyen tüm ihraç ürünler üzerinde yeni kontrollerin koyulması ve (4) tüm Olimpiyat bağlantılı ödemeleri yasaklanması talimatı vermiştir. Olimpiyatlarda kullanılmak üzere gönderilecek olan teknoloji ve mal transferi de durdurulmuştur (Morrison, 1982:23-24). 28 Mart 1980'de, Başkan Carter, Olimpiyat Oyunları ile ilgili bütün ticari işlemlerin durdurulduğunu ve ayrıca Sovyetler Birliği'ne ihracat yapmanın da yasaklandığını açıklamıştır. Bu düzenlemelerle, herhangi bir kişinin SSCB'ye mal veya teknoloji ihraç edebilmesi için, devlet tarafından onaylanmış bir lisansa sahip olması zorunlu hale getirilmiştir. Sakızdan ve alkolsüz içeceklere, futbol toplarına kadar değişen ürünleri içeren bu ambargodan etkilenen ihracat hacminin 20 ila 30 milyon dolar arasında olduğu tahmin edilmektedir (Morrison, 1982:24).

Carter yönetimi, karar vermek için 24 Mayıs 1980 tarihine kadar süresi olmasına rağmen USOC'den, boykotun arkasında durduğunu göstermesi için daha erken bir tarihte karar almasını istemiştir (Morrison, 1982:10). USOC bu nedenle 12 Nisan'da karar için toplanmıştır. Başkan Yardımcısı Mondale delegeler oy odasına girmeden önce bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında 1980 Olimpiyat Oyunlarını 1936 Nazi Oyunlarından farksız olduğunu söylemiş ve hükümetin delegelerden talebini yinelemiştir (Guttmann, 1988:560). USOC, boykotun bir ulusal güvenlik meselesi olduğu gerekçesiyle 3-2 boykot lehinde oy kullanıldığını açıklamıştır (Washington Post, 1980b).

Hem "Meet the Press" ve hem de "State of the Union" konuşmasında, Carter, Olimpiyat Hareketi ile Sovyetlerin Afganistan saldırısının bir çeşit kutlaması olacak olan Moskova Oyunlarına katılımı reddetme arasında ayrım yapmaya çalışmıştır. Bununla birlikte, bu ayrımı yaparken, ABD sporcuları için Alternatif Oyunlar düzenleme sözü vermiştir. Ancak bu kararı alırken, hem lojistik düzenlemelerin yapılması, hem de uluslararası spor federasyonlarından onay alınması gibi konularda ortaya çıkacak sorunları büyük ölçüde küçümsemiştir. Başkan Carter, boykot formülünü, Sovyet birlikleri bir ay içinde Afganistan'ı terk etmediği sürece, ne Kongrenin ne de Amerikan halkının, Moskova'da ABD'nin olimpiyat varlığını hoş

görmeyeceği koşulu üzerine kurmuştur. Amerika Birleşik Devletleri keyfi bir şekilde belirlenen 20 Şubat tarihine kadar kilitlenmiştir. Son tarih yaklaşırken görünüşte çelişkili sinyaller resmi daha da bulanıklaştırmıştır. ABD Dışişleri Bakanlığı, öncesinde 20 Şubat tarihinin kesin olduğunu açıklamış olmasına rağmen, 20 Şubat ve 24 Mayıs arasında Beyaz Saray, olası Sovyet çekilmesinin ABD katılımını sağlayacağının işaretlerini vermiştir. Bu karışıklık, yabancı liderlerin nasıl tepki vereceklerini bilememelerine neden olmuştur; boykot ilan etmiş olmalarına rağmen, ABD'nin boykot kararını geri çekmesi durumunda, her iki süper güçle olan ilişkilerinin de zarar görmesinden endişe duymuşlardır.

3.2.2. Büyük Britanya'nın Boykot İkilemi

1980 boykotunun detaylı değerlendirmesi, şimdiye dek çoğunlukla Amerikan bakış açısıyla sınırlandırılmıştır (Jefferys, 2012:280). Sovyet istilasının Soğuk Savaşın son on yılı ve sonrası için taşıdığı büyük öneme rağmen, Thatcher hükümetinin tepkisi göreceli olarak daha az akademik ilgi görmüştür (Lahey, (2013:22). Thatcher hükümetinin, Carter yönetimini ne ölçüde desteklediği birçok tarihçi için tartışmalı bir konudur. Bir kısım tarihçi Londra'nın tepkisini retorik olarak mükemmel bulurken, diğer bir kısım boykotun Başbakan Thatcher'in Sovyetler Birliği'ne karşı uzun süredir devam eden mücadelesinde ABD'ye sadakatinin somut bir göstergesi olduğuna inanır. Thatcher, Afganistan'ın işgaline Olimpiyat Boykotundaki duruşunda da görüldüğü gibi, son derece sert bir cevap vermiştir. Bununla birlikte, Büyük Britanya'nın işgal sırasında yaşadığı istikrarsız ekonomik durum, İngiliz hükümetinin, Moskova'yı ekonomik yaptırımlar konusunda ABD'ye zayıf bir destek vermesine neden olmuştur.

Afganistan Halkların Demokratik Partisince yürütülen Marksist devrimi desteklemek amacıyla, Aralık 1979'da gerçekleşen Sovyet istilasına İngiliz hükümetinin ilk tepkisi, olayı uluslararası düzeyde tartışılan bir mesele haline getirmek olmuştur (The Times, 1980a).[103] Ancak erken dönemde net bir Amerikan pozisyonunun bulunmaması, bu tür bir koordinasyonu zorlaştırmıştır. ABD ile dayanışma gösterme arzusu yanı sıra, anti-komünist eğilimlerinin etkisiyle Thatcher, bu belirsizlik döneminde hızla öne çıkmıştır

[103] Uluslararası toplumun Sovyet müdahalesine tepkisindeki en önemli gelişmelerden biri, Sovyet birliklerinin geri çekilmesini talep eden BM kararının 14 Ocak'ta başarılı bir şekilde geçmiş olmasıdır. Genel Kurul'da 104'e 18 oyla kabul edilen karar Washington Post tarafından 'Moskova'nın 1956'da Macaristan'ı işgalinden sonraki en çarpıcı diplomatik yenilgisi" olarak nitelendirilmiştir (Washington Post, 1980b:A1) Destekçiler arasında, süper güç rekabetinde taraf olmaktan kaçınan önemli sayıda ülkenin yer alması, kararın Sovyet prestijine verdiği zararı büyük ölçüde arttırmıştır (Lahey, 2013:34).

(Lahey, 2013:23). Avrupa ile ABD arasındaki işbirliği, genelde Sovyet tehdidi Avrupa'ya odaklandığında ortaya çıktığı için, Carter en başından beri kolektif bir yanıtı koordine etmenin zor olduğunu kabul etmiştir (Brzezinski, 1985:313). Bu koordinasyon zorluğu büyük ölçüde, Amerika ve Avrupalı müttefiklerinin Moskova ile çatışmasızlık ilişkilerini farklı seviyelerde sürdürmelerinden, özellikle "Avrupa'nın, çok büyük menfaat sağladığı détente'yi korumak istemesinden" kaynaklanmaktadır (Brzezinski, 1980a).

28 Aralık'ta Başkan Carter, işgali görüşmek ve Sovyetlere ortak bir cevap vermek için Thatcher'la buluşmuştur. İki lider, Sovyetlere karşı ortak harekete geçme ihtiyacı konusunda neredeyse aynı fikirde olmuş, Carter, işgali Prag Baharına benzeterek "son derece ciddi bir gelişme" olarak kategorize etmiştir (Thatcher, 1995:88). Yine Carter'ın çağrısı üzerine, yeni yıl arifesinde, Londra'da, 6 büyük NATO üyesinin temsilcilerinin katıldığı bir acil durum toplantısı düzenlenmiştir. Toplantının sonunda Büyük Britanya Dışişleri bakanı Douglas Hurd, Avrupalı katılımcıların çekimser konuşmaları ve Amerikan konumunun belirsizliği nedeniyle hayal kırıklığına uğramıştır. Christopher'ın retorik coşkusu, Moskova'yla ticari ilişkilerin kısıtlanması gibi somut öneriler getiren Hurd için, spesifik olarak hiçbir şey ifade etmemiştir. Washington hala cevabının şeklini belirlemek için çabalıyorken, Londra, Hurd'un tahminine göre, "konunun çok daha ilerisinde" olmuştur.

Büyük Britanya, işgale verilen yanıtın geliştirilmesinde, hem Avrupalı müttefiklerinin, hem de Washington'ın önüne geçmiştir. Seçim zaferi artık geride kalmasıyla, Afganistan meselesi, Thatcher hükümetine Moskova'ya karşı iradesini göstermek için ilk büyük sınavı sunmuştur (Grasselli, 1996:17). Bu sınavın farkında olan Thatcher, Üçüncü Dünya'daki büyüyen Sovyet maceracılığı karşısında Batı'nın aşırı zayıf bir tutum aldığını kabul etmiş, bu nedenle, "özgür dünyada siyasi çıkarlara verilen zararı azaltmak ve gelecekteki saldırganlığa set çekmek" için Afganistan meselesinde güçlü bir duruş sergileme kararı almıştır (Kabine Tutanakları, 1980a). Thatcher, Carter'la konuşmasından birkaç gün sonra, Brejnev'e gönderdiği mektupta Sovyet müdahalesini sert sözlerle kınamıştır (Lahey, 2013:25).

Jefferys'e göre (2012:282), Thatcher'in gözünde, Afganistan sorunu bağlamında geliştirilen sportif duyarlılıklar, Britanya'nın dünya sahnesindeki pozisyonunu teyit etme ve Sovyet yayılmacılığına karşı özel Anglo-Amerikan ilişkisini güçlendirme ihtiyacına hizmet etmiştir. Thatcher'ın Washington'la kurduğu dayanışma duygusu

kısmen ideolojinin bir fonksiyonudur. Başbakan, Churchillyen bir coşkuyla uzun süredir ABD'ye hayranlık beslemiştir (Smith, 1988:9). Ancak bu düşkünlük, tek başına, Thatcher hükümetinin Carter'ı destekleme konusundaki arzusunu tam olarak açıklamamaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden itibaren, birbirini takip eden İngiliz hükümetleri, Londra'nın uluslararası gücündeki ve etkisindeki gerilemenin önlenmesi için özel ilişkilere bağımlı hale gelmiştir. Washington'la yakın ilişkilerin sürdürülmesi, nükleer caydırıcılığının sürdürülmesi gibi somut askeri faydanın yanı sıra, Britanya'ya prestij de kazandırmıştır (Sharp, 1997:12.).

Ocak ayı boyunca hiçbir ülke boykot konusunda bir işbirliği gerçekleştirmek üzere liderlik etmemiş olsa da Carter'ın 20 Ocak'taki ültimatomuyla ABD nihayet bu rolü üstlenmiştir. Carter'ın duyurusu tek taraflı olmasına rağmen, Washington derhal müttefiklerinden destek aramıştır (Lahey, 2013:36). Destek beklentisi, Thatcher'in Sovyet karşıtı görüşlerinin yanı sıra, ABD ve Büyük Britanya arasındaki yakın bağlar nedeniyle özellikle Britanya özelinde daha fazla olmuştur (Brzezinski, 1980a). Carter, Thatcher'a gönderdiği mektupta, Moskova'nın Beyaz Saray'ın talebini reddetmesi durumunda, Thatcher'dan İngiliz Olimpiyat Birliği'ne (BOA) boykot çağrısı yapmasını talep etmiştir. Thatcher, Amerika'ya yardım etmek için elinden gelenin en iyisini yapacağını açıklamıştır (Sharp, 1997:44–45; Sarantakes, 2011:80–82). Bu desteğin arka planında, Thatcher'ın 1975-1979 arasında muhalefetin lideri olarak geliştirmeye çalıştığı ve Komünizme karşı ideolojik mücadelenin temelini oluşturan Anglo-Amerikan 'Özel İlişki' vardır (Cooper, 2010:23–42). Başbakan, kamuoyunda sert Sovyet karşıtı söylemlerini ve ABD'ye verdiği desteği sürdürmesine rağmen, İngiliz ekonomisinin kötü durumu, Londra'nın ekonomik yaptırımlara yönelik geleneksel isteksizliği ile birleşmiş, Thatcher hükümeti Moskova'ya karşı yalnızca ılımlı ekonomik tedbirler almak zorunda kalmıştır (Lahey, 2013:33).

Thatcher hükümetinin ABD'ye verdiği destek, boykotun tüm aşamalarında sürmüştür. İlk aşamada, Londra, Beyaz Saray'ın Oyunları başka bir ülkeye aktarması konusunda IOC'yi ikna etme girişimini desteklemek için var olan diplomatik çalışmalarını yoğunlaştırmıştır (Lahey, 2013: 37-8). Her iki hükümet de Sovyetlere, Batı'yı, Olimpiyat hareketine saldırmakla itham etme fırsatını vermeyeceği için, Oyunları Moskova'dan uzaklaştırmanın en uygun çözüm olduğu konusunda anlaşmıştır. Buradaki zorluk, her ülkenin Olimpiyat Komitesinin hükümetin değil, IOC'nin etkili birer temsilcileri olmasıdır. Bu nedenle Carrington ve Thatcher boykot için iki temel

sınırlamayı kabul etmiştir. Birincisi, pasaportlara el koyma gibi daha katı tedbirlerden kaçınılacak, sadece sporculara Olimpiyatlara katılmamalarını tavsiye edilecektir. İkincisi ise, hükümetler arasında boykot lehine bir konsensüs sağlanması için yoğun çaba sarf edilecektir (Lahey, 2013:37). Bu politika doğrultusunda müttefikleriyle birlikte büyük bir politik girişim başlatmak isteyen hükümet, boykot girişimini sadece ABD'nin değil Batı Almanya ve Avustralya'nın da katıldığı bir süreç olarak görmeye başlamıştır (Sarantakes, 2011:90). Ancak Olimpiyatları denkleme sokmakla ilgili sorun, Oyunları katılım yetkisinin bağımsız Ulusal Olimpiyat Komitelerine bırakılmış olmasıdır (Clarke, 1988:61). Ayrıca diğer devletlerle birlikte hareket etme stratejisi ilerleyen süreçte çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Örneğin Carrington, temaslarında Avrupa ile ABD arasındaki koordinasyondan iyi sonuç alınamadığını belirtmiş ve AET üyelerinin sadece kendi aralarında değil, ayrıca ABD'yle de ortak bir noktada buluşamadıklarını söylemiştir (Corthorn, 2013:53).

Hükümet pozisyonu netleştikçe, Afganistan'daki duruma bir cevap olarak boykotun etkinliği ve uygunluğu hakkında daha geniş bir tartışma gelişmiştir. Boykot fikri, "Sovyet saldırganlığının kötülüğüne" kızgın sol entelektüel Christopher Hitchens'ın desteğini almıştır (Hitchens, 1980). Aynı zamanda İngiltere Kilisesi'nin içindeki Hristiyan anti-komünizmi de harekete geçirmiştir.[104] Hükümet politikası önemli eleştiriler almıştır. Political Quarterly'de (Şubat 1980) Sovyetler Birliği'nin birliklerini kısa sürede Afganistan'dan çekemeyeceği için, işgale cevaben getirilen bir boykot önerisinin "suçun doğasından çok uzak" ve etkili olma ihtimali düşük bir ceza olduğu yazılmıştır.[105] Eski milletvekili Enoch Powell, boykotu veya şehir değişikliğini "esasen kısa ömürlü önlemler" olarak değerlendirerek, "Sovyetlerin kararının, boş laflara değil, gerçek güce ve gerçek niyete" dayandığını söylemiştir (Parlamento Tartışmaları, 1980a). Bu arada, siyasi yelpazenin dört bir yanından, Sovyetler Birliği'ne karşı tepki olarak gelişen "militan İslam" tehlikesinin gözden kaçırıldığı ileri sürülmüştür (Spectator, 1980).

[104] Bu görüşler, "Tanrısız" Komünizmin, Soğuk Savaş'la birlikte iyice belirginleşen korkular üzerine inşa edilmiştir (Kirby, 2005:187–203, 189–191).

[105] İngiliz hükümetleri uzun zamandır sporun diplomasi için öneminin farkında olmuştur. Özellikle Dışişleri Bakanlığı, en azından Hitler'in Nazi propagandası için kullandığı Berlin Oyunlarından itibaren, sporun devletlerarasındaki ilişkiler üzerindeki muhtemel etkisine karşı daima alarm durumunda olmuştur. Ancak, sporun örgütlenmesi ve kontrol edilmesinde gönüllülük geleneğine de sahip olan İngiliz bürokrasisi, BOA'nın işlerine doğrudan müdahale etme konusunda isteksiz görünmüştür (Jefferys, 2012: 281).

Olimpiyatların başka bir şehirde - muhtemelen 1976 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapan Montreal- düzenlenmesi ihtimalinin, İngiltere'deki kamuoyunu harekete geçireceğini düşünen Thatcher, BOA başkanı Sir Denis Follows'a hitaben, basına verilen bir mektup yazmıştır. Mektupta, BOA'dan, Oyunların başka bir şehirde düzenlenmesi için IOC'ye başvuruda bulunmasını istemiş, eğer ihtiyaç duyulursa, İngiltere'deki tesisleri hazır hale getirmek için gerekli işlemleri başlatabileceği taahhüdünde bulunmuştur (Thatcher, 1980a). Cevabında anayasal ve pratik zorlukları vurgulayan Follows, Moskova'nın tüm teknik gerekliliklerini yerine getirdiğini söyle talebi reddetmiştir (Follows, 1980). Dünyanın Olimpiyat Komiteleri arasında çok az destek gören şehir değişikliği ve alternatif oyunlar önerisi, 12 Şubat'ta IOC tarafından da reddedilmiştir.

IOC'nin kararının ardından Beyaz Saray, "Sovyetler Birliği'nde yarışmak istemeyen sporcular için alternatif oyunlar" düzenlemek için girişimlerini sürdürmüştür. Şehir değiştirme çabalarında olduğu gibi, Thatcher, Amerikan liderliğindeki boykotun bu yönüne de güçlü bir destek vermiştir (Lahey, 2013:38-39). 12 Şubat'ta, ABD Dışişleri Bakanlığı, boykot yanlısı ülkelerden gelen diplomatlarla, alternatif Olimpiyat oyunları fikrini tartışmak bir toplantı düzenlemiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun sessizliğine karşın, İngiliz heyeti teklifi savunmuş ve Londra'nın kürek, kano ve binicilik yarışmalarına ev sahipliği yapma olasılığına açık olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte, ayrı bir etkinliğin düzenlenmesi için, her sporun uluslararası federasyonunun izni gerekmiştir. Ancak federasyonlar bu konuda oldukça ketum kalmıştır. ABD alternatif bir Olimpiyat Oyunu düzenlemeyi amaçlayan ek toplantılar düzenlemesine rağmen, uluslararası spor toplumunun direnişini aşamamış ve teklif giderek ivme kaybetmiştir. Böylelikle Olimpiyat Boykotunun ikinci aşaması da başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bu dönemde détente ve Batı'nın gerilemesinin sonucu olarak görülen Afganistan'ın işgali ile güçlü bir şekilde ilişkili olan bir boykot eleştirisi ortaya çıkmıştır. (White, 1992:138). Sağdan gelen eleştirilerde, boykot zayıf bir politika aracı olarak görülmüş, geleneksel, askeri, caydırıcılık yöntemlerine daha fazla vurgu yapılmasını istenmiştir. Bu görüşlerin en güçlü savunucusu yazar ve gazeteci Christopher Booker'dır. Afganistan'ın işgalinin "denklemde yeni bir faktör" oluşturduğu yönündeki önerileri açıkça reddetmiştir. (Booker, 1980; Booker, 1981:32). Booker'a göre Batı, yetmişli yıllarda détente hakkında "pollyannacı" bir anlayış geliştirmiş, Amerika'nın

Güneydoğu Asya'daki macerasının çöküşüne kadar, "Rus Komünist İmparatorluğu'nun" ne kadar tutarlı ve başarılı bir saldırgan siyaset izlediğini görememiştir. 1970'leri, Amerika'nın kendi gücüne ve bütün olarak Batı'ya olan güvenini tamamen kaybettiği bir dönem olarak görmüş, bu çerçevede boykotun sadece huysuz bir jest olduğunu ileri sürmüştür (Booker, 26 Ocak 1980).

Solda boykot karşıtlığına destek, artan işsizlik ve hükümetin monetarist ekonomi politikaları, Thatcher eleştirisi ile giderek daha fazla bağlantılı hale gelmiştir. Tribune, "sadece soğuk savaşı canlandırmaya ve détente'yi yok etmeye hizmet edecek bir araç" olarak gördüğü Thatcher'ın boykot çağrısını reddetmiştir (Tribune, 1980b). İşçi Partisi, Thatcher hükümetinin soğuk savaş pozisyonu eleştirmiş ve boykotun Sovyetler Birliği üzerinde herhangi bir etkisi olmayacağını savunmuştur (İşçi Partisi Arşivi, 15 Nisan 1980). Bununla birlikte, bu aşamada, Thatcher'a en sert eleştiri, hükümetin sporculara karşı baskı kullanımına giderek daha fazla odaklanan kamuoyu tartışmalarından kaynaklanmıştır. O zamana kadar özgür bir toplum vaat eden ve "sosyalist" devletlerin ekonomiye müdahalesini yeren hükümet, tutarsızlık suçlamalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu eleştiriler, Thatcher'ı savunma durumuna sokmuş ve hükümetinin hiçbir zaman İngiliz atletlerin yarışmasını engellemek için "Doğu Avrupalı hükümetlerin yöntemlerini" başvurmayacağını ifade etmeye zorlamıştır (Guardian, 1980a).

Metodist Kilisesinde de boykotla ilgili bir iç tartışma yaşanmıştır. 1940'ların sonlarından sonra Komünizmi eleştirmeye başlayan Kilise, bu çizgisiyle tutarlı olarak boykotu savunmuştur (Hughes, 2008:145–146). Bununla birlikte, kilisenin politika yapıcı organı olan Division of Social Responsibility (DSR), détente'yi tehdit ettiği ve (Komünistler dahil) tüm insanlıkla temas içinde bulunmayı öğütleyen Hristiyan etiğine aykırı olduğu gerekçesiyle boykotu kabul etmediğini açıklamıştır. DSR'nin konumu, İngiliz tek taraflı nükleer silahsızlanmasına desteğini de yansıtmıştır. İngiliz Kiliseler Konseyi, "İngiltere'deki sporculara uygulanan baskının özgür bir toplumun değerleriyle tutarsız" olduğu açıklamasını yapmıştır (Parlamento Tartışmaları, 1980b). Buna karşılık Katolik gazetesi The Tablet, "hükümeti destekleme geleneğinin, sadece sağlam bir komünizm karşıtı değil, parti kaygılarının üstünde, ayırt edici bir İngiliz Katolik politik konumu yansıttığını" yazmıştır (Buchanan, 1996:248–274).

Thatcher hükümetinin Amerikan liderliğindeki boykotlara yardımı, üçüncü ve son aşamada da devam etmiştir. Olimpiyatların yeniden konumlandırılması ve alternatif

bir Olimpiyat düzenlenmesi artık söz konusu olmaktan çıkmış, Carter ve Thatcher yönetimleri tüm dikkatlerini, sporcularının Moskova'ya gitmelerini engellemeye yöneltmişlerdir (Brzezinski, 1985:434). Thatcher 14 Şubat'ta İngiliz sporculara Moskova'da yarışmamalarını tavsiye etmiş, ancak sözlerinin BOA tarafından önemsenmemesi nedeniyle, parlamentodan yardım istemiştir (Lahey, 2013:39). Başbakan Thatcher, spor görevlilerini ikna ederek hareket edemeyeceğini anlamış ve doğrudan baskı uygulama yolunu seçmiştir (Howell, 1990:293).

Bireysel sporcuların Moskova'ya gitme haklarına saygı gösterme konusundaki sözlerine rağmen, hükümet, İngiltere'nin Moskova'ya katılımının "felaket" olacağı konusundaki ısrarını sürdürmüştür (Kanin, 1980:15). Thatcher, 19 Şubat'ta, İngiliz sporcuların, Moskova'ya katılımın uluslararası bir suça göz yummak anlamına geleceğini ifade etmiştir (Jefferys, 2012:288). Follows, sporcuların Olimpiyatlarda yarışmasının Sovyet saldırganlığını, Moskova'daki İngiliz büyükelçisinin hala devam eden varlığından daha fazla aklamadığını söyleyerek, vatanseverlikten yoksun olduğu imalarını reddetmiştir. Bu arada, spor bakanı Hector Monro, Avam Kamarası Dışişleri Komitesine Moskova Olimpiyatları'na katılan sporculara devletten maddi destek verilmeyeceğini söylemiştir (Corthorn, 2013:52). Ertesi hafta, Thatcher, devlet memurlarından ya da Silahlı Kuvvetlerden Olimpiyatlara katılanlara özel bir izin verilmeyeceğini ve önceki uygulamaların aksine, Moskova'daki Britanya Büyükelçiliği'ndeki Olimpiyatlardan sorumlu kıdemli diplomatın geri çağrılacağını açıklamıştır (Guardian, 1980b). Thatcher'ın bu kararı, muhafazakâr kanatın gazetelerinden Daily Mail tarafından eleştirilmiştir. Gazete, Thatcher'ın sporculara yönelik eylemleri ve hükümetinin özgürlüğe olan bağlılığı konusundaki iddiaları arasındaki çelişki hakkında "İngiliz sporcuların Moskova'ya gitmesini engellemek için devlet gücünü kullanma girişiminin illiberal ve Britanya'ya yabancı" olduğunu yazmıştır (Daily Mail, 1980).

Thatcher hükümeti, BOA komitesi üyelerini Moskova'ya gitmeme konusunda etkilemek amacıyla, Mart ayında Avam Kamarasında boykot yanlısı bir hareket başlatmıştır. İngiliz yetkililer, boykotun güçlü bir demokratik görevle desteklenmesi halinde, BOA'nın, Thatcher'ın önerisine direnmekte zorlanacağını düşünmüşlerdir. Başbakanın boykot önerisi 315 - 147 oyla meclisten geçmiş olsa da sonuç istenen etkiyi vermemiştir. BOA, 25 Mart 1980'de, Oyunlara katılım yönünde oy kullanarak

parlamentonun iradesini reddetmiştir (Downie, 1980:A24).[106] BOA, Olimpiyat davetini kabul eden ilk Batı Avrupa Olimpiyat Komitesi olmuştur. Başbakan, işin henüz bitmediğini söylese de, yapabileceği çok az şey kaldığını itiraf etmiştir (Kanin, 1980:15). Artık bir İngiliz takımının Moskova'ya gideceği kesinleşmiştir. Fakat Thatcher'in yenilgiyi kabul etmemiş, BOA'nın basın açıklamasının saatler sonra, hükümet, kararın geri alınması için hala zaman olduğunu hatırlatan bir karşı açıklama yayınlamıştır. Sporcular çoğunlukla Moskova'ya giderken, Thatcher "Moskova'ya gidenlerin bunu, özgürlüğü takdir eden ve koruyan bir ülkede yaşadıkları için yapabilmesinin" bir ironi olduğunu söylemiştir (Corthorn, 2013:64). Hükümetin pasaport veya vizeyi geri çekmek gibi bir zorunlu önleme başvurmayı düşünmediğini ve bunun "tiksindiği" bir ülkenin (SSCB) yöntemi olduğunu söylemiştir (Thatcher, 1980b). Bununla birlikte, Thatcher'ın iddia ettiği gibi yalnızca ikna etme yolunu kullandığı şüphelidir.

Nisan ayında boykotun "Sovyetler Birliği'nin dünyanın geleceğine yönelik hırsları üzerinde caydırıcı bir etkisi olduğu" teması vurgulanmıştır (Muhafazakar Parti Arşivi, 1 Nisan 1980). Aynı zamanda hükümet, Sebastian Coe ve Allan Wells gibi yüksek profilli sporcular üzerinde, doğrudan aileleriyle görülmeler yapılarak psikolojik baskı kurmuştur (Guardian, 2006). ABD ve Batı Alman Olimpiyat Komitelerine boykot kararı almaları için destek vermiştir (Kabine Kararları, 1980a). Thatcher, 20 Mayıs'ta Follows'a yazdığı mektupta bu destek temasını geliştirmiş ve sonuç olarak Oyunların, sporcuların "özlemlerini tatmin edemediğini" belirtmiştir. Thatcher ayrıca katılım ve boykot arasında tatmin edici bir ara konum olmadığını savunmuştur. Sporcular üzerindeki kurmaya çalıştığı baskı büyük ölçüde başarısız olan hükümet, nüfuzunu arttırmak için başka yollar da aramıştır. BBC'yi ve ITV'yi başlangıçta planlanan 180 saatlik Olimpiyat yayınını 45 saate düşürmeye ikna etmiştir (Kabine Kararları, 1980b). Bunlar hükümet açısından sınırlı ve gecikmeli başarıları temsil etse de, hükümetin genel başarısızlığını örtmeye yetmemiştir (Corthorn, 2013:55).

[106] Thatcher'ın giriştiği bu "kansız manevra savaşının" savaş teorisi açısından yorumlanması, onun başarısız BOA politikasının anlaşılmasında faydalı olabilir. Sun Tzu veya Maurice de Saxe'ın kavramsallaştırdıkları terim, bir çatışmadan hasar olmadan, zaferle çıkmayı ifade eder. Buna göre etkili bir manevralarla, düşmanın savaşa girmesi halinde almak istediği riskten fazlasını kaybedeceğine ikna edildiği bir korku ve tehdit hali yaratılır. Bu durumda düşman savaşmak yerine yenilgiyi kabullenecektir. Bununla birlikte, blöfe çağrısının yanıt bulması olasılığı da vardır. Blenheim savaşı (1704), bu duruma iyi bir örnek teşkil eder: Fransız-Bavyera ordusu, Marlborough'nun komuta ettiği İngiliz-Avusturya ordusunun geri çekildiğini düşünürken, Marlborough saldırmış ve Fransız ordusu tarihinin en büyük yenilgilerinden birini almıştır.

3.2.3. Sovyet Birliği'nin Pozisyonu

Afganistan'ın işgali, Sovyetler Birliği'nin 1945'ten sonra gerçekleştirdiği tek askeri harekâttır ve Soğuk Savaş tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Harekâtın, ABD dış politikası üzerinde de büyük etkisi olmuş, 1970'li yıllarda sürdüğü çekingen tavrı terk etmesine ve daha iddialı bir dış politika benimsemesine neden olmuştur. Aynı dönemde gerçekleşen ve Sovyet dış spor politikasının ana ilgi alanlarından biri olarak görülen Olimpiyat Oyunları, 1936 Berlin Olimpiyatlarından itibaren ilk kez dünya siyasetinin odak noktası haline gelmiştir. Bunun nedeni, Olimpiyat hareketinin siyasetin bir aracı olarak kullanılmasını sorgulayan birçok önde gelen Batılı devletin Oyunlara müdahale etmesidir. Başarılı bir Olimpiyat Oyunları düzenleyen, neredeyse bütün dallarda sporu domine eden Sovyetler Birliği, madalyaların veremeyeceği ödülü, ideolojik üstünlüğünü dünyanın gözleri önüne serme fırsatını elde etmiştir. Bu bağlamda Komünist Parti yayınları, Olimpiyatların Moskova'ya verilme nedeninin sosyalist sisteme duyulan saygı olduğunu öne sürmüştür (Barker, 2010:32). 22. Olimpiyat Oyunlarıyla Sovyetler, "Moskova'nın modern tesislerini ve altyapısını, Sovyet polisinin profesyonelliğini, hükümetin yasal güvenliği sağlamadaki başarısını, Sovyet yaşam tarzını, sosyalist demokrasiyi, Sovyet toplumunun siyasi ve ideolojik birliğini, disiplinini, Sovyet halkının yüksek ahlaki doğasını, misafirperverliğini, enternasyonalizmini ve samimiyetini dünyaya gösterecektir" (Marmor-Drews, 1999:180).

Sovyet rejimi, 1980 Moskova'nın tarihteki en görkemli oyunlar olacağına inanmış ve Oyunları tanıtmak amacıyla eşi benzeri görülmemiş bir halkla ilişkiler kampanyası başlatmıştır. Örneğin 1979'da Spartakiad'ı ilk kez batıdaki Komünist olmayan dünyaya açılmıştır. Bu etkinlik sadece rekabet ve tesislerin ön planını vermekle kalmamış, aynı zamanda Olimpiyatlara eşlik edecek tören ve gösteri standartlarını da tanıtılmasını sağlamıştır (Barker, 2010:32). Sovyet ekonomik yaşamını karakterize eden ekonomik darboğazın ve gayri resmi vetoların üstesinden gelmek için devlet tarafından kayda değer kaynaklar ayrılmıştır. Sovyet Olimpiyat komitesi Orgkom, kapalı bir toplumda modernleşme gündeminin ve dış dünyaya doğrudan katılım vaadinin çekiciliğine kapılan nomenklatura'nın genç, iyi eğitimli, kozmopolit ve hırslı üyelerinin Olimpik faaliyetlere katılımını sağlamıştır. Orgkom, televizyon hakları, sponsorluk, reklam, lisans, logo ve markalar dünyasına yabancı olmasına rağmen, kârlı sözleşmeler

yapmıştır. Adidas'la yaptığı, tüm katılımcı ülkelerin spor malzemelerinin karşılanması anlaşması buna örnek gösterebilir (Goldblatt, 2016:287).

Olimpiyatların Sovyetlerin ekonomik ve mühendislik kabiliyetlerini Batı'ya gösterecek bir vitrin olduğunu bilmesine rağmen, Sovyetler Birliği, Afganistan meselesi Oyunlardan daha çok önemsemiştir. Başkan Carter'ın Olimpiyat boykotunun blöf olduğunu düşünmüş olmaları ve Oyunların Moskova'da kalması konusunda IOC'ye güven duymuş olmaları da muhtemeldir (Kanin, 1980:6). Sovyetler Birliği en başından beri, boykotun Afganistan'ın işgaline bir tepki olduğu gerçeğini kabul etmeyi reddetmiştir (Hazan 1982, 130). Bunun yerine boykot nedeni olarak gösterdiği gerekçeler şunlar olmuştur: 1) Başkan Carter'ın seçimler yaklaşırken düşmekte olan popülaritesini kurtarmak için böyle bir politikaya ihtiyacı vardır; 2) NATO militaristlerinden oluşan bir grup, barış içinde birlikte yaşama şansını azaltmak istemektedir; 3) Amerikalılar, Olimpiyat ev sahibi olarak Moskova'nın başarılı olduğu gerçeğini kabul edememiştir." TASS, boykotun Olimpiyat İlkesini, Helsinki anlaşmalarını, Birleşmiş Milletler Şartlarını ve 8 Kasım 1978 tarihli Amatör Spor Yasasını ihlal ettiğini açıklarken, Sovetsky Sport, boykotun ABD anayasasına aykırı olduğunu yazmıştır (Guttmann, 1988:563).

Hazan'a göre (1982) Sovyetler Birliği, gündeme getirildiğinden itibaren boykotun, Afganistan'ın işgaline bir tepki olduğunu kabul etmeyi reddetmiş, Carter'ın, Pentagon'un içindeki şahinler tarafından belirlenmiş détente karşıtı politikası için eski püskü bir bahane sağlamıştır. Moskova'nın, boykotun asıl amacını, Sovyetler Birliğini ve onun çizgisindeki devletleri Olimpiyat hareketinden tümüyle ayrılmak durumunda olmasa bile en azından rahatsız edici bir ikilemde bırakmaya zorlamak için, Batı'nın IOC'deki ezici üstünlüğünü kullanmayı amaçlayan, dünya sporunda bir politik apartheid dayatması olarak değerlendirmiş olması muhtemeldir. Afganistan işgalini protesto edenlerin, 1970'de ABD kuvvetleri, sınırlarından binlerce mil uzakta bulunan Doğu Asya'da bir milyon sivili öldürürken, Denver Kış Olimpiyatları'nı boykot etmediklerine işaret edilmiştir.[107] Moskova'da, Carter / Thatcher / Schmidt ekseninin boykot girişimlerine karşı alaycı bir bakış açısının hâkim olduğu görülmüştür. Buna göre Batı, kendi ideolojisinin kazandığı ve kendi spor politikasını ev sahibi ülkeye

[107] O dönemde SSCB de bir boykot başlatmamıştır.

dikte edebildiği sürece, Olimpiyatların o ülke için (1936 Nazi Almanyası dahil) politik, ideolojik veya uygunsuz olduğunu dile getirmemektedir (Riordan, 1988:355).

Dünyanın, örgütlü uluslararası kınama karşısında bile hedeflerine ulaşmak için güç kullanmaya istekli bir süper güçten etkileneceği düşüncesi, Sovyet kararlılığında belirleyici olmuş olabilir.[108] Kremlin, Afgan macerasını şiddetle savunmuş ve ABD, Mısır, Pakistan ve Çin'i Güney Asya'daki feodal sınıflara yardım etmekle suçlamıştır. Sovyetler ayrıca, Afganistan'ın dünya barışını tehdit ettiği savını da reddetmiş, ABD'nin SALT II onayını geciktirmesinin ve NATO'nun Aralık 1979'da uzun menzilli nükleer güçlerini modernize etme kararının neden olduğu küresel gerilime işaret etmiştir (Kanin, 1980:9).

Parks (2017), her ne kadar SSCB, Afganistan'ı işgalini, dünyadaki sömürge karşıtı mücadelesinin bir parçası olarak haklı göstermeye çalışsa da, dünya kamuoyunda emperyalist emeller taşıyan sömürgeci bir güç olarak hareket ettiği kanısının hakim olduğunu ileri sürer.[109] İşgal, ABD ve SSCB arasındaki gerginliğin yenilenmesine yol açmış, kültürel değişim yoluyla gerçekleştirilen diplomatik girişimleri gölgelemiştir. 1980 Moskova Olimpiyatlarının yarattığı ikilem, özellikle Sovyet spor yöneticileri açısından daha belirgindir. O zamana kadar spora verilen merkezi rol ile SSCB'nin uluslararası ilişkiler stratejisinde kilit bir yeri işgal etmiş olsalar da, Oyunlara aylar kala, alınan askeri kararla etkisiz hale gelmişlerdir.

Sovyetler Birliği'nin Amerikan tepkisinden hiç etkilenmemiş olduğu da söylenemez. Sovyetler, Olimpiyatlara ev sahipliği yapma hakkının, kendi politikalarının doğruluğunu gösterdiğini ve sporda, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki doğal rekabetin bir tanığı olduğunu iddia ettiği için, Olimpiyatlara maksimum sayıda katılımı sağlamaya çalışmıştır. Genel olarak, Moskova söylemlerinde, spor ve siyaseti birbirinden ayıran Olimpik felsefenin, Moskova'nın Olimpiyat kurallarına bağlı kalma niyetinin, IOC ile imzalanan sözleşmelerin, Washington'ın Olimpiyat boykotunun ve alternatif oyunlar düzenleme çabalarının yanlışlığının ve ABD'nin boykot

[108] Clausewitz, gerçek üstünlüğün koşulunun, bir devletin fiziksel kuvvetini tüm kapsamıyla ve kan dökmekten çekinmeden kullanması olduğunu düşünür (1984:kitap 1, bölüm 1).

[109] Dünya kamuoyunda bu algının gelişmesinde, 1970'li yıllarda Sovyetler Birliği'ne yönelik protestolar düzenleyen Yeni Sol'un etkisi oldukça fazladır. Kültür teorisyeni Stuart Hall, 1956'da gerçekleşen iki saldırıyı "Yeni Sol"un doğuşunu ve hareket tarzının belirleyen hayati olaylar olarak işaretler: Süveyş Kanalı bölgesine İngiliz ve Fransız saldırısı ve SSCB'nin Macar devrimini bastırması. Hall, Batılı emperyal saldırganlığın ve Stalinizmin bu "sınır belirleme egzersizlerinin" sadece "politik Buzul Çağı'nın parçalanmasını" sembolize etmediğini, ayrıca canlı bir Yeni Solun ortaya çıkmasına da sebep olduğunu düşünür.

politikasının, gerçekte, sosyalist sporcularının Batı'dan gelenleri yeneceğine dair endişelerden kaynaklandığının altını çizmiştir. Sovyetler başlangıçta, birkaç ülke boykota katılsa bile ABD'nin kararının geri alınabilir olduğuna inanıyor gibi görünmüştür (Kanin, 1980:9).

Sovyetlerin boykot karşısında uyguladığı stratejinin aktif bir bekleyiş olduğu görülmüştür. Bu "bekleyişi" kavramsal olarak Clausewitz'in savaş teorisinde bulabiliriz. Clausewitz'e göre savunmanın özü beklemektir: Savunan, saldırgan niyetlerini netleştirene kadar, kuvvetler dengesi değişene kadar, dışarıdan bir müdahale gelene kadar, kendi kaynaklarının seferberliğini sağlayana kadar veya bir şans ortaya çıkana kadar bekler. Zaman neredeyse daima savunanın tarafındadır. Ancak Clausewitz'in kastettiği "bekleme" pasif değil, son derece etkin bir bekleyiştir. Savunma, darbelerin karşı tarafa yönlendirildiği bir kalkan olarak düşünülmelidir ve bir noktada kesin bir saldırıya geçmelidir.[110] Sovyetler Birliği'nin Amerikan boykotuna karşı izlediği yolun büyük ölçüde Clausewitzyen savunma çizgisinde gerçekleştiği öne sürülebilir. Boykotun ilk dönemlerinde Batı'ya karşı pasif ancak Afganistan konusundan kararlı bir tutum izlediği görülür. Ancak Batı'nın tepkisi sertleştikte sonra - ABD'nin SALT-2 kararı, Ortadoğu'ya müdahale etme tehdidi, Sovyet sınırlarında gittikçe artan sayıdaki ABD üsleri ve SSCB'nin en büyük potansiyel düşmanı Çin'in nükleer silahlanması gibi gelişmelerden sonra - boykot Moskova'da yeniden değerlendirilmiştir (Riordan, 1988:355-56).

Boykotun önlenemeyeceğini anlayan Sovyetler, Moskova Radyosu aracılığıyla tüm dünyaya, boykota karşı kendi argümanlarını sunmaya, Amerikan boykotunun ve insan hakları aktivistlerinin iddialarını çürütmeye yönelik bir enformasyon savaşı başlatmıştır (Deal, 2014). Burada, Moskova Radyosunun yayın yaptığı hedef kitleye göre yerelleştirildiğini belirtmek, uygulanan savunma politikasını anlamak için önemlidir;[111] radyo, örneğin, Orta Doğu'daki yayınlarda dine ve Kuzey Amerika ve

[110] Savunma ve saldırı arasındaki dinamik ilişki, Clausewitz'in toplu olarak "savaş dinamikleri" olarak nitelendirdiği kavram grubundan sadece biridir. Bunlar sürtünme, moral gücü, saldırganın azalan gücü, zaferin doruk noktasıdır. Kısacası bunlar, savaşın doğrusal bir süreç olmasını engelleyen, karşıt iradeler arasında iniş-çıkışlı bir öngörülemezlik yaratan faktörler ve gerçek dünyadaki savaş deneyimimizi karakterize eden güçlerdir.

[111] 1980 Moskova Olimpiyatları boykotu sırasındaki Radyo Moskova'nın yayınlarını deşifre eden ve inceleyen az sayıda araştırma yapılmıştır. Mikkonen (2013:241-269), Sovyet yayınlarını kitap bölümünde incelemiştir. Hazan (1982), Moskova Olimpiyatları sırasındaki Sovyet propagandasını inceleyen kitabında, Moskova Radyosu yayınlarını da dahil etmiş ancak analizinde Sovyet tepkileri yerine Batı eylemlerine yoğunlaşmıştır. Smith makalesinde (1970:539), Amerikalıların 1960'larda Sovyet yayınlarını nasıl algıladıklarını göstermiştir. Deal'ın doktora tezi (2014), Sovyetlerin Afganistan

Avrupa'daki yayınlarında dünya liderlerine odaklanmıştır. Yayınlarda boykot, Amerikan saldırganlığının daha geniş çerçevesine dahil edilerek bir şekilde önemi azaltılmıştır. Aynı süreç yurt içinde de başlatılmış, Sovyet medyası, okuyucularını Batılı turistlerden gelebilecek tehlikelere karşı uyarmış, CIA'in izleyici kılığında casuslar göndermeyi planladığı, bunların ülkeye patlayıcı madde (sakız ve oyuncak bebek formunda) sokmaya hazırlandığı iddia edilmiştir (Guttmann, 1992:154). Brejnev, Pravda gazetecileriyle yaptığı röportajda, Afganistan olmasaydı, başka *casus belli* bulunacağını öne sürerek askeri-stratejik güdülerle détente'yi paramparça etmek isteyen ABD'li askeri şahinleri suçlamıştır (Pravda, 1980). Moskova, Mart ayının ortalarında yaptığı açıklamalardan sonra stratejisini değiştirmiş, ABD'li sporcuların Olimpiyatlara katılımı engellenirse, insan hakları ilkelerini ihlal edileceğini vurgulamaya başlamıştır. Kendisine yönelecek protestolara hazırlıklı olan Washington'ın, insan hakları örgütlerini işe bulaştırmamak için, boykota katılma niyetinde olmayan sporcularına karşı alacağı sert önlemleri Moskova'nın bu söylemini haklı çıkarmamak için bekletmiş olabilir.

İlk bakışta tamamen sembolik bir öneme sahip olan Olimpiyatların başka bir şehre transferinin ya da iptalinin, aslında SSCB'nin uluslararası pozisyonunun defolarını ve uluslararası toplumdan alamadığı saygıyı Sovyet halkına göstereceği düşünülmüştür. Kapalı bir toplum olan Sovyet toplumunda, kamuoyunun ve farkındalığın şekillendirilebileceği ve bilginin manipüle edebileceği varsayılmıştır. Devletin ülke içinde bir tür bilgi tekeline sahip olması, insanların herhangi bir bilgiye sınırlı erişimi olduğu anlamına gelmektedir. Batılı liderler, son dakikada gerçekleşecek bir yer değişiminin neden olacağı derin utancın, halkın gözündeki Sovyet itibarına emsalsiz bir darbe vuracağını ve belki de daha önemlisi, Sovyet toplumuna muazzam bir şok yaşatacağını düşünmüştür. Bu düşüncedeki yüzeysellik, Sovyet hükümetinin kendi halkından Afganistan üzerindeki emellerini gizlemesi gibi bir imkânı bulunmadığını görmemiş olmasıdır. Bu, Sovyet vatandaşlarının hükümet politikasını sorgulamaya başladığı anlamına gelmese de birçok devletin, Sovyetlerin açıklamalarından şüphe duyduğunu zaten biliyor oldukları anlamına gelir.

politikasını ve Moskova Olimpiyatlarını dünyaya daha çekici göstermek için radyo yayınlarını nasıl kullandığını incelemiştir. Çalışmaların tümünde Sovyetlerin radyo dalgalarıyla boykot kampanyasını kırma girişimlerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak şehir değişikliği ve boykot önerileri, Sovyet istilasına ve Sovyet liderliğinin pek çok insan hakları ihlaline karşı çok zayıf bir cevap olarak kabul edilmiştir. ABD'nin yokluğu, Olimpiyatların normalde sağladığı politik meşruiyeti Moskova'dan çalmış gibi görünse de modern Oyunların tarihindeki, sporun en kapsamlı diplomatik kullanımı olarak nitelendirilebilecek 1980 Olimpiyat boykotu, Oyunları Moskova'dan taşımayı başaramamıştır. Moskova Olimpiyatları'na 85 ülke katılmış, 63 ülke ise boykot etmiştir. 1972 veya 1976 Olimpiyatlarında iki veya daha fazla altın madalya kazanan 22 ulustan sadece 5'i Moskova'da yarışmamıştır: ABD, Federal Almanya Cumhuriyeti, Norveç, Kenya ve Japonya.

Açılış töreninde, on altı ülke Sovyetler Birliği'ni protesto etmek için Olimpiyat bayrağı altında yürümüş, ancak Sovyet televizyonu bu ülkelerin hiçbirini göstermemiştir (Guttmann, 1992:155). İngiliz hükümetinin muhalefetine rağmen Oyunlara katılan, İngiliz Olimpiyat takımı madalya sıralamasında dördüncü olmuştur (Riordan, 1988:356). Bununla birlikte, boykot tehdidinin kapsamı ve önemi farklı yorumlara açıktır. Greenberg (1997:60), zaten birçok ülkenin finansal nedenlerden dolayı Moskova'ya gitme ihtimalinin çok düşük olduğunu ve boykotu bahane olarak kullandıklarını savunur. Ancak hiçbir boykot, 1980 Moskova boykotu kadar Soğuk Savaş ilişkilerine ve Olimpiyat Hareketi'ne zarar verebilecek bir bölünmeye yol açma potansiyeli taşımamıştır (Killanin, 1983:3).

Sovyetler Birliği açısından bakıldığında, 1980 Moskova Olimpiyatları, Sovyetlerin sosyalist kardeşleri için düzenlediği, Komünizmin başarısının zafer geçidi olmuş, Amerika Birleşik Devletleri ve onun bazı müttefiklerinin yokluğunda, komünist bloğun Olimpiyat sporlarındaki hali hazırda öne çıkan konumu daha da belirginleşmiştir. Sovyetler Birliği sporu ideolojik ve diplomatik bir araç olarak kullanma konusunda başarılı olmasına rağmen, Afganistan işgali Sovyet spor diplomasisinin sınırlarını göstermiştir. İstila, Sovyet spor yöneticilerinin, 1980 Moskova Olimpiyatlarının Sovyetler Birliği'nin süper güç olarak statüsünün en geniş katılımlı ve en göz alıcı kutlama olarak tarihe geçirme arzusunu baltalamakla kalmamış, ezilen ulusların ve onları destekleyen dünyanın kalbini kazanmaya çalışan Moskova'nın, Olimpiyatlar aracılığıyla yaratmaya çalıştığı imaja büyük zarar vermiştir.

4. SONUÇ

Eğer siyasal mücadeleyi saf savaş kavramı üzerinden düşünürsek, devletlerin amacının her zaman ve her koşulda yalnızca düşmanın üstesinden gelmek ve onu silahsızlandırmak olacağını varsaymak durumunda kalırdık. Yine, eğer, siyasal mücadeleyi, saf barış ya da diplomasi üzerinden düşünürsek, bu kez de devletlerin amacının, uluslararası varoluşlarını ve imajlarını arttırmaktan ibaret olacağını düşünmek durumunda kalırdık. Bu çalışmada ise siyasal mücadele içindeki devletlerin, farklı ağırlık merkezleri arasında salınan bir sarkacın, doğrusal olmayan hareketlerine benzer bir şekilde davrandıkları gözlemlenmiştir. Buna göre bir devlet, uluslararası alanda, diğerlerinden daha kuvvetli bir şekilde etkilendiği bir ağırlık merkezinin belirli aşamasına girdiğinde, ivme, diğerlerinin güçlerini daha sert kullanmaya başlayabileceği bölgelerde toplanır. Hareket yönü hiçbir zaman tek kuvvet tarafından belirlenmeyen, askıdaki bir nesne gibi davranan devletin iradesi, kaçınılmaz şekilde, diğer devletlerle arasındaki etkileşimle belirlenir. Bu bir anlamda deterministik sebep-sonuç ilişkisinin klasik bir gösterimidir ve özü, Clausewitz'in siyaset teorisinde olduğu gibi, kendi bileşenlerinde değil dinamik etkileşimlerinde yatmaktadır.

Bu teorik sonuç, bize, sorularımızın cevaplarına ulaşmak için bir yol haritası verir. Spor diplomasisiyle, bir müzakere sürecini geliştirmek için gerekli olabilecek bazı iyi niyetler yaratılabilir ya da bir diplomatik ivme yaratarak başlatılmak istenen süreç hızlandırılabilir. Burada spor, devletin, diğerinin sahip olduğu kilit güce - bir ittifaktan elde ettiği çıkarlar (Pinpon diplomasisi), liderlerin kişiliği (Nelson Mandela) veya kamuoyu (1980 Moskova Boykotu) gibi - dokunmasına olanak sağlayabilir. Bu durumda spor, siyaseti sürdüren farklı bir araç olarak değerlendirilebilir. Öyleyse bu bulgu, Clausewitz'e savaşı siyasetin bir aracı olarak gösteren teorik merceği, spor siyaset ilişkisine taşımamıza imkan sağlar.

Olimpiyat boykotunun diplomatik bir araç olarak kullanılmasına dair eğilimler, uluslararası arenadaki güç ve otorite dağılımı üzerinde gerçekleşen geniş çaplı değişimleri yansıtır. Karmaşık bir güç geometrisi, bu değişim sürecinin merkezinde yer alır; daha güçlü medeniyetlerin temsilcileri, grup karizmalarının ve yüksek statü ve zevklerinin yeniden onaylandığı organizasyonlar aracılığıyla, yalnızca diğer kültürleri kendilerine benzetmek için değil, aynı zamanda, kendi "stillerini" ve uygulamalarını belirgin kılmak için kullanmak istemişlerdir. Antik Yunan'da sporcuların ateşkes bayrağı altında Oyunlara girmelerine izin verilirken, sportif rekabet, şehir devletlerinin aralarındaki düşmanlıkların zararsız bir şekilde çözülebildiği bir sembolik savaş olarak kabul edilmiştir. Modern Olimpiyatların doğuşu olarak kabul edilen 1936 Berlin Olimpiyatlarında Hitler ve Goebbels, dünyanın geri kalanına güçlü ve birleşik bir Almanya görüntüsü vermek ve diğer devletlerin önceki girişimlerini gölgede bırakan bir ev sahipliği yapmak isterken bir anlamda bu sembolik savaşı yeniden başlatmıştır. Bu sembolizm, Amerika Birleşik Devletleri'nin spor misyonunda olduğu gibi, Çin'in halen daha dahil olduğu, "alt biçimleri" beyaz ırk modernleşmesinin yüksek rakımlarına çıkarma motivasyonuyla hareket eden ancak temelde Amerikan ticari çıkarlarına hizmet eden bir "atletik haçlı seferi" halini alabilir. Değişen siyasal konjonktür devletlere daha önceki ideolojik pozisyonlarını silmek için sporu kullanma imkanı verebilir. 1972'de Münih'te, Almanya sporu yeniden araçsallaştırarak, Üçüncü Reich ve 1936 Berlin Oyunlarının izlerini ortadan kaldıracak bir organizasyon gerçekleştirmek ve ülkenin refah seviyesini, ileri görüşlülüğünü ve modernliğini dünyaya göstermek istemiştir. Aynı zamanda spor, Britanya örneğinde olduğu gibi, geçmişle bugün arasındaki bağın ve güç ilişkilerinin sürdürülmesini ve/veya ölmekte olan değerlerin yaşatılmasını sağlayabilir.

Spor ancak koşullar uygun olduğunda ivme yaratabilir veya bir diplomatik hamleyi hızlandırabilir. Bu nedenle Dinamo Moskova'nın İngiltere'ye düzenlediği turda görüldüğü üzere, öncesinde inşa edilecek diplomatik bir temele ihtiyaç duyar. Spor, devletlerin iç ve dış politik hedefleri ile dost bir devletle veya bir bütün olarak ait olunan ideolojik blokla arasındaki çelişkileri açığa çıkarabilir. Uluslararası sistem içinde Doğu Alman yoldaşlarıyla açık bir dayanışma halinde olan Sovyetler Birliği'nin, Doğu Almanya, Olimpiyat ailesinden uluslararası tanınırlık kazandıktan ve başarı elde etmeye başladıktan sonra destekleyici girişimlerini azalttığı

görülmüştür. Bu durum, spor temaslarının çeşitli yönlerinin tanımlanması gerekliliğini ortaya çıkarmış ve yalnızca iyi niyet ve siyasi ittifakın spor alanında düzgün işbirliğini garanti etmek için yeterli olmadığını göstermiştir. Spordaki rekabetin ve ulusal çıkar kaygılarının, Sovyet-Doğu Alman ilişkisinin gelişmesini engellediği saptanmıştır. ABD-Küba, ABD-İran gibi aralarında ideolojik bir bağ bulunmayan ülkeler de örneklem kümesine dahil edilmiştir. Bu örneklerde oyunların zamanlamasının, iki ulus arasındaki devlet diplomasisiyle bağdaşmadığı için, uluslararası ilişkiler açısından önemli sayılabilecek bir gelişmeye yol açmadığı görülmüştür.

İki ülke arasındaki bozulan ilişkilerin, spor yoluyla yapılandırma girişimlerine dair başarılı örnekler de bulunmuştur. Asıl hedefin, Japonya'yla ilgili algıyı, savaş yanlısı bir devletten, barışsever bir devlete dönüştürmek olduğu ABD-Japonya beyzbol müsabakalarının imaj ve güven inşa etme mekanizmalarını öne çıkarmış olduğu tespit edilmiştir. Birbirlerine yabancı (İsrail-K. Kore) veya düşman hale gelmiş (Hindistan-Pakistan) halklar arasında oluşmuş politik bir gerginliğin hafifletilmesi ile sorunu ele alınırken, spor diplomasisinin, ortak siyasi çıkarların paylaşılması için bilinçli olarak seferber edilebileceği ve çeşitli diplomatik bağlamlarda bir politik güç kaynağı olarak kullanılabileceği tezine ulaşılmıştır. Özellikle ABD ile Çin arasındaki "pinpon" diplomasisi ve ondan bir yıl sonra gerçekleştirilen basketbol maçları, sporun bu türde bir "buz kıran" olarak kullanımı açısından siyasal tarihteki belirgin örneklerden biridir.

Çalışmada elde edilen önemli bulgulardan biri de emperyal tahakkümün aracı olarak kullanılan sporun, sömürge direnişinin araçları ile sömürge güçleri arasında bir gerilim ortaya çıkardığıdır. Bu gerilim doğrudan, modern sporun diğer biçimleri gibi, hegemonun benmerkezci güçlerini uyaran diplomatik bir araç olarak ortaya çıkmış ve sonrasında IOC'yi şekillendirmiştir. 1930'larda uluslararası sporu yöneten kurumsal sistem, bir taraftan uluslararası spor üzerindeki etkilerini arttırmış, diğer taraftan da katılımı, ulusal temsil kavramına dayandırarak milliyetçiliği güçlendirmiştir. Devletler ve uluslararası spor kurumları, aynı zamanda, tüm ülkelerin katıldığı spor organizasyonlarının en azından belirli bir düzlemde evrenselleşmesi için "oyunun" kuralları ve şartlarını belirlemişlerdir. Bu oyunlara atfedilen kültürel anlamlar değişmeye devam etse bile her yerde aynı kural ve standartlara göre oynanmıştır.

Emperyal dönem incelemelerinde, sporun askeri, ekonomik ve diplomatik kaynaklardan oluşan geniş bir repertuardan yoksun fakir ülkeler için daha düşük maliyetli bir diplomatik kaynak olduğu izlenimi elde edilmiştir. Bu bağlamda eski

sömürge ülkelerin kolonyalizm karşıtı politikalarının bir parçası olarak sporu kurumsal ırkçılığa karşı diplomatik bir araç olarak seferber ettikleri görülmüştür. Bu yeni bağımsız ülkeler, dekolonizasyon sürecini sadece uluslararası spor etkinliklerine katılımlarıyla değil, aynı zamanda boykot hareketlerini teşvik ederek hızlandırmışlardır. Böylelikle özellikle Britanya ve Fransa'nın Afrika'yı yumuşak güç kullanarak kontrol altına alma politikası, aynı zamanda Afrika sporuna enerji vermiş ve onun uluslararası bir görünüm kazanma sürecini hızlandırmıştır. Afrika devletlerinin IOC'ye katılımının, 1945'ten sonra uluslararası ilişkilere egemen olan küresel güçlerle iç içe geçmiş bir süreç olduğu öne sürülebilir. Soğuk Savaş'ın yükselişi ve Sovyetler Birliği'nin sömürge karşıtlığı ile ortaya çıkan paradigma değişimi, İngilizleri ve Fransızları eski sömürgeleriyle olan ilişkilerini revize etmeye zorlamıştır. IOC üyeliğiyle açığa çıkan bu politik değişimi gerçekleştirmek için spor, bağımsızlığın sembolik basamağı olarak kullanılmıştır.

Sovyetler uluslararası spor federasyonlarının Doğu Almanya'ya getirdiği spor organizasyonlarına katılımı meselesinde de dahil olarak, sorunun ele alış biçimini değiştirmiş ve NATO üyelerinin Batı Almanya'ya vermiş oldukları desteği korumalarını zorlaştırmıştır. Olimpiyat Oyunları ile insan hakları arasındaki bağı vurgulayan Sovyetler, Olimpiyat tarihinde ilk kez, önceki olimpiyatlarda olduğu gibi Olimpiyat İlkelerinin ihlalinden ziyade, uluslararası insan hakları temelinde bir dizi siyasi protestoyla karşılaşmıştır. Boykot, uluslararası tarihte, insan haklarının ve siyasetin spora müdahalesine dair en belirgin ve kalıcı mirastır. 1980 Moskova Olimpiyatları protestoları ve boykot hareketi sadece yeni bir dil, yeni bir aktivizm ve tartışma alanı üretmekle kalmamış, aynı zamanda mevcut süper güç ilişkilerinin seyrini de belirlemiştir.

1970'lerin sonunda Sovyet iç ve dış politikasında yeniden etkisi altına alan Stalinist uygulamalar, ABD ile Sovyetler Birliği arasında büyük ölçüde anti-détente duygularını provoke etmiş ve bunun sonucunda Soğuk Savaş gerginliklerine geri dönülmüştür. Bu dönüş sonucunda 1980 Moskova Olimpiyatlarına katılım sorunu uluslararası düzeyde siyasallaştırılmıştır. Olimpiyat boykotu, devletlerin kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirdiği bir girişimden, devletlerin faaliyetleriyle ilgilenen çeşitli aktörlerin devletlerle entegre hareket ettikleri çok yönlü bir yanıt yelpazesine doğru gelişmiştir. Büyük Britanya bu konuda istisna olmuş, boykotun ahlaki boyutuyla ilgili tartışmalarda en önde görünmesine rağmen, en uygun dış

politika pozisyonunu alma konusunda pragmatik bir politika izlemiş, diplomasiyi ekonomik çıkarlarını gizlediği bir "duman perdesi" olarak kullanmıştır.

Boykotun, Sovyet birliklerinin Afganistan'dan çıkmasında hiçbir etkisi olmamıştır, ancak süper güç ilişkilerindeki kötüye gidişin kabul edilebilir bir şekilde ifade edilmesi için ortam sağlamıştır. ABD, Sovyetler Birliği'ni politik olarak çaresiz bırakmak için askeri bir yanıt vermek yerine sınırlı bir bürokrasi yürütürken, Sovyetler Afganistan'da tümgüçlü bir görünüm vererek kesin bir yıkım aramıştır. Burada sporun, siyasi bir hedefe ulaşma yolunda askeri yöntemleri ikame edebileceği görülmüştür. Aralık 1979'daki işgal ve boykot Oyunların Temmuz 1980'de açılışına kadar geçen süre boyunca, devletlerarasında büyük tartışmalara neden olmuş, özellikle Batı dünyası açısından da son derece bölücü bir nitelik almıştır. 1980 Moskova Olimpiyatları örneğinde görüldüğü üzere, askeri ve sportif olayların geliştiği ve siyaset tarafından sınırlandırıldığı ana hatlar, savaştan barışa veya boykottan katılıma doğru giden birbirlerine çok yakın bir politik çizgi üzerinde birlikte ilerlemiş ancak siyasal ilişkinin esasları, kullandığı araçlardan bağımsız olarak sürmüştür.

Çalışmamızda savaşın siyasetin farklı yollarla sürdürülmesi olduğu görüşüne, savaşın yanına başka bir aracı, sporu da ekleyerek, ikisinin, politik ilişkilerin bir devamı olduğunun savunulabileceği yeni bulgular elde edilmiştir. Siyasetin araçlarına yeni başka araçların eklenmesi, savaşın ve sporun siyasal yörüngeden ayrılamayacaklarını ve aynı zamanda tamamen siyasete dönüşemeyeceklerini ifade eder. Öyleyse sporu savaş gibi "siyasi araç" olarak tanımlamaktan kaçınmak için hiçbir neden yoktur. Bu tanımlamanın genişletilmiş halinde, çalışmamızın başında sorduğumuz soruların yanıtlarını bulabiliriz. Yumuşak güç, birer politik araç olarak devletlerin tek taraflı çıkarlarını gösterirken, spor diplomasisi, devletlerarasındaki çok taraflı etkileşimi yansıtır ve sporu büyük ölçüde siyasetin iç kaygılarına bağlı olarak yönlendirir, böylelikle sporu araçsallaştırır. Siyaset, devletlerin spor politikalarının merkezinde bulunan genel ve değişken bir olgudur. Sporun politik kullanımı devletlerarasındaki güç dengesinin korunabileceği bir mücadele alanı sağlar. Ayrıca yeterli ekonomik güce ve orduya sahip olmayan ülkelere baskı grubu oluşturma fırsatı verir. Siyaset ve spor farklı dönem ve durumlarda benzer görünümler edinme eğilimine sahip iç içe geçmiş olgulardır ve bu olgular savaşın ikame edildiği ya da dengelendiği birer tercih olarak ortaya çıkabilirler.

KAYNAKÇA

ABD Kongresi Kayıtları.1978a. Simon, P. "Scientists Protest Arrests of Orlov, Shcharansky", 95th Congress, 2nd Session. 12 Mayıs.

_____. 1978b. Packwood, B. "The Helsinki Accord", 95th Congress, 2nd Session. 14 Temmuz.

_____. 1979. Kemp, J. 96th Congress, 1st Session.

_____. 1980. Digest of Public Bills and Resolutions. Washington D.C.:U.S. Printing Office.

Ageron, Charles-Robert, Marc Michel. 1995. **L' ère des décolonisations. Actes du Colloque d'Aix-en-Provence, CNRS.** Paris: Karthala.

Allison, Lincoln. 1986. Sport and Politics. **The Politics of Sport.** ed. Lincoln Allison. Manchester: Manchester University Press.

_____. 1993. **The Changing Politics of Sport**. Manchester & New. York: Manchester University Press.

Allison, Lincoln, Terry Monnington. 2005. **Sport, Prestige and International Relations. The Global Politics of Sport.** ed. Lincoln Allison. Oxon: Routledge.

Amara, Mahfoud. 2005. 2006 Qatar Asian Games: A 'Modernization' Project from Above? **Sport in Society.** c. 8. s. 3: 493-514.

Anderson, Benedict. 1991. **Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism.** Londra ve New York: Verso.

Andrews, Geoff. 2004. **Endgames and New Times: The Final Years of British Communism 1964–1991.** Londra : Lawrence & Wishart.

Andropov'dan IOC'ye Mektup [18 Haziran 2018] Committee; Preparations for the 1980 OlympicGames. http://www.yale.edu/annals/sakharov/documents_ frames/Sakharov_135.htm.

Anholt, Simon. 2004. Nation-brands and the value of provenance. **Destination Branding: Creating the Unique Destination Proposition.** ed. Nigel Morgan, Annette Pritchard, Roger Pride. Burlington. MA: Elsevier.

_____. 2007. **Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions.** Londra: Palgrave Macmillan.

Anweiler, Oskar. 1976. **Die sowjetische Bildungspolitik von 1958 bis 1973. Dokumente und Texte.** Berlin/Heidelberg: Quelle & Meier.

Art, Robert J. 1980. To What Ends Military Power? **International Security.** c. 4. s. 4: 3-35.

Arvisto, M. 1995. **Social Changes in Estonian Sport. Changes of Sport in Central and Eastern Europe.** Warsaw: International Conference.

Aslund, Anders. 1989. **Gorbachev's Struggle for Economic Reform.** Ithaca, NY: Cornell University Press.

Bahro, Berno. 2014. Can Sport Form a National-Socialist Elite? The Example of SS Sports. **International Journal of the History of Sport.** c. 31. s. 12: 1462-1477.

Bale, John, Joseph A. Maguire. 1994. **The Global Sport Arena: Talent Migration in an Independent World.** Londra ve Portland, OR: Frank Cass.

Bancel, Nicolas. 1999. Entre acculturation et révolution: Mouvements de jeunesse et sports dans l'évolution politique et institutionnelle de l'AOF (1945–1962). Doktora Tezi. University of Paris I–Sorbonne.

Barker, Philip. 2010. The Hidden Legacies of Moscow '80: Changes in Ceremonial and Attitudes. **Journal of Olympic History.** c.18. s. 2: 32-37.

Barton, Laurence. 1983. The American Olympic Boycott of 1980: The Amalgam of Diplomacy and Propaganda. Influencing Public Opinion. Doktora Tezi. Boston University Graduate School.

Batora, Jozef. 2005. **Public diplomacy in small and medium-sized states: Norway and Canada. Discussion Papers in Diplomacy.** Clingendael: Netherlands Institute of International Relations.

Baviskar, Amita. 2014. Dreaming Big: Spectacular Events and the 'World-Class' City: the Commonwealth Games in Delhi. **Leveraging Legacies from Sports Mega-Events: Concepts and Cases.** ed. J. Grix. Londra: Palgrave Macmillan UK. 130-141

Beacom, Aaaron. 2012. International Diplomacy and the Olympic Movement. International Diplomacy and the Olympic Movement. **Global Culture and Sport.** ed. Aaron Beacom. Londra: Palgrave Macmillan.

Beck, Peter. 1999. **Scoring for Britain: International Football and International Politics, 1900–1939.** Londra: Frank Cass.

_____. 2002. Anglo-Soviet Relations, 1930–54: The British Government and the Footballing Dimension. **Sport and Politics: Proceedings of 6th ISHPES Congress, Budapest, 1999.** Budapest: Semmelweis University. 89-95.

_____. 2008. The British Government and the OlympicMovement: The 1948 London Olympics. **International Journal of the History of Sport.** c. 25. s. 5: 615-647.

Beeson, Trevor. 1980. Religious Hurdles, **Guardian**, 23 Şubat.

Berg, Brennan K., Seth A. Kessler, Thomas M. Hunt. 2012. A realist perspective of Sport Management Program and the H.J. Lutcher Stark governmental perceptions of Olympic boycott movements, 1936–2008. **International Journal of Sport Policy and Politics**. c.4. s.3: 307-320.

Bergens Tidende. 1979. Conditions Required to the Soviet Union Before the 1980 Olympic Games. 30 Haziran.

Bernett, Hajo. 1973. **Untersuchungen zur Zeitgeschichte des Sports.** Stuttgart: Karl Hofmann.

Berridge, Geoff. 2015. **Diplomacy: Theory and Practice.** Basingstoke.

Berridge, Geoff, Maurice Keens-Soper, Thomas G. Otte. 2001. **Diplomatic Theory from Machiavelli to Kissinger**. Basingstoke: Palgrave.

Bilig, Michael. 2005. **Banal Nationalism.** Londra: Sage.

Binder, David. 1977. Carter Requests Funds for Big Increase in Broadcasts. **New York Times**. 23 Mart.

Birman, Igor. 1980. The financial crisis in the USSR. **Soviet Studies.** c.32. s.1: 84-105.

Black, David. 2008. Dreaming big: The pursuit of "second order" games as a strategic response to globalisation. **Sport in Society.** c.11. s.4: 467-480.

Black, David, Byron Peacock. 2013. Sport and Diplomacy. **The Oxford Handbook of Modern Diplomacy.** ed Andrew F. Cooper, Jorge Heine, Ramesh Thakur. Oxford: Oxfor University Press.

BOCOG. 2001. New Beijing: Great Olympics. Highlights of Beijing's Olympic Candidacy. Beijing.

Booker, Christopher. 1980. This Time, Will it Pay to Walk Out? **Daily Mail.** 16 Ocak.

_____. 1980. Olympic Confusion. **Spectator**. 26 Ocak.

_____. 1981. **The Games War: A Moscow Journal.** Londra:Faber and Faber.

Bradley, Bill. 1976. Five Ways to Reform the Olympics. **New York Times.** 21 Temmuz.

Brannagan, Paul Michael, Richard Giulianotti. 2015. Soft Power and Soft Disempowerment: Qatar, Global Sport and Football's 2022 World Cup Finals. **Leisure Studies.** c.34. s.6: 703-19.

Brentin, Dario. 2013. A Lofty Battle for the Nation: The Social Roles of Sport in Tudjman's Croatia. **Sport in Society.** c.16. s.8: 993-1008.

Brownell, Susan. 2008. **The 1904 Anthropology Days and the Olympic Games: Sport, Race, and American Imperialism.** Lincoln, NE: University of Nebraska Press.

Brzezinski, Zbigniew. 1979. Brzezinski'den Muhtıra. Jimmy Carter Presidential Library. Zbigniew Brzezinski Donated Historical Materials, Box 17, Folder South West Asia – Persian Gulf – Afghanistan. 29 Aralık.

_____. 1980a. Brzezinski'den Muhtıra. Western European Reaction to US-Soviet Tension. NLC-6-22-2-3-6). 7 Ocak.

_____. 1980b. Brzezinski'den Muhtıra. NSC Weekly Report 134. Zbigniew Brzezinski Donated Historical Materials, Box 42, Folder Weekly Reports 102-120. JCPL. 28 Mart.

_____. 1980c. Brzezinski'den Muhtıra. Jimmy Carter Presidential Library. NSC Weekly Report 144. Z. Brzezinski Donated Historical Materials, Box 42, F. 1. Weekly Reports, 71-81. 6 Haziran.

_____. 1985. **Power and Principle: Memoirs of the National Security Adviser, 1977–1981.** New York: Farrar, Straus and Giroux.

_____. 2001. Can Communism Compete With the Olympics? **New York Times.** 14 Temmuz.

Buchanan, Tom. 1996. Great Britain. **Political Catholicism in Europe 1918–65.** ed. Tom Buchanan ve Martin Conway. Oxford University Press.

Budd, Adrian, ve Levermore, Roger. 2004. **Sport and International Relations.** New York: Routledge.

Buhman, Alexander. 2016. **Measuring Country Image: Theory, Methods, and Effects**. Wiesbaden: Springer VS.

Bull, Hedley. 1977. **The Anarchical Society. A Study of Order in World Politics**. New York: Palgrave Macmillan

Burgess, Michael. [18 Mayıs 2019] 'Rugby World Cup'. http://tvnz.co.nz/view/page/536641/ 1329827, 1995.Bradley, Bill. 1976. Five Ways to Reform the Olympics. **New York Times.** 21 Temmuz.

Carlin, John. 2009. **Playing the Enemy: Nelson Mandela and the Game That Made a Nation.** New York: Penguin Press.

Carter, Jimmy. 1995. **Keeping Faith: Memoirs of A President.** Fayetteville, AR: University of Arkansas Press.

Carter, Thomas. 1999. The political fallacy of baseball diplomacy. **Peace Review: A Journal of Social Justice.** c.11. s.4: 579-584.

Caruso, R., M. Di Domizio. 2013. International hostility and aggressiveness on the soccer pitch: Evidence from European Championships and World Cups for the period 2000–2012. **International Area Studies Review.** c.16. s.3: 262-273

Castells, Manuel. 1997. **The Power of Identity.** Cambridge: Blackwell.

Coubertin, Pierre. 1913. **Essais de psychologie sportive.** Lausanne ve Paris: Libraire Payot & Cie.

_____. 1931. **Mémoires olympiques.** Lausanne: Bureau International de Pédagogie Sportive.

CBS. [9 Aralık 2019] 'Quebec's Big Owe Stadium Debt is Over'. http://www.cbc.ca/news/canada/montreal/story/2006/12/19/qc.olympicstadium.html.

Cha, Victor D. 2009a. A Theory of Sport and Politics. **International Journal of the History of Sport.** c.26. s.11: 1581–1610.

_____. 2009b. **Beyond the Final Score: The Politics of Sport in Asia.** New York: Columbia University Press.

Chalip, Laurence., 1995. Policy analysis in sport management. **Journal of Sport Management.** c.9. s.1: 1-13.

_____. 1996. Critical policy analysis: the illustrative case of New Zealand sport policy development. **Journal of Sport Management.** c.10. s.3: 310-324.

Charistas, Pascal. 2014. "A More Flexible Domination" **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945.** ed. Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

Chehabi, Houchang E. 2001. Sport Diplomacy Between the United States and Iran. **Diplomacy & Statecraft.** c.12. s.l: 89-106.

Church of Enland Newspaper. 1980. 28 Mart.

CIA. 1979a. USSR: Olympic Games Preparations. JCPL. Temmuz.

_____. 1979b. USSR: Olympic Games Preparations. JCPL. Kasım.

Clausewitz, Carl von. 1984. **On War.** Çev. Michael Howard ve Peter Paret. Princeton: Princeton University Press.

Clarke, Michael. 1988. The Soviet Union and Eastern Europe. **British Foreign Policy Under Thatcher.** ed. Peter Byrd. Oxford: Philip Allen.

Close, Paul, David Askew. 2004. Globalisation and Football in East Asia**. Football Goes East: Business, Culture, and the People's Game in China, Japan, and South Korea.** ed. Wolfram Manzenreiter ve John Horne. Londra: Routledge.

Close, Paul, David Askew, Xu Xin. 2007. **The Beijing Olympiad.** Londra: Routledge.

Cohen, Raymond. 1998. Putting Diplomatic Studies on the Map. **Diplomatic Studies Program Newsletter.** 4 Mayıs.

Collins, Sandra. 2011. East Asian Olympic Desires: Identity on the Global Stage in the 1964 Tokyo, 1988 Seoul and 2008 Beijing Games. **International Journal of the History of Sport.** c.28. s.16: 2240-2260.

China: A Whole New Game. 1971. **Time Magazine**. c.97. s.17. http://content.time.com/time/magazine/0,9263,7601710426,00.html.

Coakley, Jay. 1986. **Sport in Society: Issues and Controversies.** St Louis, MO: Times Mirror/Mosby College.

Cooper, Andrew F. 2007. **Celebrity Diplomacy**. Londra: Paradigm.

Cooper, James. 2010. The Foreign Politics of Opposition: Margaret Thatcher and the Transatlantic Relationship before Power. **Contemporary British History**. c.24. s.1: 23-42.

Copeland, Dale. 2014. **Economic Interdependence and War.** Princeton: Princeton University Press.

Cornelissen, Scarlett. 2004. It's Africa's Turn! The Narratives and Legitimations Surrounding the Moroccan and South African Bids for the 2006 and 2010 FIFA Finals. **Third World Quarterly.** c.25. s.1: 1293-1309.

Corthorn, Paul. 2013. The Cold War and British Debates Over the Boycott of the 1980 Moscow Olympics. **Cold War History.** c.13. s.1: 43-66.

Costas, Bob. 2008. Will America Triumph? **Parade Magazine.** 3 Ağustos.

Cross, Gary. 1993. **Time and Money: The Making of Consumer Culture**. Londra: Routledge.

Cutler'dan Muhtıra. 24 Mart 1980. Folder Olympic Memos/ Correspondence to the President, Box 103Lloyd Cutler's File. JCPL.

Cyphers, Luke. 1993. US Activists Try to Put Hurdles in Way of Beijing's Bid to Host 2000. **Wall Street Journal.** 2 Nisan.

Daily Mail. 1980. Comment. 14 Mart.

Daley, Arthur J. 1936. Olympics on Even Greater Scale. **New York Times.** 1 Ağustos.

De Grazia, Victoria. 1981. **The Culture of Consent: Mass Organization of Leisure in Fascist Italy.** Cambridge: Cambridge University Press.

Deal, Christopher G.. 2014. Framing War, Sport and Politics: The Soviet Invasion of Afghanistan and the Moscow Olympics. Doktora Tezi. King's College London.

Defrance, Jacques, Jean Marc Chamot. 2008. The Voice of Sport: Expressing a Foreign Policy Through Silent Cultural Action: The Case of French Foreign Policy After the Second World War. **Sport in Society.** c.11. s.4: 395-413.

Delay, Jeanine A. 1999. The Curveball and the Pitch: Sports Diplomacy in the Age of Global Media. **Journal of the International Institute.** c.7. s.1.

Dennis, Mike, Jonathan Grix. 2012. **Sport under Communism: Behind the East German 'Miracle'**. Londra: Palgrave Macmillan.

Der Spiegel. 1979. Bis drei Uhr morgens. 4 Haziran.

Dichter, Heather L. 2014. "A Game of Political Ice Hockey" **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945.** ed. Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

_____. 2015. Diplomatic and International History: Athletes and Ambassadors. **International Journal of the History of Sport.** c.32. s.15: 1741-1744.

_____. 2016. Sporting Relations: Diplomacy, Small States, and Germany's Post-war Return to International Sport. **Diplomacy & Statecraft.** c.27. s.2: 340-359.

Chatziefstathiou, Dikaia ve Ian P. Henry. 2012. **Discourses of Olympism From the Sorbonne 1894 to London 2012.** Houndmills: Palgrave Macmillan.

Dinnie, Keith. 2008. **Nation Branding: Concepts, Issues, Practice.** Oxford: Elsevier.

Djordjevic, Ivan. 2016. The Role of Red Star Football Club in the Constuction Serbian Identity. **Traditiones.** c.45. s.1: 117-132.

Donnelly, Peter. 1991. Sport and the State in Socialist Countries: A Commentary. **Sport, the Third Millennium.** ed. Fernand Landry Marc Landry ve Magdeleine Yerles. Sainte-Foy: Les Presses de L'Université Laval.

Downes, Aviston D. 2002. Sport and International Diplomacy: The Case of the Commonwealth Caribbean and the Anti-Apartheid Campaign, 1959-1992. **The Sports Historian**. c.22. s.2: 23-45.

_____. 2014. Forging Africa-Caribbean Solidarity within the Commonwealth?: Sport and Diplomacy during the Anti-apartheid Campaign. **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945**. ed. Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

Downie, Leonard. 1980. British Olympic Body Will Accept Moscow Bid. **Washington Post.** 25 Mart.

Downing, David. 1999. **Passovotchka: Moscow Dynamo in Britain, 1945.** Londra: Bloomsbur.

Doxey, Margaret. 1995. Something Old, Something New: The Politics of Recognition in Post Cold-War Europe. **Diplomacy and Statecraft**. c.6. s.2: 303-322.

Durso, Joseph. 1976. High Authority to Reform mateur Sport is Recommended in Report to Ford. **New York Times.** 9 Şubat.

Dyreson, Mark. 2008. Preparing to Take Credit for China's Glory: American Perspectives on the Beijing Olympic Games. **International Journal of the History of Sport.** c.25. s.6: 915-34.

Edelman, Robert. 1993. **Serious Fun: A History of Spectator Sports in the USSR.** New York: Oxford University Press.

_____. 2006. Moscow 1980: Stalinism or Good, Clear Fun? **National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics, and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup.** ed. Alan Tomlinson ve Christopher Young. New York: SUNY Press.

_____. 2009. **Spartak Moscow: A History of the People's Team in the Workers' State.** Ithaca, NY ve Londra: Cornell University Press.

Edmonds, David, John Eidinow. 2004. **Bobby Fischer Goes to War: How a Lone American Star Defeated the Soviet Chess Machine.** New York: Harper Collins.

Eisen, George. 1984. The voices of sanity: American diplomatic reports from the 1936 Berlin Olympiad. **Journal of Sport History.** c.11 s.3: 56-78.

Eisenberg, Christiane. 1999. "**English Sports" und deutsche Bürger. Eine Gesellschaftsgeschichte 1800–1939.** Paderborn: Schöningh.

Elzey, Chris. 2000. **Cold War on The Court: the 1973 American-Soviet Basketball Series. North** American Society for Sport History (NASSH) Proceedings.

Evans, Gareth, Bruce Grant. 1991. **Australia's Foreign Relations in the World of the 1990s.** Melbourne: Melbourne University Press.

Fan, Ying. 2006. Branding the nation: What is being branded? **Journal of Vacation Marketing**. c.12. s.1: 5-14.

_____. 2008. Soft Power: Power of Attraction or Confusion? **Place Branding and Public Diplomacy.** c.4. s.2: 147-58.

Feldbrugge, Ferdinand J.M., Gerard P. van den Berg, William B. Simons. 1985. **Encyclopedia of Soviet Law.** Dordrecht: Nijhoff.

Field, Deborah. 2007. **Private Life and Communist Morality in Khrushchev's Russia**. New York: Lang.

Fierman, William. 1988. Western popular culture and Soviet youth: A case study of the "Muslim" regions. **Central Asian Survey**. c.7. s.1: 7-36.

Finlay Christopher, Xin Xin, 2010. Public Diplomacy Games: A Comparative Study of American and Japanese Responses to the Interplay of Nationalism, Ideology and Chinese Soft Power Strategies around the 2008 Beijing Olympics. **Sport in Society**. c.13. s.5. 876-900.

Finney, Patrick. 2014. The Ubiquitous Presence of the Past? Collective Memory and International History. **International History Review.** c.36. s.3: 443-472.

Fischer, Norman. 2002. Competitive Sport's Imitation of War: Imaging the Completeness of Virtue. **Journal of the Philosophy of Sport**. c.29. s.1: 16-37.

Foldesi, Gyöngyi. 1991. From Mass Sport to the "Sport for All" Movement in the Socialist Countries in Eastern Europe. **International Review for the Sociology of Sport.** c.26. s.4: 239-257.

_____. 1993. Transformation of Sport in Eastern Europe: The Hungarian Case. **Joint Center for Political and Economic Studies**. c.15. s.1: 5-21.

Follows'tan Margaret Thatcher'a Mektup. 1 Şubat 1980. BOA Arşivi. BOA/ADM/3/3.

Freeman, Kevin. 2012. Sport as swaggering: utilizing sport as soft power. **Sport in Society.** c.15. s.9: 1260-1274.

Freitag, Sabine. 1998. **Die Achtundvierziger: Lebensbilder aus der Deutschen Revolution 1848/49**. München: Beck.

Gaddis, John Lewis. 2007. **The Cold War.** Londra: Penguin.

Gems, Gerald R. 2006. **The Athletic Crusade: Sport and American Cultural Imperialism.** Lincoln, NE: University of Nebraska Press.

Gilboa, Eytan. 2008. Searching for a Theory of Public Diplomacy. **The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science.** c.616. s.1: 55-77.

Girginov, Vassil. 1998. Capitalist philosophy and communist practice: The transformation of Eastern European sport and the International Olympic Committee, Culture. **Sport in Society.** c.1. s.1: 118-148.

Giulianotti, Richard. 2007. Popular Culture, Social Identities, and Internal/External Cultural Politics: The Case of Rangers Supporters in Scottish Football. **Identities: Global Studies in Culture and Power.** c.14. s.3: 257-284

Goig, Ramon Llopis. 2008. National Orientation, Universal Outlook – the Symbolic Capital of FC Barcelona in the Global Era. **European Journal for Sport and Society.** c.5. s.1: 63-71.

Goldblatt, David. 2016. **The Games: A Global History of the Olympics.** New York: W. W. Norton & Company.

Goodman'dan Muhtıra. Nisan 1978. Meeting with Sec. Vance. Jerry Goodman Files, Box 8, Folder 3. Center for Jewish History. New York.

_____. 13 Mart 1980. Olympic Games – Supporting Groups, National Conference on Soviet Jewry Papers. Center for Jewish History. New York.

Grant, Thomas D. 1997. Between Diversity and Disorder. American University International. **Law Review.** c.12 s.4: 629-686.

Gratton, Chris, Nigel Dobson, Simon Shibli. 2001. The Role of Major Sports Events in the Economic Regeneration of Cities. **Sport in the City: The Role of Sport in Economic and Social Regeneration.** ed. C. Gratton and H.P. Henry. Londra: Routledge.

Grasselli, Gabriella. 1996. **British and American Responses to the Soviet Invasion of Afghanistan.** Aldershot: Dartmouth.

Gill, Bates, Huang Chin-Hao, J. Stephen Morrison. 2007. Assessing China's Growing Influence in Africa. **China Security.** c.3. s.21.

Golden, Mark. 2001. War and Peace in the Ancient and Modern Olympics. **Greece and Rome**. c.58. s.1: 1-13.

Greenberg, Stan. 1997. **Olympic Facts and Feats.** Londra: Guinness Publishing.

Grix, Jonathan. 2013. Sport Politics and the Olympics. **Political Studies Review.** c.11. s.1: 15-25.

_____. 2014. Leveraging Legacies; Geoffrey A. Pigman and J. Simon Rofe, "Sport and Diplomacy: An Introduction. **Sport in Society.** c.17. s.9: 1095-1097.

_____. 2016. **Sport Politics: An Introduction.** Londra: Palgrave Macmillan Publishers Limited.

Grix, Jonathan, Donna Lee. 2013. Soft Power, Sports Mega-Events and Emerging States: The Lure of the Politics of Attraction. Global Society. c.27. s.4: 521-536.

Grix, Jonathan, Nadja Himpler. 2007. German and British Print Media Representation of America. European Research Institute. **European Research Working Paper Series.** Number 17.

Grix, Jonathan, Paul Michael Brannagan. 2016. Of Mechanisms and Myths: Conceptualising States' "Soft Power" Strategies through Sports Mega-Events. **Diplomacy & Statecraft**. c.27. s.2: 251-272.

Guardian. 1978a. 20 Mayıs.

_____. 1978b. 8 Temmuz.

_____. 1978c. 15 Temmuz.

_____. 1979. 15 Eylül.

_____. 1980a. 5 Şubat.

_____. 1980b. 13 Mart.

_____. 1980c. 28 Nisan.

_____. 2006. 24 Şubat.

Guthrie-Shimizu, Sayuri. 2013. Japan's sport diplomacy in the early post-Second World War years. **International Area Studies Review.** c.16. s.3: 325-335.

Guttmann, Allen. 1984. **The Games Must Go On: Avery Brundage and the Olympic Movement.** New York: Columbia University Press.

_____. 1988. The Cold War and the Olympics. **International Journal.** c.43. s.4: 554-568.

_____. 1992. **The Olympics: A History of the Modern Games.** Urbana: University of Illinois Press.

_____. 2002. **A History of the Modern Games.** Urbana IL: University of Illinois Press.

Gwertzman, Bernard. 1978. U.S. Scientists Cancel Trip in Protest Over the Trial of Orlov. **New York Times.** 21 Mayıs.

_____. 1980. Carter Speech. **New York Times.** 5 Ocak.

_____. 1980. **New York Times.** 16 Ocak.

Hain, Peter. 1971. **Don't Play with Aparheid: The Background to the Stop the Seventy Tour Campaign.** Londra: George Allen & Unwin.

Hampson, Fen O., Dean F. Oliver. 1998. Pulpit Diplomacy: A Critical Assessment of the Axworthy Doctrine. **International Journal.** c.53. s.3: 379-406.

Harootunian, Harry, Tetsuo Najita. 1988. **Japanese Revolt Against the West: Political and Cultural Criticism in the Twentieth Century. The Cambridge History of Japan.** ed. Peter Duus. Cambridge: Cambridge University Press.

Harvey, Randy. 2001. **Beijing Win No Moral Victory.** Los Angeles Times. 14 Temmuz.

Herberg-Rothe, Andreas. 2007. **Clausewitz's Puzzle: The Political Theory of War.** Oxford.

Hazan, Baruch. 1982. **Olympic Sports and the Propaganda Games**. New Brunswick: Transaction Books.

_____. 1985. **The East European Political System: Instruments of Power**. Boulder: Westview Press.

Heald, Morrell, Lawrence S. Kaplan. 1977. **Culture and Diplomacy: The American Experience.** Westport, Conn.: Greenwood Press.

Helsinki Watch. Sakharov Questionnaire and Olympic Actions. 3 Mart 1980. Human Rights Watch Archives, Helsinki Watch Collection. Box 63, Folder 4. Center for Human rights Documentation and Research, New York.

Herman Eedward S., Noam Chomsky. 1988. **Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media.** Pantheon.

Hilger, Andreas. 2009. Sowjetunion (1945–1991). **Handbuch der kommunistischen Geheimdienste in Osteuropa 1944–1991.** ed. Lukasz Kamiński, Krysztof Persak and Jens Gieseke. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Hill, Christopher R. 1992. **Olympic Politics.** Manchester: Manchester University Press.

_____. 1996. **Olympic Politics: Athens to Atlanta, 1896–1996.** Manchester: Manchester University Press.

Hitchens, Christopher. 1980. London Diary. **New Statesman.** 18 Ocak.

Hoberman, John. 1984. **Sport and Political Ideology.** Londra: Heinemann.

_____. 1986. **The Olympic Crisis. Sport, Politics and the Moral Order.** New Rochelle, NY: Caratzas Publishing Co, Inc.

_____. 1993. Sport Ideology in the post-Communist Age. **The Changing Politics of Sport**. ed. Lincoln Allison. Manchester: Manchester University Press.

_____. 1995. Toward a Theory of Olympic Internationalism. **Journal of Sport History.** c.22. s.1: 1-37.

_____. 2011. The Myth of Sport as a Peace-Promoting Political Force. **The SAIS Review of International Affairs.** c.31. s.1: 17-29.

Hobsbawm, Eric. 1990. **Nations and Nationalism since 1790: Programme, Myth, Reality.** Cambridge.

_____. 1994. **The Age of Extremes: The Short Twentieth Century, 1914–1991**. Londra: Abacus.

Hocking, Brian. 2006. Multistakeholder Diplomacy: Forms, Functions and Frustrations. **Multistakeholder Diplomacy: Challenges and Opportunities.** ed. Jovan Kurbalija, Valentin Katrandjiev. Malta: Diplo Foundation.

Hofmann, Annette. 1999. Roots in the Past – Hope for the Future? The American Turners in the 1990s. **Stadion**. s.25: 79–108.

Hoffman, Ross John S. 1983. **Great Britain and the German Trade Rivalry, 1875–1914.** New York: Garland.

Horne, John. 2007. The Four "Knowns" of Sports Mega-Events. **Lesiure Studies.** c.26. s.1: 81-96.

Hornsby, Robert. 2016. The post-Stalin Komsomol and the Soviet Fight for Third World Youth. **Cold War History**. c.16. s.1: 83-100.

Houlihan, Barrie. 1991. **The Government and Politics of Sport.** Londra: Routledge.

_____. 1994. **Sport and International Politics.** Londra: Harvester-Wheatsheaf.

Houlihan, Barrie, Jinming Zheng. 2014. Small States: Sport and Politics at the Margin. **International Journal of Sport Policy and Politics.** c.7. s.3: 1-16

Howard, Sir Michael. 1983. **Clausewitz: A Very Short Introduction.** Oxford.

Howell, Denis. 1990. **Made in Birmingham.** Londra: Queen Anne Press.

Howell, Max ve Reet Howell. 1988. **Aussie Gold.** Albion, Queensland: Brooks Waterloo.

Hughes, Michael. 2008. **Conscience and Conflict: Methodism, Peace and War in the Twentieth Century.** Peterborough.

Hulme, Derrick L. 1990. **The political Olympics: Moscow, Afghanistan, and the 1980 U.S. Boycott.** New York: Praeger.

Hunt, Thomas M. 2007. Countering the Soviet Threat in the Olympic Medals Race. **International Journal of the History of Sport.** c.24. s.6: 796-818.

Hunter, Marjorie. 1980. Olympic Ban Backed: House Votes 386 to 12 to Support President in Boycott of Games. **New York Times.** 25 Ocak.

IOC Arşivleri. 12–16 Mayıs 1970. [Minutes of the 69th Session of the International Olympic Committee]. 12–14.

_____. 26 Temmuz 1973, [Resolution adopted by the Association for Soviet Jewish Youth] Folder JOBOYCO-20433.

_____. 12 Eylül 1973. [Berlioux'den Edward Koch'a Mektup] Folder D-RM-01-RUSSI006.

_____. 1 Nisan 1974. [Berlioux ve Killanin'den Constantin Andrianov'a Muhtıra. "Re: Moscow Candidature for the 1980 Olympic Games"]. Folder D-RM-01-RUSSI006.

_____. 1 Nisan 1974. [Berlioux'dan Andranov'a Muhtıra]. D-RM-01-RUSSI006.

_____. 7 Ağustos 1974. [Resolution adopted by the Society for Humanity and Social Reform]. D-RM-01-RUSSI006.

_____. 21–24 Ekim 1974. [Minutes of the 75th Session of the International Olympic Committee]. 7–11.

_____. 26 Aralık 1976. [Loretta Rifkin] Folder CIO-1980-BOYCO- 205638

_____. 10 Temmuz 1978, [Telegram] PT-KILLA-MEMO-M001

_____. 21 Temmuz 1978. [Carter's speech] Folder CIO-PT-KILLA-MEMO-M001-4105.

_____. 27 Temmuz 1978. [Killanin'e Mektup] Folder JO-1980-BOYCO- 205703.

_____. 14 Ekim 1978. [Australian Assembly of Captive Nations, '1980 Olympic Games]. PT-KILLA-MEMO-M001–4105.

_____. 6 Kasım 1978 [Letter, Lord Killanin to Smirnov,] Folder JO-BOYCO-20433.

_____. Temmuz 1979. [Association of Ukrainians in Great Britain, 'Appeal to the International Olympic Committee'] JO-BOYCO-20433.

_____. 29 Ağustos 1979. [Alliance Anticollectiviste Universelle's Appeal to Killanin]. JO-1980-BOYCO- 205639.

_____. 25 Eylül 1979. [Andrei Sakharov's Appeal] Folder JO-BOYCO-20433.

_____. Nisan 1979. [Appeal from the COBOM]. JO-BOYCO-205444.

_____. 2009. Pekin 2008 [Global Televizyon ve Medya Raporu]. Lausanne: IOC.

Isaac, Joel. 2007. The Human Sciences in Cold War America. **Historical Journal**. c.50. s.3: 725-746.

İşçi Partisi Arşivi. 12 Eylül 1978. NEC International Committee minutes. Manchester, Labour History Archive and Study Centre (LHASC),

_____. 15 Nisan 1980. NEC International Committee minutes.

Ivanov Ivan D. 1987. Restructuring the Mechanism of Foreign Economic Relations in the USSR. **Soviet Economy.** c.3. s.3: 192-218.

Jackson, Steven J. 2013. The Contested Terrain of Sport Siplomacy in a Globalizing World. **International Area Studies Review.** c.16. s.3: 274-284.

Jackson, Steven J., Steven Haigh. 2008. Between and Beyond Politics: Sport and Foreign Policy in a Globalizing World. **Sport in Society.** c.11. s.4: 349-358.

James, Cyril Lionel R. 1963. **Beyond a Boundary.** Londra: Stanley Paul.

Jarvie, Grant. 2003. Internationalism and Sport in the Making of Nations. **Identities. Global Studies in Culture and Power.** c.10. s.4: 537-551.

Jefferys, Kevin. 2012. Britain and the Boycott of the 1980 Moscow Olympics. **Sport in History**. c.32. s.2: 279-301.

Jentleson, Bruce W.. 1986. **Pipeline Politics: The Complex Political Economy of East-West Energy Trade.** Ithaca, NY: Cornell University Press.

Johns, Andrew L. 2014. Introduction. Competing in the Global Arena: Sport and Foreign Relations since 1945. **Diplomatic Games: Sport, Stagecraft, and International Relations since 1945.** ed. Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

Johnson, Daniel. 2008. **White King and Red Queen: How the Cold War Was Fought on the Chessboard.** New York: Houghton Mifflin.

Jung, Giwoong. 2013. Sport as a catalyst for cooperation: Why sport dialogue between the two Koreas succeeds in some cases but not in others. **International Area Studies Review.** c.16. s.3: 307-324.

Kabine Kararları. 1980. TNA, CAB 128/67/16. 17 Nisan.

_____. 1980b. TNA, CAB 128/67/14. 27 Mart.

Kabine Tutanakları. 1980a. CAB 128/67. 10 Ocak.

Kaiser, Günter. 1969. Kriminologie. **Sowjetsystem und demokratische Gesellschaft, Vol. 3: Ideologie bis Leistung.** ed. C. D. Kernig. Freiburg: Herder.

Kanin, David. 1980. The Olympic Boycott in Diplomatic Context. **Journal of Sport and Social Issues**. c.4. s.1: 1-24.

_____. 1981. **A Political History of the Olympic Games**. Boulder: Westview Press.

Keech, Marc, Barrie Houlihan. 1999. Sport and the End of Apartheid. **Round Table**. c.88. s.349: 109-121

Kellett, Pamm, Anne-Marie Hede, Laurence Chalip. 2008. Social policy for sports events: Leveraging (Relationships With) Teams from Other Nations for Community Benefit. **European Sport Management Quarterly.** c.8. s.2: 101-121.

Kennan, George F. 1982. **The Nuclear Delusion**. New York: Pantheon Books

_____. 1947. The Sources of Soviet Conduct. **Foreign Affairs**. c.25. s.4: 566-582.

Keys, Barbara. 2004. Spreading Peace, and Coca-Cola. **Diplomatic History.** c.28. s.2: 165-96.

_____. 2006. **Globalizing sport: national rivalry and international community in the 1930s.** Cambridge, MA: Harvard University Press.

Kidd, Bruce. 1988. The Campaign Against Sport in South Africa. **International Journal.** c.43. s.4: 643-664.

Killanin, Lord. 1983. **My Olympic Years.** Londra: Secker and Warburg,

Kirby, Dianne. 2005. Ecclesiastical McCarthyism: Cold War Repression in the Church of England. **Contemporary British History.** c.19. s.2: 187-203

Kirshenbaum, Jerry. 1980. The Olympic Ultimatum. **Sports Illustrated.** January 28.

Kissinger, Henry. 1979. **White House Years.** Boston: Little, Brown.

Knight, Amy. 1990. **The KGB: Police and Politics in the Soviet Union.** Boston: Unwin Hyman.

Kobierecki, Michal Marcin., Piotr Strozek. 2017. Sport as a Factor of Nation Branding: A Quantitative Approach. **The International Journal of the History of Sport.** c.34. s.7-8: 1-16.

Komünist Partisi Arşivi. 1 Mart1980. [Don't Make War with Sport]. LHASC, CP/CENT/EC/17/07

_____. 16 Ocak 1980. [Political Committee minutes]. CP/CENT/PC/15/10

Kongre Araştırma Servisi. 1981. An Assessment of the Afghanistan Situation: Implications for Trade and Diplomacy in the 1980s. Washington DC, Government Printing Office.

Krasnyi sport. 1933. 31 Aralık.

_____. 1934. 21 Haziran.

Krawczyk, Zbigniew. 1992. Sport in the Era of Structural Changes: the Example of Eastern Europe. **International Review for the Sociology of Sport.** 27(1):89-98

Krzyzaniak, John S. 2016. The soft power strategy of soccer sponsorships. **Soccer & Society.** c.19. s.4: 1-18.

Kudrov Valentin M. 1976. Some Questions of the Economic Competition Between the USSR and the USA. **Soviet Law and Government.** c.15. s.1: 51-77.

Kuper, Simon. 2006. **Soccer Against the Enemy: How the World's Most Popular Sport Starts and Fuels Revolutions and Keeps Dictators in Power.** New York: Nation Books.

_____. 2011. **The Football Men up Close with the Giants of the Modern Game.** Londra: Simon & Schuster.

Kurlantzick, Joshua. 2007. **How China's Soft Power Is Transforming the World.** Yale University Press.

Kunze, Thomas. 2008. **Russlands Unterwelten. Eine Zeitreise durch geheime Bunker und vergessene Tunnel.** Berlin: Links.

Krüger, Arnd. 1999. The unfinished symphony: A history of the Olympic Games from Coubertin to Samaranch. **The International Politics of Sport in the 20th Century.** ed. James Riordan ve Arnd Kruger. Londra: Taylor and Francis.

L'Etang, Jacquie. 2009. Public relations and diplomacy in a globalised world: An issue of public communication. **American Behavioral Scientist.** c.53. s.4: 607-626.

Lahey, Daniel James. 2013. The Thatcher government's response to the Soviet invasion of Afghanistan, 1979–1980. **Cold War History.** c.13. s.1: 21-42.

Leftwich, Adrian. 1984. **What is Politics?** Oxford: Blackwell.

Legostaev, F. 1952. **Fizicheskoe vospitanie i sport v SSSR.** Munich: Institut po izucheniiu istorii i kul'tury SSSR.

Levermore, Roger, Adrian Budd. 2004. **Sport and International Relations - An Emerging Relationship.** Londra: Routledge.

Liberal Parti Arşivi. 1978. Annual Report and Accounts. Noting resolution by the Party Council on 22 July. London, British Library of Political and Economic Science. 6/15.

Lin, Chen-Yu, Ping-Chao Lee, Hui-Fang. Nai. 2008. Theorizing the Role of Sports in State-Politics. **International Journal of Sport and Exercise Science**. c.1. s.1: 23-32.

Lipstadt, Deborah. 1986. **Beyond Belief: The American Press And The Coming Of The Holocaust, 1933- 1945.** New York: The Free Press.

Liston, Katie, Joseph Maguire. 2016. Sport, Empire, and Diplomacy: "Ireland" at the 1930 British Empire Games. **Diplomacy & Statecraft.** c.27. s.2: 314-339.

Lorenz, Konrad. 1966. **On Aggression.** New York: Hasrcourt: Brace & World.

Lowe, Benjamin, David Kanin, Andrew Strenk. 1978. **Sport and International Relations**. Champaign, IL: Stipes.

Lukes, Steven. 1974. **Power: A Radical View.** Londra: Macmillan Press.

MacAloon, John J. 1981.**This Great Symbol: Pierre de Coubertin and the Origins of the Modern Olympic Games**. Chicago: University of Chicago Press.

Maguire, Joseph. 1999. **Global Sport: Identities, Societies, Civilizations.** Cambridge: Polity Press.

_____. 2002. **Sport Worlds: A Sociological Perspective.** Champaign, IL: Human Kinetics.

Major, Patrick, Rana Mitter. 2003. East is East and West is West? Towards a Comparative Socio-Cultural History of the Cold War. **Cold War History.** c.4. s.1: 1-22

_____. 2006. Culture. **Palgrave Advances in Cold War History**. ed. Saki R. Dockrill ve Geraint Hughes. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Mandell, Richard D. 1984. **Sport: A Cultural History**. New York: Columbia University Press.

Mangan, J.A. 1992. **The Cultural Bond: Sport, Empire, Society**. London: Frank Cass.

Mann, Michael. 1986. **The Sources of Social Power, Volume 1: A History of Power from the Beginning to AD 1760**. Cambridge: Cambridge University Press.

Manzenreiter, Wolfram. 2008. Football diplomacy, post-colonialism and Japan's quest for normal state status. **Sport in Society**. c.11. s.4: 414-428.

_____. 2010. The Beijing Games in theWestern Imagination of China: The Weak Power of Soft Power. **Journal of Sport and Social Issues**. c.34. s.1: 29-48.

Markovits, Andrei S., Lars Rennsman. 2010. **Gaming the World: How Sports Are Reshaping Global Politics and Culture**. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Markovits, Andrei S., Steven L. Hellerman. 2001. **Offside: Soccer and American Exceptionalism**. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Marks, John. 1999. Wrestling diplomacy scores in Iran. **Peace Review**. c.11. s.4: 547-549.

Matheson, Victor. 2009. Economic Multipliers and Mega-Event Analysis. **International Journal of Sport Finance.** c.4. s.1: 63–70.

Mattingly, Garrett. 1938. An Early Nonaggression Pact. **Journal of Modern History**. c.10. s.1: 1-30.

Mikkonen, Simo. 2013. To Control the World's Information Flows - Soviet Cold War Broadcasting. **Airy Curtains in the European Ether**. ed. A. Badenoch, A. Fickers, ve C. Henrich-Franke. Nomos.

Marmor-Drews, Carol. 2016. To Guarantee Security and Protect Social Order. (Moscow 1980). **Surveilling and Securing the Olympics From Tokyo 1964 to London 2012 and Beyond.** ed.Vida Bajc. New York: Palgrave Macmillan.

Melissen, Jan. 2005. **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**. Basingstoke: Palgrave.

Merkel, Udo. 2008. The politics of sport diplomacy and reunification a divided Korea: One nation, two countries and three flags. **International Review of the Sociology of Sport**. c.43. s.3: 289-311.

Mertin, Evelyn. 2014. Steadfast Friendship and Brotherly Help. **Diplomatic Games: Sport, Stagecraft, and International Relations since 1945.** ed. Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

Moore, Kenny. 1980. Stating Iron Realities. **Sports Illustrated**. 31 Mart.

Moore, Brian. 2010. 'Invictus' Long Walk to Telling the Truth about 1995 Rugby World Cup'. **The Telegraph**. 11 Ocak.

Morrison, Ray L. 1982. **Government Documents Relating to the 1980 Olympic Games Boycott. A Contents Analysis and Bibliography.** Washington, DC: Educational Resources Information Center.

Morton, Henry W. 1963. **Soviet Sport: Mirror of Soviet Society**. New York: Collier.

Moyn, Samuel. 2010. **The Last Utopia. Human Rights in History**. Cambridge: Harvard University Press.

Muhafazakâr Parti Arşivi. 1 Nisan 1980. Postmaster-General's Office. Speaking Note. Why Britain Should not be Represented at the Olympics. Oxford, Bodleian Library. CRD 4/12. Box 206.

Murray, Bill. 1992. Berlin in 1936: Old and New Work on the Nazi Olympics. **The International Journal of the History of Sport**. c.9. s.1: 29-49.

Murray, Stuart. 2012. The Two Halves of Sports-Diplomacy. **Diplomacy & Statecraft**. c.23. s.3: 576-592.

Murray, Stuart, Geoffrey Allen Pigman. 2014. Mapping the Relationship Between International Sport and Diplomacy. **Sport in Society**. c.17. s.9: 1098-1118.

Ndlovu, Sifiso Mxolisi. 2010. Sports as cultural diplomacy: The 2010 FIFA World Cup in South Africa's foreign policy. **Soccer and Society**. c.11. s.1-2: 144-153.

Ndlovu, Sifiso Mxolisi. 2013. FIFA and the South Africa question: The 1976/1977 football unity talks and their impact on the development of professional football in South Africa. **International Area Studies Review**. c.16. s.3: 285-306.

New York Times. 1936. 16 Ağustos.

_____. 1970. 13 Mayıs.

_____. 1978a. 20 Mayıs.

_____. 1978b. 21 Mayıs.

_____. 1980. 21 Ocak.

Nixon, Richard. 1967. Asia After Viet Nam. **Foreign Affairs**. c.46: 111-125.

Nossal, Kim Richard. 1989. Knowing When to Fold: Western Sanctions against the USSR 1980–1983. **International Journal**. c.44. s.3: 698-724.

Notaker, Hallvard, Giles Scott-Smith, David J. Snyder. 2016. Sport Diplomacy Forum Introduction. **Diplomatic History**. c.40. s.5: 807-809.

Nye, Joseph S. Jr. 1990. **Bound to Lead. The Changing Nature of American Power**. New York: Basic Books.

_____. 2002. The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone. Oxford: Oxford University Press.

_____. 2004. **Soft Power. The Means of Success in World Politics**. New York: Public Affairs.

_____. 2008. Public Diplomacy and Soft Power. **The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science.** c.616. s.1: 94–109.

Nygard, Håvard Mokleiv, Scott Gates. 2013. Soft Power at Home and Abroad: Sport Diplomacy, Politics and Peace-Building. **International Area Studies Review**. c.16. s.3: 235-243.

O'Brien, Danny, Sarah Gardiner. 2006. Creating Sustainable Mega-Event Impacts: Networking and Relationship Development Through Pre-Event Training. **Sport Management Review.** c.9. s.1: 25-47.

Okur, Mehmet Akif. 2010. **Emperyalizm, Hegemonya, İmparatorluk: Tarihsel Dünya Düzenleri ve Irak'ın İşgali.** İstanbul: Ötüken.

Organski, Abramo Fimo Kenneth. 1968. **World Politics. Ann Arbor.** MI: University of Michigan Press.

Ormsby, Avril. [21.04.2019]. London Olympics 'Unavoidably Attractive' for Cyber Attacks. http://uk.reuters.com/article/idUKTRE6AO2QY20101125.

Orwell, George. 1945. The Sporting Spirit. **Tribune**. 14 Aralık..

Outhavong, Sounthaly. 2007. **Branding 'Nation Brand'.** Ann Arbor: ProQuest.

Pahlavi, Pierre, Stephane Roussel. 2006. **Rapport d'atelier, La diplomatie publique: un outil de prévention?** Montréal: Canadian Consortium on Human Security and Canada Research Chair in Canadian Foreign and Defence Policy.

Paret, Peter. 1976. **Clausewitz and the State: The Man, His Theories, and His Times**. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Parks, Jenifer. 2009. Red Sport, Red Tape: The Olympic Games, the Soviet Sports Bureaucracy, and the Cold War, 1952–1980. Doktora tezi. UNC Chapel Hill.

_____. 2014. Welcoming the Third World: Soviet Sport Diplomacy, Developing Nations, and the Olympic Games. **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945.** ed. University Press of Kentucky.

_____. 2017. **The Olympic Games, the Soviet Sports Bureaucracy, and the Cold War: Red Sport, Red Tape**. Lanham, MD: Lexington Books.

Parlamento Tartışmaları. 1980a. Avam Kamarası. 5th series. vol. 977. cols 975–977. 28 Ocak.

_____. 1980b. Avam Kamarası. 5th series. vol. 981. cols 77–78. 17 Mart.

Parry, Jim. 1988. Olympism at the Beginning and End of the Twentieth Century – Immutable Values and Principles and Outdated Factors. International Olympic Academy, 28th Young Participants Session. Olympia: International Olympic Academy.

Pigman, Geoffrey A. 2014. International Sport and Diplomacy's Public Dimension: Governments, Sporting Federations and the Global Audience. **Diplomacy & Statecraft.** c.25. s.1: 94-114.

Padornyi, Y.A., B.P. Zyryanovyi. 1972. **Spravochnik komsomol'skogo aktivista**. Moskva: Voennoe izdatel'stvo ministerstvo oborony SSSR.

Polgreen, Lydia. 2008. China, in New Role, Press Sudan on Darfur. **International Herald Tribune**. 23 Şubat.

Political Quarterly, 1980. Şubat.

Potter, Evan H. 2009. **Branding Canada: Projecting Canada's Soft Power Through Public Diplomacy.** Montreal: McGill/Queen's University Press.

Pravda. 1935. In the near future we must make the USSR the country of all world records. 13 Nisan.

Pravda. 1980. 20 Şubat.

Prozumenshchikov, Mikhail. 2004. **Bol'shoi Sport i Bol'shaja Politika.** Moscow: Rosspen.

Pustovalov, A. P. 1941. **Za mirovye sportivnye rekordy.** Moscow.

Qobo, Mzukisi. 2013. The Newly Emerging Powers and South Africa's Global Strategy. **Global Summitry Journal.** c.1. s.1: 1-20.

Redeker, Robert. 2008. Sport as an Opiate of International Relations: The Myth and Illusion of Sport as a Tool of Foreign Diplomacy. **Sport in Society.** c.11. s.4: 494-500.

Reuters. 1979. 22 Şubat.

Riordan, James. 1988. The USSR and olympic boycotts. **International Journal of the History of Sport.** c.5. s.3: 349-359.

_____. 1991. The Changing Relationship between Sport and the State in Eastern European Countries. **Sport, The Third Millennium.** ed. Fernand Landry Marc Landry ve Magdeleine Yerles. Sainte-Foy: Les Presses de L'Université Laval.

_____. 1993. Soviet Style Sport in Eastern Europe: The End of an Era. **The Changing Politics of Sport.** ed. Lincoln Allison. Manchester: Manchester University Press).

_____. 1999. The Impact of Communism on Sport. **The International Politics of Sport in the Twentieth Century.** ed. James Riordan ve Arnd Kruger New York: Taylor and Francis.

Ritter, Peter. 1978. 'The Olympic movement in the service of peace and brotherhood'. International Olympic Academy, 18th Young Participants Session. Olympia: International Olympic Academy.

Roche, Maurice C. 1994. Mega-events and urban policy. **Annals of Tourism Research.** c.21. s.1: 1–19.

Rofe, J. Simon. 2016. Sport and Diplomacy: A Global Diplomacy Framework. **Diplomacy & Statecraft.** c.27. s.2: 212-230.

Romanov, N. N. 1987. **Trudnye dorogi k olimpu.** Moscow: Fizkul'tura i sport.

Rupert, James. [15 Mart 2019] Cricket Diplomacy May Smooth Tension Between India, Pakistan. http://www. bloomberg.com/news/2011-03-28/cricket-diplomacy-at-world-cup-may-smooth-tension-between-india- pakistan.html.

Rürup, Reinhard. 1996. **1936: Die Olympischen Spiele und der Nationalsozialismus: Eine Dokumentation.** Berlin: Argon.

Sakharov, Andrei. 1991. **Mein Leben.** Munich: Piper.

Salzmann, Stephanie. 2003. **Great Britain, Germany and the Soviet Union: Rapallo and After, 1922-1934.** Londra:Rochester.

Sam, Michael P. 2003. What's the big idea? Reading the rhetoric of a national sport policy process. **Sociology of Sport Journal.** c.20. s.3: 189–213.

Sanders, Barry. 2011. Sport as public diplomacy. **Public Diplomacy International.** c.2. s.6.

Sarantakes, Nicholas E. 2009. Moscow versus Los Angeles: the Nixon White House wages Cold War in the Olympic selection process. **Cold War History.** c.9. s.1: 135-157.

_____. 2011. **Dropping the torch: Jimmy Carter, the Olympic boycott, and the Cold War.** New York: Cambridge University Press.

Schaller, Michael. 1997. **Altered States: The United States and Japan Since the Occupation.** New York: Oxford University Press.

Schearf, Daniel. [15 Şubat 2019] Laos Hosts Southeast Asian Games. Voice of America News. http://www.voanews.com/english/news/sports/Laos-Hosts-Southeast-Asian-Games-78895737.html.

Schelsky, Helmut. 1973. **Friede auf Zeit: Die Zukunft der Olympischen Spiele.** Osnabrück: Verlag A. Fromm.

Schiller, Kay. 2010. **The 1972 Munich Olympics and the Making of Modern Germany.** Berkeley, CA:University of California Press.

Scrambler, Graham. 2005. **Sport and Society: History, Power and Culture.** Sydney: McGraw Hill Education.

Segal, Erich. 1987. **W.E. Sweet, Sport and Recreation in Ancient Greece.** Oxford.

Senn, Alfred Erich. 1999. **Power, Politics, and the Olympic Games.** Champaign, IL: Human Kinetics.

Sever, Aleksandr. 2008. **Istorija KGB.** Moscow: Algoritm.

Sheehan, Michael. 1996. **The Balance of Power: History and Theory.** Londra: Routledge.

Shelley, Louise. 1984. Urbanization and Crime: The Soviet Experience. **The Contemporary Soviet City.** ed. Henry W. Morton ve Robert C. Stuart. New York: Sharp.

Shen, Guolin. 2009. The View from China. **Toward a New Public Diplomacy: Redirecting US Foreign Policy.** ed. Philip Seib. New York: Palgrave Macmillan.

Shimazu, Naoko. 2014. Diplomacy as Theatre: Staging the Bandung Conference of 1955. **Modern Asian Studies.** c.48. s.1: 225-52.

Sharp, Paul. 1997. **Thatcher's Diplomacy: The Revival of British Foreign Policy** Londra: St. Martin's Press.

Sharp, Paul, Geoffrey Wiseman. 2008. **The Diplomatic Corps as an Institution of International Society.** New York: Palgrave

Shinnick, Phillip K. 1982. Progressive Resistance To Nationalism and the 1980 Boycott of the Moscow Olym Pics. **Journal of Sport and Social Issues**. c.6. s.2: 13-21.

Siekman, Robert C.R. 1985. The Boycott of the 1980 Moscow Olympic Games. **Essays on Human Rights in the Helsinki Process.** ed. A. Bloed, P. Van Dijk. Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers.

Signitzer Benno H., Timothy Coombs. 1992. Public Relations and Public Diplomacy: Conceptual Covergences. **Public Relations Review.** c.18. s.2: 137-147.

Smith, Michael. 1988. Britain and the United States: Beyond the 'Special Relationship'? **British Foreign Policy Under Thatcher.** ed. Peter Byrd. Londra: P. Allan.

Slavkov, Ivan, Vassil Girginov. 1994. Obshtestvenia Sector v Sporta' (Voluntary sector in Sport). **Sporta v Obshtestvoto (Sport in Society**). ed. Vassil Girginov. Sofia: Nizli Offset.

Smith, Richard, Patrick Salmon, Stephen R. Twigge. 2012. **The Invasion of Afghanistan and UK-Soviet Relations, 1979-1982: Documents on British Policy Overseas, Series III, Volume VIII.** Routledge.

Smith, Don. 1970. Some Effects of Radio Moscow's North American Broadcasts. **Public Opinion Quarterly**. c.34. s.4: 539-551.

Smykalin, Aleksandr. 2011. Ideologicheskii kontrol' i Pjatoe upravlenie KGB SSSR v 1968–1989 gg. **Voprosy istorii**. c.8: 30-40.

Snyder, Sarah B. 2012. **Human Rights Activism and the End of the Cold War. A Transnational History of the Helsinki Network.** New York: Cambridge University Press.

Soares, John. 2014. Our Way of Life against Theirs": Ice Hockey and the Cold War. **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945.** University Press of Kentucky.

Soutou, George-Henri. 2001. **La guerre de cinquante ans: le conflit Est-Ouest 1943-1990.** Paris: Fayard.

Sofer, Sasson. 2005. Guardians of the Practitioners' Virtue: Diplomats at the Warriors Den. **Diplomacy and Statecraft.** c.16. s.1: 1-12.

Spectator. 1980. 26 Ocak.

Sport v SSSR. 1973. s.6.

Steinberg, David. 1978. The Workers' Sport Internationals, 1920–1928. **Journal of Contemporary History**. c.13. s.2: 233–251.

Steiner, Barry. 1998. Preventive Diplomacy in Historical Perspective. **Diplomacy and Statecraft.** c.9. s.1: 1-23.

Stevenson, Richard W. 1985. **The Rise and Fall of Détente.** Urbana: University of Illinois Press.

Stevenson, Thomas, Abdul Karim Alaug. 2000. Football in Newly United Yemen. **Journal of Anthropological Research.** c.56. s.4: 453-475.

Stone, Dan. 2012. **The Oxford Handbook of Postwar European History.** Oxford: Oxford University Press.

Stone, David. 2004. **Wars of the Cold War.** Brasseys UK Ltd.

Strenk, Andrew. 1979. What price victory? The world of international sports and politics. **The Annals of the American Academy of Political and Social Science.** c.445: 128–140.

Sullivan Gordon R., James M. Dubrik. 1993. Land Warfare in the 21st Century. 4th annual conference on strategy. U.S. Army War College, Strategic Studies Institute.

Sulzberger, Arthur. 1980. Senate Asks Boycott of Olympics, With or Without Afgan Pullout. **New York Times.** 30 Ocak.

Sunday Express. 2003. 5 Nisan.

Sunday Times. 1978. Shcharansky Case Puts Carter on Trial as Well. 9 Temmuz.

Szymanski, Stefan. 2009. Myths about Landing the Olympics. Washington Post. http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2009/10/01/AR2009100103891.html

Taylor, Trevor. 1986. Sport and International Relations: A Case of Mutual Neglect. **The Politics of Sport.** ed. Lincoln Allison. Manchester: Manchester University Press.

Teichler, Hans Joachim. 1982. Coubertin und das Dritte Reich. **Sportwissenschaft**. c.12. s.1: 18–55.

Thatcher, Margaret. Thatcher'dan Follows'a Mektup. 22 Ocak 1980a. BOA Arşivi. BOA/ADM/3/3.

_____. 1980b.What I Really Think of British Athletes. **Daily Mail.** 23 Mayıs.

_____. 1995. The Downing Street Years. Londra: HarperCollins.

The Times. 1945. 5 Aralık.

_____. 1979a. Large Russian force in Afghanistan. 27 Aralık.

______. 1979b. 28 Aralık.

______. 1980a. 7 Ocak.

______. 1980b. 19 Mart.

The Ukranian Weekly. 1978. 8 Ekim.

Thomas, Daniel C. 2001. **The Helsinki Effect: International Norms, Human Rights and the Demise of Communism.** Princeton: Princeton University Press.

Times of India. 2011. Saarc summit: India, Pak Declare 'new chapter. 10 Kasım.

Tomlinson, Richard. 2010. Whose Accolades? An Alternative Perspective on Motivation for Hosting the Olympics. **Urban Forum.** c.21. s.2: 139-52.

Tomlinson, Alan, Christopher Young. 2006. **National Identity and Global Sports Events.** Albany: SUNY.

Toohey, Kristine. 2008. Terrorism, Sport and Public Policy in the Risk Society. **Sport in Society.** c.1. s.4: 429-442.

Toohey, Kristine, A. J. Veal. 2000. **The Olympic Games. A Social Science Perspective**. Londra: CAB International.

Torres, Cesar R. 2014. Peronism, International Sport, and Diplomacy. **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945.** ed. Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

Trachtenberg, Marc. 2006. **The Craft of International History: A Guide to Method.** Princeton, NJ: Princeton University Press.

Tribune. 1980a. 11 Ocak.

Tribune. 1980b. 21 Mart.

Trory, Ernie. 1980. **Munich, Montreal, and Moscow. A Political Tale of Three Olympic Cities.** Hove: Crabtree.

Tsalik, Stanislav. 2012. **Kiev. Konspekt 70-h. Rasskazy o povsednevnoi zhizni goroda i gorozhan.** Kiev: Varto.

Tulli, Umberto. 2017. Bringing Human Rights In: The Campaign Against the 1980 Moscow Olympic Games and the Origins of the Nexus Between Human Rights and the Olympic Games. **International Journal of the History of Sport.** c.33. s.16: 2026-2045.

USOC Arşivleri. 23 Eylül 1973. [Student Struggle for Soviet Jewry to the USOC] Box 279.

_____. 4 Nisan 1980. [Letter to the USOC] Box Boycott Decision. Collection M282, Colorado Springs.

Van Ham, Peter. 2008. Place Branding: The State of the Art. **The Annals of the American Academy of Political and Social Science.** c.616. s.1: 126-49.

Vanc, Antoaneta M. 2014. The counter-intuitive value of celebrity athletes as antidiplomats in public diplomacy: Ilie Nastase from Romania and the world of tennis. **Sport in Society.** c.17. s.9: 1187-1203.

Vance, Cyrus. 1983. **Hard Choices.** New York: Simon and Schuster.

Varga, Somogy. 2013. The Politics of Nation Branding: Collective Identity and Public Sphere in the Neoliberal State. **Philosophy and Social Criticism**. c.39. s.8: 825-845

Vickers, Rhiannon. 2011. **The Labour Party and the World: volume 2. Labour's Foreign Policy since 1951.** Manchester: Manchester University Press

Vinocur, J. 1980. Idea of Olympic Boycott Broached at NATO Meeting. **New York Times.** 1 Ocak.

Wagg, Steven ve D. Andrews. 2007. **East Plays West: Sport and Cold War.** Londra & New York: Routledge.

Wall Street Journal. 1971. 14 Nisan.

Walters, Geoff. 2008. **Bidding for Major Sporting Events: Key Issues and Challenges Faced by Sports Governing Bodies in the UK.** Londra: CCPR.

Wang, Jian. 2006. Managing National Reputation and International Relations in the Global Era: Public Diplomacy Revisited. **Public Relations Review.** c.32. s.2: 91-96.

Washington Post. 1979a. 26 Aralık

_____. 1979b. 28 Aralık.

______. 1980a. 6 Ocak

______. 1980b. 15 Ocak

Weber, Max. 1946. **Politics As a Vocation.** New York: Oxford University Press.

Wenn, Stepehn R. ve Jeffrey P. Wenn. 1993. Muhammad Ali and the Convergence of Olympic Sport and U.S. Diplomacy in 1980: A Reassessment from Behind the Scenes at the U.S. State Department. **Olympika: The International Journal of Olympic Studies**. c.2: 45–66.

Whannel, Garry. 2002. **Media Sport Stars: Masculinities and Moralities.** Londra: Routledge.

White, Brian. 1992. **Britain, Détente and Changing East-West Relations.** Londra: Routledge.

White, Louise G. 1994. Policy analysis as discourse. **Journal of Policy Analysis and Management.** c.13. s.3: 506-525.

Wight, Martin, Herbert Butterfield, Hedley Bull. 1966. **Diplomatic Investigations**. Cambridge, MA.

Wintour, Patrick. 2014. Cameron Urges Scots to Stay Part of Most Brilliant Country in History. **Guardian**. 7 Şubat.

Witherspoon, Kevin B. 2014. Fuzz Kids and Musclemen: The US-Soviet Basketball Rivalry, 1958–1975. **Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations since 1945.** Heather L. Dichter, Andrew L. Johns. Lexington: University Press of Kentucky.

Xu, Xin. 2006. Modernising China in the Olympic Sportlight: China's National Identity and the 2008 Beijing Olympiad. **The Sociological Review**. c.54. s.2: 90-107.

Zaks, Julia, Leonid Chernikhov. [16 Ekim, 2011]. Soviet Archives: Introduction to Web-Master. http://psi.ece.jhu.edu/~kaplan/IRUSS/BUK/GBARC/intro.html

Zelizer, Julian. 2009. Détente and Domestic Politics. **Diplomatic History**. c.33. s.4: 653-670.

Zell, David Joseph. 2017. Major Cultural Commemorations and the Construction of National Identity in the GDR, 1959-1983. Doktora Tezi. University of Birmingham.

Zubok, Vladislav. 2009. **Zhivago's Children. The Last Russian Intelligentsia.** Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.

ÖZ GEÇMİŞ

Rumi Civralı. 28.10.1986 İstanbul doğumludur. İstanbul Üniversitesi Radyo Televizyon Sinema bölümü lisans, Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler programı yüsek lisans mezunudur.